

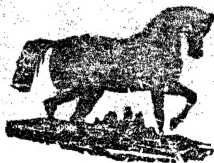
૩૬૫૮

શુધ ખોલેતેરી.

વારતા ૨૦ ની ૩૬૫૦

કવી શામળભટના ખનાવેલી
ને
સરવે શોખીલા સજ્જનોને વાસ્તે

અમદાવાદ

માણિકચોક આગળ કાગલોઆળની સામે શા. હીરાભાઈ પુસ્તકાલય
અહીંનામાં અમદાવાદ રાજ્ય પ્રેસ" માં કાળીદાસ સાંકળચંદ છાપી
પ્રસિદ્ધ કરી.

સંવત ૧૯૪૪

શ્રીમત ૩૦-૧૩-૦

સંવત ૧૯૪૬

શુદ્ધા બહોતેરી.

વારતા ૧ લી.

સરસ્વતીની પ્રાર્થના-દોહરા. શ્રીમુખ રોડું સારદા, પ્રભ સુતા પ્રભ રૂપ; પ્રભ વિદ્યા પ્રભ
વાદિની, પ્રભ જોળતા ભુપ. ૧ દંડ કમંડળ ધારણી, વીણા પુસ્તક પાણ; જેને ત્રુઠો સારદા,
વદને અમ્રત વાણ. ૨ પામરને પરિત કરે, વિશ્વમાંહો વિખ્યાત; કિંકર મુખ કવિતા કરે, તે તુ
સારદ માત. ૩ જ્યદેવને કીધો કવી, કીધો કાળીકાસ, મધાને મધવા તેં કર્યો, અવો વાણી
વિલાસ. ૪ છપા. મારકુંડળે માત, ત્રોહો પ્રકારે તુઠી; ચંડી પુરાન ચોલાખ, વિદ્યા અમર
ત ધન ત્રુઠી; શુકદેવ વેદવ્યાસ, પુરાણ અષ્ટાદસ કાંધાં; પ્રભાને તરૂંદી ભાવ, વેદ વ્યાક્રણ
શુભ શિધ્યાં; એવા લક્ષો કે કોટીધા, કવિ કહેવાણા મહામતિ; સુખ સાગર સામળ ભણે, કે
પા કરો મા સરસ્વતી. ૫ મંત્ર જગને તંત્ર, ઈસ્ટ ઉપાસન આદે; કથા કીરતન કવિત, વર
તે વિવેકથી વાદે; અરસદ તિરથ અનેક, મહા પુન્યસ્થળ મહિમા; પ્રભા વિખણુ રૂદ્ર, તત્ત્વ ત્રી
લોકી સીમા; એ સરવેને આળખાવીયા, કૃપાથી કહેવાયા કવિ; સરસ્વતિ મોટાં છે સરવથી, ચ
ઉદ વિદ્યા દે નીત નર્વા. ૬ દોહરા-કઈક કોટી કઈ લક્ષ્યાં, કઈક થયા કઈ થાય; શિવનો સેવ
ક સામળો, કીધો પરિત રાય. પ્રિતે સારદા પરણમુ, હંશ વાહની હેજ; વેણા પુસ્તક ધારણી,
તરૂંદી વધણુ તેજ. ૮ કવિતાનો શો આશરો, સારદ કેરૂં શણુ; મહિમા મંભાયા તણો, વાયુ
પરા જેમ તણુ. જેને તરૂંદી સારદા, નેક રહી શો નુન્ય; કવિ કહેવાએ કલ્પતરૂ, પ્રગટે પ્રાદાં પુન્ય.

ગણપતિની પ્રાર્થના-દોહરા-દુધાંજો દુખ ભંજનો, ગુણનિર્ધી ગુણ ગંભીર; ઇશ્વરથી ઉત્પન્ન હ
વો, ધરમ ધુરંધર ધીર. સીંદુર અંજે શોભીતુ, મોદક અમરત હાર; ગજ વદનો ગરવો ધણો; ઇંદ
વ વડો દાતાર. છપો-સિંધી બુધીછે નાર, લલ લાભ ખે પુત્ર; સીવ સરખો શીર તાત, ચીંતામણી
ના ધર સુત્ર; આદ શક્તી ઉમાય, મહા માયા છે માંડી; લેમ કલ્યાણ જામાત્ર, ખાણ રત્નો
ની ખાડી; પ્રભા વિખણુ રવિ રૂદ્રથી, પ્રથમ પુજા ગણપતિ તણી; સામળ કહે શેવો સહુ, સુ
ખ સાગર સીમા ધણી. કૃષ્ણની પ્રાર્થના-દોહરા-કૃષ્ણ કૃપા કરણા નીધી, દેવકી નંદન દેવ;
વિસ્વપતી વસુદેવ સુત, સુર શનકાદીક શેવ. છપા-ગીરધર ગોકુળઅંદ, મથુરાપતિ મોટમ મહિ
મા; પાંડવના પ્રતિપાળ, સુખ સાગરની સીમા; પંચાળીનાં ચીર, પુરયાં નવસેં નવાણુ; નરશી
આને હાર, કીધો ગાતામાં ગાણુ; એ નંદ જસોદા નંદને, સમરતાં શેક સહુનો સમયો; કવી શા
મળ સમુરે કૃષ્ણને, ભરવાડા ભેળો રમ્યો. જરાસંઘનું જોર, દર્પ હાર્યો દેખતાં; શિશુપાળનુ
છેડુ શીરા, પુર પાધે પેખતાં; ભરવાડનું ખાણુ ભાત, જત કે ભાત ન જોઈ; રમીયો વજ્રમાં રા
સ, માગ્યુ માંખણ ત્યાં રોષ. કંશ હંશ હેતે હણ્યો, પુતનાને પ્રાણે કરી, શેવે સામળ ઓંક
ખણે, શોળ સહજ જેને વરી. રામચંદ્રજીની પ્રાર્થના-દોહરા-રાણવ હોચન રાણ, મુકિલકા
તાં મુખ; કોટી કોટી પાતક મટે, ટળે સંકટને સુળ. રામ રટે રસનાવરે, વળી જે વારવાર; એ
ધી અન્ન ખીજે નહી, મુકતી તણો દાતાર. તારણ તરણ ત્રીલોકમાં, તારક મંત્ર કહેવાય; જમને
શીર પગ લેખે, જરૂર વધકુંડ જમ્ય. છપા-સીતાપતિ સીરામ, નરપ દસરથનો નંદન; ભક્તવત્સ
જ તે કૃષ્ણ વિશ્વ સહુનો તે વંદન; કૌસલ્યા કુળ કીપ, લક્ષ્મણ લણુ અંધવ જાયક. વરણવ

ત્વક, નીગમ અગમનો નાયક; એક બાણે મારી તાડીકા, રાવણ રણમાં ફેળીયો; અતર્ણ
 ઇદ્રજીવને, ચાંચણવત જેને ચોળીયો; કોટી પ્રહનો નાથ, સત તણા એ સત્ત્વ; સતકોટી રા
 માયણ, તેમાં અક્ષર એ તત્ત્વ; કોટી જનમનાં પાપ, ખેજ અક્ષરથી બળશે; લખ ચોરાસી ખા
 બ. જનમ મરણ દુખ ટળશે; રામ નામ વિના મુક્તી નહી, વેદ પુરાણા વાંચજો, સુખ સા
 ર સામળ ભણે, સત્ય ગણીને સાંચજો. દોહરો—જપતપ સંધ્યા ધરમ નીમ, પદયતી પ્રભ કો
 ઠ; તત્ત્વ રામ ત્રીલોક, કહે કવી કરજો. અનપુરણાની પ્રારથના—દોહરા—આદ શક્તી અપુર
 ણા, જગત તણી આધાર; અષ્ટ શીધી નવ નીધી રીધી, દેવી તું દાતાર. છપા—અન જગત
 આધાર, અન દધવત એ મોટું; અનવણ ન રહે જીવ, અન વણ સરવે મોટું; દેવદાનવ રં
 ક રાય, જીવે સહિ અનને જોર; અનવણ ઉપાશણ, સરવે અંધાર ધોર; પાલણ પોશણ પ્રધવી
 વીશે, કરતા નામ કંઠ કુરણા; સામળ કહે શેવો સહુ, આદ શક્તી અનપુરણા. સીતા રામ
 તે એહ, એ શ્રી રાધાકબળ; એ ઉમીયાને ઈશ, પંડીતે કીધુ પ્રરન; એ રોહણી એ ચંદ્ર,
 એ પ્રહા સાવત્રી, મંત્ર જત્ર એ તંત્ર, એ ગુણનિધી ગાયત્રી; અનપુરણા સહુની ઈષ્ટછે, જી
 ધોવંતા જન જીઓરો; શામળ કહે અન આધારથી, સરવે વિદ્યા સહુ સુજોરો. અનપુરણા વરી
 માત, જગત જીવારણ જાણી; અત્ર વીના સહુ સુન્ય, પ્રથમ જીવે નહી પ્રાણી; અત્ર વિના સુ
 ખ અદ્ય, અત્ર વણ ચરણ ન ચાલે; ભાવે નહી મન ભક્તી, અત્રવણ મોજ શી માલે; અત્ર
 વીના ઈસ્વર વહાલો નહી, ગાન તાન ગુણ નવ ગમે; શામળ સેવો અનપુરણા, સકળ દુખ
 ક્ષેપી સમે. આ વારતા રચવાનું કારણ—દોહરા—કવી કહે રુક ખોહોતરી, આણી મન ઉલાસ;
 પરાક્રમ પુરૂષ પ્રકતીતણાં, શિવ ઉમીયા સંવાદ. ૨૯ ચાતુર નર ચહેા દેશમાં, ચતુર શિરોમ
 ણી ચાલ; સ્ત્રી ચરીત્ર શાભા ધણી, ખરી વાતનો પચાલ. શામળ કહે સંક્ષેપમાં, કવીતા દેરા
 કામ; ખતરીશ લક્ષણ જીઓરો, હુંશીને મન હામ. એમાં અર્થ છે અનવા, ગરવો છે એ અંધ;
 નીચ જન તો નિંધા કરે, પુરણ પરાક્રમ પંથ. ગુણવંત દુધ ગવરી તણ, તત્ત્વ આપે તરત;
 કો દુધ કહી કો તક લે, કો માખણ કો ધત. મુરખ મુઠ મમતા કરે, ગુણ હીણાતો ગર્ક; પંડી
 ત જનને પ્રીય છે, નીંદક જનને નર્ક. ગુજર દેશ ગરવો ધણો, અમદાવાદ અદ્ય; સાખર તટ
 સીરોમણી, પ્રહમજી શિવ જ્યાં જીવ. પુંઠળ પ્રૌઢાં પરગણાં, અધીક એકથી એક; વરણ અદા
 ર વાસો વશે, વાડ વીપ્ર વીવેક. માતર પ્રગણામાં મણી, શું રીરોમણી ગામ; વીરવનાથ વી
 રેસ્વરો, નવખંડમાં નામ. પ્રગટ એનાં પારખાં, મહા મોટમ પદ મેર; ચોખાનો લાડુ ચટ, સ
 વા એ મણુને શેર. વાંઝ બંધાવે પારણા, અષ્ટ શીધી આપણ હાર; વરદાતા વીરેસ્વરો, નો
 ધારા આધાર. છપા—વિરેસ્વર મહાદેવ, પવીત્ર જન પુરણ પરખો; ભક્તી મુક્તી દાતાર, સુધ
 ચોતામણ સરખો; અષ્ટ શીધી નવ નીધ, એક પળમાં એ આપે; કષલાસવાસ કીરજાર, તેહ
 થીર થાવર થાપે; જન્મળ મટે જનમ મરણની, લખચોરાસી દેરા ટળે; શામળ કહે સીવ પુજ
 તાં, સુખ સાગર મહિમા મળે. દોહરા—કુળ શુદ્ધે કણ્ઠી વશે, કાઠિલ કુળ શુભ કામ; વાંસણ
 વસે અસંપત, નરપતી જેવાં નામ. માનજી સુત મોટમ પદે, રખીદાસ રોધ રૂપ; નવાણ કીધાં
 નીરમળાં, જોજ સમે ભરજીવ; પાળ્યાં લાડ પ્રજ તણાં, પ્રજ ઉપર બહુ પ્રીત. સદાવરતાં સોભા
 વીયાં, રામ રાજની રેત. રખીઅલ જ્યાં રક્ષા કરે, દુનિઆમાં નહી દુખ; પ્રધવી કરી પસાય
 તે, ભોકરુક ભાંગી જીવ. પુન્યવંત પરીવાર સહુ, ભટભાવીક ભતરીજ, સુખસાગર શોભીત રાદા
 બહુ પુન્યના ખીજ. પંડીત જનનો પારખુ, કવિયાં પુરણ કોઠ, મંગણ મોજા દેવણી, હાકી

જીતે હોડ; પાંચે પુત્ર પરાક્રમો, અધીક અકથો અંક, ભજિજ સહિ ભુપતી સભા, ન્યાવટ શા
 વટ નેક. સ્થામળ વીર લક્ષમણા, ધણી બુધી ધર સુત; વડહથ વેણી સરખો, પાટવી રખી
 યલ પુત્ર. રખીયલ કેરા રાજવી, પાંચ પુત્ર પરતાપ; જરાવંત ઝવેરજ નાણવો, અધિક પ્રાક
 મો આપ. સદાવરતનિ શાખ ધેર; અત્રનાં દાન અપાય. સભા મળે પંડીતની, કરણ કથા કે
 હેવાય. હરી ભક્ત હરીજન સહુ, ગુણ નિધ સુખ ગંગેવ; લક્ષ્મીવર પુજે લખુ; તરતિખ સ
 હુની ટેવ. ગુણીજન આવે ગામમાં, રાસ વાત સુજાણ; આશીરા દે તે અતિ ધણી, કહે કુ
 શણ કલ્યાણ. રખિયલ સુત રાજેસ્વરી, સીવ પુજે રાજ શવેર; એક સમે શભા ભરી, ખે
 ઠા જરાવંત ઝવેર. સાખી સમરયા સોરઠા, કહે વખાણી વાત; ભાટ ચારણ બ્રામણ સહુ, પુ
 ન્ય કાળ પ્રભાત. કિરતી તેણે સાંભળી, સામળભટ કીરીજ; સોગાડ માળવી વિમ સુભ, લક્ષ
 કોટીયા લાજ. કવી તેડયો કોડે કરો, સાંભળજે રુભ જ્ઞાત; વાશી વેગનપુર તણો, ગુણ જાણે
 ગુજરાત. શામળ આવ્યો સુજમાં, સકળ રાસમાં સુત; રોભિત સાથ સલસણા, પુરશોતમ
 લેઈ પુત્ર. માન દીવાં મનશા સુધે, અતિ આણિ આહાલલાદ; સભા મધ્ય સામળ ભટે, દીવો
 આશિરવાદ. છપો. તમ ધેર તોજે વાર, પ્રથમ વાર નિત પુજે; ચતુર વ્યય એથો 'વાર,
 સત વાતે સુભ સુઝો. પ્રસન પાંચમે વાર, વિમળ જરા વિદ્યા વાધો; છઠા વારની છતાં શોભા
 શતરૂની સાધો; સાતમે વાર સંકટ હરો, અધોપતી રાહ્યા હંશને, આશીરવાદ કવી કહે, મનજ
 વાસણ વંશને. દોહા. ઉઠયા સહુ આદર કરી, સકળ સભા સમેત; પ્રદક્ષણા દહપાયે નમ્યા,
 હઈડે આણો હેત. ભલે પધારયા બ્રમળ, ભલપણ કેરા ભુપ; વ્યાસ વરોષ્ટ સુકદેવજી, રિધીવં
 તા છો રૂપ. પુરશોતમ પુત્ર પવિત્ર નર, નિરમળ રૂડુ નામ; પુરણ પુન્ય પ્રગટ હણું ગુણવંત
 થયું નિજ ગામ, પાણ્ય જોડીને પુછીએ, કરીએ વિનંતી કેહેણ; નઉતમ અંથ નીતી કહો, વિ
 વિધ વિલાશી વેણ. અંથ કહયો રખિદાસને, સોહાસન ખતોસ; નવે ખંડ નામે લહયો, પ્રસન્ન
 છે ઉમિયા ધરા. રામ ચરિત રૂઢે ધરયાં, વરણુવ્યો રેવા ખંડ; ગંગા કેરા ગુણ ગ્રહયા, ટાળા
 છે જમ દંડ. નઉતમ અંથ નવો કહો, ચતુરાઈ તણા ઉપદેરા; પંચ પ્રમાણ પંડીત કરે, હૈરક
 થો હમેશ. સંસકૃતથી પ્રાકૃત કહો, ખટરસ ભાષા પ્યાલ; અદાર પુરાણથી અધોપતી, મહિપ
 ત જોતાં માલ. શ્લોકહોય સંસકૃતમાં, કરો તેહ કવિત; ગુરજર ભાષા ગુણ ધણા આતુર રીઝ ચો
 ત, સાખારા સપુત સલસણા, સાખારા સહોદર સાથ; સાખારા પિતુ પરોયા પિતર, સાખારી જ
 મણે હાથ. પુરશોતમ ત્યાં પ્રીતથી, દીવો આશીરવાદ; અંથ કરયો સામળ ભટે, આ
 જોને આહાલાદ. છપા. હંશ વાહની હોતકાર, મેઢક વાહની સુખ સીમા; ગ્રગ વાહન દે
 માન. કીર વાહન કર્ય કામો સારફલ વાહની જેહ; નેહ ધણી શીર નામો, ઉંદર અરવને
 ધભ્યે, ગરૂડ વખલ છે જેહને, કલ્યાણ કરોડ કપા કરે, સામળ કહે આશિરા એહને. ૯૯
 દોહરા—શુક પોહોતેર શિરોમણી, ચતુરાનો ચિત આલ, મોહોટાં માણસ મહિપતી; માને
 તેમાં માલ. ઉતારનો પ્રતિ ઉતારે, જર તણા વિજર; ગુણ અવગુણ ગ્રાહક ધણા, પરિત કરે
 વિચાર, ભાગ્યાનું સાબુ કરે, કમંક કરે અકલંક; કથીરનું કંચન કરે, વાળે આડો અંક.
 શાહ નરને તસકર કરે, તસકરને કરે શાહ; જળને સ્થાનક સ્થળ કરે, કરે રંકને રાય. બોલ
 ભો નામે અમ્ર તે, વાળો નામે વેર; એક વચને અમ્રત કરે, જો હોએ આગ્રુ ઝર. અઉક વિદ્યા
 થો એણણો, વિજર વાત વિવેક પંડીત જન એ પારખે, ન્યાવટ શાહાવટ નેક. ચોપાઈ—પુરવ
 કિશા પુરંદર ગામ, તપતસિંહ રાજનું નામ; રામરાજ સસીપુ રાજ, અસત અન્યા તાન

થો લાજ. હરીચંદ્ર સરીખો હરીજન, કુલ કપટ નવ માને મન. વરણ અઢાર વસે છે વાસ,
તેજ પુજ પુરણ પ્રકાશ. લક્ષ્મી લક્ષી વ્યાં વસે, ધરમ મારગ ઉપર સહિસે; વિશેષ શ્રીમાળી
વાણીયો, જઈ ન ધરમે ભુગતે જાણીયો; શ્રીવંત માંહે તે રિરદાઈ, દિલ મોટે દાખ્યો દાતાર. છ
વ દયા ઉપર ખુલ્લો પ્રીત, ન્યાયમાસનાં રાએ રીત; મહીમા જેનો વાધો ધણો, વાપાર દેસ દેસાવર
તણો. પુન્યવંતો તે પુન્યવિત, મહોપસરખા જેને મીત; અલખત ધરયાં અપરંપાર, દીપેસા દોઢા દા
તાર. માહાલક્ષ્મી દિઠે મન કરે, વ્યાપાર વાહાણ વટોનો કરે; સમરથ તેના ધરમાં ધણી, લક્ષ
કરોડો કરો ધણી; અપુત્રવંત અનરગળ ધન, જરાવંતો જાણીતો જન. પાંસઠ વર્ષ થયા ત
રત, માનની તેની પાખી મરત. વૃથપણે ભાગ્ય ધરસુત, પેટ નહીં પેતાને પુત. છપા.
કુત્ર વિના નહીં મોલ, પુત્ર વિણ મેહલું મોહાટું; પુત્ર વિના દે દોરા, પુત્ર વિણ જીવત જો
દું; પુત્ર વિના પરીવાર, વિશ્વ માંહે નવ વાધે; પુત્ર વિના સંસાર, આધ ગયા કુણ સાધે; અ
રથ ગરથ કુણ ભોગવે, ધણું દ્રવ્ય પણ ગાંજ્યા; ખાળ અવતાર ખાળક વિના, વિશ્વ કહે સહુ
વાંઝીયો. દોહરા. વિચાર કર્યો વેહેવારીયે, ધણી પાખી ધરસુત; વેસો વંશ વાધે નહીં,
પરગટે ક્યાંથી પુત્ર. છપા. નાર વિના નર રંક, દામણા દિસે દેહે, નાર વિના નર રંક, અ
હરથ ઝણ હીણા ગેહે; નાર વિના નર રંક, ધન્ય નવ ધીરે કોઈ; નાર વિના નર રંક
જગત જન નિંદે જોઈ; નાર વિના નિરખણપણું, ભોગ કહો શાભોગવે, અથુત અવરણ ભાસે
ભરયા, જોખમ આજુ જોખવે. નાર તે નરનું અંગ, સુખથી ધરછે શેવા, પુન્યમાં થાય વિભાગ,
ભાભ યશ રૂઠો લેવા; સ્ત્રીથી હોય સંતાન, ધરમ ભુધિતે ધારે; પ્રગટે પુત્ર સપુત્ર, કુળ છકાતોર
તારે; રુધ કુળની શામા મળે, સ્વામીને સુખ દે સતી; એમ વિચારયું શોધ્યે, મન મધે ધારી
મતી. પ્રાણા ઉપર પ્રીત, થઈ તે નરને પુરી; કોને પુરી નવ થાય, સહુને રહે અધુરે; આશા
નીર અધાત. વિશ્વ તે મધ્યે અડધુ; શાહ રાયને રંક, કરપી કાયરને કુંડ; સરપુર પંડિત સહુ,
જાણ્યા મળ્યા જુલા ભમ્યા; આશા રૂપી અરણ્ય જળે, શામળ કહે તેમાં શમ્યા. ગળે અધીકુ
અધ, અળે નારીકામે નેણ; ગળે મુંડને તુંડ, વિપરીત ખોલાયે વેણ; અસ્થિ રૂધિરને માંસ, રાહી
નખ ચાલે અરણ્ય; ઘાતુ સરખો ધવંસ, સહુ નહીં કુંઠીત કરણ; છદ્મી ખાધો અડવરે, આહાર
નીદ્રા છેવટ ગઈ; શામળ કહે ચરના ત્રણ, તોય માયા જીતી નહી. દોહરા. શાહાપત પરણ્યો
જુદો, જુવંતી જોખન વેશ; પદમની સરખી પ્રેમદા, દાખી ખાવે દેશ. યુધ નિધાન વરસ ખાર
નો, ખેડેલકળા ખહુ રૂપ; ખહુ પરાક્રમ ચાતુરી, ભાખ્યની ભારે જીવ. હામ કામ યગ લોચની,
સિલ્હાંકી સુખાણ; ગતી મંદ કટી કેસરી, સામુદ્રીક સેંધાણ. પંચ લઘુ પંચ દીરથછે, પંચ રા
તણ પુર; પંચ ઉન્નત પંચ પાતળાં, નારીમાં ખહુ નુર. કેસ સવાગજ કંદરૂપી, માંચ સમારણ
મુલ્ય; વદન પંકજ વરણાગીયું, ચીહાતમાને તુલ્ય. નયન અપળ મહા મીનવત, કરણ પાંચે કે
હેણ; અક્ષત રક્ષ વૃત ઉચરે, વદને અક્ષતજીવ. અધર પ્રવાળ ડાહીમ દરાન, ચિયુક વાદ્ર ચેહન,
રુક અંજીવત શોભાતી, નાશા ઉજવળા અન. શ્રીવા પોત કપોત વત, ઢેળ પત્ર વત પ્રકટ; ઉદર
પોચા મનવત, દોભાવોખાણે અઢ. ધયોધર પદમ અધકારવત, અક્ષત કૂળ રીધ રંચ; કા મખાણ
કટાસીયે, શોભાત સામા સંગ. ગાંડરથળ કટી કેસરી, અંધા યુગ્મ રીધ રંચ; કર કટી સુંદર
રીખડા, અખળમાં ખહુ અંભ. પાવક વત પગ ખાનીયો; રૂઠી રાતો યોળ; સોળ કમલ સંપૂર્ણ
તે, તણ્યો રૂપ અતોલ; જોખ કરે તે જરપતી. તે વેળા આજે તરત; નીરખન નીરખાઈને
ખાપડા, મનોરથ તેના મરત; જર વડે જીવતી જડી, જરનું જેને જોર; મરડો મળુ ગાંઠે ગરથછે,

કળાવતે જેમ મેર. છપા-જર ત્યાં જોખન રૂપ, છુપ વરા જરને જોરે; જર તાં સમજો જોખ,
 ઠેક તરતીખવત તોરે, જર તે ઉંચ ચમીર; જર તે વિથા ભણીઓ; જર તે રૂપ સ્વરૂપ, જ
 ૨ રૂપ સઘળા ગણીઓ; જરને સંજે યરા વરો. જર જોરથી દુખ જરો, શામળ કહે જોરથી
 જર તણું; જરથી કાજ સઘળાં થરો. દમડા વીના દરોદર, કુળવંત કોર કહેવાયે; રીપ વીના
 સઉ રંક, પ્રતિષ્ઠા કર પળાયે; રાપણુ વીનય લીધે, દામ પાકી સઉ રુદ્યા; પેશ ન કરસું દ્રાવ
 શામળ ભણીને જુદ્યા; સુરસુર વરડ ધોર નર, વપુ વરણાગી વાકડા, સાંભળ કહે સંજ
 રમાં, રીંધ વીના સઉ રાંકડા. ચોપાઇ-શાહાપત પરણ્યો તે સતી, તેનું નમ્ર તે
 પરભાવતી; નર નારીને નહિતમ નેહ, પ્રીતી જેમ ખપધયો મેહ. નરખી હરખે નરનેનાર, વરજે
 અમત વારંવાર; અળગાં નવ રહે એકે ઘડી, ખાંધો પ્રીત અન્યો અન્ય અડી. કંથ કામજી
 કરે કલોલ, શુભ વરપ શામીને શોળ; એક દોવસ એક કહિતક હોય. તેને કળી શકે નહીં કે
 ય. પાંચોરા પચ્ચીમતો પાસ, વિજયસિંહને વસતો વાસ; ગરયવંતો તે રૂણીયક ધણી, આ
 રતીયો દીપરા તણા. માણુ વેપાર અકલ મોટીએ, કાંઈક વાંધો પડ્યો ડોહીએ; વોગા છુંદાણુ
 વાટમાં, ઠઠાભખરના ઘાટમાં. વાણાતરે લખ્યો એક લેખ, એ વાતે કંઈ નહીં મીન મેખ; કા
 વ્યું જે અતરે આવતે, હાય અક્ષર એના લાવજો. પાંચો ખોલે જુદા ખોલ, ઉતરશે અપખણ
 તું તોલ; એનો પડો લેણું કાણું, દસલાખ રૂપોયા તણું. નહીં આવોતો થારો જન, મોટા
 જનમાં ઘટરો માન; સાચો જવાબ એને દેધ્યું, લેણું તે સધળું લેધ્યું. નહીં આવે અકાર
 જ જરો, માંયે કરજ સવાયું થરો; જુદું ખોલોં મુકરી જાપ છે, લેણાનું દેણું થાયછે. આ
 વતાં રમે લગાડો વાર, ઘટરો વેપારીમાં કાર; જુદા આપણને કરો લોક, કરવા ખેડા લેણું ફે
 ક. એ કાગળ રોઠે વાંચીઓ, સાચે દોલ પોતે સાંચીયો; જઠમે નહીંતો થારો જન, રામા ધે
 ૨ છે સંધ્યું ધાન. કોને સોંપો થઈએ નિશંક, કદાપી કાંઈક અટ કલંક; નારીને સોંપે વણસે
 નારી, એવો રોઠે વાત વીચારી. પરપુરારાને મેળો કરે, ધરત પાસે જઈ અગ્ની ધરે; જીયા ની
 આ દેખાડે દામ, કરે એહ વ્યભીચારો કામ. પુરારાને સોંપે પરં પાપ, વણસે નારો અપો
 આપ; ગમે એવો સતવાદી હોય, કામ છત નવ દોઢા કોય. અગ્નીયો ઉકળરો અત, નરથી ના
 રી વણસે તરત; ગરયવંતો હોયે જોરડી, કામ તણી જુદી હીણુ ખેરડી. વાટે જતાં તે
 મન થાય, રંક રાય સહુ લીણુ ખાય; મોટાની કોણુ વાતો કરે, મોટાની કોણુ હારદ હરે. મો
 ટાની કોણુ લોપે લાજ, મોટાને ધેર મોટાં કાજ; એમ વિચારી આપો આપ, શેઠે માંડ્યો પ
 રચા તાપ. ૧૧૧ છપા-સોતા સરખી શુભ રૂપ, રાવણુ સજમાં રાણાવ્યો; કંદલત કુંભકર્ણ આં
 ચણુવત તે ચોળાવ્યો, દ્રાપદી સરખી નાર, સતીપણુ સરવે થાપ્યું, અઢારે કોણી રાઈન્ય, કુ
 ણ કહિરવળું કાપ્યું; માહા માયા રૂપ એ માન્યની, એટલી મુકે અનરમ થરો. વિચાર કરયો
 મન વણિએ, વધ પણે હાંશી હરો. દોહરા-વાણાતરતો છે વડા, પંડિત પેઢી પ્રધાન; સા
 અંજ સઘળો વરજીને, જીવતી ધોરયાથી જ્યાન. છપા.-ઈદ્રય સરખો અધીપત્ય, ધેર રાણુ ઈ
 દ્રાણી: અલ્યા સાથે સંગ, કરતાં જાતી નવ આણી; ચાતુર નર જે સંદ્ર. રામા ધેર રોહણી
 સરખી, તેણે તારા એક વરદ નેહ કરીને નરખી, પાપ પુન્ય પ્રીછ્યો નહીં; સુર પત્ની પોતા
 તણી, કોણુ દેહ આપે થયો. નક્ષત મંડળમાં જે મણી, એનાથી લલ કેડડ ધોર અંધારે ગ
 મિયક, કંઈકાંઈક રાત બાત; એક ચિતામાં ખળીયા, શ્રી કપ્ત સરખા દેવ. કુડી કુખજને
 રોડી, માન્યની રૂપ મોહોજાળ; જગતમાં જાણી એવી; ભાગ્યનીએ સહુ જોળાવ્યા, દેવ ગાંધરવને

દાનથી, સામળ કહે જીવ્યાં જીવંતિયે, કુણુ માત્ર છે માનવી. ચોપાઈ-વણુજ સોંપ્યો વાણીતર હાથ, સામદ રૂઠા લિધા સાથ; મેહી દેહી વાડ વાસીઓ, સેવા કાજ સોંપી દાસીઓ. જીવંતી ને કહે જીવંતિયે, આપ તમારૂં રાખો તમે; દિલમાંહે ડાહ્યાપણુ દાખજો, પરીયાનું પાણી રાખજો. દાખીણી વધારે લાજ; કરજો આપણા કુળનાં કાજ. આઠ માસે ચમો આવશું, લાખીણી વસ્તુ લાવશું. ઉમદા વજ્ર તણા અંખાર, હોરાને મોતીના હાર; તે સરવે તમારે કાજ, રામા તું ભોગવજે રાજ. દોહરા-મવિત્ર મક્ષિ ખે ખારણુ, ખાંધ્યાં બુધી નિધાન; ખતરોશ લક્ષણુ આગળ, ભારે રાખે ભાન. કળા જીવે તે ખોતરી, ચોરાશી આસન ચેત; રાગ વરણુનને રાગણી, હરીક થા પર હેત; જનાવર ડાહ્યાં જાણીયાં, વણીકે કર્યો બોચાર; અંધી અનરથ થશે નહીં, નીચે સોંપુ નાર. સાંભળ મેના માનની, ડાહ્યાપણુ તાર દાખ્ય; પરદેશ જઈ આવુ ચમો, રામાને સ્થી ર રાખ્ય. નીસરવા ના દીયો નારને, મંદીર મુકી પર મહેલ; થોડામાં કહુ છુ ઘણુ, સંકેપ રી તથી સહેલ. સમજતી રોઠે સારોકા, છાતી ગુહે ગુજ; પરાક્રમ જોઈશું તાહરૂં, રામા તારી સુઝ. મેના કહે રાખુ માન્યની, નીસરવા નહીં દઉં; સત્ય વચન રોઠે કહ્યાં, શિર ચલાવી લઉં. સાખાસ કહોને રોઠજી, પ્રીતે પોપટ પાસ; આવીને ઉભા રહ્યા, વટે વાણી વીલાસ. પોપટ પાસે અંબોયો, નારી કેરો નાથ; પત્રોત્ર છો પક્ષી તમે, હેતે ફેરવ્યો હાથ; સાંભળ સુક શોહામ છા, સોંપુજી એક કામ; અમો જઈ પરદેશમાં, સાચવજો આ કામ: શોહણી ઘેર એકલાં, શું કહુ વારંવાર; નીસરવા દેશો નહીં, ઘર મુકીને ખહાર. પરણી છે મેં પ્રેમદા, જીવતી જોખન વેશ; તણી તાહારે આશરે, પરહુ હું પરદેશ. શામ દામ ભેદે કરી, વનીતા રાખજો વાર; કલંક ન વાધે કુળમાં, તો તુજને શાખાર. શુક કહે શુણુ રોઠજી, વંધ તમારો વાન; શાજી મધ્યો સાંભળાં, તે કત ધરજો કાન. રામાને રાખી શકે, નથી જનમ્યો કે માય; સુતો મુકે સ્વામીને; જીવતી જરો જાય, મુરખ જતી હોય માન્યની, પરદે અવળી પેર, ગુણવંતો ગુણીયલ તણ; જાય ગુણહીનને ઘેર; પંડીત જનને પરહરે, મુરખ સંગાયે મેળ. ખરાખ કહે ખરો વાતને, ખોટો ધારે ખેલ કાકર સાથે ઠગવર, આકર શું ચિત આય; નિરમળ જળ નારી તણ, નરક કુંડમાં નાહાય. શુક કહે સુણુ રોઠીયા, માન્યની મુકે મેહેલ; ચીતા ન કરો ચિતમાં, સદં વિદ્યાથી સેહેલ. લક્ષ્મીવર લખ્યા રાખશે, કે રાખે તાર લુણુ રેહેશે પુન્ય પરતાપથી, હું કોકર તે કુણુ. જ્યાં સુધી મુજ પ્રાણુ છે, ગુણુ તાહરા ગાઠી; જવા નહીં દેઉં નારને, લુણુ હરામ ન થાજી. સાડ કહી તે રોઠજી, ગયો પોતે પરદેશ; મંદિરમાં રહિ માન્યની, ચંનિતા જોખન વેશ. ખાય પીએ જીવિ કરે, પ્રીતે આવે પાન; દાસદાશિ દિલ રોજવે, મન ગમતાં દે માન. એમ કરતાં દિન વહી ગયા, વસંત આવ્યો વેદ; કામાતુર ખહુ કામનાં, ખાંત ન રાખે ભેદ. આહાર ખમણા ખધરાં વીરો. લાજ ચોધણી આહાય; કામ આઠ જણા વરો કાં રંક કાં રાય. વીસ ઘણા વસંતમાં, નારોને નરસું નેહ; ભોગ ત્રપ્ત ભાસે નહીં, દિલ રોજે નવ દેહ. રાજા ધ્યે રૂતુ તણા, વસંત કામ કહેવાય; ચતુરાં અંચળ ચિતની, વનીતાં વિહવળ થાય. વીસ ઘણા વસંતમાં, ગરીબ રંકને ઘેર; સત ઘણા શ્રીવંત ઘેર, પ્રીતે પંડિત રં ર. ખાન પાન જીખી કરે, હાંસે પેરે હાર; કામાતુર તે કામની, સળે સોળ શણગાર; કંદરખ સરખ અંજે રસે, કહે દક્ષિણે દુખ; સ્વામી માહારો સાંભરે, ભેદે ભાગે જીખ. વાયકો તેતો બહિ ગયો, સ્વામી નાંખ્યા શા માટ; કાંઈક સંકટ આકરૂં, કે કાંઈ વસમી વાટ. હાથ જોડી હરી પડી, શુભ ખોલો સાહેલ; શોહણીજી સાંભળો, ખરો વાતનો ખેલ. જીવતી જોખન વેશમાં, જા

રીત ન કરી જોણુ; વાટ ઉઠી તે વેશને, તન અટવાણુ તેણુ. પરપુરપથુ પ્રીતરી, કામ વાસના કીધ; અપરમપાર સુખ સાંભરે, લાવે લાખેણી લીધ. માળાકાર વધુ મળો, લોપાવાને લાજ; નારોને જરી સિખવે, કરવા કુટું કાજ. ઘણા પ્રકારે પ્રિછવી; કરી કામાતુર કામ્ય; મન ટળ કાચુ માન્યની, સેજે નોહોતો સ્વામ. હાથ જોરી હરી પરી, કયમ કરીએ એ કામ; રીત જ છાયા જે રાવળે, દેહેવટ જાએ દામ; છપો-નારિ તે નિત્ય સ્વભાવ, ન રહે પોતાને ધરમે; નારિ તે નિત્ય સ્વભાવ, કલંક કહાવે કુળ કરમે; નારિ તે નિત્ય સ્વભાવ, લાજ મર્યાદ ન પ્રિ છે; નારિ તે નિત્ય સ્વભાવ, અન્ય નર અંતર દરછે; નિત્યમાં નિત્ય તે નારીયો, પરથુ જોડે પ્રિતરી; શામળ કહે સ્ત્રિયો સમસ્તને, રી નહીં એ રીતરી. ૧૯૬ ચોપાઈ.—શામ દામને બેઠે ભરી, કામનિને કામાતુર કરો; અંત મનમાં આણી ઉલ્લાસ, એક વાર જુઓ તે સ્વાદ. લક્ષ વસા તળને લાજ, કરોડ વસા કરો એ કાજ; રોઠ મંદીર આવે જાહેર, તજજે તે લક્ષણ તા હરે. ૧૯૮ દોહરા. કાંજ જાએ કંથનો, લોકમાં જાયે લાજ; પાણી જાય પરીયા તણુ; કયમ કરીએ એ કાજ. દાશી કહે દેવી સુણો, દહાવત માડ દાખ્ય; જાણુ પરે એ વાતની, તો સુર જનો સાખ્ય. વનિતાએ કોધો વાપદો, વેદ ન ચકુ વાત; તરણી આવુ દુજ કને, રી રોતે રાત. ન્યાલ થઈ તે નારીએ, અંગે વાધ્યુ નુર; ઉલટ મોઢે ઉઠે થયો, શોભાવતો સુર. સોળ સજ્યા તે સુંદરી, નાર વધાણુ નીર; આલુશણુ અંગે આપતાં, ચરણુ ચોળી ચીર. કાજળ કુમકુમ જ્યાં ઘટે, સોંધામાં સિંદુર; ખરાસ કરતુરી અરગજા, ભોગ સઠળ ભરપુર. પુષ્પ હાર કંઠે ધરયા, દરપણમાં જોયો દેહ; અંતરમાં ઉચાટ રહે, પરથુ કને નેહ. બણી દણી તે નિસરી, ઉલટ વાધ્યો અંગ; કામાતુર તે કામની, પયોધી પરયો પતંગ. શોહાણીને કહે સારીકા, અંગ સજ્યા રાણુગાર; કાજળને કુમકુમ કરયાં, જીવન નથી ભરથાર. સરજ તાર રાણુપણુ, કોણુ પુરપથુ પ્રીત; એ જીવને ઘટતુ નથી, રી નહીં એ રીત. મેના કહે સુણુ માનની, વિપરીત એતો વાત; જાએ કોણુ કામે કામની, જરી રમવા જાત. ધેર નથી તુજ ધરધણી, રાણુગાર સજ્યા છે સોળ; અધર્મ કરે છે અંત ઘણો, મુખ ભરીયાં તખોળ. સમજ તારી સુજને, જરી કામે જાય; રોઠ મુને સોંધી ગયા, એ અન્યા કેમ થાય. ખાળરે લક્ષણ ખાળીકા, ખાળ તા હર કામ; ખણી દણીને નિસરયા, કોણુ ઘણીને ધામ. ખાળ ચતુરાં તુજ ચાતુરી, શોભે નહીં રાણુગાર; કાંઈક સજ્યા રાખરે, જીવન નથી ભરથાર. સાચ માનરે માનની, રૂપ સાખથી સાચ; નાક છેદાણુ તાહર, પુરણુ આરુણ પાંચ. વઢાણુ કાને ચોટકો, જીવે જેમ ખાધુ ગામ; સમજ વુ જો રોઠને, તો મેના માડ નામ. રૂડા કુળમાં ઉપની, રૂડા ધરની નાર; ગણીકાના જે રુણુ અહો, નહી તારો વેહેવાર. વાટ ઉઠી તુજ વેરામાં, ભઠ પરયો અવતાગ; કંથવિના ધર કામની, શોભે તા રાણુગાર. કઠીણુ વચન કાને સુણી, દીધી ધરીને દોટ; માનનીએ મેના તણી, મરડી નાંખી કોટ. પાંખો આલી પ્રીતે કરી, ચીરી નાંખી આંચ; ખરોડી નાંખી ખાળમાં, અધીક પમાલી આંચ. શામા થઈ તે શોકમાં, પુરણુ દુખનો પેર; તે દિવસ તો ગઈ નહી, ધરમંદીર ધર ધેર. ખોજે દિવસો તતપર. થઈ, સજ્યા સંપુરણુ સોળ; કરતુરી કેસર અરગજા, મુખ ભરીયા તખોળ. જીવતી પોતે જોખમાં, જરી રમવા જાય; અંગ રાગ અંતિ આપતાં, અળતે રંગ્યા પાથ. પોપટ પોતે પ્રીછીયો, મેના ખોલસીતી ખોલ; શોહાણીનું સંતીપણુ, તરણીનો કીધો તોલ. માન ઉતારો તો મર, મોત માથે શીદ લેઉ; શામ દામ બેઠે કરી, જવાતો નહીં દેઉ. કરી પરીક્ષા પોપટે, મન સમજ્યો મેહરાણુ; આંચ દેખાડું અહીં, તો તો પરકુ પ્રાણ. જેહ જતો મેના ત

હો, તેહ ગતી મુજ થાય; વળતુ કાણુ વારી શકે, જોખ કરંતી બન્ય. ઉપાય કહે એક અમલ
 થી. ગમતી કહુ કાંઈ ગોક; રક્ષ રામાનું રોઝણું, ચતુરાર્થ તણી એ ચોટ. બન્ય તેતો જુવણ
 નહી, વિવામાં ઉઠે વેઠ; કાલ ઉપકે રે મુજને, રાણો સમજી રોઠ. શુક કહે સુણ સુંદરી, વાર
 કહુ એક વાત; કહેજી તો મટતી નથી, તુતો મારી માત. જોખપણું તે જોખન, તદણી વારો
 તોર સઠળ શુણ સલસણી, જોખન કેર જોર. રામા તું સમજે નહી, જાવં વિવાના જોખ; સ
 જ અવસર છે આ ધરી, શું એરી રહે રોખ. આજ કાલ તો આવશે, કીવંત આપણી રોક;
 અવસર શાને સુકીએ, નિરજે કહુ છું નેટ. છપો. વણુરતુ વરસે મેહ, તેથી તો ધાન ન
 પાકે; પાકમ ન મળે પુર. રાતર કહો રોણે ચાકે; પેહેલી વિશી વિધાય, ભાવ આણી નવ લાણી
 શોક; વૃથાણું વિવેક, રાજાનો ખોધ ન સુણીયો; ગયો અવસર આવે નહી, નર નારીને તે નરે;
 અથમ જુવણે પ્રીણા વિના, વળતા હાથ ધસવા પડે. દોહરો.—એમ અનેક ચતી કણાં, કલાં
 કામનીને કણ; રહે રામાનું રોઝણું, વિનયનાં ખોલી વેણ. છપા—વિનય થકી વિવેક, રજન
 સમજનાં રોભે; વિનય થકી વિવાય, સ્થાર થાવર તે થોભે; વિનય તણે વરા લોક, જસ આ
 પે જન આજ; વિનય તણે વિખવાદ, કરે નહીં રંક કે રાજ; વિનય મોટાછે વિચમાં, વિનય
 ધર્મ અરુગ ધસે; રામજ કહે વિવા વશીકરણ, વિનય માંહે આવી વસે. દોહરા.—રોઝાણીને વરા
 કરો, વિનય ધરી વિવેક; પ્રભાવતી ખગે નમી, સાચુ ખોલી છેક. તાળી રેદુ હેતે હરો, કાંઈ ન
 રાખી ખાત; સાચુ કહુ છું શુક તને, આપણું એકાંત. સાંભળ શુક રોહામણા, ખાતે તારા
 સામ ખાઉ, જુવંતી સાથે જોખમાં, જરો કામે જાઉ. પોપટ કહે સુખે પરવરો, રૂંદીયા સા
 થે રીઝ; જરો વિજરો વિના, ન મળે સુખનું ખોજ. એવાં કામ તો તે કરે, જે ભણે વિજ
 શી વેઠ. વિજર વિના વિખ ઉપજે, ખરે ખગટે મન ખેદ. આશાન કહું તે ઉપરે, કરણું વિ
 જરો કામ; સુરસિહરાયની સુંદરી, નંદાં જેતું નામ. આજમાનીતી રાયની, વળી વધારયું વે
 ક; વિજરે વિજાએ વાળીયું, જેહ હજા હજા જર. નંદાંયે વિદયા કરી, વિજર વખાણી વેઠ;
 જોહ તોરે હું શીખણું, ખાતી ટાણુ ભેદ. કર જોરી કહે કામની, સાંભળ શુક રૂજ વોર; સાચી
 પેરે શીખણે ધારણુ રાણુ ધીર. રાણુગાર તજને સુંદરી, લોનાં રેહેરો વજ; છા ઉપર આશાન
 કરો, શીખો રાહાણુ રજ. પોપટ જે જે કહયું, શુભ છુદિધ સાક્ષાત; વિરતાર વડે નંદા ત
 હી, કહેવા માંડી વાત. ચોપાઈ—પુરવ પંથ તણે વાશીએ, કીકંદા પુરી નગરી કારીએ; વરણ
 અદારે પ્રસેછે લોક, સ્વપ્નામાં નવ ઉપજે શોક. સુરસિહરાય કરેછે રાજ, અસવ્ય અન્યા તન
 થી તાજ; મહા સુખનો મહિમા માણિયો, તે રાજને ખે રાણિયો; એક માનીતી કોટમ મતી,
 તે સાધુ શિરોમણી સતી; મણી લક્ષ્મી ધણાં ધર સુત્ર, પ્રતાપવંત તેને તો પુત્ર. કનકવતી રા
 જીનું નામ, વશ કરલેછે ખાધુ ગામ, તે માન્યનીયો મહિપત મોય, નંદા સાચુ તે નજી જોય.
 નહીં મેહલ ન પુછે વાત, સ્વેહ કરે નહીં નારી સાથ; તે નંદા તો રીરો ખજે, કારણુ દુખ તે
 જું કોણુ કળે, સુખ ન ભોગલે એકે ધરી, દુખ સમુદ્રના દ્રોહમાં પડી; રોકમ દુખનું કાવાદળ દે
 હ, અગતીનો શિર વરશે મેહ, કરાડ વાર શું કહીએ કથી, રોકમ સમાન દુખ ખીલુ નથી; જ
 કણુ કણુ ખામે ખેદના, લક્ષ લીછી ઠેરી વેદના, લક્ષ કોટીમાં આજાં જર; રોકમ સમાન ખીલુ
 નહીં વેર. છપા—રાજાએ એક સાલ, આમ કુટુંબ કુટે; પ્રવેદ સાલ, વણુ વાંકે રાજ
 કુટે; બ્યોપારો શિર એક સાલ. વજ વટંતર નાંખે; ભજતાર રૂપર એક સાલ, ભામની બે જુ
 હુ બાળે; સુરખને સાલ વિદયા તણું, દુખ ખકારી એકાંતનું; સામજ કહે રાણા માનજે, સી

ને સાલ એક શોક્યનું. સ્ત્રી કહે બહી અનાથ, તેથી તો મોત ભલે; બહી હિણાને હાથ,
 એથી નહીં દુષ્ણ અને; બહી વિધવા કે વંઝ, બહી ગુણકાં કે ધેહેલી; બહી દરીદ્ર કે દ્રવ્ય;
 બહી સોહાવણ સેહેલી; માહા દાવાનળ દુષ્ણી, અંચળ ચીત પણ ચોક્યનું; શામળ કહે શા
 હા માનખે, સાલ સામાને શોક્યનું. દરેકને મોટું દુષ્ણ, મન માન્યું નવ થાય; કાસને એ
 કે દુષ્ણ, નિત વિદેશ જાય; દુનિયાને એક દુષ્ણ, જ્યારે વરસાદ ન વરસે. વંઝને એક દુષ્ણ,
 તનને કાચુ તલસે; કુવારને દુષ્ણ સ્ત્રી તણું, સરવને દુષ્ણ તે જુખનું; શામળ કહે પાર પ્રી
 છું નહી, જોને સોક્યના દુષ્ણનું. અંધાને દુષ્ણ અંધ, સાડ નરતું નવ દેખે; પેહરાને દુષ્ણ
 કાન, રાગ પુરણ નવ પેખે; રોગને દુષ્ણ રોગ, ભોગ એકે નવ ભાવે. ભોડુકને એક દુષ્ણ, નામ
 ભોખારી કહાવે; એવાં દુષ્ણ અનેક છે, પંગાને તો પગ તણું; શામળ કહે સ્ત્રી સરવને, સોક્ય
 દાવાનળ દુષ્ણ ધણું. ચોપાઈ-તે શામાને સોક્યનું સાલ, વનિતા ઉપર ન ધરે વહાલ; તેનું
 ખોદ્યું કોને નવ ગમે, રાંદ્યું રાંદ્યું ના જમે. એશું હેત ન ચાણુ કોય, તે સામું દ્રવ્ય ન
 હોં જાય; મહિપતીનું જ્યાં ન મળે માન, સ્ત્રી હજી જોય પીપળ પાન. ધણા ઉપાય કામનીએ
 કાંધ, માન કોણુ તેને નવ દીધ; એક દિવસ તેતો નારીએ, જોયુ ખેરીને ખારીએ; માહા દુષ્ણ
 છી યધને તે રૂચ, અર પડ તે જુવતી જુએ. દુષ્ણ ડુંગર માથે લેધને, ખેડી કપાળે કર દેધને.
 તળે ખેડોતો પુરે પુર, તેને મન છે અદકી સુજ; નારી નિસાસા નાખતી, અરે અરે મુખથી
 બાખતી. વરતકે જાંચુ નીરખીયું, પુરણ દુષ્ણ તેનું પરખીયું; સુખસાગર છે તેનું નામ, રહેતો
 પોશાલયને કામ. કામણુ દુમણુ મોટા મર્મ, વરોડરણુ વિદ્યાના ધર્મ; મોહન ઊંચાટણુના મેળ,
 ખરા હુતરના જાણુ ખેલ. જગત મોહ પમાડ્યું જોણુ, રામા રોતી દોદી તેણુ; કલ્પીત જોવા
 ઉભો રહ્યા, ધર્મલાભ કામનીને કહ્યા. શું દાડણુ જુવને છે દુષ્ણ, ધ્રુવર તારી ભાગે જુખ; ખ
 રો વરતીક ખાંતે ખેડીએ, તરત તેને તેડ્યો મેડીએ. માહા મનોહર મોટમ મતી, જસવંતો
 જાણોતો જતી; માન્યનોએ દિધાં ખાડુ માન, હાજર કી; દોડળ પાન. શા માટે રોતાંતાં ત
 મો, એહ દુષ્ણતો જાણુ અમે; તારે સાચુ ખોલી સતી, સાંભળરે જસવંતો જતો. તમને દુ
 ખ કહે શું થાય, કેહેતાં દુષ્ણ જાણુ જો રાય; સોશ અળગુ કરે માહર, કાન નાક છેદે તાહર.
 દોહરા-વરતિક વળતો ખોલિયો, સાંભળ વિનતા વાણુ; સત્ય ન કહે મુજ આગળે તો ધ્રુવર
 ની આણુ. કોઈ વાત જાણુ નહીં, કો એતે નહીં લોક; તેહ વાત કોને કહું, સુકોત માઈ કોક.
 પોશા ક્યાં મેં પાંચ સત, અઠમ ક્યાં સત આઠ; એકાસનતો એક સત, ભક્તામરના પાઠ.
 વોસ આહાર એંશી કરયા, ચોવીસ આહાર સેંચાર; અગાસન અગીયારસેં ખોજાં વરત અ
 પાર. અપવાસ કરયા ખટ માસના, જગરણુ કરયાં સત સાત; તરકારી તનથી તણ, રકંદમુળ
 નહીં વાતજ જાંધી કીધી જગજાથની, રોતજ જાંધી સાણુ; આઠ ચાર આણુ ગયો, વસાઈ ગયો વર
 વાણુ; સમતક્ષીખર મેં શેલીયા, પુલ્યા પારસનાથ; માહાવોરવામી માણીયા, ટાંડો કીધો હાથ;
 એ સરવે નિષ્કૂળ થજે, કર કંઈ તારો વાત, મારણુ મોહન વસાંકરણુ, સધળે હું વિખ્યાત.
 રાણી તે રીઝી રૂટે, મેલ્યો મનનો મોડ; અથઘતી માંડી કહી, કરગરતાં કરજેડ. જળને સ્થાને
 સ્થળ કરે, પવિત્ર પાત્ર એ પુલ્ય; અગમ નિગમ લક્ષણ લહે. સત જનમની સુઝ, અધિપતિનું
 અપમાન છે, સોક્ય તણુ છે સાલ; કાઢ્યું ભાવટું ભવતણી, જો હોએ કાંઈ માલ, પુજ્ય
 કહે સુણુ પ્રેમદા, નિરમળ તાહર નામ; મન માને કેમ તાહર, કેમ થાએ તાડ કામ. રાણી
 કહે રૂપી સાંભળો, જો મરે રાણીને રાય; સપુત મરે જો શોક્યનો, તો ભવની ભાવટ જાય.
 ચોરો નીર રાણી તણા, જે પુરનો પ્રવાન; વસે અરે વજકુંઠમાં, તો કીધું જીવતદાન. એકે

જીવે ચારમાં, ત્યાં સુધી દેહે દુખ; મરે તોતો ચિંતા ટળે, ભાગે મારી ભુખ. કાલ દીધાજી કાટીયા, સોચેક ખાધા સમ; ઈશ્વરની આજ્ઞા કરી, કામ કરો નહો કેમ. મોભો વીરછે માહરો, તેનો થાય અધિકાર; સુખસાગર હું ભોગવું, તો તુ હૈયાનો હાર. તમે કહો તો સાંભળું, કહો તે કરીએ કામ; તાહારી દાશી થઈ રહું, વેચાઉ તાહારે નામ. વરતિક તે વિરમ્ય થયો; ક્યમ થાએ પ્રોહુ પાપ; વચન જતે વસુધા જશે, એ પછુ અન્યા આપ. પાપને તે પ્રલે કરે, વૃત્ત કરે વિવેક; વચન લોપ થયા તણી ઉપાય જડે નહી એક. નિરાસ જો નારી થશે, તો તો અનરથ થાય; વિશ્વાસઘાત જન જો કરે, તે નર નરકે જાય.

ચોપાઈ-વિચાર કરો ખોલ્યો વરતીયો, નારી નિચ બુધિ નરતીઓ; અધિક અધરમ એ અન્યા આપ, પ્રહુ કરવું પડશે પાપ; પાટ ધામ્યો તો દેવો પડે, સ્ત્રીહત્યા પછુ માથે ચડે; ખાજીહત્યા ખેરો આ દીશ, ચોથી પ્રધાન તણી આસીસ. એવડું શું આપોજી તમે, એ પાતિ ક શૌર લીજો એમો. રાણી કહે વચન તુજ ગયું, વળતુ તે દર્શવત શું રહ્યું; શુભ વાણી ખોલ્યો શેવડો, કરજોની થઈને ખેવડો. સાંભળ વનિતા વાડ વાત, કાલે સરદ પુનમની રાત; કાળીને દેરે આવજો, પંચ પ્રકાર પુજ લાવજો; ખાનપાન ભોજન ભરપુર, લેજો ચોસક હાર હજુર. ખોડપ પાત થાપીયુ એમો, મહાપુજ આરંભો તમે; મહાવનમાં જ્યાં દેહેડું હોય, હે રૂ ત્યાં કરે નહિ કોય. એક એક પ્રહરે પુજન થશે, દુખ તહાદ સાહુ દેવત જશે; પંચ પ્રકાર ની પંથ ધણી, જાણુ પ્રહમ દેરાનો ધણી. કે જાણુ શિરોમણી શીધ, જે પાસે હોયે નવનિધ; પ્રહમદશાના ભારે ભેદ, વરણુ કરો શકે નહી વેદ. જાણુ રાંકર કે વેદવ્યાસ, કે જાણુ એક કાળીદાસ; માયા મંદીર મંછને માંસ, પાત ચહ મુકતાફળ કાસ. ચાર પ્રહરની પુજ ચાર, વિનતા શું કહુ વારંવાર; ચરસક તિરથ ચોરારી જ્યોગ, પ્રહમદશાના સધળા ભોગ. વનિતા ખોલ તારા મન વશા, સાંભળ દેખાડુ પ્રહમદશા. પ્રહમદશા જાણુ નહી જોહ, અન્ય કદાપી ક રશે તેહ. રઊરવ નરકે તે નર જશે, ઝેરી જન્મ તે અંધો થશે; માટે કોષ ન કરશો પાપ, શામળ કહે સહિ આપોઆપ. પ્રહમ દશા દેખાડુ એમો, આતાજન સાંભળો તમે.

છપો-તુલ્ય કંચન કથીર, સુખદુખ સાચુ ને જુદું; રાય રંક ખે એક, એક તરફયુ, એક ર ક્યુ; શતરૂ મીત સમાન, સમાન દેવ્યા કે દાસી; સમાન અમરત કે વિષ, સમાન કુચિત કે કાસી; સમાન પાપાણુને રત્ન પણુ, સમાન વસુધા વસુધા વર્ધકુંડ વશા; સામળ કહે જન્મે ન હી, જે નર જાણુ પ્રહમદશા, સમાન અગ્નિને નિર, સમાન વહાલોને વેરો; સમાન કુંજરને કીટ; સમાન મરદને મહેરો. સમાન તરકોને તહાટ, સમાન જરવંતને જોગી; સમાન પાપને પુન્ય. સમાન બીજુને ભોગી; પ્રહમવિધા ભારે ધણી, કરોડવાર શું કહુ કથી; શામળ કહે સંસારમાં, પ્રહમ જાણુ તે નર નથી. સાંભળી કોને સર, ફરસુરામ ફરસીવર; દીઠા કંઈક દા તાર, કરણા સરખા કરણાકાર; વિધા વેદશણુગાર, પ્રહમા સરખા ખહુ ભાળયા; વાલ્મીક વ્યાસ વસોષ્ટ, પ્રશુ ભલ ભય ટાળયા; નથી દીઠા નથી સાંભળયા; ભોગવી જાણુ પ્રહમદશી, શામળ કહે સ્વરગ સુધી ગતી, વિરલા કો વધકુંડ વશા. ચોપાઈ-ચારે તારા પુત્ર મરે, શામા સંકટ તારાં હરે; જરૂર જરૂર કાલે આવજો, કહી વસ્તુ સરવે લાવજો; અરથી ન દોષ મનમાં ગણુ, વધરીતો હણુતા નવ હણુ; અરથી અંધજ હોયે આપ, અરથી ન જાણુ પુન્ય કે પાપ. છપો-અરથી કામી અંધ, અંધ લાલચુ ને લોભી; અંધ સ્વારથી સરવ, અંધ મેલો મન મોભી. અંધ અદેખો આપ, અંધ ચોરીને ચારી; અંધ અતિ અહંકાર, કરે વાત જે આરી; અનેક એવાછે આંધળા, કાં નરને કાં નારીયો, શામળ કહે અંતર અંધજે, જે જન ઈછે જા

રોયો દોહરા-વાયદો કરી વરતીક વહયો, કાલે આવજો રાત્ય; તેતો સોકયની દાસીમ્મ, વાટે સાંભળી વાત પોતાની રાણીજીને, કહ્યાં કરજોડી કહેણુ. ભણુકારો મેં બાળીયો, વાટે જોતાં વેણુ. એક વનિતાને વરતીઆ, કરતાં કાંઈક વાત; મેંતો એટલુ સાંભળ્યું, દેરે આવજો રાત. રાત્યે રાજા આવીઆ, રામા કરી સેવ્ય; ભાત ભાતના ભોગ છે, હઈડા સાથે હેજ. રાણી કહે રાજા સુણો ચતુર વાત કહુ ચોક્ય, કાળોને દેરે જશે, શેવડો ખીલ રોક્ય. માનશો નહીં માડે કહ્યું, જુવો તેનો ચાલ; દેવી દેરે શું નીપજે, આવતી રાતે કાલ. અહિપતી કહે માનું નહીં, વિનતા કરી વાત; એ રાણી નવ નિસરે, રણમાં પડતી રાત. રાજા કહે અમે જોઈશું, ચરચા એની ચાલ; જુઠાને દંડ દેઈશું, ફેટ જોઈને કાલ. વેગે દિવસ વહી ગયો; પડી રાત ધમધાર; જે વેળા જારી નીસરે, કે ચાકર કે ચોર. ખાંડુ ખેડુ કર ધરી, સુર પુર ધડ ધીર; દેવી દેરે તે ગયો, વિર તણો જે વોર. પ્રતિમા પાછળ જઈ રહયો, સુભટ સીરેમાણો સુઝ; પાગણ પડ દા ધણા, ધણું દેકાણું ઝુઝ. પરદોને વળી પરતમા, દિવા પાછળ દાખ્ય; પોતાની દ્રષ્ટે પડે ભ કો સાંભળે ભાખ્ય; રાજા દેખે સરવને તેને નવ દેખે કાચ, જુવો ગતી ધરવર તણી, તે કામે શું હોય. નિસા ઘટીકા ખે થઈ, રાણી ગઈ રણમાંલ; કટાર ધરયો કર વિષે, તોલ ધણીરૂં તાંય. એટલે ત્યાં વરતીક આવીયો, સંપુટ કીધાં સાર; કિપક જોત દરો દિશા, એક નરને એક નાર. નારી નિરખી નરપતિ, માડે નહિં હવડાં આજ; આઠ્યા તે ક્યાં જાય છે, જોઈ શું કરે કાજ. પ્રથમ ખેયે ભોજન કર્યું, નાહ્યાં નિરમળ નિર; વળતાં તો સરવે સજ્યા, ચરણાં ચોળી ચીર. વામ માર્ગ જે વેદમાં, શોચ શેવે છે શકત; તે એણે આરંભીયો, થયો ભવાની ભકત. કપટીનું તો અપટ છે, સાચાને તો સીધધ; રાજનો તો ધર્મ છે, કમા તે વેળા કીધ. ખાનપાન ખાધાં ધણાં, કીધો ભોગ ભરપુર; એક પ્રહર એમ આચર્યું, નારીનું જોયું નર. પુણ્ય કહે સુણ પ્રેમદા, થયો પુરો કમમ; પ્રથમ તો તારા કંથનું, કર્યું કાળિએ કામ. પમ પ્યું તેથી ખીલવરાં, પુન તે પધ્યત પાક; સંભોગ કરયા શુભ શીતથી, દગ વિદ્યાના કાક. ચરચા જુવે છે ચતુર નર, જોઈ વહાણે શું થાય; પ્રાગે કરે એક પલકમાં, નાસીને ક્યાં જાય. વરતીક કહે વનીતા સુણો, ગઈ રાત એક પોહોર; કર્યું કામ શુભ કાળીકા, રાણીનું આ ઠોર. ત્રોજે પોહોરે તણુ ધણું, હાવભાવ કટાક્ષ; આશિંધન મરદન અતિ, ભામની ભાત્યની ભાખ્ય. નરપતિ નરખે નારને, વરતિક કેરૂં મત; એક ધરીમાં ખેંચેને, માંચે આઠ્યું મત. શેવડો કહે સુણ સુંદરી, પ્રહર થયારે તણું; કામ થયું જા કુંવરનું, સ્થન સાંભળો કણું. તાહોરો આરમા ઈ કીકરો, લક્ષ વસા એ લેખ; કામ કર્યું એ કાળીકા, તેમાં નહીં મિનમેખ. ચોથે પોહોરે ચો ધણું, રંગ ભોગને રાગ; હારા હેત વિનોદથી, લે લાખીણી લાગ. ગુરૂજી કહે સુણ ગોરડી, પ્રોટો અયો પ્રભાત; પ્રધાનનો પુરણ કરી, વેદ વિદ્યાતા વાત. જે અવળી ગંગા વહે, રવિનો સ્થીર રહે રથ; વચન અમારૂં નહિં ફરે, શુભ વાતે સમરથ. હેતુ જન તારાં ચારએ, સત્ય પ્રકારે સુખ; કામ કર્યું તુજ કાળીકા, ભાગી તારો જુખ. હોય મનમાં કાંઈ આરતો; પ્રોતે પાયે લાગ, આપે તુજને કાલીકા, મન ગમે તે માગ્ય. રાણી ખોલ્યાં રીઝમાં, નિરમળ તાહરૂં નામ; અર્થ હોતો મુજ જેટલો, તેહ કશાવ્યું કામ. રાજા રાણી પ્રધાન પુત્ર, ગયો આ રતો રોષ; ભાવટ ભાગી ભવતણી, શુભ મુખીયો સંજોગ. સંધ્યા અઘ સવાર અઘ, કરી સુખ સાગર દ્રષ્ટ; તેહ ચરીત્ર નર નારના, રાજાએ જોયા દ્રષ્ટ. અધોપતિ થયો અતિ આકળો, સંભાળ્યાં આયુધ અજ; પડકા માંહીથી હાલિયા, પ્રતિમા સહિતે વજ. પોપટ કહે પરભાવતી રોમાંણી સુખાણુ; નારી રમતાં જાન છે, વિજારી કરતાં વાણ્ય. રાજા કેમ મુકે ભવતાં, કેમ

માને એની વાત; થયો શતર એ શેવડો, રાણી ભોગવી રાત. શેઠાણી કહે શુક સુણો, બાણી શા
 બુઠા ભેદ; નિસ્યે મારે નારને, વળી વરતીકને વેદ. એમાં વિભરી શી કરે, શતધા સમએ
 ખાય; ચાર પોહાર દ્રાટે પડયું, તે કેમ ભુલે રાય. પોપટ કહે પરભાવતી, કહુ વિભરી વાત;
 આળ પંપાળ એતો કરે, દ્રાટે દોઢ સાક્ષાત. ચઉદ વિધા ચોસટ કળા, ભારતના જે ભેદ; શુ
 કરે ખોચાર ખાપડા, વિભરી આગળ વેદ. પાણી ભરે પુરાણ સહુ, ખત્રીસ લક્ષણ રહે ખાર;
 વિભર વિધા સહુથી વડી, ચરિત્ર કરેજો નાર. શેઠાણી કહે સાત દીન, રમવા નહી જઈ રાત;
 રાત પ્રકારે શોખો, વિભર તણી એ વાત. ૩૨૨ ચોપાઈ-શુક કહે સાંભળ સુંદરી, મારી વાત
 જે મનમાં ધરી; અધિપતિએ દોડા ઉતપાત, પ્રોટો તે થયો પરભાત. નિકળું ખાહાર ઉગમતે દીશ,
 છેડુ એ શામાનું શીશ; અર્થ દાટીને હેતજ હર, પરભાતે પંચ ઇટાળી કર. વરતીકને કર એ
 પમાન, છેદ નાક ખે કાપુ કાન; એના માત પીતાને જાત, માડ સરવને હું ખ્યાત. ખરો સહુ
 ને દેખાડુ ખેલ, પોલાડુ ધાણી કાહાડુ તેલ; હવડાં જે હું કોપ કર, એને માડ કે હું મર;
 એ ખે જાણુને હું છું એક, વિપરીત થારો વાત વિવેક; જોઈ વહાણુ એ ક્યાં જાય છે, કરમે લ
 ખ્યું તે થાય છે. એમ કહી મુક્યો નિરવાસ, પ્રતિમા પાછળ પડદા પાસ; કત રાણી તણાં
 બુલ્યો, થર થર થર રાજ બુલ્યો. તે રાણી તો એની મન, જરૂર કોઈ ભુવે છે જન; સિ
 ચરિત્ર રમાડુ આપ, નહિતર મળાયાં પુરાણ પાપ. સોએ વરશાંતો પુરાં થાય, ઇજ્જત આપ
 રૂ સરવે જાય; અખંડ દેશમાં લગ્યા જરો, પિયર કુટુંબ તો દેવત થરો. વરતીકને એતાવી દી
 ધ, માંથે ભાર પોતાને લોધ; પાછાં સંપુટ કીધાં ખાર, નિરભય થઈ રહી તે નાર. કરી સ્ના
 ન સમર્થા ઓનાથ, કાળી આગળ જોડ્યા હાથ; મારી પુત્ર માનો માત, રંગભોગ રમ્યાં જે
 રાત. તમે કહ્યુંતું તે મેં કર્યું, તેણે માડ કારજ સર્યું; જ્યો મારો કોરીલો કંથ, જીવી
 શોક પુન્યવંતી પંથ. જ્યો મારો પરતાપીક પુત્ર, જેહ થકી શોભે ધર મુત્ર; જ્યો મારો
 પુર પ્રધાન, જે થકી હું પામુ માન. ચારે જ્યો કારજ થયું, સતીપણું તો માડ ગયું;
 કુળનાં કલકે ખેડુ એ કર્મ, ધોયું મેં હાથેથી ધર્મ. ન કરે ભામની ભુંડી ભાડ, ન કરે વેહેલી
 ગણિકા કાંડ; ધણાક પાપથી થઈજી ગર્ક, નિસ્યે પડવું પડશે નક. સોણ શીશ આશીરૂળ થાઉ,
 વિમાન ખેશી વધકુંઠ જાઉ; નથી કોઈ અહિયાં હું આપ, તમથી છાનું રહે કેમ પાપ. ચારે
 જવાણુ કારણુ, આવીછું તારે ખારણુ; હું માડ પ્રકાસ પાપ, અંખા મળજે આપો આપ.

દોહરા.-આશિવન સુરી અષ્ટમો, હું પોદંતી રાત; તેઅવસર તમે કહ્યું, પ્રતલ મારી મા
 માત. રાણી રાયને દીકરો, ચોથો રાણિનો જાત; પ્રાણ તજશે તે પુનમે, અધિક થરો ઉતપાત.
 ભાસ્યુ મુજને જગતાં, નથી રવનું નિરધાર; જરૂર કહ્યું જીવે નહી, કાણુ ન લાગે વાર. લ
 કરોડ વિશે વશા; વેદ કહુ છું વરત, ચાર પ્રહરમાં ચાર જાણ; નીસ્યે પામે મરતનારે મે
 જીવને કહ્યું, નીસ્યે આણી નેહ; એ ચાર કેમ ઉગરે, પડે ક્યમ મહારો દેહ. નવસત્રીના ન
 વ દોશ, કર્યાં વરત મેં સાત, ઉગારો એ પુન્યથો, મહોટી કાળી માત. ચોપાઈ-એકુ કહીને
 જોડ્યા હાથ, સ્તુતિ કરી તમારી સાથ; રાવન કામ મરે મુજ તાત, પુત્ર શાટે મરે મુજ ભ
 રાત; પ્રધાન શાટે મુજ નહાને; વીર, રાણી શાટે મુજ શરીર. એ જીવે મરોએ અમો, ત
 રે ના કીધી ત્યાં તમે; તમ આગળ મેં કર્યો બોચાર, તુછે નોંધારાનો આધાર. કયમ જીવે
 રાણીને રાય; તેનો કંઈ કહો ઉપાય. તારે તમે કહ્યું તાં થકી, ખોલે ઉપાય જીવકોને નથી;
 ચારે જાણુ જીવ્યાનો કામ, હું જે કહુ તે કરય એ કામ.

દોહરા.-જગદંબ તોહ શમીપ કહુ, સાચો છે એ સ્ત્રી; વરતીક વડોછે વિસ્વમાં, એ પામે

નવનીધમ. એણે વરત ધણાં કર્યાં, જેન ધર્મની જાત; અપવાસ કર્યા ખટ માસના, પોખ્યા પ્રાણી માત્ર. એ વચે ઇશ્વર વચે, અંતર નથી લગાર; હોય ચારે છવાડવા, તો કર એ શું વહે વાર; એક વરાં એક છવશે, ખીજો ખીજી વાર; વાડ વિધન ખળી જશે, ચાર પહોરમાં ચાર. રાજા તો મારો રાજવી, હેતે આલ્યો હાથ; એ મરતાં તો મર, સતી થાઉં તે સાથ. એતો મ હારો દિશો, આરમાઈ પણ પુત્ર; રાજ્ય રૂઢે ભોગવે, ધણું શોભે ધરસુત્ર. રાણીનો બાઈ તે મુજ તણો, પુરનો જે પ્રધાન; અંધો શોભે મહિપતી, પામે સધળે માન. એમ વિચારી શેવડો, તેડયો મેં એકાંત; વચને તેને ખાંધોયો, ભાગો મનની બ્રાંત. સુર્ય ચંદ્ર સાખી કર્યા, વચમાં આલ્યા ધરા; એ ચારેને કારણે, ખોળે મુક્યું શીશ. તમે કહ્યું તું કાળીકા, તે મેં કીધું તર્ક; ચારતું તમ પ્રતાપથી, મોઠો નાખ્યું મર્ત. સીધ તણી સીધાઈ ગઈ, વાડ ગયો વિવેક; પાછો ફરીને તપ કરે, નીરમળ થાવા નેક, વરત સધળાં વેહેતાં ગયાં, થયુ માહાડ કાજ; પણ એક સતિપાણું ગયુ, ગઈ લાખેણી લાજ. સતિ હું નહીં સંખણી, માનવ ન જુવે મુખ; ચાર છ વ્યાં તે સુખ થયું, પણ આ દારણુ દુખ. અંધરમ કર્યો અન્યા કર્યો, કાયા વટલાવી કામ; ધિકાર હવે છળ્યા વિશે, રામ રામ શ્રી રામ. માનજો પુત્ર માહરી, હું ધરમ ધુરંધર ધોશ; પાપ મરવે પરતે કરો, સમરયુ તુજને શીસ. રાય પ્રધાન અવિચળ રહો, સોભાગ્ય વધો એ સો ક; કુંવર રૂઢો કુશળ રહો, મોતી પુરયા ચોક. કહી ખરગ કોટે વહે, અંખા આગળ આપ; સત રાખજો સતિપાણું, પ્રલય કરો સહુ પાપ. રાજા મનમાં રીઝીયો, ઇચ્છુ કુશળ ક્ષેમ; સાખા રા સાખારા સુંદરો, હેડુ ટાહાડું હેમ. હાંહાંહાં કરી હેતથી, રાજાએ આલ્યો હાથ; તનને મન સોંપીયું, સ્તુતિ કીધી તે સાથ. અજણુ થઈ અચરજ અડયુ, અહીં ક્યાંથી મહારાજ; હુંતો આવીતી જરીએ, કરવા કુડુ કાજ. રાજા અંધો કુ રીઝીયો, કનકે તોણ કાથ; તેહ પુન્ય પર તાપથી, નારો નિરમળ થાય. નારો કહેરે નાથજી, મારો મુજ આ ઠામ; અન્યા મેં અદકા કર્યો. નીચું કીધું કામ. મહીપ કહે માનુ નહીં, રણમાં આવી તું રાત; અમ ચારેને કારણે, તજે સોદ તારો જાત. ઢોલ ઝડંગ વજરાવતે, વેરયાં ધુધ એપાસ; પુન્ય દાન કીધાં ધણાં, વ નીતા આણી વાસ. કુમકુમ પગલાં પાડીયાં, મોતી પુરયા ચોક; કિરતન એનું સાંભળી, સામી આવી સોક. પ્રધાન સહિત પાગે નમ્યા, વળી વડો જે પુત્ર; સરવે વરતાંત માંડી કહ્યાં, રામાના જે સુત. આવરદા જણ ચારનો. આવી રહ્યોતો આજ; તે છવાડ્યા જીવતીએ, કીધું પરમારથ કાજ. ભઈ અવતાર તે આપણો, કરીએ એનું અપમાન; ધન્ય અવતાર એ નારનો, કીધું જીવ તદાન. અથ છતી માંડી કહી, કયા સંભળાવી કરણ; રાજા રોવક થઈ રહ્યા, વેચાણુ થયા જાણુ તણુ. પોપટ કહે પ્રભાવતી, માન્યો પાડ ભરપુર; ગુણ વધાર્યો ગામમાં, નારીનું વાધુનું તુર. એક ચરીત જે આવડે, તો જરીએ જાએ; નહિતર ધેર ખેરો રહો, ગુણ ગોવિંદના ગમ્યા. છપો-વડો વાંક સમુદ્ર, ભામ્યનીને મસ્તક ભરીયો; એક વિજરે વચન, આળ પંપાળ તે કરી યો; પાવક પ્રલય પ્રચંડ, ખળતોતો જે ખાધો; આલવો નાંખી આંચ, દોરો એક ન દોઢો; જિ કે રૂઢી વિજરીયે, ત્રોહોપક તારે તરે; આવડે તેતો હગરે, ના જણે નિશ્ચે મરે. દોહરા-પ્ર ભાતી થાએ નમી, પ્રીતે જોડ્યા પાણ્ય, સારી વિદ્યા શિખવી, વેદશાસ્ત્રની વાણ્ય. રાંધખલનો સુત રાજવી, અંજેર જસવંતો જાત; શામળભટ કવિએ કહી, વિસ્તારોને વાત. મીંગોર માળવી વિપ્ર સુભ. વેળપુરમાં વાસ; પીતા પુરુષોત્તમ તણો, કહે કવિ શામળદાસ. એતો વક્તા સમ જતા, કહે કર્ણતા કર્ણેડ; શામળભટ કહે ખોલજો, જય જય શ્રી રણછોડ.

દાહરા—ગણપતીને આરાધીએ, નિરમળ જાણી નેહ; દુઃદાણો દુખ ભંજણો, મોટમ ડા
 હ્યા મેહ. સાચી દેવો સારદા, હંસવાહની હેજ; વેણા પુસ્તક ખારણી, તરણી વધતુ તેજ. બિજે
 દિવશે ખણી ઢણી, રોકાણી સોહંત; ચાલી ચતુરાં ચમકતી, મન સાથે મોહંત. સૂક ખોલ્યો સુ
 ણ સુંદરી, જુવતી તમે ક્યાં જાઓ; સાચુ ખોલો સસકાણી, મારા સમ ખાંતે ખાઓ. પ્રભાવ
 તો કહે પોપટા, શિખી વિદ્યા વેદ; તે કામે હું નીસરી, ભાગ્યા મનના ભેદ. ખાકી ન રહી બુ
 ધિમાં, નેક ન રહી નુન્ય; વિનર વિદ્યા શિખવી, પોપટ તોડ પુન્ય. શુક કહે શામા સુણા,
 કરો જરૂરી કામ; રાત રમો ઘેર આવજો, હઠટે રાખો હામ. સાંભળ શુક સોહામણા, ખાંતે
 તુજ સમ ખાઉ; જુવતી સાથે જોખમાં, જરી રમવા જઉ, પક્ષી કહે પ્રીછયા અમો, રૂઢ્યા સાથે
 રીઝ; ચતુરાં ચિતમાં ચેતજે, છે સુધ્ધિનું ખોજ. સામળીયા સોની તણી, વિનતાએ કીધુ વરત;
 તેવી વિદ્યા આવડે, તો તરણી જાજે તરત. શામકુંવરો સોનારણે, ચાડ કરયું ચરીત; શુધ્ધ
 પ્રકારે શીખજો, વિદ્યા એહ વિચીત્ર. પગ ખેંચી રહી પ્રેમદા, એતો વિપરીત વાત; સમજવો શુક
 મુજને, ભાવ ધરોને ખાંત. કોણ છે સોની સામળો, કોણ સોનારણ શામ; કોણ સાથે સોખત ક
 રી, શાં શાં કીધાં કામ. જતું છે જરી કારણે, આડુ આવે આંક; ચાલે નહી વણ ચાતુરી, વિજ
 રવિનાતો વાંક. શામા કહે મુને શિખવે, તો ગુણ તાહરા ગાઉ; ભાવે એ વિદ્યા ભણ, જરૂર કાલે
 હું જઉ; તજ તું સોળે સુંદરો, ટાહારે નીરે નાઓ; ભીને વેજ આંખની, ખાંતેથી સમ ખા
 ઓ. આવ રાત અહીંયાં રહો, કામે જાજે કાલ; સારી વાતો શિખવું, એહ વચન તું ચાલ.
 પોપટે જે જે કહ્યું, તે તે કીધુ કામ; શુક સંભળાવે વારતા, નાર ચરીતે નામ. ચોપાઈ—
 શાહાપુર ગામે સોની સાર, અલખત તેને અપરમપાર; પ્રેમદા ઉપર પુરી પ્રીત, ચાલે મુરખ
 છાધી રીત. એક ધડી સુની નવ રહે, કામ્યની કામ્યની કોટે કહે. ગુણવંતિ ધણુ ગોરડી, રાખે
 એકાંતે આરડો; તાણુ દેહ રાખે થરમાં, ધીરે નહીં કામ્યનોને ક્યાંય; જમવા રમવા કે પિયર
 પેર, ધડી સુની નવ મુકે ઘેર. વેચાથી મંગાવે નિર, અધિકુ આણુ એહ અધીર; કરવા નવદે
 કોથું ખાત, એમ રક્ષા કરે દિન રાત. માનની કહે સાંભળરે મુદ, પાપો મુખ દિસે પ્રોદ. ખં
 ધીખાને રાખે મુને, તેહ ઘટે નહીં સ્વામી તુને. સાચી વાત તુજ આગળ કહું, તારી રાખી હું
 નહીં રહું; રહું તે મારે આપો આપ, જાણું જે લાગે પાપ. લાજે તાતને લાજે માત, લાજે
 મુસાળને લાજે ખાત; લાજે કુળને લાજે રૂપ, માટે આપ રાખું ચૂપ. તારી રાખી હું નહીં
 રહું, તારા સમજે સાચુ કહું; ન કર જર પરમેશ્વર પ્રીત, ન કર જર તે રી રીત. ન કર
 જર જે લાગે પાપ, ન કર જર જે જાએ આપ; ન કર જર પરીયાં લાજતે, કહેતો કર નોખત
 વાજતે. તુજ પાસે તેડાવુ કંથ, તુજ પાસે વળાવુ પંથ; તુજ પાસે જમાડુ જર, તુજ પાસે ઉ
 પડાવું ભાર. તુજ પાસે જોડાવું હાથ, દેખે જ્યમ તારા સજન સાથ; નરની રાખી નારી ન
 વ રહે, કોક શાસ્ત્રમાં એવું કહે. તારે સોની ખોલ્યો વાણ, સાંભળ સામા ચતુર સુજાણ; તોડ
 જેરતો કરજે તું, ધડોસુ ની નહી મુકું હું. ઘટમાં વાત એ રીતે ધડો, વળતી વાત વિસારે પડી;
 એમ કરતાં દીન વિત્યા ધણા, તોલ ન જાણ્યા તરણી તણા. એક દીન કોઈ ડોશી આવીયાં, ગદિયા
 છા વીસ રૂપ લાવોયા, ધરડી ડોશો થરથર ધુજતી; આંખે તે થોડુ સુજતી, થોડુ થોડુ સાંભળે કહું,
 મંદ મંદ ચલાવે ચણ, સોતી ઘેર આવોને રહે, કારજ પોતાનું કહે. આવો મારી પુત્રો ને પુત્ર,
 શોભાબુ ખાધુ ધરસુત્ર; કલ્યાં આકેરાં કરી આપ, મારા માલપ્રમાણુ માપ, તાહારી મહેનત મા
 ળો લે, રૂઠો ઘાટ ધડોને દે; તે રોસી તે પાસે કરી, કરામત સોનોએ કરી; ખેડો ડોશી બ્યાં ધરમાં
 નાર, ઘડે ઘાટ ખેડો તે ખાહાર, રૂપ નવ ચોરાયું રૂપ, ખેડો ડોશી દાવે દેખ, સોની કેરો એ

હું ખનાવ; ચોરે નહીંતો આવે તાવ; ચોરે નહીંતો થાય ચિતભને, એ સોનોના કુળનો ધર્મ; તસ્કર જાત સોનીનો ધણો, કોઠીલથી એ ખમણી ભણી; સોની શા છે જેનું નામ, કરે ઝાઝાં તસ્કરનાં કામ; ન ગણે પ્રાણજી ન ગણે ભાટ, ન જીવે માત ભગનીનો ખાટ; ન બોળખે એ ધર્મ કે ધર્મ, નહિ સોનીને નયણે રામ; પ્રથમ તો સહુકોનું હરે, વળતો ખાય કે ધુન્યજ કરે; એ સોનીના કુળનો ધરમ, કરે અહરનિશ એવાં કરમ. છપો.-કોઠીલ, જાતનો ચોર, તે છે ખાતર પાડીને; યુગલી એ પણ ચોર, લે કરી માંડીને; વણિક જાતનો ચોર, લે મરદી ડાંડીને; કૃષી જાત પણ ચોર, લે ખેતિ માંડીને; કિસખ ચોર કાંઈ કોટીધા, અપરમપાર અપાર છે એ દિવશે સહુ દેખતા, પણ સાચો ચોર સોનાર છે. દોહરા-જગનનાથની અંશુળી, કાપી લીધી કાય; જગતમાં એ જાણવો, તસ્કર સહુનો રાય. રોશીને કહે હાલ્યો થઈ, સાંભળો મારી વાત; ખેસો ધરમાં ધરણી કને, કહો વિગતની વાત. હુધ આવે તમને ધણી, વાંસો ફાટે વરત; ચ્યારડામાં નારી એકલી, ત્યાં ખેસારી તરત. ચિત રૂપ ચોરયા તણું, મોકલી મંદીર માં ય. વાતો કરવા વિનતા ગઈ, તણી ખેઠી ત્યાં. અરસપરસ અધિક કરો, વીગત કેરી વાત; એક ધડી ધિરે નહીં, એતો માહા ઉતપાત. જન્મ તણી જરા તણી, પ્રીછતી સધળી પેર; ખાણું પોતું ખેલવું, પણ બંધનમાં વેર; રોશી કહે દુખ નવ ધરો, લાભ તણી જસ લેઉ; ખં ધીખાને ખાંધીયાં, તે મુકતી દઉ. રાત પડી રૂપ તણા, કલાં કોરે કીધ; ચોર ગદીયાણા ચોરી ને, રોસી કરમાં દોધ. રોસી કહે સુણ દીકરા, વાત કહુ એક સાચ, સોનુમેં ધરમાં સાંટીયુ, ગ દોયાણાં સેં પાંચ. તેના ઘાટ ઘડાવવા, આશુરાણુ રૂડા અંગ; ધોરતા મન નયો ચાલતું, તો કમમ રહે એ રંગ. ધરમાં માલ ખોળે ઘણા, ભરયો પટારો પેર; તે સુનો કયમ મુકીએ. મા છુસ નહી મુજ ધેર. પર રોનો કહે માતા સુણો, હું નહી હગનો ઠાઠ; આશુતણુ આપાવતાં, દિવસ થરોળ આઠ. ત્યાં સુધી મુજ મંદિરે, રમે જમે ગુણુ ગાએ; ધરેણાં ધરી આપિએ, જરૂર લેખને જાએ. પટારે તારે ભેદ છે, તે મુકો મુજ શિરા; એમો નહી ઉધારીએ, ગુજ મુ જ વચે ધરા. રામદવાઈ દશ વરાં, સુર્ય ચંદ્રની સાખ્ય; પેટી નહી ઉપારીએ, કાળજડુ સ્થોર રાખ્ય. તણી કહે તું આવજે, પરમ દહાડે પ્રભાત; કો આગળ રખે કરે, એ વિસ્તારો વાત. ચોપાઈ-રીઝ ભકત દેખી શિરામ, રીઝ લોભી દેખી દામ; રીઝે છે નેસતી ધાંનિ ગાડુવે, રીઝ વિંધ દેખી લાડવે. રીઝ પરિત દેખી પાઠ, રીઝ ઠગ કાંઈ દેખો ઠાઠ. રીઝે ગુણુકા દેખો ગર્થ, રીઝે જેને જેવો અરથ; રીઝે કાષ્ટ દેખો સુતાર, રીઝે ઠાકણુ લઈ ઉતાર; રીઝે ખાતર પાડી ચોર, કળા માંડતા રીઝે મોર. રીઝે ક્ષોતા કરતો કવિ, રીઝે વાત સુણતાં સહુ નવી. જીવતી દેખો રીઝ જાન, સોનુ દેખો રીઝ સોનાર; દઈ દલાસો રોસી ગમ, તે પોતાને કામે થ ઈ; એક પાડોસી પોતા તણા, લંડ હરામો હાલ્યો ધણા. તે સંગાયે મેલ્યો ઠાઠ, રહેજે પટા રે દિન આઠ; ખવરાણુ ધોવરાણું ધણુ, તોલ દેખાડુ તણી તણુ; નહી આવવા દહાં છોની આંચ. સમ ખાધાથી માન્યુ સાચ. પરભાત સમે સોની ઉઠીયો, જેમ ગજ મહગજ છુટીયો. આંબો ખાઈ તણુ ખારણુ, કુડે હેમ લેવા કારણુ; મુકયો ઘાટ અગોચર કાર, સોની ખેઠો તેણીવાર. રોસીને સમજવી પેર, માથે મુકો લાંબો ધેર; કહી ધરમાં નારીને વાત, જોજે એહ ન કરશે ખ્યાત. પટારા પાસે ખેશી રહેા, કામ કાજ તે મુજને કહો; કરવા માંડયું સોનીએ કામ, તે નું કોઈ ન જાણુ નામ. કાચુ કોર સુખડુ ખાય, પાણી ખેઠાં ખેઠાં પાંચ; સોની ઘાટ પોતાનો ધડે, જાણુ સોનું રૂપ જડે. પેટી ઉપાડતાં રાનો વાર, કાઢ્યો જીવતીએ તે જાન; રાતો તાતો માતો પ્રણ, રૂપ રીઝીયું તે રામા તણું. ખાય પિયને છુપી કરે, એક એકને દેખી દોલ કરે;

આઠ દિવસમાં આઠે યામ, અહર નિરામ્યે કીધું કામ. સોની પાહાર અગસે સુવે, જર જે
 હો જુવતીને જુવે; રમે રમત સારાં સોગટાં, સુવે સેજ આપે એકઠાં. એકે વાતની ન રહી
 નુન્ય, કોઈ જનમનું પ્રગટયું પુન; જિને જોખન છે ભરપુર, નરના જોગથી વાધ્યું નુર. ઉર.
 દોહરો—આઠમે દીન અરણીદમ્યે, પોહ્યો શુભ સોનાર; પાઈ પોચાલી દેઈ હું, મુકો મુજ
 શીર ભાર. આ ધરેણું તાહરું, આ સઠ તારો માલ; આપ મજુરી માહરી, તો તે કોષાં ના
 હાલ. ખેઉ જાણીએ ખળ કરી, મુક્યો સોની શીરા; ડોશીને ઘેર લાવિયો, આપ ઉગમતે દીરા;
 તાળામાં ઘાસી તારણી, પરઠેલી શુભ પ્રીત; સોની કાંઈ જાણું નહીં, રામા ફેરી રીત. પાછળ
 જુણું પછોતિયે, સહુથી છાનો છેક; ઉતારયો એકાંતમાં, રામા સોની એક. ઉતારયો અવનીપરે,
 અવરાયો અપાર; વાગ્યું તે થઈ વેદના, અરે કીધું એકવાર, તે સોનીએ સાંભળ્યું, પરી મન મ
 ધે જાંત; ઉતાવળો થઈ આવીયો, આપ ઘેર એકાંત. સાચુ કહેરે સુંદરી, મન માન્યાં દેઈ મા
 ન; પટારે કુણું પોલીયું, મેં સાંભળીયું કાન. સાદ કોનો મેં સાંભળ્યો, અરે કહ્યું તે આજ;
 મારા સમ સાચુ કહો, લેશ ધરો માં લાજ. આમે મેંતો જાણીયો, કોઈક પુરૂષ પ્રચંડ; જુદું બોલે
 જાણુજો, દેરું તુજને દંડ. વાંક જુનો ખલુ તુને, સાચી બોલે વાત; નહીંતો હું હાથે હાથું, છે
 કુ કાનને નાક. ચોપાઈ—ધણીયાણી કહે સાંભળ ધણી, વાત કહું તુજને શી ધણી; તાળામાં મુ
 ને ઘાસી જતા, રળીઆત તમારા મનમાં થતા. મરદામી તો ધણી ભાંખતા, અહંકાર રૂંદે રા
 ખતા, કેટલીક વાત કહી કરજેડ, વળી તમસુ પારી હોડ. રાખી તમારો નહીં રહું, સત વચન
 એ સાચુ કહું; તમ પાસે તેડાવું જર, તમ પાસે ઉપડાવું ભાર. સેજ તે તમારો પાથરે, તમને
 સુવાર સાધરે. તોએ તમે ન માની વાત, અધિર ધણુ તમારૂં જાત. કહ્યું તે થવાય એવાં થ
 જો, તેડાવજો કે તમે જજો; તેનો મેં રાખ્યો કાયદો, ઠોસી સાથ કર્યો વાચદો. સીસ પટારો
 તું સાચીયો, તેમાં કોઈ પુરૂષ આવીયો; મહાપ્રચંડ તે નરપનુ નુર, સાચો નર સંગામે સુર; મ
 નોહર સહુને અચરજ અરે, કામ વાસના પુરી પડે. તારા લોભે તું ચુકીઆ, સેજ સમોપે તે
 મુકીયો; તે નરને મેં કદિયો પહાર, થયાં એકઠાં નરને નાર; તે ભેગી હું ખેરી જમી, આ
 ક દોવસ હું રંગે મમો. શુભ પ્રકારે મળ્યો સંજોગ, ભોગવિયાછે રૂડા ભોગ; સાત દોવસ રહ્યાં
 તાં મહિન, પુરવ જનમનુ પ્રગટયું પુન. તું ઘરતો તારા ધ્યાનમાં, અમે તો અમારા તાનમાં;
 થયા આઠ કરતાં દીરા, તમે પટારો લીધો શીશ; ધર સુધી પહોંચાડો તમે, એતો સાચુ બો
 લ્યાં અમે; વચન કહુછું તેતો વેદ. એ વાતે નહીં ભાંતિ ભેદ. દોહરો—સાચુ માનું સોનીએ,
 કરમાં ગ્રહ્યો કટાર; મારવા માંડી કોપથી, ભામ્યનીને ભરતાર. સાખાસ સાખાસ સલકણી શુ
 ખોલી મુજ સાથ; ન હોય કદિ રાકડો, જજો મહારા હાથ; સીસ છેડું નહીં તાહરું, તો અંખા
 ની આણ. મારે મોઢે માનીયું, વિપરીત ખોલી વાણ. કહેતાં તો કહેવાઈ ગયું, વિત્યુ તેવરન,
 સવળાનું અવળુ થયું, માથે આંધુ મરત. પોપટ કહે પ્રભાવતી, ચતુરા ચતુર સુજાણ;
 કેઈ રીતે સાચી પડે, સી રીતે ખચે પ્રાણ. એ રામા શી રીતે ઉગરે, શી વિસ્તારે વાત; કય
 મ અવળુ સવળુ પડે, કયમ કરતો રહે ધાત. કરતાં પાપતો સહેલછે; ભોગવવાં ખલુ ભરાંત.
 જો જાણો તો કહો મુને, આપણું છું એકાંત. કાહાડી કટારી કંથરે, જાંત નથી કાંઈ ભેદ; અ
 કલ હોયતો ઉગરે, વિદ્યા વિજારો વેદ. પોપટને કહે પ્રભાવતી, વિધનવળે નહિ વર્ત; નિશ્ચે મા
 રે નારને, માંથે આંધું મરત. શુક કહે સુણું સુંદરી, જુમ્યા વિજારો વેદ; સારી પેરે શીખવું,
 ભારો તમારો ભેદ. એક વિદ્યા કિંધી અતી, રામા અરિતની રીત; પતિ પાખ્ય પડાવીયો, પુરણ
 આણી પ્રીત. મુકાવી તાળાં કુંચીયો, મુક્યાં ઉપાડાં દાર; કર જોડાવ્યા કંધને, ભામનિયે રા

ખયો ભાર. પાવે લાગે પ્રભાવતી, શિખવ વિવા એહ, પછે કામ એવાં કરે દુષે વૃદ્ધે મેહ.

ચોપાઈ—શુક કહે સુણ વિનતા વાત, રામા ઘેર રહે એક રાતઃ વિનતાને મન વાણી વશી, હેત પ્રિત ધણીથી હસી. શુક કહે સાંભળ કામની, બોળી યદ્ય ગઈ તે ભામની; મારે કંઈ કટા રો જમ, ભલે ભલે મુખ બોલી તેમ. વાત દુખની મનમાં વશી, ખડ ખડ ખડ હેતથી હસી; તાલી લે સ્વામી મુજ સાથ, હેત પ્રીતથી આલ્યો હાથ; કેવા તમને છેતરી લોધ, કેવી વાત ખ નાળી કીધ; મુરખ સાચુ માન્યુ તમે, એવાં કામ કેમ કરીએ અમે. કહે વાહયો હેતથી હાથ, શામા બોલી સ્વામી સાથ; અરે મુરખ કેમ મારે મુને, અત્યુથી ઉગાર્યો તુને; તુજ ઉપર કે પ્યાતા દધવ, જરૂરપણે જતોતો જવ; તેતો જલમ હતો જલ, તુજને કરતોતો તે ભલ. તે કહે સોનીને ભક્ષજ કરે, વળતો હતો તુજને વડ; રાણી કરીને રાણુ ઘેર, પાપી એવી કરતે પેર. મેં જાણ્યું એ નિશ્ચિ હણે, પાપ પ્રન્ય રૂદે નહી ગણે; મેં તે સાથે પ્રીતી કરી, ધાલ્યો પટારે છેતરે. પ્રથમ પટારે પેસો તમે, વળતી સંભોગ કર્યું અમે; લોભાણો પેઠો તે માંહ, મેંતો તાણું કીધું ત્યાંહ. મુવો હરો કે વળતો મરે, આપણને પાપી રું કરે; પેટી સાથે એ આ વીયો, તું તારે માંધે લાવીયો. દોહરા—સોનીને સમજવીયો, વાત કરીને વેદ; અટલે આવી ઠોસલી, ભાગવા મનનો ભેદ. સોની તું શાણો ધણો, કુટી તારી કામ્ય; મુજ ઘેર મરડું મુકી યું, તેનું તે રું નામ. પ્રરૂપ કેણુ પટારીએ, મારી ધાલ્યો મુઠ; મુક્યો મંદિર માહરે, પ્રાક્રમ કીધું પ્રઉદ. રાપ રંક કે રાજવી, રાહ સુખો સુલતાન; એતો કહેછે જલજી, એનું તે રું ના મ. એક ધરીમાં જવતો, દેખું એનો દેહ; પળ એકે મરડું યદ્ય, પર્યો રહે છે તેહ. સાચું માન્યું સોનીયે, જાણુશે ખાધુ ગામ; રુણી દેશે દેશપત્ય, યારો વિપરીત કામ. સાચુ માની સર વથો, જીને લાયકો પાગ; કામ આપ્યો કાંઈ ઠોશીને, આલવી એની આગ; ઠોશી કહે સુણ દી કરા. મેં કિધુ પુરણ કામ; જુઓ ખણીને દાટતાં, વિપરિત થયું તે કામ. ભડ ભડ ભડ ભડ કો થયો, ઉડી ગયો આકાશ; એતો કવિતક કારમું, કરત આપણી નારા. ચોપાઈ—કદાચ જો એ રહેતો જલ, તો આપણને કરતો ભલ; અરે ખાઈ એ ભાવટ ગઈ, કહે સોની મુજ શાતા થઈ. તમે પ્રાણુ તણુ આધાર, તમે મારા હૃદયના હાર; નારીને ખણુ દીધાં માન, હજર કીધાં ક્રોધન પાન. અધિરપણુ તે નરનું ગયું, કારજ તે નારીનું થયું; અણી મુક્યો રું પ્રાણુ જ હરે, સંસય મનના મનમાં કરે. દોહરા—સોની જાત શાણો ધણું, મુરખ કર્યો તે મેળ; વિજર વિદ્યા વિખાણુ તે, ખરો દેખાર્યો ખેલ. એવાં ચિન્હ ચતુરાઈનાં, વિવિધ વાત વિલાસ; ક્યા ખે પુરણુ યદ્ય, કહે કવિ સામળદાસ. પરિતજન કરશે પારખું, સુણુશે સાંજ સવેર; અંધ રચાવ્યો ગુણનિધિ, જશવંત નર ગવેર. ગ્રાતા વકતા સમજતા, કહે કવિતા કર્નેર; સામળદાસ કહે બોલજો, જય જય શ્રી રણુછોડ.

વારતા ૩ છ.

દોહરા—કુંદાળો દુખભજનો, વપુએ જોખન વેશ; હિમા અંગથી ઉપન્યો, ગઈરી નંદ ગણી શ. શુભ સંવાદ શુક બહોતેરી, વિદ્યા વિવેક વર વાણ; પ્રેમો જનને પ્રીય છે, બરી અત્રત રસ ખાણ. તાંડણી તે ત્રીજ દિવસ, બરો રમવા જય; આવી પેપટ પાંજરે, ચતુર પ્રરૂપને આહ. સામારા સામારા સુંદરી, જોખ જરિએ જામ્યા; સંસાર તણું સુખ ભોગવો, લ્યો લાંબેણી લાહો. કદાચિત કહી સંકટ પડે, વાંકુ આવે વેદ; તો ત્યાં ચતુરાઈ કેળવી, ભણુને રૂદો ભેદ. મન્ય મના સુતારને કિધુ જુવું કામ, કટ પડે તેડું કરો તો તો યાએ નામ. પગ ખેંચી રહી

પેમદા, પુરણ કહે એ વાત ધનો સુતાર તે કોણ છે, કોણ જીવતીનો જતા. જર વિદા કેવો કરી, કરણ વિજરી વતે; આદ્ય અંત થાડી કહે, મોડુ જોણ મત. સોભોતા તજ સુંદરી, જિહ સ બ્યા છે સોળ; તજ કલકલતા કાપડો, તજ તાતાં તંબોળ; વિને વરતરે ભાવથી, અધિક કરે જો અરજ. તો તે વિદા શીખતુ, જો હોમ ગુણનો ગરજ. જેવું કહ્યું તેવું કર્યું; સાંભળવા શુ ભ વાત; સુક કહે સાણ સુંદરી, રહે આજીની સાત. પુરણ ગામ પુનાદર, નારાયણ નરપતિ ના મ; ત્રણ અદાર વાસો વસે, ગુણમેંત રૂડ ગામ. ધનો સુતાર એક ધનપ્રતિ, પ્રથમ તેહનો વે શ; દાતાર વટો દાહાપણ, નામના ખાવે દેશ; યોતે પાંસઠ વરખનો, અમુત્રવતો અંહ. પંદર વ રસની પરેમદા, દિવ્યકૃપી છે દેહ; નીજ વારની તાણી, કુંવર પામવા કીધ, પ્રીત પરરપરે ધણી, વજ્રભવ ધેર વિધવિધ. પોળ એકમાં પ્રિત્તાઈતાં, વાંસવસે ધર વીસ; સરદાર ધેનો શીરોમણી, ભોગવે ભોગ નિશાદેશ, વચન કોઈ લોપે નહી, જીવે તેથી જન; સગાં આશિયાળાં, તેહ તાં, મોટામ પદવી મન. રામા ધેર સહસ્રણી, વિન્નોચારી વરત વેશ; અરસપરસ જણે સેહ, હાપણ ખાત્રો દેશ. નોંદા સહુ પુટે કરે, કંથ ન પ્રીછે પેર; હરખ હેત હરે ધરે, ધણી ઉપર ધેર. એક દિવસ એક મિત્ર જન; ધનાને મળયો એકાંત; અથ દતિ માંડી કહી, ભાગી મન ની ભરાંત. નિત નિત એ જરી રમે, ચિનતા વિરવ વિખ્યાત; તમ આગળ કો નવ કહે, વિસ તોરીને વાત. નોંદા કરે નરનાર સહુ, તમને કોઈ ન કહે; હાકી પોકરી હું કહે, લક્ષણ હાય તો લહે. સુતાર તે સમજ ગયો, આળસ મોડી ઉઠ; કેમ માતુ એવું કહ્યું, જેણે સાચું કે જીવું. શું જાણ શા માટે કહે, લીપરીત મોટી વાચ; કાને સુણ્ય ન માનીયે, નજરે જોયુ સાંચ. સંહસ્રા કામ ન કીજીએ, રૂડી કે જીવી રીત; ધર સુત્ર કેમ ભાગીએ, પરહરીએ કેમ પ્રીત. રાત સમે રામા કને, વાતે ખોટો વશ; સમજીથી તે સુંદરી, યોતે આપ પ્રસંરા. વહાણે કીધા છે વાપડે, રચનો ધર્યો રથ; સરપાવ લક્ષણ શોભિતા, જરશે જળ્યા ગર્થ. ગામ કોસ આઠે ક છે, કિત્તસ થશે ત્યાં આઠ; સુંડો અમીરા સુતારને, કિક ખનાવી કાઠ. નારી કહે એતો ન હો, વયજી ભરીમાં નિર; આઠ દિવસ રહુ એકલો, તો પરે મુજ શરીર. ખાતુ પિતુ નવ ગમે, કંઈ પરે મુજ કાપ; પેઠ વિજીયે પલકમાં, ધરી વરસ સો થાય. નયણે નોંદ આવે નહી, સજી ન હી સણગાર; અન્ન ઉઠક ભાવે નહી, જીવન વિના ભરતાર. મરતુ રૂડ કે માન ની, કણી વિયોગે ધેણ; એવા રહેસે સહજધા, કામની ખોલી કેણ. રમતુ જમતુ રી જતુ, હસતુ હરખતુ હેત; તેહ તજી હુંતમ વિના, અંગાર ચીર સમેત. પાણી ના ભા વે પતી વિના, આરોગ્ય કેમ અન; નીદરાનાવે નાય વિજી, તાણી તજશે તન. સુતાર કહે સુણ સુંદરી, સત્ય વચન એ સહાય; જો તે રીતે કાંદજે, પરેમદા દિવસ પાંચ; મોઢ ધણું રા મા રહે, નીર ચલાવ્યાં નેણ; ગદ ગદ કંઠે ગળી ગઈ, વધને ન ખોલે વેણ. સમખાધ અંતોખો યાં, હેતે વાહયા હાય; જરપણે જતુ ઘટે, સોખત રૂડો સાચ. વાંસલોને વણી વેઞણ, કરવત સા રડી લીધ; ધનાદને મુકી ધને, કીધુ કારજ સીધ. ખેયર કહે ખલા ગઈ, છાની કરતા રીત; ક લોલ કરોશ કરારરાં, પાંચ દિવસ તો પ્રીત. જીવો નારી મોઢે કરધ, કાલાવાલા કાઠ; અવ સાત્રે એ આદ્યું, જારી હાંકી જલ, પોહાર રહ્યો જ્યાં પાછલો, કોસ લીધા કુંભ. ત્રણ લેવા તળાવ ગઈ, રહે રીઝવે રંભ. પછીત પાછળ પતી રહ્યાં; પેઠો પરકી પેર; સુતો સેજ તળે જઈ. શુભ પોતાને ધેર, નીર ભરે નારી જહાં; નર એક રૂડો કીક, નિરખ્યો નરખતિ સમજો અવર ન પ્રથવી પીક, કુળવતી વાહલો નહી; નહિ પંડિત કે સુર એક જાલો જે સિત ન શો, અથવા જેમાં નુર. સાન કરી સમજાવીયો, રહેજી મારે ધેર; રસો જમો સુણ રહે, ક

રેણ મુજ પર મેર, પંથી કહે સુણ પ્રેમદા, ચિતથી એ નહીં ચાહું; મારો નાખે કે મુને, છ વ મારેથી બહાં. ભોખે મારો ભામનો, સિખે મારો તાન; ભાભાં એમાં શો લીલ, એ મેળવતાં ભુજાં મન. કદાચીત ભીડ મારે પડે, શુંટે કુણ મુજ સાથ; શામા તુ છુટી પડે, કાને જેઠ બે હાથ. મુજને દેવરાવે શુળીયે, રાખણહાર કોણ; મારે હું આહું નહીં, શિખ્યો વિદ્યા આણ. સમ ખાધા તે સુંદરો. વચમાં આણ્યો ધર; ઉનો વા વારો નહીં, જે કરશે ભુગદશ. સંકેત ખતાવ્યો સુંદરી, ઠાહ્યાપણથી ગઈ દેશ; પગલેપગલે પંથીએ, કર્યો પુર પ્રવેશ. મંદિરમાં ગઈ માનનો, શોભિત કીધો સાન; પંથીને ધાણ પરણી, દીધુ જીવતદાન. પલંગ તળે તો પોદીયો, સ્વામી જે સુતાર; પુર પ દિહો જમાં પારકો; થઈ ત્યાં વાત નોરધાર. ઉઠક મોઢક મુક્યા અતી, ખાંડની ખેળો તેલ; મરદન કરવા માનની, રૂંડી રંગતો રેલ. વારે વારે લે વારણ, આપાવે આલીધન; ભકતી પર ભરતારની, ભુજે હેઠેથી જન. પાક કીધો શુભ પ્રેમદા; સાળ દાળ ને વર્ત; ચોખો આંગાં સુરમાં, તરતીખેથી તર્ત. ખાખાપાન તરતીખથી, તાન વાળને ગીત; આન સન્માન શોભીત સદા, પરસ્પર રાખે પ્રીત. હાવ ભાવ કટાક્ષથી નેહ ફરક્યાં નેણ; રોવંજ ગળકેરે સોખટા, વંદને અમ્રત વેણ. આલીધન આદર અતી, દેત નક્ષત્ર ભીંચ; હાસ કથા રસ વારતા, વર પરાક્રમ વિધ વિધ. સુતાર પડ્યો નજરે ભુજે, ડાહ્યો પણ ખેહોદીશ; દંત કરડે પરી રહ્યો, બાજુ છેદ્યુ શીરા. બાવળ હાકમ છુટશે, નાત કારશેખાહાર; એકે વાત ન ઉકેલે, વિચારે વાર મવાર. અંજ ઉધાડુ દાખવે, કરે હાવને ભાવ; નેણ નચાવી ચાળવે, ખાડુ બુધીથી ખતાવ. ખે એકઠા ખેલો જમે, જમે જમારે ભુજત; એક એકના આસ પ્રાસન કરે, ભાવ દેખાડે ભકત. પાન ચવરાવ્યા ચાવોયાં; તંખોળ છાંટાણ ત્યાંય; કરજેડ આળસ માટે અતી, મન ગમતુ માહો માંચ. રાત પરી એમ રીઝમાં, દિપક આક્રમાળ; સેજથ કુશમની પાથરી, ચતુરાઈ કેરે ચાલ. હાસ ગીતને ત્રત્ય નિધ, જન્ન રાજ રિધ રૂપ; અન્યો અન્ય આનંદમાં તે ભામ્યનીને ભુપ. ધણી ખેડો દ્રષ્ટે ભુજે, વધુએ વાદ્યુ વેર; એને કેમ મુકુ જીવૃત્તે, પ્રગટ હળાહળ ઝર. સૌસ કાણ જઈ વાંસલે, કે તિંધણ વેણ વેદ; ભવ ભરતાર ભુરો ભળ્યો, ભાંત ન રહી ભેદ. પોપટ કહે પ્રભાવતી, ધણીએ દીઠું દ્રષ્ટ; ખરેખરે તે ખીલ્યો, કામ્યે પામ્યો કંઠ. એ નારી કયમ ઉગરે, જરે રૂંડી કયમ જગ; સતિપાણું કેમ સચિવે, પતિ પર કયમ પાગ. ભાંત ટળે ભરતાર ની, આવે અરુ હેત; કયમ થાય સતિ સિરોમણી, પરદો તો કહો પેર. માનની કહેરે મુરખા, પોપટ ધંખી પ્રીત; ભુવતિ મેહેલે જીવતી, કયા પુરૂષની રીત. હોય જે કાને સાંભળ્યું, સમ ખાઈ સાચી થાય; દીહો પીઠો દાખોઓ, તે કયમ જીવતો જાય. જમ્યાં રમ્યાં સુતાં સહી, કરતાં એવાં કામ; દિહું તે કયમ માનશે, ઉગરવા કોણ કામ. શુક કહે સાંભળ સુંદરી, વિજર તણા રિષ્ટે; સાચી તો શામા થઈ, નિરમળ વાત કહિ નેક. આજની રાત અહિયાં રહો, જ રો જાજે કાલ; તો સદ વિદ્યા શીખડું, ચતુરાઈ કેરી ચાલ. કરજેડી કહે કામની, ન રહે ધા રણ ધીર; એ અખળા કયમ ઉગરે, તે કહે માહારા વીર.

એયાઈ-કહે શુક સાંભળ સાચી વાત, સાંભળાતુ તુજને સાક્ષાત; સેજ તળે સુતો સુતાર, તેણે મનમાં કર્યો વિચાર. અકળાણા આળસ વાળસ થાય, નીસાસા મુખથી મુકાય; અરે વ અન મુક્યું જોકે, તરણી તે એતી તેટલે; રખે ચર્યા તે જિતો હોય, કંથભંભેર્યો દિસે કોય; કંઈક કોઈક છે-કો જન, માનનીએ વિચાર્યું મન. મારા ઘરમાં નહીં જીવજત, કહે જરે કય મતેને અર્થ. રખે હુંકતો હોએ ધણી, ચીંતા પેઠી મનમાં ધણી; લેઈ ઉઠી વિજરની વાત, ન કરે તો થાયે ઉતપાત. તે સોનો ધણી છે તણે, વળગ્યો જર નારીને ગળે; વજ વિસરજન છે

તે તણા, લે છે આલીધન ખેલ ધણાં; એવામાં ઘોખો આઠવો રહે, નર મતે તે વાણી વહે. સાંભળ પંથો મારાં મિત્ર, તું છે જાતે પરમ પવિત્ર. કારણ કહું મારા મન તણું, અધાપી હેત તુજ ઉપર ધણું; રખે મુજ સાથે સંગમ કરે, હવડાને હવડાં તુજ મરે. મારી સાથે સંગમ થશે, તારો છવ જરો જરો. મારે પતિવ્રતા વ્રત જાણ, તારે તજવાં પરો પ્રાણ; તારે નર તેનો ખોલીયો, મન તણે પરો ખોલીયો; મુજને તેં તેડ્યો છે ક્યમ, સાચુ ન કહે તો મારા સમ; એટલું કરે ન લાગે પાપ, હવે સતી ક્યમ થામ્ય આપ. તારે નારી ખોલી તેહ, નર સં ગાયે આણી નેહ. શિતર પ્રકાર કર્યો સંગમ, ઇકાંતરમે કરવો ભોગ. નવાણું ભાગનું કારજ થયું, એક ભાગનું બાકી રહ્યું; તુજને હું ચેતાઈું તર્ત, માથે તારે આઘ્યું મર્ત. ભોગ કરીશ તું છેલો જાણ, પલક એકમાં જરો પ્રાણ. તે હત્યા ખેસે શિર મુને, તે માટે ચેતાઈું તુને. તારે તેણે જોડ્યા હાથ, ખોલ્યો તે શામાની સાથ; તેં શા માટે તેડ્યો મુને, હવે કેમ હત્યા ખેસે તુને; કેમ તેં મોત જાણ્યું માહર, કેમ જ્ઞાન અવધી તાહર. પ્રથમ મુજને તેડ્યો ક્યમ, સાચુ ન કહે તો મારા સમ. દોહરા—માન્યની કહેરે મિત્ર સુણ, વાર કહું એક વાણ; જે વાત જુદી કહું, તો ઈશ્વરની આણ. મહારે મારા કંથનો, દિસંતો જુદો દેહ; પ્રીત મીનને જળ સમી, જ્યમ વિદ્યુતને મેહ. જેમ કોયલને અંબવન, જેમ ચંદ્રને ચકોર; જેમ અગ્નીને વાયુને, જેમ મેધને મોર. જેમ ફરનને રાધિકા, જેમ રાહણીને ચંદ્ર; જેમ રનાદે ને રવો, જેમ દુદાણી દુદ. એક ધરી રહીએ પરાં, વર્ષ ખરોખર થાય, એક દિવસ રેહેલુ પરો, જરૂર જાવડો જાય. કંથ વિના રેહેલુ પરો, તેથી રૂડું મર્ત, માટે ગોર પુણ ધણી, ક રવાં અંબાનાં વર્ત. કંથ પેહેલી તો હું મર, એટલું માણુ ઇરા; ગયા આજ ગામાંતરે, દોહલા મારે દિશ. માહારા ચીતમાં હું અતી, આકુળ વ્યાકુળ થાઉં; આધી પાછી રોરોએ, છવ વગાં સે જાઉં હું હું સતી શિશીમણી, અંબાનાં અવતાર; પર પર પડ્યું નહીં, જરૂર ન જાણું જરૂર. જુદું તે સ્વપને નહીં, પદરૂં ન કર પ્રીત; ન કર કુલ નથી કપટ; રામ દુહાધ રીત. ક રચરી કહું દોરતારને, તન મનથી હું તર્ત, માહારૂં પાસે માગોએ, માંટી પેહેલુ મર્ત; સુની ધ હી એક રહે, ધણી લીના જે ધન્ય લલ ત્રીછોની વેદના, ઝેર હણાહણ અન્ય. તે પેલ પરગા મે ગયા, દુખ પામું હું દેહ; વાટ જોતીતો તેહની, જેમ દાદરની મેહ. ટોળાં વછોહી ઝગલી, જેમ રોતી હોય રાન; તેમ હું ઢળવળતી હતી, જેમ પુરયાં હોય વહાણ. એક ધરી એક વરસની, સત કલ્પ થઈ સાચ; તે મન જાણે માહર, દોવશ જરો ક્યમ પાંચ. એટલે વિષ જન આવીયો, પોઢો પંડીત રાજ; જાણે અત્રીક્ષયો ઉતર્યો, હોય ઈશ્વર જ્યમ આજ. જનમાક્ષર જનમોતરી, જાણે પ્રથવી પવિત્ર; જાણે ઇશાણુ તે અંગના, જાણે ચિન્હ ચરિત્ર. અ ગમ નોગમ આદર લહે, જાણે ભાવશય ભેદ; જાણે રાસ પુરાણને, જાણે વ્યાકરણ વેદ. હા થ જેઈ જાણે યથા, સામુદ્રોક સેધાણ; સુત ભવિષ વરતમાન એ, અંગમ તણા અધાણ. વાત કહે મનડા તણો, તે વેળા તે તર્ત; સુખ દુખને હાણુ વરધ, માણી જાણે મર્ત. રોરી કેરી સુકરી, હોતેદેખાડે હાથ; જેને જેટુ નિષયુ, તેવી કીધી વાત. મેં તેડ્યો તેને મંદીર, જોયો નર નિર દોષ; પુણ અરચો પુછીએ, તે જોતીકને જોસ. પ્રશ્ન કરી પંડીત કહે, કહેતાં ચરો રીશ. ક હે તુતો સાચુ કહું, જેહ લખ્યું જુગદીશ. કરગરતે કહ્યું કરગરી, રાતધા દોધા સમે; તમે મારા તાતજો; સાચુ ન કહે ક્યમ. ત્યારે તે વિપરે કહ્યું, નીતીમાન તે ન્યાણ. આજતણી મેં રાત્રીએ, કંથ તારાનો કાળ. નિરચે મરશે તુજ નાહલો, હોશે તુજને હાણ; વચન મિથ્યા જો શી નહી, વેદ ક્યમ નિરમાણ. તારે હું પાયે નસી કીધો મેં જાહુ કરોધ; પ્રાણ તજવા મેં

મારીઆ, પ્રજા તણે પ્રતિષ્ઠા. મારો સ્વામી કેમ ઉગરે, તે કહાને મહારાજ; કહોતો દેહ મારો તણ, આ વેળામાં આજ. કહોતો આજુશાણુ આપિયે, છુટાવું ભંડાર; કહોતો જોગણુ થઈ ભય. ઉતાડે શાણુગાર. પ્રથમી પ્રદક્ષણ કરે, કહોતો કરે કંઈ વરત; અપવાસ કરે ખટ માસના, શીશળ વરતની સર્ત. કહોતો ચંદ્રાણુ ચોથણા, કહોતો નાહુ ગંગ; જમ ઉગરે મારો પૂજણુ, રૂઠો ખતલાવે રંગ. ચાર ભાઈઆતુર નર, પાંચમે મારો ખાપ; છઠો મારો છવડો, આપુ આ પોઆપ. કંઈ અમારો ઉગરે, પ્રજા કહો તે પેર; પાંચ પકડો ખેસારીયો, ગુણવંત રાખ્યો ધેર. વિપ્ર વળતો વાણી વદે, સાંભળ મારો માત; કંઈ ઉગરે તાહરો, તે કહુ સાંભળ વાત. લાજ યુ કુ છુ લક્ષવરાં, કહુ તેણુ કરે કામ; સુંદરી તજે સતીપણુ, જે હયડે હોય હામ. પાણી લેવા પરવરી, તળાવ વગરે તીર; નિરમળ થઈ નાવણુ કરે, ચુધ યાયે શરીર. વટેમારણુ વાટનો, જતો દેખો જેહ; તેડી લાવો તારણી, નરયુ આણી નેહ. ભરતાર પેરે ભક્તી કરે, ભીંન ન રાખો ભરાંત; કંઈનો પેરે તેવડો, અધીક થઈ એકાંત. લગ્યા લેરા કરેશ માં, નેક ન રાખીશ ન્યુન; ન ગણીશ પોતાનો પારકો, ન ગણીશ પાંચ કે પુન્ય. જમારજે રમારજે, ગમારજે ગુણુ ગોત; આલોધન આપાવજે, પતી થકી ખાહુ પ્રીત. અટલુ કરજે કામની, ઉતરશે તારો માળ; મ ધરાતે મટી જશે, કંઈ તારનો કાળ. પર પુરૂષ જે આણુરો, આવે કરશે ભોગ; તરત પ્રાણુ તેના જશે, સાચો એ સંજોગ. શીધુ આપી સંતોષીયો, વીપ્ર વળાવ્યો વતં; તે વેળા તળાવથી. તમને તેડ્યા તતે. ખાધુ પીધુ છુખો કરી, રાણુ દીધુ રાજ; આલોધન અંજે કરયુ, કંઈ છવાણુ કાજ. માટે કામ મેંતો કરયુ, ચારો કુશળ ક્રેમ; ક્યાં સ્વામી મારે હરો હાહુ માટે હેમ. કાળ વિચો મુજ કંઈનો, પણુ તારો છે કાળ; એતે તો એતાવીએ, મુજમાં તો એ માલ. ત્રણ પહોરનો મોત તું, પામે જ્યારે મર્ત; અમે પાપ ક્યાં છુટીએ માટે એતા વુ તર્ત. હું સતી શીરોમણી, કુટુંબ ન કરે કામ; કંઈ માટે કરવું પડયું, તે જાણુ સ્ત્રીરામ. ત્યાં એવો ચતુરનર, તે કહી વાડ વાત; હુંતો તારો દીકરો, તુતો મારો માત. જ્યારેનું રું કીડીએ, જેણુ તુટે કાન; તુતો મારો માવરી, દીધુ છવતદાન. પક્ષગથી દેહો ઉતર્યો, તણુ જુવતી નો જર; એતાવ્યો ચતુરાધી, સ્ત્રીએ રાખ્યોભાર. કોપ ચઢ્યો તો કંઈને, જે છેકતોતો શીશ; તે ગુણુ જાણીને ગળ્યો, રેખ કરી નહી રીશ. શાખાશ તુજને સુંદરી, શાખાશ તારૂ હેત; પ્રાણુ તજત પોતા તણા, પિતા ભરાત સમેત. ધન ભંડાર છુટાવતી, કરતી તીરથ વરત; જમ તમ કરીને માહર, મરડી નાખ્યુ નરત. લાજ લોપી પોતા તણી, વિપરીત ખેલ્લી વાણુ. શામ દામ બેઠે કરી, ઉગારયા મુજ પ્રાણુ. એ નારી તણી નીંદા કરે, કે પુઠે ખોલે ધેર; તેને કુટુંબ થઈ મરીએ, તેડું નહી મુજ ધેર. સ્ત્રીને ખાહુ વાનાં કર્યાં, સ્તુતી કીધી તે સાથ; સગા સહોદર સહિત, વેચાણુ અખળાના હાથ. સ્વામી નીસર્યો સેવ્યો; પ્રીતે પ્રજાઓ પાગથ; વાડે વાંક કામા કરે, રહ્યો જોવા એ જગ. જુડે લોકે ભભેરીયો, ભામનીનો ખોવા ભાર; તેને ધેર તેવું થજે, તુ મારો આધાર; વિજોગ પડજે એ શતરૂને, ભાગો તેવું થર સુત; નારીનો નીંદા કરી, મરજે તેના પુત. વણુ વાંકે મરાવતો, સતી શીરોમણી નાર; તેને હું તેડું નહી, રાણુ નહી વહેવાર. રેત પ્રીત દેખી નવ ઝૂકે, કરે તે નીંદા નેટ; તેને તેણુ દુખ હજે, ભોગવજે પાટા પેટ. ગાળો દીધી તેણુ ધણી, લોકને દશ વીશ; જુવતી કરે જરને, પાંચ નમાવ્યું શીશ. આજ થકી જે છવીએ, તેતો તારો પરતાપ; નવો અવતાર આપ્યો તમે, વેદ પુરાણુ અપ. પાણુ કરી પાંચ દીન, રાખ્યો રૂઠો રીત; વજ્ર પાંચે પહોરાવીઆં પુરણુ આણી પ્રીત. વેચાણુ વિનતાનો થયો, હેતે જોડ્યા હાથ; કુટુંબને આગળ કરી, સ્ત્રીને તેડી સાથ. નીંદા કરે મુજ ના

રતી, પુઠં જુવે જે પેર; તે સહુ રાતરે માહરો, ન આવશે મુજ ઘેર. સ્ત્રી આમજ સરવે કરી, માંડી વાત વિવેક; નિરા સરયા હુ નિસરયે, જેવા તારો નેક. સાખીણા કીધા લાલવા, આલુ પાણુ અપરમપાર; વેચાણુ થયે વરણાગોથો, આમનીનો ભરતાર. ચતુરાનો આકર થયો, ન કરી લખ્યા લોપ; છવ્યાં પરપાંત જરા લાલ્યો, કહી ન કીધો કોપ. પોપટ કહે પરભાવતી, આવડે એવાં કત; તોતો સુખે પરવરો, નહીતો પામશો વ્રત. માનેલ કર્યો તે માંડીકા, જેણે કીધું દ્રષ્ટ; તેણે છત છાયા કર્યો, યદ્યુ પુખ્તી વ્રષ્ટ. જરને જુદું સમજવૈયી, કાને સુણાવ્યું કથ; જર વિધ્યા એ તે જારી, પરમદા કેરે પંથ. ઓગોડ માળવી કિમ શુભ, વેગનપુરમાં વા સા; એવે જસવંતા આગળે, કહે કવી સામળદાસ. ઓતા વકતા સમજતા, કહે કવિતાં કરજેડ; સામળખટ કહે ખોલજો, જમજમ ઓરાગહોડ.

વારતા ૪ થી.

ચોપાઈ—સ્મરાણુ કરે ઓ સારદા માત, પુજી ઓ ગણપતિ શાસાત; શુક ખહોતરી કહે સંવા ૬, અંતરમાં આણા હિલાહ. જોજ દિવરા કેરે તાડણી, કામ્યની કામાતુર કાડણી; રાહ સામુ આર ભલેરી ભાત, સમા નીસરી પડતે રાત; ચોથા દીવરા કેરે ચાતુરો, અતિ હિલાહ અંગે આતુરો; એટલે પોપટ પોહયો વાણ, સાંભળ તુંતો ચતુરજીભાણુ માન્યુ છે અમાદ મન, હજ ને તે કહ્યું છું ધનધન; રમી રાત વહેલાં આવજો, નવી વાત રૂપી લાવજો. સંકટ પડે થાનં સમર્થ; વગાવારો તેતો વ્યથ; દેવરાજનો નરોત્તમ, નહાની કન્યા વરયો તો જયમ, નાની વ હુએ કીધુ ક્રમ, કરજો એ સંભાળી કામ; ધણા હેતથી દઈતા હરી, વાણી શુકની મનમાં વશો. દેવરાજ પાણુ એ સ્ત્રી રહી પ્રેમદા, સાંભળ શુક ઓમંત; તમે વાત રૂપી કહી, ઓટી મારે અં ત નરોત્તમ જર કોણુ છે, કોણુ છે નહાની નાર; સિ વીઢીયા કેવી કરી, જાણ રમી કેમ જર. રી કહે મુજ કહો, પક્ષી જાત પવિત્ર; રોજ કરજુ ત્યમ કર, સીખુ સાદ ચરિત, નારો ના હોં નિરમાં, ભીતાં પેરયા વચ્ચે છે ઉપર આસન કર્યુ, તેહથી ટાળયો દમ્ભ. ચોપાઈ—ગંગા ગામતી વહે છે જાંહ, ગામ એક તરણીપર તાંહ; દેવરાજ આવક વાણીઓ, જગ પાધામાં તે જાણીઓ, નરોત્તમ નાનો એક પુત્ર, શુભ શોભાત તેનું ઘર સુત્ર. નહાની વહુ પરણ્યો તે નાર, અતી શોભાણી અપરમપાર. કામવતીને રૂપવતી, મહા મનોહર મોટમ મતી; વણીજ જાત ન જાએ વાહિ, દિલ પોતાને તેનો રાહી. ગામ વચે માંડે તે હાટ, વચે સોદા વહેતી વાટ; શેરોમાં છે મંદિર એક, રેહેવાનો ત્યાં કામ વિવેક. ઘર હાટ બુદાંછે બ્યાંહ, એક સહટે એક શેરી માંહ; રાત પોહાર જયે જાહેર, પોટવાની વેળા તાહેર. હાટ મચે સુવ નેસતી, ચોર અ ખારના ભયની વતી; હાટે સુવા નીત નારી જય, વાટે એક તસાસો યાથ. હાટે પોઢે ધણીનાં છો; ધણી, શુક લક્ષણને પ્રીતી ધણી. વહુ સુવા જાએ હાટમાં, મળે પુરૂષ કોઇ વાટમાં; રજપુ ત રહીઆયો વાંકડો, મરડે મુજ રાખે આંકડો. હાથે ધરે ભાલો તરવાર, કમર મધ્ય પાંધે ક ટાર. મહા પ્રમદ પાતળીયો છેલ; મન માન્યો માન્યનીને મેલ, જાણુ વરખાણું વાટમાં; ધરજી છો તો છે હાટમાં. જાણુ હેં જારી રમે, કસોલ કરે જેમ મનને ગમે; કોણુ નવ જાણુ તો મરમ, હરિવ સખ્યો તેતો વરસા એહ વાત છાની નવ રહે, કરે છાતું પણુ લોકો લહિ; મહા હુકમ્યુ છે એ પાપ, વિચાર કરો સહુ આપો આપ. તેની કોઈ નવ જાણુ વાત, મમે એકલ રાતો રાત; એક કિશક પોહયાતા સહુ, હાટે સુવા જાતાં વહુ મળ્યો વાટે અનમીતી મીમ, જેથી ચતુરાં રમે ચરોત; વિવેક વરખા હેં જાણુ વાટ, કાને સાંભળ્યો જુગળ નાહ. સામી કહે

સોલંકી સુણો; ભલી વાત મુજ સાથે ભણો; ભુગળ ક્યાં વાગે કહે નાર, વળતો ખોલ્યો તેનો
 જર. આજ આઠ્યા ભવઈયા ગામ, રમે રાત ખોરે તે કામ. જોવા મળ્યા છે અજા જન;
 આહાર તો તુજમાં છે મન. ના કહ્યું પણ તેમાં હતો, નોકળી આઠ્યો છુ યંજુછતો; તમે
 હાટે બરો બહુ, અમે જોવા બરું તાહરે. દોહરા-નાહાની કહે નર સાંભળો, રાય તાણા
 છો રાખ્યા; મારા મીત તમે બરા, મુજને તેડી જાઓ, મેં જનમે દોહા નથી; ભવઈયા રમ
 તે ભાત; ઉતાવળા જઈ આવીયે, વહો જશે રીધ રાત. રામાને રજપુત ખે, જોવા કારણ બધ;
 પાછળ જઈ હિલા રહ્યાં, ગાણાં જે ત્યાં ગાય. દશ ખારેક છે દીવીઆ, લોક છે અપરમપાર;
 વાળા વાજે વિધવિધે, શોભા જોતાં સાર. નામે ખેળા નરત કરે, ખોલે ખાત ખોલ; થેઈ થે
 ઈ ત્યાં થઈ રહ્યુ, તરખીત ઘણેરો તોલ. નાહાની તો નીચો ઘણો, તનક ન દેખે તાન; પુરખને
 કહે પાછા વળો, ગમે નહીં એ ગાન; પલક દરરડે પડતો નથી, તમાસાનો ટેક. પુછે પતિ ઘેર
 માહુરો, ત્યાં શો કશ બીવેક. મુજનેજે હાંચી કરો, પુરણ દેખુ પેર; તનક તમાસો જોઈને, પડી
 એ જાઉં ઘેર; તરત તેડી તે તાણી, અબુ આણી હેત; પાગરણ હોહાડ્યુ પોતા તણુ, લા
 હો લાખેણી લેત. જુને છે ભુગતે કરો, હાથ કથા રસ હોય; સોલંકીને સુંદરી, કળી શકે ન
 હી કાપ. ત્યાં સસરો પોતા તણા, નાહાની વડુને નેટ; તે ઘરડે ફીડી ઘર વડુ, પડ્યો ધારાકો
 પેટ. એતો આપણી કુળ વડુ, વળીજ આપણી જાત; સત રમે એ એકસી, ભલી નહીં એ
 ભાત. કયમ જોવા આવી કામની, એતે ક્યાંની રીત; લોક જુને છે લક્ષ્યા, પુરણ એ રી પ્રીત.
 પરભાતે જમારે પુછ્યું, નહીં માને સ્ત્રી કંથ; એવાણુ રાખુ કાંઈ એહનું, એતાવુ નહીં ચંત.
 હજવે હજવે હાથે વતી, દીધુ પગનુ ઝર; પછવારેથી પસરયો ઘણા લોકની ઘેર. તેડીતી તેતા
 રણી, આગળ પાછળ પાગ; પાછળથી તે લઈ ગયો, લક્ષ્યા પામ્યો લાગ. દોટીમાં બાંધી દો
 રીયો, રાખી મનમાં રીરા; કાલે કહ્યું એના કંથને, છેડુ નાકને રીસ. અતિ ઉસડ ઉમેદમાં, પુ
 રણુ હરખની પેર; જોખ જોવા રહ્યો નહીં, ગમો પોતાને ઘેર. એતિ ચતુરા ચીતમાં, રોલો વા
 જ્યો હાટ; કયમ જાઉં મારે મંદિર, કેમ જાઉં મારે હાટ. હોસીને હોસે કહ્યું, આ જો વિહુ
 નાં કામ; ભવઈયા જોવા આવીઆ, જ્યાં છે ખાધુ ગામ. કુણુ જાણુ કોઈ પુરખની, કહે એ
 તો આપ; તેતે મેં નવ આજખ્યો, છેલ પુરખ કોઈ આપ. મેં પણ કામ પાડુ કર્યું, છુતાલોક
 ની ઘેર; છાનુ લીધુ છેતરી, હાખા પગનુ ઝર. રોસો કહેરે રોસલા, તેં ડીધું પુરણુ પેર; નાકને
 ચોટલો કાપ્યું, આવા દો નીજ ઘેર. માખાપ એનાં તેડ્યું, તેડ્યુ એના ભરાત; પછો આપ
 જુ પુછ્યું, એહ ઝરની વાત. પોપટ કહે પરભાવતી, એમ થયો ઉતપાત; હવે જવાળે ત્યાં શો
 થરો, ફેરવશે કેમ વાત. એહ વિજરે શો કરે, જે પ્રીછ્યો સધળો પેર; સ્ત્રીની લજ્યા કેમ રહે,
 જાજ રી રીતે ઘેર. કેમ પાગે લાખે પતિ, કેમ વરા સપરો થાય; કેમ સાસુ સતી કહે, કેમ ગુ
 જુ એતા ગાય. સાન ગઈ છે સુરલા, ઘેલો થયો ગમાર; સાચી થાય ન સુંદરી, જુલો નહીં બ
 રથાર. પ્રતક્ કોડુ પારખુ, લીધુ પગનુ ઝર; ઉતર શો દે ખાપડી, થયો તરણનો મેર.

આપાર-રુક કહે ક્યા કહ્યું, ચતુરાં ચરોત તું જાણતી નથી; વિસ્તારીને કહ્યું એ વાત,
 રાખુ ઘેર આજુની રાત. કરજોડીને કહે કામની, જાઉં નહીં જારી જામની; સારો પેરે એહક
 હો, લાચક લક્ષણુ એનું લહો. રુક કહે કામનીને કથા, જસ લોધા ભુવતીએ જ્યાં; સારે
 જમારે લીધુ ઝર, જોયુ જુવતીએ પાછળ ફેર. એજખ્યો સસરો પોતા તણા, ગુણુ ફેલાવ્યો તે
 જો પાણુ; સોલંકીને કહે સાંભળો, સુદી દયો મનનો આજખ્યો; તમે તમારે જાઓ વાટ, મુજને
 હેત મુકો હાટ, અનરથ આજ અહરો થયો, સસરો ઝર લઈને ગયો; તે પ્રભાતે લેરો ખાણુ,

એથી કહી વિનતાએ વાણુ. કહે સોલંકી છેદ શીશ, કોણ પુછે ઉગમતે દીશ; નારી કહે એ નવ કીલખે, હૃદયા માથે શીઠ લોલખે. એમાં શું બચે તાહર, વેચાય ધરેણુ ધર માહર; તમે તમારે મંદીરે જવ. ગુણુ તમારા ધરના ગાવ. વીનતા તેતો વહી વાટમાં, હેતથી આવી હા ટમાં. કંથને ઉઠાડ્યો કામની, જમ દોઢ ગદ્ય જમનો; વણુજને તેણે વરા કર્યો, જગાર્યો નિં દ્રાનો ભર્યો. કંથ કરો એક માફ કાજ, વચન આપોતો માણુ આજ. વિનતા ખોલ રૂદમાં વ ર્યો, હેત કરી નરોત્તમ હર્યો. શુ માગે માનની માહરી, તે આશા પુર તાહરી. કહે તો આપુ સારી સુખડી, જેહ થકો ભાગે સુખડી; તુ કહે તો ચવરાણુ પાન, મન માનિતુ આપુ માન. કહે તો આપુ ખારેક ખજુર, લવીંગ સોપારી હેત હજુર. ભામની કહે ભવઈયા રમે, ગુણુ તેના મારે મન ગમે; રૂદયામાં લાગી છે રાદ, દુખ ભાગે તો તે દેખાર. પુરૂષ કહે એ ન કર કામ, રમે ભવઈયા ચોરા કામ; દારા કહે દુખ મારે રહયું, વચન તમારે વેતુ ગયુ. ના હા કરતાં આણુ હેત, પરવર્યો પાંચે વજ્ર સમેત. નારીયે નરને લીધો સાથ, હેતે ખે જણુ વ જાયાં હાથ; રાત અંધારી કો નવ લહે, પ્રીત વચન મોટેથી કહે; તમાસો જોવા આલ્યાં તેહ, નર નારોને અધિકો નેહ. સરવ થકી પછવાડે રહયાં, સસરે ઝેર લીધુ ત્યાં ગયાં. કંથ તમાને શું કહુ કથી, મુજથી કાંઈ દેખાતુ નથી; કેડે તમારો તેડો તમે, તો તમાસો જોઈએ અમે. ક હયુ કામની કેર કીધ, ઉંચી કરો ઉછંગે લીધ. જ્ઞતાં પલક થઈ જાહરે, તે નારી ખોલી તાહરે; ખાળ જોણુ ને ખાળ અવતાર, ખાળ તારો વણુજ વહેપાર. ખાળ સાસર જે માહર, ખાળ ધ રસુન તાહર; ખાળ રમણુ ને ખાળ મુજ રૂપ, પડુ જઈને મોટે કુપ. ગળે કાંસો ધાલીને મર, દેહમાં જીવ મારો નહી ધર; વછતાગ સોગરીયો ખાઈ, સસરા સાસુ પાસે નહી જઈ. ખમા ખમા એ તે શા માટ, ખે જણુ પાછાં આલ્યાં વાટ. હેડી ઉતરી ચાલી નાર, કરતી પોકાર અ નેક પ્રકાર. આકંઠ કરે તે નાર અતિરા, કુટવા માંડયુ તેણે શોરા; હાથે હાડુ હેતે હણુ, નહી જીવણુ નહી જીવ ભણુ. વણુજ કે એવડુ શા માટ, હાક કરતાં ખે આંખ્યાં હાટ; તારે ધેર મુર ખ છે તાત, તેણે વિપરીત કોથી વાત. છાનો છાનો આંખ્યો ફેર, લીધુ ડાભા પગનુ ઝેર; વ આંખિ નાખીને વહયો, આ પેલો આધેરો ગયો. મુજને આંખો પારી ધણી, કયમ આંખ્યાં ધણીઆણી ધણી. કદાચ દોરુ કરીએ વાત, કયમ સાંખે એ માગમ રાત; સસરા નહી વેરી આણીયો, એતો નહી જાતે વાણીયો. ભોગ લાગ્યા જે જોવા ગઈ, તમેજ હા મોટેથી કહી; દોહરા-કંથ કહેરે કામની, તજ મન ચીંતા આપ; સવારે સમજાવીશું, જખ મારેછે ખાપ. મા ખાખને મંદિરથી, કાઢી મુકુ કાલ્ય; અન પાણી આપુ નહી, ચતુરા હાટે આલ્ય. કલંક શી રથી કાઢવા, છુડી રંડા ધેર; સાસુ સસરાને નિપન્યુ, શુણુજો તેની પેર; સાસુને સસરે ક હયો, વહુવરનો જે વાંક; આપણે ધેર છાજે નહી, અતિશે આરો આંક. કાલે કાઢી મુકીએ, વાઢી એનુ નાક; આજ આત્રી છે હાથમાં, જેમ ચમરએ ત્રાક. વાંક કહેતા જે વહુ તણા, મા નતો નોતો મુઠ; પ્રત્યક્ષ કીડુ પારખુ, પરવત સરખુ પ્રઉદ. ઉલટમાં અરજીકથ થયો, વહુ ના અજ્ઞો વાસ; શું મુખ લેખ ધેર આવશે, પ્રીત કરવાને પાસ. આંખ્યો ખોતા પુત્ર તણા, મોટુ દી ડુ મુખ; ખોલાંખો ખોલે નહી, દાવાનળ સમ દુખ. માખાપ કહે મુણુ મુરખા, અભાગીયા અ જાણુ. કાઠક દિવસે કામની, લેરો તારા પ્રાણ. અલખત છુટાંવે આપણી, તજમે ધર કે ગામ; નાત ખહાર કઢાવશે, એવાં એનાં કામ. લાડકવાઈ તારે વહુ, તેં ચઢાવી શીશ; આજ દેખાડુ પારખુ, ઉગમીયો છે દીશ. પોર રાતે જોવા ગઈ, વહુ તમારી જમ, વણુ અઢારે ત્યાં હતાં, જે કાઈ પ્રાણી માન. તારો તાત પાણુ ત્યાં હતો, ધણુ લોડનો ધેર; પરેમકા પગથી કાઢીયું,

હાથ પગનું કાઢી ઝેર. નીશાતી રાખો નારની, આ જો તે મુરખ તન; કાઢી મુઠો કામ્યની, તો માનો માર મન. કહો એના માખાપને, શીખામણુ દે સાર; અવગણુ અનેક એ નારના, શુભુ એના ભરતાર. માખાપથી ખોલ્યો ખેટડો, કુટી ઘોતાનું કરમ; ધરદા થયા ગતી ગણ, કેટલીક રાખુ શામ. જાત્યાં જોતી હતી, જાંડું ખોલતાં ભાર; ઝેર લીધું તે અંપડા, હતો હુ મારી રાંડ. સાજ મુઠી કહેતું પડે, અકરમી આગળ આપ; જીવતી જેરે હું હતો, પાપે દીદા ખાપ. પ્રાણ તજે છે પરેમદા, ખેસે હત્યા શીશ; દેશપતીતો કંડરો, કેટલું કહુ આ દિશ. હવે કુંવારો હું મદ્ર પામુ નહી કન્યાય; ઝેર લેતાં ઝારો થયો, કીધો મહા અન્યાય. કરજેરયા કંથ કરમ ની, પ્રિતે લાગ્યા પાય; હાટે ગયા તે હેતથી, જીવત ખેઠિ તે જાગ. નર નારી નોરા કરે, અઠલ ધણીથી આંક; એહ જીતો ખકરો મુને, કમા કરો અમ વાંક. એ જડે જખ મારી ધણી, અંધ યુ દેખે આંખ; તું મોટાની ખેટડી, ગપરાધ હમારો સાંખ. હવે કહે જો કો દીવસ, વાંક જીતાના વાક્ય; તો તું ધરીને કાપજે, સસરાં કેર નાક. કાલાવાલા કહી કરગરયા, હેતે જોરયા હાથ; ત્રોજે પહોરે મનાવોયા, સાસુ સસરાં સાથ. સાસુ સસરાં પાયે નમ્યા, પાય ન માવ્યો કંથ; સાચાનું જડું કરયું, ચતુર વિચારો અંત. ધરેણાં ખહુ ઘડાનોઆં, સખ્ય કરયા શણગાર; જીવ્યા સુખે જોખમાં, ભામનને ભરતાર. આસિયાળાં સાસુ સહિત, સસરાં એનો નાવ; કોણે કલંક જાણ્યું નહી, લીધો લાખેણી લાવ. વિદ્યા વિજ્ઞરી તણિ, અપરમ પાર અ પાર; ભણિ જાણે જે ભામની, કરે વિધ વિધ વિચાર. વિજ્ઞર વણુ જાની કર, હાહી ધણીરી પાર; થાય, તે ખાંતે ખાપ ખાસરાં; તનહુ તુટી જાય. શુક કહે સાંભળ યુદ્ધરી, એહ લીજરી વાત; આણુ સમજે એ કાં કરો. થયો મહા ઉતપાત. વિધયા ભણતાં વિચારજે, કરજે એવા કાજ; ન હોતર પરીયા પાંચની, લકંધા ખોશો લાજ, ચાર વાત એ ચતુરનર; વાણી વેદ કીલાસ. શ્રીગોઠ માળવી વિપ્ર શુભ કહે કવિ શામળદાસ. વાસીવેગનપુરતણો; જીરદેશગણનિધ, રોવક શ્રોવિધા તણો, રાજ રાજેશ્વર રિધ. પિતા પુરૂષોત્તમ તણો, કહે કવિતા કરજેડ; સામળ કહે સાહુ પોલજે. જય જય ત્રિરણછોડ.

વારતા પ મી.

દોહરા—પ્રથમ શારદા પરણમ, પુણુ ગણપતી પાય; વંદુ શ્રી વોરભદ્રને, અંથ સંપુરણ થાય. ચારવેદમાં ચાતુરી, અષ્ટાદશ પુરાણ; સ્ત્રિ ચરીત સુજો ધણી, વાણી વિલાસ વખાણ. પ્રથમ કલંક દેખાડીયું, મુકરી જાતું તરત; સતિપાણું સેજે થયું, માથે આવ્યું મરત. નીચ જાતીતો નિં કશે, જાણશે એતો જાંર; પડિત જનતો પારખે, ભામની રાખો ભાર. એ વિદ્યા જે કોષ ભ જો, ખેતરયો તે નવ જાંય; કોષ પડિત કોઈ મુરખા, કહાં રંક કાં રાય. આદિ અંતને આજ પ જો, ખેતરયો તે નવ જાંય; કોષ પડિત કોઈ મુરખા, કહાં રંક કાં રાય. આદિ અંતને આજ પ જો, કાં શત્રુ કાં મીત; અઉદ વિદ્યા ચોસક કળા, શિરોમાણુ સ્ત્રિ ચરીત. પાંચમે દિવસે પ્રેમ કાં આંહી ચતુર સુભાણુ; રાણુગાર સોળ અંગે સખ્યા, પરાક્રમ યુર પ્રમાણ. પરવરી પોપટ પ્રાંજરે, ખેલ્યો શુભ સમ વાત; ભસેભસે પંધાલીએ, પ્રભાવતી મુજ માત. શામાળ સોંઠે જાંયા છો, સહજે રૂડા સોળ; અંગ રાગ કોધા અધિક, મુખભરીયાં તખોળ. શુકહું તુજને શું કહું, જા કો જાનીએ જોવે રાખવી વિદ્યા સરવ તે; અકળ કળા અકાર. ભસે પ્રધારે ભામની, પુરણ આણી પ્રેમ; સુભાળાં જામ પ્રથીજાળતી, તમે કરજેજી તેમ. કોણુ જાણુ દોષ દેખરી, સેકોઈક જાન કહેડ; શુભ વિધા સમજવીધે, જાંરે વિદ્યાનાં જીડ. પગ ખેંચો રહી પ્રેમદા, કોણુ નહતો પ્ર ધીરાજ; કોણુ એ સુભાળાં સુંદરી, કેવાં કીધાં કાજ નિત કરતીતો તેમ કરયું; ભીને વરતરે જાં

ત; આસન છે ઉપર કર્યું. આપે થઈ એકાંત. કહે છે શુક સારી કથા. કામની સુણી કાન; પં
 વિન કથા પ્રથીરાજની, રાણી ગઈ જે રાન. ચોપાઈ—ધારાનગર ધરમી યુલ ગામ, પ્રથીરાજ
 રાજનું નામ; લોજ તણા એતોછે ધુત્ર, શોભીત રૂઢી ધર સુત્ર. સુલ સુભગા સુંદરીનું નામ, રૂપે
 રૂડી કોટિક કામ; અસ્પદાસ વિદ્યા તે ભણી, ગુણ સધળા એ ગઢિવ ગણી. જન વિદ્યા કેરૂ મ
 ન થાય, રાજ મહેલથી નવ જવાય; આકુળ વ્યાકુળ તેતો થઈ, એક દીવસ જોઈએ ગઈ. તે
 નો તુજને કહુ વિસ્તાર, વિનર વિધાયો પામી પાર; એક દીવસ રાણી માળીએ, ખેડી જોખ
 કૃદે જોળીએ. વેણા જન કરે છે ગાન, પ્રીતથી આવી છે પાન. એટલે એક જોળી અજણત,
 અંગ ખાંધે ભરી વિભત. અધીક સોભા તે કામે હવી, કાયા કારમો નઉતમ નવી; માગવા
 મધુગરી આપે અર્યો, પ્રેમદા કરી દ્રવે પડ્યો. મોહ પામીને વાગ્યું ખાણુ, પરવશ પડ્યો રા
 જીનો ખાણુ; છેક વાત છોછી છાનીએ; પ્રેમદાની ભુધી પાનીએ. પરિતની મુરખ પે જાય, ધ
 નવંતની ગરોબ શું ખાય; હાથની નારી નિચપે રમે, ગુણોજનનીને નીરગુણ ગમે. સો વાસા
 ની તોડે પ્રીત, રામામાં છે અવળી રીત; વાટે જતાં પ્રીતી કરે, પારકું મત કાણમાં હરે. કેટલા
 અવગુણ કહીએ ધણા, અવળીમાં આજ તરણી તણા; જેટલુ છે સાગરમાં નીર, એટલા અવ
 ગુણ તણિના તિર. રાજની રાણી માણુ રાંક, એતો નિરમે આઠો આંક; તે રાણીએ દોડા
 જન, વિહવળ થયુ માનનીનું મન. ધણાં વાનાં કરી તેડીયા, છેલી પૌતાની મેડીએ; આસના
 વાસના કીધી કોટ, કામની ઉભી રહી કર્નેટ. ખાનપાન મુક્યાં પકવાન, માનનીએ માર્યું વિ
 રંજદાન; હાવ ભાવ કટાક્ષ કીધ, તન મન ધન ચિત્ત ચોરી લોધ. તે સૌધ તો સમજ્યો છે
 પેર, હું ક્યાં આવો એને ઘેર; જપ તપ માર મિથ્યા થશે, દેહનો હાણુ હસારત હશે. ખેડો
 તેવો તે ઉઠીએ, જણુ કે મદગળ છુટીએ; હેતે નારી અલ્યો હાથ; રેનેહ કરવા માંડ્યો તેસાથ.
 દોહરા—સૌધ કહે શામા સુણો, રાણી રીંધનુ રૂપ; તારે કંથ કોરામણા, ભારે નગરનો ભુપ. તેની
 સ્થાના ન લોપીએ, કરીએ ન કુડુ કરમ; અમે સૌંધ સલકાણા, આદર નહી અધરમ. ગરજ હોય
 જો તાહરે, કામ હોયતો કહાવ્ય; નદી પાર રણમાં રહુ, માહારી મહુલીએ આવ્ય; અદ જોજન
 એ કામછે, વહા ચોવટે વાટ; ધણુ ગાંધ્રવ મસાણુછે, ધર હમારો ઘાટ. ત્યાં આવે તેને મળુ, વાતો કરી
 એ વેદ; કામ હોય તો કેહેજે મુને, ભાગીશ તેનો ભેદ. સંતોષી તે સૌંધ ગયો, મોહયુ રાણી
 નું મન; આ વેળા અરપણુ ક્ષેત્ર તન મન સહીતે ધન. રાજ ખેડો રીઝમાં, કરેછત ત્યાં સીસ;
 નાટાર ભ નવ રંગના, દીલ આહ તે દોશ. કવિ કવિત કથા કહે, પરિત વાંચે પાઠ; જોશી જુ
 વતુ આચરે, થઈ રહ્યો છે કાઠ. અધિક નાચે છે અપહર, માગણુ પામે માન; રાજ વરણુ ને
 રાગણુ, ત્રીવીધ મેળાં તાન. એટલે આવ્યો તે સમે, નઉતમ સોદાગર નીચ; ચારે લાખ મોહો
 રે તાથુ, આતુર લાવ્યો ચીર; કીમત કરાવી કોટીધા, આપ્યા ગણીને દામ. ભેઠ લાવ્યો તે જુ
 ધને, કામની કરે કામ. ચોપાઈ—રંગ મોહોલે રાજ આવીયો, લાખેણુ ચીર તે લાવીયો; રાણી
 ના મુખ આગળ ધર્યું, શામાનુતો કારજ સર્યું. રાજએ સ્તુતી કીધી ધણી, ધરમ અવતાર
 ધોરધર ધણી; હું તો છું તમારો દાસ, પ્રીછો તે માગો મુખ પાસ; તું કહે તે કમુલજ કર,
 પલક એક તો નહીં પરહર; ભુગત કરીને ભોજન જમ્યાં, રમત ધરી ખે ચારેક રમ્યાં; ભર
 નિદરા થયો ભરતાર, કર્યો વિચાર નમેડી નાર; એતો ચીર પેહેરે જાહેર, મળે સૌંધ મુજને
 તાહરે. સૌંધ વિના હું જીવ ક્યમ ધર, આતમધાત કરીને મર; ધરીએ વરસ સો સો સાય
 છે, જોગી જોગ વહો જાય છે. પાળે પગલે પથે પાળુ, મધ્ય રાત પેહેલી જઈ મળુ; જાવા કા
 જે પથ તથાપર, લોધી દાલ કરમાં કટાર. માનનીએ મન મનસા ધરી, હેત ધરી હેડી ઉતારી.

જળ પ્રવાહ નદીએ જાણીઆ, માનનીએ લીધો માણીઆ; સુર પુર ધ્રુવધીરજ થઈ, શુભવંતી
 ગહવરમાં ગઈ. અખત્રીને રાજ જાણીઆ, મન માંહે ખીવા લાગીયો; થનાર વસ્તુતે શી થાયછે,
 જેઉ જીવતી તે એ ક્યાં જાયછે, ઘણી રાત અંધારી ધોર, વાટે વાઘને મળશે ચોર. આજુબાજુ
 પાંચ કરોડાં તણાં, ખોજવજ્ર અમુલક ધણાં; સુકામળ જીવતીની જાત, કાળ અંધારી માજ
 મરાત. કામનિ જાયછે કારણ કીએ, ખીલામણી રાતે નવ ખીડે; રાજ્યમે કર આપુધ ધરયાં,
 પ્રમદા પુટે પરીઆજીવ કરયાં. લગભગ લગભગ આવ્યાં ખાહાર, આગળ પાછળ નરને નાર.
 માનની મન સાથે માણતી, પુટે પુરૂપ નથી જાણતી. તેને મન છે મોટમ મામ, કામ વાસના
 સીધ થું કામ; નારો જાતે નીચ સ્વભાવ, એહ ખન્યો તે કામ ખનાવ. દોહરા-ચાલી ચતુરા
 ચમકતી, માનની મોટમ મેર; એટલે મળિયો મારગે, સારફલ સવાયો શેર. નહિતમ વાઘ નવ
 હાથનો, મુછ પુછ કરતો કરોધ; પોકાર કરો પુછળ થયો, જે જોરાવર જેવ. મુછ મરડી કરડી
 દંતને, કુંકવાડે મારો કાળ; જોરાવર જમ દુતથી, કતાંત સરીખો કાળ. જેવી જવાળા અગ્નિ,
 પ્રલયકાળનો આંચ; ધાયો તે ધરણી પતિ, સિંહ રૂપી તે સાંચ. હાં હાં કહીને હાંકીયો, કાઢયો
 કમર કટારપેટ તમે રોમણ કરી, ધારો તેનો ધાર. ચોપી મધ્ય ચુના લવે કાઢી પાર કઢા
 ર; પાપીને પ્રાજે કર્યો, તે નર હણીયો નાર. કાઢી નાખ્યો કરકને, માર્યો તે મહેરાણ;
 વાઘ વિહારો નીસરી, ચતુરા ચતુર સુજાણ. તે રાજ દ્રષ્ટે જીવ્યાં, કામનીએ કેરા કણ;
 એ રામા મુજને હણે, જે વડુ વદનથી વેણ. માન્યની ચાલી મક્ષપતી, નદીએ દીઠ નીર; 'ગા
 જે ધોર ગંભીર ધન, તરણી ઉભી તીર. હીમત મેલે નવ સરે, લાલચ લોભ લગન; મેલાં વજ્ર
 તે માણમાં, નારો થઈ નગન. પાછળથી પોત્યો પતી, ગાજે રાત ધન ધોર; એટલે મળીઆ વા
 ટમાં, ચાર ચોધણ ચોર, ખાંધ્યા હુથીયાર ખાદુર જસા, ભીડ્યા ભાથા અંગ; ધેરી લીધી ધણી
 જણે, રામા ઢેરે સંગ. જીવતી કહે જઈ આવજો, કામની સાથ કલોસ; એક એક કર ખાણુયો, દિશિવ
 લોક પમાડ્યા સોળ; એકે તીરે એક જણ, મારી નાંખ્યા મુઠ; પાછળથી પતિ જીવે, પ્રાક્રમ કોષુ પ્રહિદ.
 પ્રોતે પરમદા પરવરો, ધારણ રાખી ધુત; ખોહોરૂપી ખીલામણાં, બારે મળીયાં ભુત. ઉડે ભરકા
 અગ્નિ તણા, થાયે લોપ અલોપ; દંત ડાડો કંકલાવતાં, કરતા આવ્યા કોપ; કેટલાંને તો ન
 હોં, કેટલાંને તો હાથ, કેટલાંને મસ્તક નહીં, સુંઢ્યાં રામા સાથ, લોકે પંથ ખીહ. વાંધ
 રીત વાચુ વાય; જખ મારોછો જલ તમે, ન ગણે લેખા માંચ; એક અંગે અંગે આવીયો, દા
 વો કરવા દીસ, ચતુરાએ ચોટી ગ્રહી, છેદવા માંડ્યું શીશ. પ્રેત પાગે નમ્યાં સહુ; મુક્ય મુક્યરે
 માત; અમે કીંકર છું તાહરાં, રજે કરોળ ધાત; અમે તમારાં છોકરાં, અમે તમારાં રાંક; અ
 મો આકર છું તાહરાં, કમા કરોળ વાંક. પાણુજેડી પાયે નમ્યાં, મુકી દીધા મેળ; પતિ પોતા
 નો પાછળે, ખરા જીવે છે ખેલ. મહા મસાણમાં માનનિ, શોભેછે જ્યાં સીધ; જગારીયો જીવતે
 કરી, રામા પાસે રીધ. આંખ્યો ચોળો તે ઉઠીયો, કહે કામની તું કોણ; હું તમને નવ આગળ
 પ્રગટ થઈ કેમ આણુ. હું રાણી રાજ તણી, કર્યો વાયદો આજ; મધરાતે મળવા તુને, કરવા
 આવી કાજ. પડે શિતના સરવડા, હીમ ગળે છે હાર; પાછી વળરે પરમદા, માનુ તારો
 પાહ. માખાપ અમે તો મુકીયાં, મુક્યો અર્થને ગરથ; પરણી પરમદા પરહરી, વીહાર કર તે
 વ્યર્થ. વસ્તી તણને વનમાં; વસુ છુ ગ્રેકાએક, જપ તપ માર ક્યમ તણુ, તારી થાય શો નેક.
 હું રૂપે રંભે નથી, છે અંધાર ધોર; ટાઢ વાયછે ત્રીવીધે, ચતુરા નહી હું ચોર. જાલંધર કીધો
 જાગતો, નારી દેખાડ્યુ નીર; તપેશરને તપાડવા, ચીતનીએ ખાણુ ચીર. મેલ્યા મેલા મુખ આ
 ગળે, મેલ્યા આગળ પાન; રૂપરંગ દેખાડીયુ, દોહ જીવતદાન. તમને દીધા જમારના, તણ્યું જ

લને અન; મંધરાતે મસાણમાં, હતુ મળવાનું મન તપડી કહેરે તાડણી, બહ પરચો અવતાર; રાજ સરખો રીઝપતિ, હુપતી તુજ સરથાર. ખાળ અવતારને ખાળ બુધ, ખાળ નારનું નીર ચાર લાખ મહેરો તણુ, જે પેહેરાવે ચીર. સોળ સજે છે સુંદરો; સોળ કરોડે સાર; આણુ વરતે આ દેશમાં, લામની તુજ ભરતાર. ચંદન કેરા ઢોલીયાં, સેજ પાથરયા કલ; તે મુકી મથાણુમાં, આંચો જોવા ધુળ. મુજમાં યુ દીઠુ મનની, લાગી કેમ લગન; રાખ ચોળી રસ્તે રહુ નકટ થઈ નગન. લાખર માગી ખાઉ ભાવતાં, સુવા સાથરો સેજ; ચતુરા ખાળ તુજ આતુરો, હાઈ ક્યમ આવે હેતજ, એમ અવગણુ અધીદા કહયા, નંદો નાખી નાર; બુધ સાગર તે નવ લહે, લામનીના ભરતાર. કરોધ ચઢયો તે કામની, કુખ લાગ્યુ તે દીસ; મેલો ખડગને મારીયો સોધનુ છેદ્યું શીરા. પાછી વળી તે પરેમદા, જેમ આંચો તેમ તાંહ; રાજ પણુ લગભગ ગયો, માણ્યો મ્હોલાં માંહ. અધીપતી ચરયો અટારીએ, જુવતી ચરયા જ્ઞેય, રામા ચરીત્ર રૂઢે ધરયુ કળી રાકે નહી કાય. અટલે અહીં એક નીસરયો, ચાર વામનો ચંર; મણીધર મહા ઝેરી મહંત, તુંખી જોવા તુંડ. જોવા વીરાધર વાસુકી, જોવા પુંડરીક પ્રહલ; મારી ઝાટ માનની પરે, ગરબ નાખ્યો તે શુંદ્ર ફેણા નાખી કંકણવતી, કરીયો કોપ કરોડ; આલો લીધો ઝડપથી, મરડી કર્યો મરોડ. વીસ કડકે વીરાંરોયો, ભરિ મુકયુ એક માંટ; માનની ગઈ તે મેરીએ જોળતી આંચી તે ખાટ, અટલે એક ખિલારીએ, મારયો મુખક ભોમ; ખિનિ રાણી ખાપડી, રૂઢે ઉઠયા રામ. ઉઠી તાંધી ઉછળી, દીઠુ નહિ તે દીસ; દેહ અથરાયો દાદરે, રામાને વાગ્યુ શીરા. પાંચે પાંધયો પરેમદા, દીઠી પતીએ પાસ; જસ ખોલ પતી જગારીએ, હેતે કીધુ હાસ. પોતે કાઈ નથી બન છતી, જણી કોડીલો કંથ; રાજ સભા રાજ ગયો, પ્રભાતે ઉઠી પંચ. પંડીત મળીયા પાંચસે, રાજ કુળી છતીસ; નાટક ચેટક અતી ધણાં, ખડુ લક્ષણ ખતીસ. પ્રેરન કરો પંડીત સાહુ, પુછે રાજ રીત; માર પુછ્યુ જે કહે, તે પુરો પંડીત. સંભમ દશક અલંકાર. આ શીર કુટો એ શીર પાટો, આસિર કાટો આજ, એ કહે તે કવિજન ખરો; શીર કુટયો કુણ કાજ. દોહરા.—સુણતાં સાહુ ધના રહ્યા, ઉત્તર કોણુ ન દીય; સુણી અધિક અચરજ અરયું, ક ને શું કીધ. ચોપાઈ.—પોપટ કહે સુણ પરભાવતી, મન સાથે કોપ્યો મહીપતિ; આજ પહોં પાછલે દીશ, એ શામાનું છેદું શીરા. એ નારીનું કંઈ અપમાન, છેદુ નાકને છેદુ કાન; અરધ અંગ અવનીમાં ધર, પંચ છટાલી કોરે કર. તેડુ એના માતને તાત, તેડુ એના સાતે છાત; મેણુ કુટંબ સાહુનો મેળ, પિલાનો ઘાત્રો કાઢુ તેલ. પરવાહન કરાણુ ધણુ, મુખ ના જોતું તાડણી તણુ; પ્રથમ ચીર મંગાવો લેક, ભૂઠો પારીને દંડજ દેક. ૧૧૨. દોહરો. પોપટ કહે પરભાવતી, યુગવતિ રહો ઘેર; પછી અહની રી થશે, જણો તો કહે પૈર. એ નારી ક્યમ ઉગરે, સતિ સીરોમાણી થામ; ક્યમ લાજ એની રહે, ક્યમ પતિ લાગે પાચ. ક્યમ સદેહ એનો ટળે, કેમ લાગે એની છાત; જ જણો તો તો કહે, આપણુ છુ એકાંત પરભાવતી કહે પોપટા; મુરખ તારો મેળ; મહિપતિ તે કેમ માનશે, ખરો દીઠો છે ખેલ. પાંચ વોકે ધરગટ પરયા, ધરગટ મારયો સોધ; ખાળી ચીર તપારીએ, રામાંમાં ખડુ રિધ. શુક કહે સુણ સુંદરી, ન જરો આજની રાત; તો તુજને હું શીખણું, વીજર તણી જે ધાત. પાંચ પાયે નમાવીએ, સતી ધરાવ્યું નામ; લાજ રાખી છે લોકમાં, કર્યુ અહુ કામ. કહે પાત એ કારમી, ક્યમ રીઝવીએ રાધ; કેમ વિજર વિધા કરી, એ અચરત ખડુ થાય. ૧૨૦. ચોપાઈ.—પતિએ પ્રેરન પુછ્યુ બહારે, દાસી પાસ હતી વ્યાહરે; શીર કાટો રાજએ કહયો, પ્રેર ઉતર કોણુ ન જ લેહો. દસ થયો તે રાહી દાસી આંચી ધિતે રાણી પાસ; આજ સંભામાં

મેડો રાય, સામંદ પુરણ સંરવ સમાપ. શીર કુટયો પુછ્યો રાજ્યન, કોણે નવ મનાવ્યું મન; ચમકી રાણી એતિ ચિત, કાંઈક વાત થઈ વિપરીત. એટલે એક તો ખોલ દાસ, પતિએ મોકલી રાણી પાસ; કહેવાણું આપોને ચોર, મંચવરાણું હિતકારી હોર. માલ કીમત તેનો કીલ્યે, ગણી દા મં તેનો દોલ્યે; માટે ચીર મંગાવું એમો, પછે સુખેથી જેહેરો તમો. દાહરા-દાસીને રાણી કહે, મોકલો મેહેલ મહારાજ; આપુ ચોર એના હાથમાં, કરેડું એલું કાજ. દાશી કહે સુણ રાયજ, તમને તેડે છે મેહેલ; ચિર આપશે ચિતની, શ્રીમુખ સાથે મેહેલ. અધિપતિ ત્યાંથી ઉઠીયો, આપો આપ એકાંત; ચિર આપશે ચિતની, ભાંગવા મનની પ્રાંત. નાર કહે નરપતિ સુણો, ખેરો સાંભળો ખોલ; કથા ચીર તણી કહું, તેનું ભારે તોલ. વરત હતું એકાદશી, તેડ્યો પ્રા દાણું એક; દાન દક્ષણા દીધી ઘણી, વાડ કરો વિરોધ. આશીરવાદ તેણે બણ્યો, કહ્યું સઉ ભાગ્ય એમનું; ચિરેલીની તારો પતી, પુરણ આયુ પ્રથમ. રાણગાંઠ પાંધી મં શોભતી, વિપ વળાવ્યો વેર; એટલે એકો સિધનો, આવ્યો પુરણ પેર. તે એલો હીહી હસ્યો, તે મં દીઠું દ્રવ; પુછો વાત પટતરે, કાંયે પ્રગટ્યું કાટ. શા માટે તું સિવ હસ્યો, તુજને રામની આણ; શિવ આજ્ઞા સાચી કહો, વેદ વચનથી વાણ. સિવ કહે સુણ સુદરો, ચિત ચતુરાઈ ચાલ; પાંચ કાળ માંધે ભમે, તારો કંથને કાલ, ખુટયો કાળ એરાચનો, વિપરીત થારો વાત; વારોવારમાં એ મરે, અધિકા એ ઉતપાત. અથવા એને આહી રમે, અથવા મારે વાઘ; કે એને તરકર હણું, છુત ભ યાનક ભાગ; કે એને મુરછા થરો, દાડણ ઢોપે દઈવ; એહ પાંચ પ્રકારથી, એકમાં જરો લવ. મેડ ચળે કે મહિ ટળે, ગંગા દક્ષણ વહે; ધંધર આણ સાચું કહું, રાખ્યો એ નહી રહે. છુત ભવિષ વરતમાનના, નહણે જાણું તર્ત; એલો કહે ચતુરા સુણો, મહિપ તણું છે મર્ત. પગે લા ગો હું પ્રેમથી, હેતે એડયો હાથ; તન મન ધન સમરપિયુ. સ્તુતિ ક્રોધો તે સાથ. હું વેચાણ છું રાજ્યો, કીકર તારી કોટ; મારો પતિ કયમ ઉગરે, કરંગરી કહું કરનેર. દેવ રૂપ દયા કરી, ચિતમાં આહો એન; મુજને હેત કરી કહ્યું, સાંભળું મારો ખેન. રૂઝ માહારામાં રણ ઘણો, રહે છે નદીને પાર; તે પાસે વિદ્યા ઘણી, જામ્યો તમે તે દાર. તારો રાજ જાણું નહી, તેમ કરજે એ કામ; અરસપરસ એ તે સમે, લેશે માડ નામ. એ પાંચ મળશે તુને, હારશે હેતથી હેર; સ્વામી તાહરો લવશે, પહેાચશે મનના કોટ. રૂઝ માહારો મોક્ષે જશે, હત્યા ન હી ખેસે શોરા; એહ સમે જોગી નથી, મારે મન જુગદીરા. ખમીસ લક્ષણા પુરવનો, કેહેશે આપો ભોગ; તો તું સીધને મારજે, મટશે તારો રોગ. મહારાજ હતો માનની, રંક રાણીની જાન; હતો જાક કયમ એકલો, રાખમાં માહાગમ રાત. કટાર આપ્યો કારમો, વાઘ વિદારણ ધીર; પછે જન એક આપીયો, તદી તરવાને નીર. સોળ તિર સમરપિયાં, તરકર હણવા તેહપ છે છુત થરેતના, સન સમરયા જેહ. પછી આપો એક રૂઝક, અતળીખજ છે આપ તેથી વજ વરતે સહું, રોજ સત્રાયો સાપ. મં વિચારયુ મન વિશે, છવ જાણતો જાપ; આમે મળવું સિધને, થનાર હોય તે થાય. એપાઈ-સિવ વચન સંભળાવું કાન, તેતો નિચે સાચુ માન; સંકેપે સં ભળાવું વાત, તમે પેલયા ગઈતી મંચસત; તેણે હથોયાર આપ્યાં તે લીધ, ચાલી હું જ્યાં સા એ સીધ; વાટે વાજ કરતોતો કોપ, નવ હથો જાસંદર જોધ. સિવ વચન થકી હારિયો, માહા પાપીને મેં મારિયો; પછે ગઈ મંગાને હીર, જન પ્રતાપન લેધું નીર. રાત અંધારી ધાયલ ધોર, ચાર આજ્ઞા અખોચ એર; પછી મંત્ર વરા કીધા છુત, ધાયાં મુજ કેડે તે ધુત. તે સરવે હા રયા તે કિશ, સિવ વચનથી તોડું શિશ; પછી સિવ જગાડ્યો એમો, સાચી વાત સુણોજ તમે; મેં સિવ સુખર કેમીધી, લેલ માન લખા સાપીયો; તેને તો વાતીતી યાદ, હિમે ગળતાં કિ

કાં હાડ. તપાલિયો ખાળીને ચીર, સુખ પામ્યો તે સિંધ શરીર, મેં તમને જવાણુ કાજ; એ
 તો કત્ય કર્યુ મહારાજ. ૧૨૭ દોહરો-પછી સિંધ કહે સુંદર, તું આત્રી એકાંત; તારા સ્વા
 મિ ઉગારવા, ભાગતા મનની ભરાંત. ચાર ઘાતો તો વહિ ગઈ, જીવો રામ વિવેક; હવે કાળ
 શિર રાયને, અધિક રહ્યો છે એક; અચાનક મુરછી આપરો, જેમ પિલે હસતો ડાલ; રથ મ
 ખરો રાજેશ્વરો, કંઈ તારાનો કાળ. એકે પ્રકાર ન ઉઘરે, મળે ન એકે મેળ; જીવ જાત જરૂરો
 યે, ખરે થશે એ ખેલ. ત્યારે મેં કરજોડીયા, દેખાડ્યુ કરસન; ચોર વડે તપાડીઓ, તેથી થયો પ
 રસન. સિંધ કહે રામા સુણો, જો મળશે એક જોગ; ખત્રીસ લક્ષણ પ્રદર્શનો, આપો ભવાની
 ભોગ. જીવે રાજ્ય તાહરો, તેજ જોગથી તરત, નીકરતો ધટો ચારમાં, મહિપ તાણુ છે મરત. વિ
 ચાર્યુ મનમાહરે, શિવે મેળો સંજોગ; તે વેળા મેં-સિંધનો, કર્યો ભવાની ભોગ. વિચીત્રપણુ હું
 નિસરી, સિંધ વિવાથી રાહલ; તારા પ્રત્ય પ્રતાપથી, માણ્યો રૂઠો મહેલ. મેરે ચડુ હું મલપ
 તી, દીઠો નમેશે નાગ; સોધ જુધિથી મારોયો, કીધા સોળે ભાગ, માટે ભરોને મુકીયુ, વળી
 જે માર્યો સિંધ; તે હતા માથે ચડી, એવુ કારજ કીધ. માર્યો વાધને નાગને, માર્યા તસક
 ર સોળ; માર્યો સિંધ જે શિવ સમા, અધકી અધની આળ. એવા પાપ કર્યા થકી, જીવત પા
 મ્યા રાયા; મારો કામ નથી નરકમાં, અધીકો એ અન્યાય. જીવ જાતો તો રાયનો, તે માટે ક
 રીયું કામ; નથી દીઠુ નથી સાંભળયુ, નથી કર્યુ કોઈ કામ. એતા ઉપાય તો ચારછે, કડ તે
 માનો એક; પુણુ તમને પટંતરે, ન્યાયશાસ્ત્રના નેક. પવિત્ર જશ્વો પીપળો, કોરાવુ તે કા
 પટ; ભડ ધોર છાણું તણું, અગની આંચ દિન આઠ. તેમાં પેરી હું મર, દહન ક
 ર મુજ દેહ; તમે રાજરિધ ભોગવો, તો દુધે ઉઠે મેહ. ખીજે ઉપાય તો એહ છે, જાઉં ત્રવે
 શિતીર; કરવત મુઠાણું શીર પરે, સોંપુ સરવ શરીર. પુરણ પાપ પ્રતે કડ; દહન કરીને દેહ;
 રાજલીલા તમે ભોગવો, તો દુધે ઉઠે મેહ; જોજે ઉપાય તરતીખતર, દિવ્ય રવીવારે દીરા; નર્પ
 દામાં સોમનાથપર, શિવને અરપું શીર. આથો ઉપવાસચિત ધરો, અરસઠ તીરથ અઘાં જગચરો
 જાતુ ત્યાહાંચુધ્ધ થવાને સઘ. ખાન પાન ભોજન તણુ, તણુ સોળ રાણુગાર; તણુ મેહેલને મે
 રીયો, તણુ જુધિત ભરતાર, તણુ માખાપ મહિયર થકાં, તણુ ભાવતા ભોગ; રંક થાઉં રાણી
 ટળી, લેઉં જાણીતા જોશ, અચરજ પામ્યો અધીપતિ, મહા સુખ પામ્યો મન; સાખારા તુજને
 સુંદરો, રાણી તુજને ધન. ધન ધન તારી જાતને, ધન તુજ માતને જાત; ધન અકલ અમીર
 મે, ધન જુખો ખરી ખ્યાત. પીપળ કારટમાં તુ સળે, હું ખણ તાં તુજ સાથ; કરવત તુજ સા
 થે ધર, હેત વચન લે હાથ. રોશ સમરપીએ ખેઉ જાણુ, ભાંભની સહી ભરજાર; તમે મરે
 અમે જીવીએ, ધીક ધીક મુજ અવતાર. તમે મુજ માટે કર્યુ, જીવ ઉગારણુ કાજ; તું પિ
 ના જીવું અમે, ધીક રીધને રાજ. ધીક હાથોને ઘોડલા, ધીક ધરને ધર સુખ; ચિત રાજ પદ
 રાણીઓ, ધીક પાટવી પુત. રાણી કે રાજ સુણો, ખોસો જુઠા ખોસ; વિધાણુ કરો વનીત
 તણું, તે નહીં તાડ તોલ. મુજ સરીખી સુંડીઓ, ઉતારી નાખે આજ; પમરણુ દોડે પરમે
 કા, મોટા છો મહારાજ. ક્ષાયિત તારા સ્તરને, રાજક કષવક થાય સતી તાહરે તો થલ; જીવ
 જરૂરો જાત. તમ પહેલાં અમે મર, મણુ વજને ઘાટ; સુખ ભોગવણું સ્વર્ગમાં, વસત
 વઈકુંઠ વાટ. હોરા અણુક મોલીયાં, સાંચ સુચ્યા એહ. જોગજો તમે જીવતી, અમેલો કરશ
 એહ, ખોલ્યા આલ્યા કે વટાં, તે સહુ કરજો માફ; અમે દેહ દહન કર, અમે રાજ્યનો કાપ, ન
 થઈ તમારી આકરો, ન થઈ તમારી શોવ; ખીજને મનમહીપતી, મારે મન તો દેવ; મહિપતી કહે
 સુણુ માનની, રૂઠે કીરજ રાખ, કહ્યા મિના જો દેહ તરે સી જીવજાતી સાખ. મારે મોંઘો

પરધાનને, ચલવે રાજાનું રાજ; મંદિર મેલી મુકીયાં, ચરસઠ તીરથ કાજ. રાજા રાણી સંચ
રયાં, કીધાં તીરથ કામ; ગંગા ગયાને જોમતી, સ્વેત ધંધુ શ્રી રામ. નારાયણ નીધી નમદા, સો
ધુ સરજી તિર; જગનનાથ જગદીશ્વરી, રામ લક્ષ્મણ પાળવીર. આયુષ્યરતે ચરણદા, પાવે કા
ળી પ્રચંદ; આ આરાસુર અંખીકા, નીરમળ નામ નવખંદ; શીવ વિરજી પે કાંતીઆ, લોચનપ
તિ પ્રજ્જ્વાલ; કાયા તોળી કનકથી, કીધી ટાઢો હાથ; એક માણસ તો જવચરા, આપી સહ
સ્રો ગાય; અનેક પુન્ય ખીજ કર્યા, પુરપતી પ્રણમ્યા પાય, ઢોલ મરદંગ વાજતે, ધણાં દુદ્ધ
લી ધાવ. ઘેર આવ્યા દિવસ ધણે, રાણી સાથે રાવ. ગુણ વાદ્યો તે ગામમાં, રાણીથી જીવ્યો
રાય; જરણ અઢાર રહ્યત સહુ, મીચે પ્રણમ્યા પાય. ધન તાહાર સતીપાત્ર, ધન હીમત તુજ
હામ; ધન્ય ઇષ્ટ ઉપાસના, ધન તારાં કુળ કામ. પહેલી માનની હતી, વળી થયાં ખહુ માન;
અયી ખીજે ગુણ કીયો, દીધું જીવતદાન. સાચુ ખોલી સલકાણી, સતી તણી અવતાર; પોતે
પ્રાણ પરના તળ્યા, જીવારયો ભરતાર. પોપટ કહે પરભાવતી, ગુણ રૂટેરા ગાવ; અમ વિજયી
આવે, તો જરીએ જાવ; વાધ વિહારણ જળ તરણ, સોળ શિર કાટણ જેહ; ખિલિથી ખીની
ખાપડી, નારી તેહની તેહ. ખોજી બુધની હાણીયો, કરે કાવેતર કાજ પરીયાનું પાણી છુવે,
જય પલકમાં જાજ. સાખારા શુક સલકાણા, રોખવી વાડ વાત; સરવ દિધા શિખ્યાં અમે, વિ
જરી વિખ્યાત. તે રાતે તો નવ ગઈ, ગુણવંતી પરધેર; છઠે દીન શું નીપન્યું, કહીશુ આગ
ળ પેર. ગુજ્જરદેશ ગરવો ધણો, વેગનપુરમાં વાસ; પીતા પુરુષોત્તમ તણાં, કહે કવો સામળદાસ.
આતા વકતા સમજતા, કહે કરોતા કર જેહ; સામળભટ કહે ખોલજે, જય જય શ્રી રણજોર.

વારતા ૬ થી.

ઓપાઈ-પ્રથમ સારઠા નામુ શીરા, આરાધુ ઉમિયાપતી ધરા, શ્રી ગુરજીના વંદુ ચરણ, આ
વા નિરંજન અશરણ સરણ. શુકળહોતેરી કહુ સંવાદ, અંતરમાં આણી ઉલ્લાસ; પ્રખંધ
આતુરી જારે ભેદ, વરણવ જેવી વાણી વેદ. શોવા સહુ સાચી સરસ્વતી સુખદાતા મનોહર મ
તિ; હંસવાહની જાણ સુખજ; વેણાં પુસ્તક પરકાં પાણ. શુકળહોતેરી બુધ નિધાન, જેમાં અ
ચ્છાદસ વીધાન; શું જણે મુરખ સંડોયા, જે નરને દેવે દંડોયા; દુધ વોણ ને ઘોળી છારા, ત
મ મુરખના મનમાં હારા, છત્રવંતી ચાલી છત્રીય. નાગ સમારે શોભીત શીરા. મુખ ભરિયાં
તાતાં તખિળ. સુંદીર શોભીત સજ્યાં સોળ, ચાલી ઠમકો કરતી દેક, આવ્યા પોપટ પાંજર
હેક. શેઠાણીજ સાંભળો સાચ, વાડ પોપટ ખોલ્યો વાચ. જરી રમવા જાએ જર
ભરજોખન છો ભરપુર. આગ એ લાહે લીજ્યે, વરધ પણ મુકી દીજ્યે; કામ મરદન કર
વાનો દન, મદ મછર ભરીયું છે મન. ઘોળા યારો શીરના કેરા, વિપરીત દેખારો તે વેરા; પ
દી જરો જ્યારે મુખ દંત, તારે શી અતુરાઈ અંત. ડોશોકહેવાએ બ્યાહરે, તરતિખ કેવી કર
શો તાહરે; કાલે આવરો ધરનો ધણો, તોલ મરજદ રાખવી તે તણી. માટે ઉતાવળ કરને એ
હ, કર નર મન માન્યાસુ નેહ; હાવ ભાવ કટાક્ષ કરી, તન મન ધન તેનું હયો હરી. જ
એ જર રહુ કહાવજે, રમી રાત વહાણે આવજે; માણકચંદ મહેતાની વહુ, નાત નાગરી
જણે સહુ. માન કુંવરી તેનું છે નામ, કરતે તેના સરણ કામ; કરી વોજસી વેદ વીવક,
તે તરફીએ રાખ્યો દેક. નારીનું વંદારયું નુર, પ્રાકમ કીધુ છે ભરપુર; તેણું કામ ચાએ તો
જાએ, નહીતર પેઠાં સંજળ ગાવો. કાહરા-શેઠાણી કહે સાંભળો, પેપટ જાત પવિત્ર; એ
હ વિજયી શીખવો, તુ મન માન્યો મીવ. માણકચંદ મહેતા કંવાણ, કંવાણ નાગરી નાત; મા

નકુંવરી કુળ માનની, કયમ ભળાવિ ભાત, કવણુ સાથ જરી રેમણુ, કવણુ નર કીકું દ્રષ્ટક
 કવણુ વાત વિવેકથી, કવણુ ત્રીવારુનું કષ્ટ. એપાઈ-શુક કહે સુણ પરભાવતી, કહુછું વા
 ત મનોહર મતી; મળત નહો તીરે એક ગામ, કીકુંજીવ રાખતું તામ. એહ જગમાં નાગર ર
 હયો, માણુજી તો તેને કહયો; પરણ્યો નાર તે પુરણુ પ્રીત, રાજસ યુજી રાજની રીત. નર
 નાર ઉપર બહુ નેહ, પ્રીતી જેમ પ્રપદ્યો મેર; તેને પ્રહલા પાંચજ પુત્ર, ધણી લક્ષ્મી ધણા
 ધર સુત્ર. માણુજી પાંચેતો તાત, બાગ્યવંતી મોટી ઘેર માત; પાંચ પુત્ર કુંવારા કામ, મોટા
 નું માણુજી નામ. માણુજી તેણા પાંચે પુત્ર, અહરથ આપણુ છે ધર સુત્ર; પાંચે પુત્ર કુંવારા
 આંશ, છતે સુત વટેછે વંશ. એકને જોઈએ પાંચ હબાર, તો આવે નાગરને નાંચ; અરથ ત
 છી ભરીએ ગાગરી, તો આવે ધરમાં નાગરી. એકેક રાહસ જોડો જાણુ પાંચ, તો તેના
 આવે ઉની આંચ; પહેલો એક પરણુ જેટલે, પછી બીજે પરણુ તેટલે. એકે પાંચ જો નવ જો
 હાય, પુત્ર થયા તમે પડેદાય; માં ખાપે જે વચનજ કહયું; લક્ષણવંતા પાંચે સહયુ. પાંચ મ
 ઘેથી પરણ્યો એક, કન્યા પામ્યો વિવીધ વિવેક; દાતા રુણુ દાની તે રાહી, લક્ષણુ જોતે લાટ
 કરાઈ. લખતા ભણુતા ગણુતાં ગીત, પતી સાથ પરણી બહુ પ્રીત; માણુકચંદ છે કંથનું ના
 મ, માનકુંવરી પોતે અભીધાન. દીવર ચારને પ્રીતી ધણી, આજ્ઞા નવ સોપે તે તણી; વેચાણુ
 થઈને સરવે રહે, હાલ હાલ કોરેકહે. તે નારીને માતને તાત, ચાતુર પુષ્પ છે ચારે ભાત; એ
 કે ઉનમ તેને નહિંકંશી. વિચિસાણુ સાહુને મન વશી. વહુજી કહેતાં દીવરા બધ, ખોલાવતાં તો જીભ
 સુકાય; રૂપ રંગ ચતુર ચાતુરી, એકલ તણી ચરણુવ ચાતુરી. ગુણવંતા અહરથાવટ ધણી, વરા વરતે
 પોતાનો ધણી; વરા વરતે ગુણવંતુ ગામ, માનકુંવરી નારીનું નામ. આલુ જેને જોખન જોર,
 તેને કામ ચ્યતો અંકાર; જેને આજા મોટમ માન તેને કામ વપુમાં વાન. જેમાં ચાતુરી વિદ્યા
 હોય, તે નારી સારી નહીં કોય; નારીનાં સાંભળતાં ગીત, પર પુરૂષને વાધે પ્રીત. રુણુવંતી
 રૂપવંતી ધણી, કામાતુર મનકું તે તણુંજે નિસંકો હોય નાર, જરૂર પછી રમે તેજર. બાળપ
 ણુ રાખે માં ખાપ, કે પોતાનું રાખે આપ; જોખનપણુ જો રાખે ધણી, તો મરમાદા રહે તે
 તણી; ધરંદ કાળે રાખે સંતાન; તો તે નારી પામે માન; જેને માથે અંકુશ નથી, કોરવશા
 વણુરી કહુ કયો. કુસંગ સંગ જાણુરી કામની, વણુસે રહે એકલી જામની; અતિ સુખ સાગરમાં
 તે પડે, ચતુર પુરૂષની દ્રષ્ટે ચડે. માનકુંવરી મહાસુખ મગન, લાગી તેને કંઈક લગન; મધ્ય
 નિરામી જામ્યે બહાર, ત્યાં આવી રહે છે એક જર. રમી તો શું રંગે રમે, વિનોદ કરે બ
 હુ મનને ગમે; બર નિંદ્રા પોદધો ભરથાર; તેહ સમે ઉઠી તે નાર, મન માંચો જોયો છે
 બ્યાં. તાકીને ખેડી જઈ ત્યાં, મન ગમતો તે સાથે મળે; કારણુ તેનું કો નવ ક્યો; પોતે જો
 ઢે હીચોળા ખાટ; મધ્ય રાત નિર્ઝળા ખાટ. પાસે પલક ધણીનો જોર, કરે કામની અચકા
 મોર; ચરસ પરસ કાંઈક થઈ વાત, ચેતીયો સ્સરો ધણીનો તાત. હેરા તેના હરખા માંડીયા,
 સ્નેહ તણાં છાપાં છાંડીયાં જાએ રોસો આખો રાત, મનમાં ચેતીયો વાદ વાત; મધ્ય રાતે
 નિસરે છે નાર; ત્યાં આવી રહે છે એક જર. એના કંથને જો કહુ વાત, એતો નવ માને
 સાક્ષાત; દ્રષ્ટે દેખાડું એક દન, તો માને મુરખ મુજ તન, પછે તેડું એમનાં માળાપ; દેખાડું
 અગટ દેધ છાપ; પછે આશીષાળી એને કહે, એમું હેતને હારદ હર. દોહરો. એક સમે
 એ નારીએ, રાખ્યો જાણુ બહાર; મધ્ય રાત સમે તે નિસરી, નકાવ સરખી નાક; ભરજો
 ખનમાં ભામની, પંચ હજારી હેમ; નિકળી બહાર નિરાંકરું, પર પુરૂષનું પ્રેમ વાળે રાખી
 મધ્ય ધન, ધરા ધરા વિજળી થાય; કાચર રૂડીયા કમકમે; પલક ટકે નહિ પાય. ભર નિંદ્રા

મસ્તાર છે, ઉઠી શામા તે રંગ; કમાડ અટકાવી નીસરી, કરવા સોખત સંગ; ડાહ્યો ધરમાં
 ડોસણો, જોતો દાડી પુક; તેણે તો હેર કર્યું, અતી ઉમંગે ઉઠ. આજ લાખ છે માહારે, સ
 વારે મુકરી જાય, દેખાડુ એના કંધને; તો આશીયાળી થાય. છટકાં પટકાં કરે ધણી, વઢે સા
 સુ રું વાઢ; આજ કુજેત પુરી કર; ઉતાર એનો નાઢ. રહ્યોતો હેરા હેરવા, જે સસરી શ્રી
 વંત; તેણે ઉઠાર્યો દિકરો, ચેતાવ્યો કાંઈ ચંત. કુંવર તમારી કામની, કુંડાં કરે છે કામ;
 આ પેલી જે આંગણે, જામની ગઈ બહુ યામ. બીજી પુરૂષ છે ખારણે, રમે છે રામા સાથ;
 એકના હાથમાં ખરગ છે, એકને ચુરેલો હાથ. વિજળીના ચમકારે, દીદું સરવે દ્રષ્ટ; યુત પીતા
 દુખ પામીયા, કાંયે વાધ્યુ કરે. મારે કુટે માને નહો, વાહાણે મુકરી જાય; આશીયાળા આ
 પાણું કરે, કે કપરા સમ ખાય. આશીઆળી એને કીલ્લે, અધીકી દીજે આંચ; પંથ કરી
 એને રાખોએ, ઘટીકા ખે ચાર પાંચ. સસરે દિધી સાંકળો, યુત પોતાનો પાસ; ચતુરાને ચે
 તાવીયા, કહ્યુ શામા શાખાસ; ખરખડી ખરકી સાંભળી, પ્રોછો પરેમદા પેર; જાને સુભ સં
 તોખિયો, વળાવી દીધો ઘેર. આજ સંકટ છે માહ્યરે, દોહલો છે એ દિશ; સ્વામિ સસરો
 જેવા રહ્યા, છેદરો માડ જોસ. જાને કહે જીવતી સુણા, કહે તો ખાતર દેઉ; સુ એના ધર
 વિષે, સિસ ખેઉના લેઉ. નારી કહે નવ કિલ્લે, ધરડા સસરાની ધાત; એહ જવાબ દેસુ અ
 મો, કરો વીજરી વાત. વળાવીએ તે જાને, આવી ખારણાં માંચ; માંદીથી ડોસો ખરખરે,
 તોલ ધણેરો વ્યાંચ. ખોળ્યાં પરીયાં ખાપનાં, ખોળ્યુ સસરાનું નામ; માનની તુ મધ રાતમાં,
 કરે છે કુંડાં કામ. ખેસારી મુકી ખારણે, એકલી આપો આપ; ધરમાં તેરીયું તાહરે, આવશે
 તારો ખાપ. લોક મેળવીયુ લક્ષ્યા, મેળવીયુ તહારી માત; સોનાને ચુરે શોકતી, કરે છે મહા
 ઉતપાત. કુણ વહાલો છે તહાચરો, રું છે તેમાં જોર; રું છે હાંસલ એહનું ચીંતની તેડે એ
 ર. ખાળ ભાણેસુ તાહરે, ખાળ રૂપને રંગ; ખાળ ચંચળતા તાહચરી, ખાળ તાહરો ઢંગ. ખાળને
 તારી ખોલણ, ખાળ કુળને કામ; ખાળ લક્ષણુ જુજ ખાળકી, ખાળ તહાર નામ. હવરા પીતા
 તો પુછશે, ત્યાં શો ઉતર દેશ; માતા તારી મારશે, ત્યાં શો લહાવો લેશ. મેહેણાં દીધાં મોહો
 કમખણે, કામનીએ સુણ્યાં કાન; જિનતાએ વિચારીયું, મોટમ પદવી માન. ફટ ફટરું તું પાપ
 છો, ઉતમ આપણી નાત; વટાળ કર્યો તેં વેરામાં, જે જાજ જાણીતી જાત. રાજ જાનેકંડ
 શો, નાત કાટરો ખહાર; વાઢીયુ નાકને ચોટલો, ભામની ખોશો ભાર. સસરે ને વળી સવામી
 ચે, દોહો પ્રગટ જાને; લક્ષણુ તે સરવે લહ્યાં, અપરમપાર અપાર. પોપટ કહે પરભાવતી, શેઠા
 જી સામંચ; દીદું સસરે સ્વામીએ, એ સરસે કેમ અરથ. એ નારી ક્યમ ઉગરે, સસરો પ્રણ
 મે પાગ; તે કહે મુજને કામની, જરૂ જે તરને જાગ. વિજરે દિવા વિચારતાં, માણો જોતાં
 મન માંહ. શો રીતે એ સુચવે, તોલ કરીને વ્યાંહ. માનની કહે મુરખ લવે, પંખી પોપટ જાત;
 ક્યમ જાએ ખે છેતરયા, એ તો વિપરીત વાત. નાત છે તેતો નાગરો, નવીસંદા નર નેટ;
 ભોળવે ક્યમ તે ભામની, પોચેલા સહુ દેઠ. નિશ્ચે કરીને વ્યાળીયુ, પરગટ દોહા પ્રીત; એનો
 કિપાય એકે નથો, રાજક ક્ષવક રોત સમજાયે નહી શો વસા, ભોળવાયે નહી ભપ; ચતુરાઈ
 થાસે નહી, એકે અકલ અનુપ. ચોપાઈ-ચુક કહે સાંભળ સંદરી, મારી વાત જે મનમાં ધ
 રો; આજ નહો જવા દઉ રાત, રહો તો કહું વિજરી વાત. કરજોરી ખેડો કામની, પાછલી
 અરથ તહી જામની. કહે પોપટ સાંભળે ખાઈ, નાગર નાત ન જાએ વહો; તેણે જાણ્યું રા
 ખી ખહાર; ચેલ્યો સસરોને ભરતાર. એનું આલે તે એ કરે, માડ હેત મનમાં નહી ધરે. ચેતા
 વે મહારો મા ખાપ, ઉતારે પાણી મુજ આપ; કરગરતે સરસે નહી અરથ, વિલાપ કરે તો

તો સહુ વ્યથ. કાંઈ કરે અધિકા ઉપાધ, આણ્ય જોઈ કયમ સાણ પાપ. વિગ્નર વિધા મનમરે
હી ધર, કરુણ કરુણ ધરે તે કરે; કુદ સ્નેહ તેને ખારણે, નીર કાઢવાને કારણે; અણ પાંચે
નો આણ્યો પાણ, નાખ્યો કુપ વિશે નીરવાણ. હજવે હજવે આણ્યો તીર, ધખક ધીખકો વા
ઓ નીર. જમણી પાસા છે તે કુપ, ડામે પાસે ગઈ અનુપ. ધમકારો સાંભળીઓ સહુ, પરી
કુનામાં વહાણી વહુ; થયો ધખકારો નિરે નેટ, પડ્યો ધારાકો ખેને પેટ. હાયરે હાય થયો ઉ
તપાત, ધરડે કીધી વિપરીત વાત. કુટે પેટ પોતાનો ધુત, ભાગ્યુરે કાચુ ધર સુત. ધરડા તુજ
હજાપણ ખાળ, કામની કરો આણ્યો કાળ. પહેરણ ખેનાં નિસરી ગયાં, પેસાખ પાગરણ માંહે
થયાં; શોર ખકાર તેણે નવ થાય, દરે દેરા તણો તે રાય; માંહે માંહી લડવા લાગીયા, રોકે
ગાત્ર સહુના ભાગીયા. દોહરા- ખેટો કહે છે ખાપને, ફટ ફટરે ચંદાળ; ધર મારયુ ધરણી ત
ઈ; આણ્યુ મારો કાળ. પાંચ હજારે પરમદા. પરણ્યોતો હું પ્રીત; મારો નાખી માનની, નર
તી કીધી રીત; ઉઘાડી ખાર ખે આલોઆ, તરણી પરીતી ત્યાંય; એટલે છાની માની વહુ, ત
રત ગઈ ધર માંય. તે કાણે જાણ્યુ નહીં, વહુ તો પોતી વાસ; કુવા ઉપર ખે કળકળે, પરમદા
જાણી પાસ. સાંકળ દેધ ખોલી સુંદરો, નિરભય થઇ તે નાર; કુણ ખોલેછે ખારણે, મુજ લાગે ભણકાર.
સસરાજ્યે સાંભળી, વહુવાડની વાણ; ઉઘાડી આવો ખારણે પરવરા પરીયા પ્રાણ. મંદીરમાં ક્યાંથી
માનની, વહુ કહો સાચી વાત; કોણ પરણ્યુ આ કુપમાં, એતો મહા ઉત્પાત. કરમાં સોનાનો સુલો, સા
ણ કસખી કોર; કોણ પરણ્યુ આ કુપમાં, થયો ઝાટકો જોર. મેંતો જાણ્યુ કુળવધુ, તુતો ધરમાં
હોય; કુણ દીઠુ અમે આંગણે, કળી રોકે નહી કોય. ઠાટ વાળ્યોતે ડોસલા, લિધિ જિહ્વાય;
એતો તારો દોકરી, કિધો મહા અન્યાય. ખટ મહીનાથી મેં લહ્યું, આવે છે નીત જર; હું
મારી નાણી તણો, ભાગતી નોતી ભાર. તમે આજતો નિરખ્યું, મન ન રાખ્યું માંડ; પર
સરખા મેં પરખિયા, રાંડથી જુડા રાંડ. નારી કહે સણ નાવલા. અકલ વિચારે એન, એ
કિકરી ડોસા તણાં; તેહ તમારો ખેન, માઠુ કીધુ મુરખા. અધટોત કીધુ આપ, જિહ્વાય ખે
દી તુને; પ્રગટયા પાંચે પાપ, લક્ષમી હાક્યમ લુટરો. તજરો તમને નાત, સસરો એનો જાણરો,
વિપરિત યારો વાત. કુંવારો બ્રાહ્મણ કર્યો, ભાગ્યું તેનુ ધર સુત; મુરખાના છો થિહપતિ, ખે
ઉ પિતાને ધુત. નણુંદ નક્ષત્ર સારખો, લિધિ તેનો ધુક; લજ્યા પાની તે પરી, વાળીને ખે મુઠ.
મુખ શુ દેખાડે માનની, એક તાત એક ખાત; કળકળતી કુવે પરી, મરશે એની માત. પાયે
લાગી પરણમ્યા, સ્વામી સસરો કોડ; ઉગરિએ શી રીતથી, કરગરી કહ્યું કરજોડ. ખિશોમાં
તમે ખાપડા, ધારણ રાખો ધોર; જુડશે નહી એ ખાળકી, નવાણમાં નહિ નીર. ચટ્ટો એટલે
મલપતિ, હાડો મનતો રોક; શોર ખકાર કરશે કદી, મળશે અઝા લોક. તોતો હાનો આપ
ણે, કુળમાં થાય કલંક; આશિયાળાં થઈએ ગામમાં, એતો આરે અંક. રારમારો ધણું સુંદ
રો, તમને દેખો તરત; ખિજે પ્રકાર ખિજે દિવસ, મેળે પોતે મરત. કામની કાહાડુ કુપથી, સ
મ ખવરાવી સાંચ; રખે વાત કહી ઉચરો, આવે ન હુની આંચ. મેરે ખેને મોકલ્યા, રહિ એ
કલી આપ; ખેન ન આવો ખારણે, મુજ મારયાણું પાપ. વરેડો વળગો તમે, તાણી લઈ તાત
કો આગળ કહુ વાતરી, વણ ખુદે પામુ મરત; વાત ત્રીજે કાને કરે, એ જાણે કોઈ લોક. ધ
ન્ય અમારૂં પરજોડ, તોરથ વરત મુજ ફેક; ખમા ખમા ખમા તુને, ભવાની રક્ષાય. હજવે
હજવે આવજો, પરદી ધરજો પાય; વળગો ખાઈ મારે ખાલે, પાગરણ નિચલું. ધર. મંદિરમાં
ચોહોડો જઈ, જ્યાં લગે જિગમે સુર; જખમારે તુજ ડોસલા, જખમારી તુજ વીર. એતે
વધારો તાહરાં, શિદ ગમાવો નિર; કાંઠાવાલાં કોઢોધા, માનની કિધાં માંડ. તણુને નારી ક

હે, પિયો હળવરને ખાંડ. નજીંદ જ્યાં સુતાં હતાં, ખખડાવી આવી ખાર; સસરો સ્વામી સાં ભજે, નજીંદ ઉગારો નાર. રાતમાં રીત એવી કરી, કોણ ન પરદી પેર; હેત અધિક વધારિ યું, ધણે પ્રકારે ઘેર. સવારે ઉઠ્યાં સહ, કોઈ સુણ્ય નહીં કરણ; કોઈ ખીન્નુ નથી જાણતું, જાણે પેલાં તણ. નજીંદ કાંઈ જાણે નહીં, જે સુઈ રહ્યાં સેજ; પડિ ઠરાવી કુપમાં, ભોજન આણ્યું હેજ. પ્રભાતે પુજા કારણે, ખેડો સસરો એકાંત; વહુને તિહાં તેડાવ્યાં, ભાગી મન ની ભરાંત. સસરો સ્વામી બે જણા, પાય નમાવ્યું શીરા; લાજ હમારી તુજ કને, વચમાં આણ્યા ઈરા. જુમણ એક સોના તણ્યું, સોંપ્યું વહુને હાથ; અમે વેચાણુ તાહરાં, શોભા તારાં સાથ. હાકેમ લક્ષ્મી છુટતો, દંડાત આપો આર; સિંહલ્યા જે ઉગરી તે તારો પરતા, પ. દોહીલા થયા ડોસલા, વિચારી ખોલો વાણ; નજીંદ હમારી દીકરી, વાહાલી છે મુજ પ્રાણ. લાજ રહિ જે તમ તણી, તેતો મારી હોય; કામ કર્યાં એ કામની, કળી રાકે નહીં કોય. રજે તે આપે નારને, પાય લાગે પંદરવાર; તે લજ્યા રાખી માહરો, તું હટડાનો હાર. કોણે કોને નવ કહ્યું, ધણે પ્રકારે ગુલ; કોણે કલંક જાણુ નહીં, ન પાડી કોને સુજ. જન્મ સુધી જાંખા કર્યાં, રાખી એવી રીત; કાલાવાલા કરો કરગરે, પુરાણ આણી પ્રીત. ભલે પરણી તું અમ ઘરે, ભલે જન્મી તુજ માત; ઉભય કુળ અજવાળીયાં. જસ ઉભરાતો જાત. શાખાશરે મા રી વહુ, શાખાશ તારી બુધ; શાખાસ તાર શાણપણ, શાખાશ સુરંગી શુધ. શાખાશ તારી આતુરી, શાખાશ સહોદર હેત; લાજ રાખી તેં લોકમાં, વેવધ પ્રાણ મુજ સેત. લાટકવાઈ ખેટી મરત, ભાગત તેનુ ધરસુત; જમાત જીવ મારો હરત, અત પામત મુજ પુત. કોણે કો આજ નવ કહ્યું, ભરાંત ન ભાગી ભેદ; સિ અરિત તો તે ખર, વિનર પાંચમે વેદ. આવડે એ તું ખોલતાં, તોતો જરો જાએ; નહિતર ઘેર ખેશી રહો, ધોને ખીચડી ખાએ. પરભાવતી કહે પોપટા, એતા અધિકી વાત; પ્રાક્રમ કીધું પ્રેમદા, ભલો ભજવી ભાત. સાંભળ સુત રખીદાસના સુણ મનજના તન; એવર પ્રતાપે અંધ થયો, રૂડો રાજ રતન શ્રીગોડ. માળવો વિપ્ર શુભ; વે ગનપુરમાં વાસ; સુત શ્રી વિરેશ્વર તણા, શેવક સામળદાસ. ગાય શીખેને સાંભળે, પોએ મનનાં કોટ; સામળભટ કહે ખોલજે, જ્યજ્ય શ્રી રણછોડ.

વારતા ૭ મી.

ચોખાઈ—શ્રી ગણપતીને નામુ શીરા, આરાધુ ઉમીયાપતી ઈરા; પુજે દેવી સાચી સરસ્વતી, મંયા કરી આપો મા મતિ. સાતમે દીવસે જીવતી જાવ, ચતુર પુરસ કો ચીતમા આહ્ય; સજ્યા શોળ શોભિત શણગાર, અનંગ પ્રગટયો અપરંપાર. ખરા ઉલટ માહે ખાંજરે, આવી પોપટ ને જાંજરે; તારે શુક હરી ખોલીયો, મન તણા પડેા ખોલીયા. ચતુરાઈ કેરાં એ એન, ખાર જાએ ક્યાં મારો ખેન; જાઉ જર વિદ્યા કારણે, બુધિયો આવી ખારણે. શાખાશ શાખાશ એ રૂડુ કર્યું, એ વાતે મુજ હરિડુ કર્યું; નિચ માણસ કરશે નિંદાય, વિનર તણી કરજે વિદાય. રાજસંગ કેરી નારીએ, છતા જસ જોખન જરીએ; પોતે જસ લેઈ થઈ પવિત્ર, આ રૂ તેને કર્યું ચરીત્ર. નરપતિયા નાખિકની નાર, તે પણ ઉતરી પેસે પાર; ચીત થકી કીધી અતુરી, બુધિયો ખાંધી ખાહાફરી. માંદી મુખ લેવાવ્યું તરણ, અતિરો કંઈ કર્યા આવરણ; એવાં ખાએ તો જાએ સુખે, જુડું સીંદ મનાજું મુખે. નારો નેહ ધણેથી નમી, એતો વાત એમને ગમી; કહો માંદી એને વિસ્તાર, ઉતાર્યા સધળા રાજ્યપાર. રાજ્ય તણ ખેડે તે કામ, કામની મરદન કીધો કામજો; ઉપર જઈ આરાન કર્યું ચીત વાત

સાંભળતા ધરયું. દોહરા—કરબડી રહી કામની, વાડે યુક કહે વાત; અકલે
 હિણુ બે આચરે, તો થાયે ઉતપાત. રામસંગ રાહોડ ઘેર, દંઢતા સુંદર કહે; જળને
 મુઠ થકો ધણી, નરનારીને નેહ. એક એક દેખી કરે, એક એક દીડે હરરા; એક
 એક દીડે સુખ આતી, શામા સત્તર વરશ. આલ્યો ચતુર નર આકરી, ગુણવંતી
 રહી ઘેર; પોપટ કહે સાણ પદમની, પછી સી પરહી ઘેર. જર વિધા જીવતી કરે, અનગળ અ
 પરપાર; તેહ બખર પોતી તહાં, બ્યાં ભામનીનોભત્તાર. શામાસ તારી સુંદરી, શામાસ ચતુ
 રાં ચંત; કામની તારી ભોગવે, કોડે આઝા કંત. નજરે દીહછે અમે, સુણયુ ન કહીયે કાનઃ
 અપ કોરતિછે આપણી મન ગમે તો માન. મિત્ર પોતાના મત તણી, જેમ પોતાનો દેહ; તેણી
 કહયાં કરતુત જે, મનમાં સમજ્યો તેહ. ગહિહત્યા બુદ્ધ વદે, ખાળેહત્યા બાહુ ઘેર; જર રમે જી
 વતી ધણ; ગુણનીધી તારે ઘેર. માડ કહયુ ન માનશો, અકસ્માત ઘેર જાવ; નિશ ચરચા બે
 ઇ નારની, સુખી કે દુખો થાઓ. દેખો શકાયુ મેં નહીં, તો આવે તમ પાસ; તારે ધર સીદ
 ભાગીયે, સીદ કરીજે હાસ્ય. વશિયરને છંછેડીયો, વેદ વકારયો વાધ; મરડી મુઠ તે ઉઠીયો,
 ટેદી મુકી પાધ. પ્રતિજ્ઞા પોતે કરી, વચમાં આલ્યા ઈરા, વહાણમાં જઈ વાઢશું, શામા
 કેર સિરા. શાલોગરામની આજ્ઞા, વચમાં સીતારામ; સૂર્ય ચંદ્ર બે સાખીયા, 'માડ
 જમને કામ. હથિયાર હઠીલે બીડીયાં. થયો અસ્વ અસ્વાર; ચાર ઘરિ રાતે ચતુર, આવી
 ખેઠો ખાર. જીવતીએ જળ આપીયું, પ્રીતે આપ્યાં પાન; ભલે પ્રધારયા ભૂખત, દીધુ જી
 વત દાન. આજ ઉનમ નહીં માહરે, અમ ઘેર પ્રાણા ધરા; રાજપધારયા રાવળે, સફળ હુ
 ય્યા આ દીરા. આજ નવ ગ્રહ પાધરા, આલ્યો સલુણી રનેહ; રાજ પધાર્યો રાજવી, દુધે
 ઉઠ્યા મેહ. આજતો વાયસ ખોલોયો, વાયો વાય સવાય; આજ ચંદનના છાંટણાં, રીઘવ પ
 ધાર્યા રાય. કુમ કુમ છણ દેવરાવીયા, મોતી પુર્યા ચોક; ચંદનની પ્રાંટી થઈ, ગુણ અજવા
 જી ગોખ. તેલાં માન્યા તોતળાં, દિપક માન્યા દેવ; નિવેદ માન્યાં નવરાત્રીના, માની શિવની
 શુભ. પુર્યે રાજ પધારિયા, જોતી હુતી વાટ; પ્રિતે પાક અમે કરે, ખાતે પોઠો ખાટ. અમ
 લ આરોગો આજ દિન, કહે વિગતની વાત; રંગ મેહેલમાં રાયજી, રીજવીયેજી રાત. કાલા
 વાલા કોટીયા, કંથ આગળે કંથ, માન્યું નહિ તેમ્મોટિયે, વળી પાણી નવ પીધ; સુણ 'શામા
 શલકણી, ચેતતી હેય તો ચેત; સુખે આલ્યા હોતજી, લાહવે તુજથી લેત. ત્યાં વાતો છે ત
 હરી, જીવતી ખેલે જર; સમ પાધા તેને શસ્ત્રધા, નિશચે વાત નિરધાર. આલ્યો તુજને માર
 વા, છેલ્લા કારણ શિરા; અરજ કર એ વાતમાં, તો મુજ હોખે ઈરા. જળકે અત્ર જમું નહિ,
 વેદ કરે નહીં વાત; ખોલ પણ પણ રીજી નહીં, જોધને તારી ખ્યાત. કાલાવાલા માનું નહીં,
 માનું ન તારે માન; નિશચે માડ તુજને, તારા સમ એ તાન, એક વાતે તુ ઉગરે, મેલી મન
 નો મોડ; માને મુજ આગળ માનની, કહે સરવે કરનેડ. કેટલા કંથ તે ભોગવ્યા, કેટલાં કરયા
 તે જર; કેટલાં રંગ રઆરીયા, કહે મેલી મન ભાર. ચોપાઈ—તારી કહે સાંભળરે નાહો, વિ
 નતા જળોને શું વાહો; તમે માને લોકોનું કહયુ, હાહયાપણુતો વહેતુ ગયું. ચતુરાઈતારી સુલે
 લે પડી, અમ સાથે કેમ આવે અહીં; ખાળ તારી બુદ્ધી પ્રપંચ, ખાળ શાણપણના સંગ,
 ખાળ રૂપને તાકે રંગ, ખાળ હથિયાર શુરાનો સંગ; ખાળ મુઠ કાઢીને ખોલ, કીધું મેં સહ
 તારે તોલ. શાણપણુ તે ક્યાં સાટિયું, હાપણુ કેઈ જશે કાઢીયું; દેખો ન શકે લંડલ લોક
 કરે કુચેતી કાલિ કોક. રાઠ ધરમાં થાવા કારણ, બંધેરયો આલ્યો ખારણ; માડ માડ કરતો
 આત્રીયો; રાજ ઘેર રૂઢુ લાવોયો. રજપુત કહે સાંભળરે રંગ, આપણી તું કરે પાખડ; તણી

હાલે ક્ષેત્ર કહે. તું, વણુ મારે મુકું નહીં હું. વિનતા સાચો ખોલે વાણુ, તો તું તજને મુકું
જાણુ; માને સાચુ તો સરવે માફ, પ્રકાશ કર તું તાર પાપ. સાચુ જો માને આ દિશ, ઇચ્છ
ર આણુ જો છેડે શીશ; જીવતી જન કર્યા જેટલા, તન મનથી માનો તેટલા. તો તો જિ
હત્યા નહિ લલિ, પરિયા સાતનો કોલજ દેઉ; વણુ મારે જો મુકે તને, મહા રૂદ્ધ દાખે મને;
તેથી લાખ પ્રતીક્ષા ધણી, સમજવ્યાં સમજે સુંદરી; હોતે જીવતી જોડ્યા હાથ, સ્તુતી કીધી
સ્વામીને સાથ. કરતુ કર્યા હોય એવા કામ, તો વચમાં આણું શ્રી રામ; કહો તો વ
ચમાં આણું ઈશ, કહો તો જાપ જગુ જગદીશ. કહો તો અગ્ની આણુ હાથ, સતી થઈ શોણુ
તમ સાથ; કાચે કુંભે આણું નીર, હાથેનીમાં રાંધું ખીર. કાચે તાતણે જગ પાંધિયે, સ્વામી
કહો તે શિર સાંધિયે; કહો તેવી ધર ધર ધિર, શિવને સમરપુ હું શરીર. કાચે તંતુ કાઢુ
ધરો, વણુ વાંકે શા માટે વઢો; તાતે તેલથી વિંટો લેઉ, કહો તેવો એવાણી દેઉ; ભરીએ પસ
લી પાવક તણી, જેમ ધ્યાનમાં આણુ ધણી. નાખો સમુદ્ર મધેથી તર, એકે વાતે હું નહિ મ
ર; કહો તો ઝર હણાહણ પિઉ, સાચો વાતે રાને ખીહુ. હું સ્વપને જાણું નહીં જન, જુઓ
તમે તમારો ભાર. દોહરા- રામ દુવાઈ રામો કહે, મળે ન એકે મેળ; માન્યા વણુ મુકું
નહી, ખરો એ મારો ખેલ. જીવતી કહે જાપ મારશે, જુકું ખોલશે જેહ; મસ્તક કાધરે મ
રે, તને ગમે તો તેડ. અગ્નિ રીસથી ડોપીયો, રજપુતની એ રોત; પાંધી નારી ખળ કરી,
પરહર પોતે પ્રિત. ધર વચે એક થાંભલો, એવિધ પાંધ્યા ચરણ; કમરે પાંધી કામની, કર
ઊંચાથી કરાગુ. મેલુ રાત્રી આજની, કાલ્ય ઉગમતે દિશ; માને નહિજો માનની, સવારે છે
ડુ શીશ. પલંગ પાથરી પોદીઆ, પ્રીત તજને પાસ; કટાર અહ્યો છે કરવિરો, હેત તજને હા
ર્ય. હું ધો ગયો અદ્વીજીયો, મોકમ ગઈ મધરાત; એટલે એક કલતક થયું. વિપરીત સરખી
વાત. નારી જાતે નાપિણી, પાપણી કરવા પાપ; સઘર તેની સલક્ષણી, આવી આપો આપ.
તે નાપોતાણી કુટણી, દાડિ નિત દલાલ; સાટા વાંટાં સાટવે; માંહી ધણીશ માલ. સરવે સાદે
સ્વર કર્યો, એ હું છેડાઉ; આવી તુજને તેડવા, જીગતે કરી જમાર. કળે કમાર ઉધારીયાં,
પ્રિતે ખેઠી પાસ; વાયદો તારો વહી ગયો, સઘર તને સાખારા. વીરમ વાટ જોઈ રહ્યો, પ્રીત
ધણીશ પેર; ખેસાડ્યો છે ખારણે, ધણા હેતથી ઘેર. મઉન કરે તું માનની, દાવાનળ છે દિ
શ; રામ રાઠોડ રીસાળજો, છેડે તાર શીંગ. કોઈએ કાન ભલેરીઆ, આંખો કરતો કોપ;
માર દેહે મુજને ધણા, લાગ કરે છે લોપ. પરવશ પરીછું પાપથી, ઊંચા પાંધ્યા હાથ; શી
રોતે આવી રાકુ, સ્નેહ કરવા તે સાથ. સઘર પરીયા સાતનો, કપ્પલ કર્યો છે કોલ; લાખ
વસા તે પાળણું, જે હું ખોલી ખોલ. કોલ ખાળ તુજ કામની, ખાળ તાહરી રીત; પ્રભાતે પ્રા
ણુ તિ હરે, તો ક્યમ પરહુ પ્રીત. હવે માલરો મુજમાં, હવે માહારી શી જીવ; હવે આશા
શી કિાર તણી, નથી મુજ દેહે શુધ. નારીને નાપિણી કહે, તરણી એ શાં તાન; સારી લાંબો
છે સુખડી, પ્રીતે ચાવો પ્રાન. આશા બધો આવીયો, નિરાશ કેમ તે જાપ; વાયદો કરી આ
ખાં હમો, તે મિથ્યા કેમ થાય. સઘર શોખામણુ શોખણું, કળે કર એક કામ; જાણો જર
ર જરી કરો, મુજ પાંધી આ કામ. જાણુ શુ જાણે કહું, પાંધી મુજ તુજ કાર; જઈ આ
વો વીરમ કને, તો તુ સાચો નાર. નારી છોડિ નાપિણી, પોતે બંધાણી પેર; જરો કાળે જો
ખમાં, ગઈ પરનરને ઘેર. પોહાર રાત રહી પાછલી, જાણો જોર ખળ જોઈય; કામની જગા
હી કહેડે, કરોને અગ્નિ કરોધ. માન વાત તું માન્યની, સણુ તજને ગરવ; માફ કર મુકું તુ
ને, વાંકે જાહો જે સર્વ ખોલિ નહિ તે પાપડી, સમજે માટે સાધ; શીશ ચઢી રાહડને,

ઉતાડ તારે નાક. ખોલાવી નથી ખોલતી, વેદ કરે છે વાક; કંપ કરીને કાપિયું, તે નારીનું
 નાક. પંચ અંગુલ પુર ભરી, સોભાવ્યું એ સાથ; માનની વાળો મુઠારી, હેતે આસો હાથ.
 ખાતે ભરાણું ખાંખડાં, સ્થીર તણી થઈ રેલ; શામાને મન રોક છે, મળ્યો એ રીતે મેળ. ના
 ક હવડાં તો છેદીયુ, સવારે છેડુ શીશ; જીવતી તુ જાણી નહી, રજપુતાની રીત; અફીણ આરો
 ળી હુ ગોયો, જાણે પાખ્યો મરત; એટલે જર વિધા સ્ત્રી, તરણી આંકો તરત. ખાર ઉધાડયાં
 ખાખડી, પાસે ખેડો પુર; અરસપરસ વાતો કરી, નારી નિરખ્યુ તુર. દાવાનળ દુખમાં પડી,
 કામની પામી કરત; છેદી નાક જુદુ કરયુ, તેતો દીઠુ દ્રષ્ટ. ખંધાઇ પોતે ખળ કરી, નાખિણી
 ગઈ નેટ; રૂધીર તણી રેલો થઈ, પડ્યો ધરાશકો પેટ. પોપટ કહે પરભાવતી, શેઠાણી સુંદર સા
 ર; એટલુ વિત્યુ રાતમાં, વાહાણે શો વહેવાર. નાક વાઢવ્યુ નાખિણી, દુખ પામી ખાહુ દેહ; પુછે
 જ્યાં એના પતિ, તાં શું કહેશે તેહ. રોએ કેમ સતી પાણુ, માને એનો કંથ; કેમ એ એ જ
 જીવનશો, પ્રીછો તો કહો પંથ. નાખીત કહેશે નાખીણી, ક્યાં છેદાંચુ નાક; ત્યાં પ્રતિઉતર શો
 કરે, વેદ વેદ શું વાક. રીત ખનશે રાઠોડ ઘેર, વહાણુ વારો વેદ; શીસ તો સ્વામી છેદશે, ખ
 રા પ્રગટશે ખેદ. ઉતર શો એ આપશે, જરશે કેવી જાળ; સતી પાણુ કેમ શોભશે, કેમ પતિ પડ
 શો પાગ. પરભાવતી કહે પંખીયા, મુરખ તારો મેળ; મુજને સુજ પડે નહો. એહ તલે નહી તેલ. એ
 પાણી મગ નવ ચરે, સોમણ ખાળે કાઢ; એ રજપુત માને નહી, સ્ત્રિ ચરિત્રના ઠાઠ.
 છુધીથી તો નહો ખને, કરે શી ચતુરા ચાલ; લક્ષ કરોડ વિશે વસા, છુટયો ખેનો કાળ. શુક
 કહે સુણ સુંદરો, કહુ વિભરી વાત; આજ ન જરો જરીએ, રહો મુજ પાસે રાત; વાર કહી
 વનિતા રહી, પોપટ પ્રીછે પેર; પ્રથમ રીત તુજને કહુ, ખની નાખિતને ઘેર. કરમાં કટકો નાક
 નો, આલે રૂધીરનો ધાર; ઉઠ્ય ઉઠ્ય અભાગિયા, લામની કહે ભરતાર. હુધે કેમ અધોરીઆ,
 કહે તુ નહી અજાણ; પાપે હું પરણી તુને, પાલવ ખાંધ્યો પાણુ; માન કમાઉ મોઝી ધણુ;
 વસની તણી વિવેક; રીત ન જાણે રાજની, ન્યાયી તણા જે નેક. અફીણીયો ને આગસુ, ઉંખ
 કરમાને ઉંધ; ધાયજને એ નવ ધરે, શીખ અમારી યુધ. પુત જાણ્યો પટલાણીએ, હરખ ધ
 જા છે હેત; મળી છે આંઝી મેઢની, સજન સરવ સમેત. કાવ્ય પાછેણા લંડીયા, જર પછે
 તુ જાણ; નાળ વધ કરેવો નાર કહે, મન જમે તે માગ્ય; મુજને આપે સારલો, તુજને આપે
 પાઘ; ઉઠ્ય અકરમી આ ધરી, લાખીણા છે લાળ. નાંખ્ય છુટો નારી કહે, પાછેણા પ્રોટો
 પ્રીત, રીત ન જાણે રાજવાં, રજણે દાઢો નોત્ય; ઉઠ્યો અકરમી ઉંધથી, પ્રસન્ન કરતો ધીર.
 નારી સનમુખ નાખીયા, છોર એક નગન શરીર, ચરીત્ર કરયું ત્યાં ચિંતની, કૂટ કૂટરે ચંડા
 જ; નાક કાપ્યું નાહોલા, ધણી મુખ દેતો ગાળ. કલપાંત કરે તે કામ્યની, ખોલે અવળાં વાંક
 નીચ નમેરા નાહોલા, છેદ્યુ માડ નાક. શુણ હીણા તું ધાયજ, ક્યમ કીધો તેં કેર; તારે મારે
 ક્યાં અડ્યું, કીયા જનમનું વેર. રળી ખવરાવુ રોટલા. વેચુ માહારી જત; તેનો શુણ જાણ્યો
 નહો, વિપરીત કિંધો વાત; હલ્યારા હલ્યા કરી, જીવુ નહી આ દીશ; ભાત તાત મારા કને,
 છેદાવુ તુજ શીશ. નવ જાણીશ નવારશી, મારે માથે જોર; નાક વાઢી તું જઈશ ક્યાં, ચંડા
 જ અકરમી ચોર. હલ્યારા હલ્યા કરી, પાપી કીધુ પાપ; કંપ કરી સ્વરૂપની, અક્ષયતો ત
 આપ. આમનાં નોતો ચોરડી, મુજ સરખો મહારાજ; કંપ કરી તેં મુજને, સુખ કરાણ્યુ તા
 જ. મનુશને મુખ ન દાખવું, જીભે દેહ કંત; આ સે તારાં છેકેરા, કાલા મોના કંથ. માન
 નો જોઈ મુરખે, માણ્યું સરવે સામ; નાક દીઠુ નારી તણુ. પુરણ આંગુળ પાંચ, રહે રહે રા
 મા રોષશ માં કર હું તારે કામ; સાથે સાંધો મેળવું, તો નવધતિયો મુજ નામ. દેખા દિધા

તનતીખરુ, મેળવ્યું લોહીમાં લોહી; સેજ વાતે સાળુ કર્યું, કારજ જાણ્યું ન દોહ. લાખેણી
 ખાંધી લોખરી, જરૂરપણેમાં જન્મે; કહ લાખેણી લાડવા, ખાત ધણીથી ખાઓ. ખંડણ સુંકે ટોપરા,
 ખારેક અનેખજુર, તુ માનીતી માહરી, મુજને જાણુ મજુર. પ્રાણ તું મારી પ્રેમદા, તું જીવન મુ
 જ જંગ તું આધાર છે મહારો; પ્રીતે લાગ્યો પાગ. થયો વેચાણ વનતા તણો, હુલામ ધણેરે હેત;
 ધર ધરેણું તાહર, તન મન ધન સમેત. એહ વિજરી નાપિણી, પુરણ કીધી પેર; હવેહકોકત સાં
 ભળો, રાત રાહોડાં ધેર. રાત રહિ પછી પાછલી, ઘટો તણુ પ્રડ ધીર; જગ્યો રજપુત રાજ
 વો, વીર વિરોધી વીર. ખુખારોને ઉઠોયો, જળ પીધુ જરૂર; અમલ આરાગ્યો એ સમે, પ્રભા
 તે ઉગશે સુર. કરમાં લોધો ફેરડો, પટકાવ્યા સેં પાંચ; મસ્તક છેડુ માનતી, અધીકી કીધી
 આંચ. નાક વાટે સમજ નહીં, માન્યું નહીં તેં મુજ; કર્યું ભોગવ તું તાહર, તારી હત્યા
 તુજ. મરવાથી ખોતો નથી, તેતો જાણુએ સાચ; માનત તો મારત નહીં, તો મુજને શું પાપ.
 રૌશ કરી રામા વદે, સાંભળ માંટી મુઠ; પાપી પાપીના જણ્યા, ગુણહીણા તું યુદ. જુઠા જુ
 ઠાના છોકરા, જુઠા જુઠાના જનર; જુઠા જુઠાના સોખતી, ગુણહીણા ગુમાર. નગુણા નગુણાના
 નરપતી, નગુણા નામ નિરાંક; અવળા અવળાના સંગતી, અવળો આઠે અંક. અધરમી અ
 હંકારી તું, અર્ધન તણો તુ રૂપ; ડાહ્યાપણના દંભીયા, ડાહ્યાપણ પરિચુ કુપ. જુરંડા જુરંડાના
 જુપતિ; જુરંડાના ભંડાર; કુટે કુડાના કીકરા, શું કહું વારંવાર. જેની આંખે કમળો થયો, તે
 પોણુ પેખંત; તુ છે જનર જનરી તણો, દોલ સહુના દેખંત. રજપુત નહીં તુ રાંડવો, પ્રિછે ન
 પુન કે પેર; લોક જુરંડે ભંભેરોયો, આંખો લડવા ધેર. કલ્પાંત મુકયરે કંથરા, જખ મારે તું
 ફેક; રમે તે સાચુ માનશે, લારકવાયા લોક. સજનને તો દુખ થશે, ધારો વધરીને વાણુ, તારે
 ને મારા ખાપને, એક હસડું એક હાણુ. સિતા સરખી છું સાધવી, અખળાનો અવતાર; મનો
 દરી સરખો માનતી, માને નહીં ગુમાર. ખાળી ભસ્મ તને કહ, જે તુજને દેઉ શ્રાપ; શું કરી
 એ પરણ્યો પતિ, પ્રતક્ષ લાગે પાપ. પ્રભાકર પ્રણુ પ્રતક્ષ છે, પ્રતક્ષ ઉમિયા ધરા; જે હોખ ખા
 પનો ફિકરો, તો તુ છેદ મુજ સોરા. રાણી જયો રાજવો, ધાંખ્યો મારું સ્થાન; ખેટો હોય જે
 ખાપનો, તો નવ મુકોશ માન. હરી હઠાલો ખોલીયો, માનતી મુરખ માન; નાક વાટે સમજ
 નહીં, હવે કેસને કાન. ક્યાં ગયા તારા દંવતા, ક્યાં ગયા તારા તાક; ક્યાં ગયા તારા રામ
 જ, છેદ્યુ જ્યારે નાક. વણુ મારે મુકુ જીવતી, તો પ્રભહત્યા પાપ; સારી પેરે આળખ્યા, સ
 તી તમારા આપ. માનતી કળેરે મુરખા, ક્યમ માને તે આજ, જે તુ કહે તે હું કહ; કંથ તમા
 ર મુજ. કેતો દેખાડુ પારણુ, માને માંટી મુઠ; કાંઈ ન રાખીશ આરતો, ગુણહીણા તુ યુદ.
 રાહોડ કહે રાણી સુણો, તારા હું મારું તાક; સુધદેવ સાળુ કરે, નરી તાર નાક. મેં મારે
 હાથે હણ્યું, પુરણ આંજળ પાંચ; ચતુરણુ આટારો, સહી સહી તું સાચ. અખીલ નાક
 અંખા કરે, નહો વિનતા તુજ વાંક; તો તારા આકર અમે, એતો આઠે આંક. કાપો ન
 રહે કામતી, પલક ન પામે પીડ; તો મન માને માહર, સતી હોય તો સીડ. તો સાચી જાણું
 તુને, સહજ વસા તું સીત; મોટમપણે મનોવરી. માને મારૂ ચીત નારો કહેરે નાહોલા, શી
 રા કાપે તો તર્ત; ચતુરણુ આટારો, મેખ ન ખાણું મર્ત. હાથ મારા રાખે હરી, પ્રણુ રાખે
 મુજ પાગ; જીવ રક્ષણ જુગદીશરી, નારાયણ રાખે નાક. શીશ કાપ્યને સલકાણા, શીદ લગાડે
 વાર; શ્રીસુરજ સાળુ કરે, નીચે તે નિરધાર. લવલવ કરે લેખાવતી, જખ્યાની એક જગ; નારી
 નાક સાળુ કરે, પ્રીતે લાગુ પાગ. એટલે અણોદય થયો, અધિક થયો ઉજરા; નારી ન્યાળી
 નાહોલે, શામા ધણે સુવેશ; ભરયાં રૂપીરે આખડાં, ભરયાં રૂપીરે વજ; સાળુ નાક સુંદરો ત

છું, પતિની પાસે રાજા મારે હાથે મેં હાથું, સોપું અને હાથ; સુર્યદેવે સાંભળ કર્યું, સોઈ સતીને સાથ. હવે સતીને છોડીએ, નહિતર કેપિ ધરા; જેમ નાક સાંભળ કર્યું, તેમ સાંભળ થાય શોરા. વિનતા વાલા વિખજી, વિનતાને વાલા રામ; શીશ રાતરનું છેદીએ, જેણે કીધું કામ. પતિએ પ્રદક્ષણ કરો, વાર સત એક આઠ; કરબેહીને કરગરે, ધરેકે સ્તુતી. પાઠ. ધન્ય અવતાર ધણી કહે, ધન્ય તુજ પુરાણ પેર; ધન્ય રામા સતીપણું, ધન્ય ધરણી મુજૂર. ધન્ય માત તુજ તાતને, ધન્ય તારો અવતાર; ધન્ય જનુની તાહરો, ભાગ્ય તણા ભંડાર. ધન્ય કુપાસન તાહરું, ધન્ય કુળ તારા કુમ; ધન્ય સતીની સીધ તા, ધન્ય તમારે ધર્મ. જખ મારો જેણે કહ્યું, કામનો તુજ કલંક; જખ મારી રમે માનિયુ, કામા કરે છ વંક. જો તું રીસ જે પરે, પ્રલય પ્રથવો થાય; સોચો સતી તું સુંદરો, સાચા તુ જ કૃતકર. હું તો છું ઠો ભાવટો, જાણ્યો જુદો જરડ; અધિક અકરમો હું કર્યો, છું રાપણને ભાર. વગર અપરાધે હું વઢ્યો. પરભવિયા તુજ પ્રાણ; છાટી ખાધી અતુર તણી, રૂદે અઢાવી રોસ; ધન્ય આણુ જે તે તણું, કો દીન છેદીશ શિરા. હરો નાર હેતે થકી, કરશો માં એ કામ; પાપ બોવાયું આપણું, રૂડું કરશે રામ. સુરજ સામી નાખીયે, પોતાને છંટાય; ધર્મ અધરમને સત અસત, તે વેળા તોળાય. ખાધો લીધો ખાપરો, લોહ સાંકળે બંધ; સતીપણું શોભાવીયું, એ મો કોચો ધંધ. ધર ધરેણું સોપીઉં, કરોનિત કલોલ; આભરણુ આપ્યાં અતિ ધણા, શાણગા ર આપ્યા સોળ; કર જોડયા તે કંથરે, લે વારણાં ખાડું વાર; નાર ચરિત્ર લહયુ નહીં, અપર વાર અપાર. વિદ્યા ભણે છે વિપ શુભ, પુરાણ ભણે છે પાઠ; સ્ત્રિ ચરિત્ર નથી કળ વિદ્યાના કાઠ. વણજ કરે છે વાણિયાં, લેખા લાખ કરોડ; સ્ત્રિ ચરિત્ર સમજે નહોં, કામની રું કર જો ઠ. રાજા રાજ ધણાં કરે, હતીયા દેરા વિદેશ; સ્ત્રિ ચરિત્ર ભણ્યા નહીં, લક્ષણથી લવલેશ; પ્રધાન પોઢા પાટવી, વજર ધણા વિવેક. સ્ત્રિ ચરિત્ર સમજે નહીં, નારી કેરા નેક. નવિસં દાદલ ડાહરા, અવળા વાંચે આંક; છતે ખાધા જગતને, રાણી આગળ રાંક. પટેલ પાટીદાર સહુ, દેશાઈ પણ દિલ દાખ; રાંડ આગળ સહુ રાંડવા, રાસ જુરે છે સાખ. સુર પુર ઘર ધીર. મહો, સંજામે શીરદાર, સ્ત્રિ ચરિત્ર સમજે નહીં, ગોરો કર્યા ગમાર. સુરાને કાયર કર્યા, પરિતને કીધા મુઠ; અજાણુ કર્યા કેષ જાણુને, પ્રાક્રમ કિધાં પ્રોઢ. દેશપતિ દારો થયા, ચક્રવર્તી રાંક; નારી જોરાવર નર થકો, એતો આટો આંક. કવિતાને કિંકર કર્યા, ગુણીજન કીધા ગુઢ; કાળને પાછું કર્યા, પ્રેમના પ્રાક્રમ પ્રવૃદ્ધ. સર્વ સુધારને સાળવી, વસન્તવ્યાં વિવેક; એ ગિયાશો રું લહે, નારી કેરા નેક. પોપટ કહે પ્રેર ભાવતી, જવરી કરવા જામ્યા; વિજર વિદ્યા આવડે, તોતો સુખીયાં થામ્યા. બુધ નિધાન રૂક પોહોતરો, એક એકથો એક. સ્ત્રિ ચરિત્ર શોભા-ધણી, નારી કેરા નેક. સાંભળ કહી જુગદિ પ તું, સાંભળ વાસજી વરા; સાંભળ રખીયલ મનજી તણા, અવતારીક છો અંશ. સાંભળ રામ સલક્ષણા, સાંભળ એવે જસવંત; એ વનીતાની આતુરી, અતિસે વાત અનંત. શ્રી ગઈક માળવી વિપ શુભ, વેગનપુરમાં વાસ; સુત શ્રી બોરેશ્વર તણા, કહે કવિ સમજદાસ.

વારતા ૮ મી.

ગોપાલ-શ્રી સારદાને નામુ શીશ, આરાણુ હિમિયાપતિ ધરા; શ્રી ગણપતિના પુણુ થાય, સ કુળ મનોરથ મનના થાય. કહ્યો વાત અધિક આકામી, રરકો વચન સ્થોરતા કામી; રામા આ

લો પરતે રાત, વાડ પોપટ પોદ્યો વાત. આભરણ અંગ સજ્યાછે સોળ, મુખ ભરીયાં તાતાં
તપોળા હાવ ભાવ કટાક્ષ કરી, સમી સાંજે શામા સંચરી. પોપટને કીધો પ્રમાણ, કામની
અંગે દીધો કામ; તેના મન ગમતુ ખોલીયો, મન તણા પરદો ખોલીયા. આજ શીખામણ
દોળે અમો, તરણી જરી જમ્યા તમો; હજી રમી જમોને જામ, કરી આવજો રૂંડો કામ;
જુવની કહે હું તો જાઉં, તારા સમ ખાતે ખાઉં; પોપટ કહે પધારો પેર, જે જે અશ્રત
માં થાતું ઝર. સાચવજો કાંઈ સંકટ પડે, રખે આળ નવ માંધે ચડે; ચઢયાં કટક ઉતરે કહું
કથો, કલંક ચઢયાં ઉતરતાં નથો. દોહરા-કટુલા કોળીની કામની, કીધું છે જેમ કામ; તે
ના જેવું આવડે, ઠેક પોચાડે કામ. પગે નમી તે પ્રેમદા, શુક સાંભળ મુજ જાત; કુણુ અંગે
કોળી હતો, વિસ્તારી કહે વાત. નામ કવણુ નારી તણું, રહેતો કુણજ ગામ; વિજર વિદ્યા
કેવી કરી, મમત વધારી મામ. શુક કહે રોજ સુંદરી, કટુલાને ઘેર કામ્ય; રામપુરા મધ્યે રહે,
નરસિંહ રાયને ધામ. ત્રણુ તરવાર ખાંધે ધણી, કમર કસે કટાર; તીરકમ્પ ખાંધે ત્રિવિધે, ભામ
નોનો ભરતાર. મરદ મુછળો મમત ખહુ, ભાલો રાખે હાથ, સુરામાંહ શીરોમણી, સુંદે સામ
દ સાય. ટુંકારો કો નવ કરે, લોપિ ન રાકે લાજ; તાવ ઉતરે તરવારથી, મહિપતી માને
માત્ર. ધર આગળ નવ નીસરે, વાદ કરે નહીં વેર; જાણુ જુ'રો ભીલ છે, કરે કટુલો કેર. ઘ
ત લેવા ઘરણી ગઈ, હેત વણીજને હાટ; જગત લોક આવે તીહાં, ચઢિટા વચમાં હાટ. ડાચો
શા અંક સેકીયો, ટુંદાળો શો દેહ; ફરે કુટરો કુલતો, નારી પ્રગટયો નેહ. ખોલતાં ખાઠ ગાલે
પડે, વળે ત્રેવડી પેટ, લોસો મોરો લાલચો, સહુકો કહે છે રોક. ગરદન જરી ગુણવંતો, ટુંકા
ટુંકા હાથ; કાલુ કાલુ ખોલતો, સ્નેહ સરવને સાથ. કામાતુર થઈ કામની, વીરહનું વાગ્યું ખાણું
આશાક થઈ તે ઉપરે, પરવરા પરિયા પ્રાણ. વણીજને વાયક કહયું, મણિક મારે ધ્રત; તે તોળી
આણુ તુને, કહોને તેરયો તરત; લોભે પરિયા લાલચો, પ્રીને પરકી પેર; આવે જા્ય અહર નો
શા, ધણા હેતથો ઘેર. મન દીઠું માનની તણું, પરયો ધારાકો પેટ; વિનિતા પ્રતે ખોલીયો
સમજુ શાણો રોક. ચિન્હ માં કર ચીતની, વાત ન કર આ દિશ; કદાચ કટુલો દેખરો, તરત
છેદરો શોરા. ખાળ ધો તરણી તાહરં, ખાળ તાહરો લાભ; ઉંડળમાં કયમ ધાલીયે, આજ
અવસ્થા આભ, ભોખે મારાં છોકરાં, જીવ મારેથી જાઉં; આજ થકી નહીં આવીયે, તે વા
તે સમ ખાઉં. કપરોને વળી કોડીલો, કટુલો કરવો ઝર; અમાં લાભ શો લોભ્ય, વિણ સ્વાર
થતું વેર. વિનતા કહેરે વાણીયા, જામ મારેછે અંદ; સુખે જાવ ને આવજો, કરજો મુજશું સ્ને
હ; કદાચ તું આવે નહીં, સ્નેહ તોડે મુજ સાથ, કહું તે કટુલા કંથને, હાડે નાખ્યો હાથ.
તે વેળા તેની ધડી, તેજ પલક તે વાર; અજર નહીં અં વાતમાં, સૌસ તણા સંસ્કાર. કોઈક
દાહારો દેખરો, જેહ લખ્યું તે થાય. મારી ન રાકે મુજ આગળે, ચીતમાં રડુ ચાહાય. વરા
કીધો તે વાણીયો, જુવંતિયે રહ્યો જોગ; જર કરે તે જોખમાં, ભામની સાથે જોગ. જાણરો
ત્યારે મારરો, નારીને નવ દુભાય; કોશર કડું હું જિટલી, તેટલુ જોખમ થાય. વિચાર કરયો
મન વાણીયે, અંતો કોપ્યા ધરા; બ્યારે કટુલો દેખરો, ત્યારે છેદરો શોરા. અં વાતે સદેહ નહિ
ખાણું નીકળરો ધરત; મારે મુજને તો ખરો, અં વેળાએ મરત. નહિ આણું કહે નારને, તારા
મંદીર માંધ, જીવ તણુ જોખમ થરો, તોલ ઘટે છે ત્યાં. સેજ કહેરે રોક સુણ, ચિતા મન
નવ આણું; કોલ પરિયા પચાસનો, વેદ વચન મુજ વાણુ તારું થુક પડે જિટલું, તેટલુ માર
લોહી; તુજ જીવે અંગે જીવિયે, કારણુ ન લહે કોઈ. કોલ કીધો તે કામની, લાખ હજારો કો
ડ; નિરલખ આજ્યું તું આ સમે, મંદીર મોરો મોટ. એક સમે કહીતક થયું, ડાહ્યો વાટેથી

ક; જળીત થઈ તે ગોરડી, પેમદા કેરો પીંટ. કંથ આગળ કહે કામની, કરો હમારૂં કાજ; કે
 ણાં કોઈક સઈ ગયું, આ આપણનાં આજ. જરૂર લાવો જાંખરાં, વચમાં કરવી વાડ; વળી
 કોણું કાઈ સઈ જશે, કરવી પડશે રાડ. હવેડાને હવેડાં જઈ, જાંખર આજ લાવ્ય; રાંધી મે
 લુ રોટલા, એક ધડીમાં આવ. કોણાં જીવ ખરોખરી, લઈ ગયો કે જન; વાડ કરશે વરણા
 ગિયા, તારે મજશે અન. સીથળો થઈ તે સંચરયો, આંખર લેવા જાય; અંતે પેલો વાણીયો,
 આવ્યો છે ધર માંય. જાણુ વાર ધણી થશે, આધો જશે એહ; વણિજ પરવારિ વાંધશે,
 તાન વિચારો તેહ. નિસ્ચેત પણે નિસ્ચેતશું, લાગી લેહેર લગન; વસ્ત્ર વિસરજન ખેયનાં, નર
 નારી નગન. ધર તેનું થનાંલીયું, નહિ અમોચર કામ; વિશમ દેકણે વાણીયો, દરિયું કુટુંકા
 મ. મળે મગ જેમ કેસરો, મળે અજને જેમ ગજ; જાંબુક સિંહજી ભોગવે, કહો કેમ જીવે ર
 જ. માંસ સાચા સારદુલનું, સસલો ખાવા જાય; પંગો કેમ પરવત ચરે, અંત કુજોતો થાય.
 ગયો ભાગેળે ભોલેડો, દીકાં આંખરાં ઠેર; ખાંધી લાવો ખારણે, ધડી એકમાં ધેર. કર્યાં કોઈએ એક
 ઠાં, ધણાં જાંખરાં ધોર; દેખે તે મુકે નહી, ચીતડુ જેનું ચોર. દિહો ડાહ્યે આવતો, દીકો ધર
 નો નાર; વાણીએ માંડ્યાં વેલેલાં, મનમાં કરયો વીચાર. થરથર ધડજી સ્થિર રહ્યા, વસ્ત્ર વિ
 હણે પ્રત; રામ રામ મનમાં જાણે, માંયે આજુ મરત. ભીખ્યાં મારાં છોકરાં, ભીખી ધરની
 નાર; હાથ હવે હું રું કરું, થારો શો સંસ્કાર. લક્ષ કરે લલોપતા, આકુળ વ્યાકુળ થાય, ક
 ટું કતાંત સરીખડો, જોર કરી ક્યાં જાય. નસાડ કહે નારી મુને, ઉગર કેમ આ દીરા; નવરા
 ત્રી નિસ્ચે કર, જીવું તો પ્રભુ ધરા. રામ રામ મનમાં રહે, મેં રું કીધું કામ; વાહાલો કોઈ
 મારો નથી. રાખજીહારો રામ. રીખામણ સહુને કહું, કે પર ધેર ન જાય; ડાહ્યાની પેરે થશે,
 મણા વાગશે ધાવ. લણુ સંકા થઈ લુગડે, નેટ થયો નિરાશ; આ મારયો આ મારશે, જીવ ત
 હો શી આરા. નિમેશ માગ ન નાસવા, રહેવાનો નહીં રોખ; કુટે હાથ કપાળમાં, જો જો કી
 યો જોખ. કૂટ કૂટ જીંડી પાપણી, સમ ખાધા શીદ રાંડ; હાથે મુને હણાવીએ, રંગાવો મુજ
 રાંડ. માંદી મારશે તાહરો, રૂદે ધરશે ખડુ રોસ; ભર જોખન હું ભામની, છેદે માડ શીરા;
 પોપટ કહે પ્રભાવતી, કરેલાં આવ્યો જરૂર હવે વિજરો રી કરે, કયમ રહે ખેનો ભાર. પાઈ
 ખોલો જુધીથી, કહો જાડે તો જંગ; રાંધ્યાં કયમ થાએ સતી, પતિ કેમ લાગે પાગ, સતી કેમ
 થાએ સુંદરી, કટુલો કરે કલોલ; એહ વણિજ કેમ ઉગરે, કેમ રહે એનો તોલ; કેમ પાયે લા
 એ પતિ, કેમ વણીજ વશ થાય; કોપ સમે કોળી તણો, વચન ગોરો રાં ગાય. કહ્યું કામની
 નું કયમ કરે, હેતે જોડે હાથ; કેમ ડાહ્યારા ઉગરે, નમે કેમ સધળો સાથ. પરભાવતી કહે પો
 ધટા, એતે ક્યાંની રીત; ડાહ્યાસાને દેખતે, પુરણ કેમ વાંધે પ્રીત. કોળી જાતને કળકળ્યો, કામ
 નીનાં જોતે કામ; હાડ વેહેર હડે ચડ્યો, કેમ મુકે એ મામ. શુક કહે સુણ સુંદરી, રહો આ
 જીતી રાત. સાચો જીવને શીખડું, એહ વિજરો વાત. નહીં જાઉં નારી કહે, ઉતારયા રાજગા
 ર; વશ કીધો કેમ વાતથી, ભામનીએ ભરતાર. દીકો ધણીને આવતો, નગન હતી તે નાર; હું
 ખોડાં લેતી નાંસરી, ખેડો આવી ખાર. નાચંતી ને કુદતી, ઉંચા રાખી હાથ. નગન કાયા નિ
 શંકજી, ખોલો સ્વામી સાથ. અલ્યા કટુલો કોલયા, તારૂં મુખ દેખાડ; ક્યાંથી લાવ્યો આંખરાં,
 ભાગી મારી વાડ. ઘેલી કરી જીજી ગોરડી, લેઈશ તારા પ્રાણ; આંખરાં લાવી જાણશે, વિપરીત
 ખોલો વાણુ. ભાઈ તારા માના જણ્યાં, પોટયા છે જે પાંચ, પ્રભાતે પ્રાશન કરું, અધિક
 દેખાડું અંચ. આંહી સુધી આવ્યો જીવતો, પ્રેમદાને ધરતોપ; કાડી રેરે દીવો કરી, મુકે આપો
 આપ. જવાળા મુખી કાળીકા, નવ ખરે છે નામ; જે લાવે મુજ આંખરાં, ક્રેડું લેનો કામ.

અકળાય ધણીને હિછળે, લેશ ધરે નહીં લાજ; ટાપોટા કુટે તારણી, કરે કારમું કાજ. ઝરીયાં
ચુટે જાણી, વજ્ર વિહાણું અંબ; ચીસો નાંખે ચંતની, કરે રામા ખલુ રંગ. ભામની દોહો
બોલડે, આતે રોા ઉતપાત; ખામુખા ખાય કાળીકા, વિધરીત થારો વાત. પ્રદક્ષણ પોતે કરી, પ્રો
તે લાગ્યો પાગ. માત તમો કહો તે કરં, જઈ કહો તે જાગ; ભાગોળ જ ભીલરા, જાંખરાં જ
ધને નાંખ; દેવટ વાણુ દેખતાં, હજુ રહીછું સાંખ. સતી છે તારી સુંદરી, શેવક મારી જાણુ;
માટે મુકુ જીવતો, નહીંતર લેતી માણુ. વાર મારી દેવતા, વાર મારી માત; કમા વાંક મારો ક
રો, કહોતો રહુ ત્યાં રાત. વાડ કરી તું આવજે, મન માંહે ન રહેશ; જે દહાડે દુભોશ નારને,
તે દહાડે તું મરેશ; પાય લાગી પાછો ફરયો, લેઈ આંખરાં રોશ; વાડ દેરા પાછળ કરી, ભા
ગ્યો આખો દીરા. વનિતાએ વજ્રજ પેરીઆં, હરો જરને સાથ; જે ચરિત્ર કેવું કરયું, તાળી
દોધી હાથ. કાઠો મુકયો વણીજને, નિરભય થઈ નિસંક; કટુલો તો કીંકર કરયો, વાળીયો
આડો આંક; કરજેડો ઉભો રહે, કટુલો જોનો કંથ; જીવ્યો તુજ પરતાપથી, પળત હું મોટે
પંથ, પ્રુખ કરી ખાતર જમા, ખરી ચાલી છે ખ્યાત; સતી પ્રતાપે જીવીયો, નહીંતર કાળી
ખાત. પુર ખાધુ પાગે નમે, કરે એનાં દરશન; કટુલા કેરો કામનિ, તેને કાળી પરશન. શુક
કહે સુણુ સુંદરી, પ્રભાવતી શુભ પેર; જે એવાં પ્રાક્રમ કરો, તો જામ્યા જરને ધેર; જ્યેમ વી
જરી આવડે, જરી ફરવા જાવ; નહીંતર કર માળા ધરી, ગુણુ ગોવીંદન ગાવ. તેહ દિવસ
તો વહો ગયો, વાણી વિવિધ વિલાસ; અષ્ટ કયા પુરજુ થઈ, કહે કવી સામળદાસ. આતા વક
તા સમજતા, કહે કવિતા કરજેડ; સામળબટ કહે ખોલજો, જય જય શ્રી રણુછાડ.

વારતા ૯ મી.

દોહરા. શ્રી ગણુપતી ગરવો ધણી, દિવ્ય દુંદાળો દેવ; કિમા અંગથો ઉપનયો, પ્રથમ કરે
સહુ શેવ. દુંદાળો દુખ ભજનો, સિદુર શોભીત સાર; મુખક વાહન મલપતો, દેવ વહો દાતાર.
નારા તે નવમે દોવરા, સજ્યા સોળ રાણુગાર; નીરા સમે તે નીસરી, જેવા કારણુ જર. સજી
ગણી ખણી કણી, ગણી ગણી હીત હામ; જણી જણીની વારતા, શુણી શુણી કરેતી કામ.
ચાલો ચતુરા અમકતી, ઝમ ઝમ વાજે ઝેર; ધમ ધમ વાજે ધુધરા; મદન તણી સમરોર. વાંઘી
મેણુ વાંસા તણી, ઉજવળ અંગ અનુપ; ગણવંતી ગજ ગામિની, શોભીત શુધ સ્વરૂપ. નિરક્ષ
ણુ કરેતી નીસરી, વિસરી નાકે નય; મન માન્યું પર મંદોરે, વધુ વરો મનમથ. મદગળીત થઈ
માનનિ, જેમ અચારો મેહ; સુગંધ તેલની વાસના, દીસે રૂરો દેહ. પોપટ કેરે પાંખરે, ચાલી
ચતુરા ચિત. જીવતી જીહાર જીગતે કરે, હાડે આણી હેત; મંદોર જોજે માહરં, અમો રંખા
જઈ રાત; ધસ્વર ધસ્વાથો આવશું, પ્રહ કુટે પ્રભાત. ભલે ભલેરે ભામની, ભલાર્થ કરો ભરયુ
ર; સુખ સુરત સાગર તરી, આવ ઉગમતે સુર; મન માન્યું મારં હવે, જીગત રમજો જર;
જોખ કરો જઈ જામનિ, સુખ શરજે સંસાર. વિનતા વેહલાં આવજે, તમ વિણુ સુરં ધામ.
ગુલાખરાયની ગોરડી, કરયું શુભ તેણે કામ. વઈદરભ દેરો વેવારીયો, ગુલાખરાય ગુણુ નીધ;
ગુલાખ વહુ તેની ગોરડી, પરાક્રમી પ્રિથ વિધ. જરો કરવા તે ગઈ, નજરે દીરો નાવ; વિજર
વિદ્યા એ શીખવું, ચતુરા ચિત્તમાં ચાવ. પગ ખેંચી રહી પરમદા, તું પોપટ મુજ ભાત; ગુ
ણુ રિખવ ગુલાખનો, વિસ્તારી કહે વાત. રાણુગાર ઉતારો સુંદરી, ભીનાં પેરો વજ્ર; પરડો પ્રે
થર કીપરે, હાપણુ શીખો દક્ષ. કહયુ કીરે તેહુ કરયું, ગુણવંતી રહી મેહ; શુક સંખ્યાવે વા
રતા, નારી પ્રગથ્યો તેહ. જોખાઈ-વહુ ગામ એક વઈદરભ દેશ, સુરસંગ ત્યા રામ નરેશ; જા

સ વસે અષ્ટાદસ વરણુ, હરિ કથા સુણે નિત્ય કરણુ. વણિજ તેહ નગરમાં વસે, ધરમ મારગ ઉપર સહુ ધસે; નરભૈરામ એક વિપ્રનો તન, મહા મનોહર મોટમ મન, મરત પામ્યોતો તેનો તાત. રાંડીરાંડ ઘેર ધરડી માત; તેને તેહ કુંવારો પુત્ર, અસ્થાવત આલે ધરસૂત. નક્કરે નર નીસદેહ, પ્રદેહ પ્રમંડ દેવાંશો દેહ; જા્ય નિત્ય ભિક્ષા કારણે, ખળવંત ગરથ તણે ખારણે. વાં ફી પાધને આવે પાન; રાગ રંગ કરે ખહુ ગાન; એક નહી તેને ઉચાટ, નીત્ય નીશાએ માએ હાટ. સો દોકડા નિત પેદા કરે, અહર નિશા આનંદે ફરે; જોખનવંતિ દોસે દેહ, વિનતા તણે ધણી છે તેહ. એક દિવશ ભિક્ષાએ ગયો, ગ્રહસ્થ તણે ઘેર ઉભો રહ્યો; કલ્યાણ કલ્યાણ કહ્યું ધડાં એક, જેમ તે વિપ્ર તણે વિવેક. આપો ભીખ તે લેધને વળ્યો, પોતા ફેર પંથે પળ્યો; બીજે મંદીર જેવા રહ્યો, ત્યાંતો એક તમાસો થયો; જેઅંદશાહ તણુ ધરસૂત, શુભાખરાયજી તેનો પુત્ર; લક્ષાધિશ કોટીધ્વજ કામ, મહાલક્ષ્મી વસે તે કામ. શુભાખ વહુ તેની ધર નાર, રૂપવતી રંભા અવતાર. મહા મનોહર તે માનની, નહીં ભુતજી એવી ભામની. અતુરવિધા આતુર એહેન, કમળ સરીખાં તેનાં નેન. સળ્યા સોળ અંગે રાણુગાર, અંબુજ મુકતાફળના હા ર. નખ શીખ શોભા લાયક સાન, પ્રગટ પદમની ગુણ નીધાન; અંધકવરણું પહેરયાં ચીર, શો ભે ઉજવળ સરવ શરીર. માન્યની મોટમ પદવી મુલ્ય, તરતીખ ત્રીલોતમાને તુલ્ય. ખેઠીતો મો હન માળીયે, ઝાંખીને જોયુ જળીએ; મોતી તણે પરોવે હાર, રંભા રૂપ અનોપમ સાર; નીચુ ન્યાળે પ્રથવી પાસ, વિપરે ઉંચુ જોયુ આકાશ. આભમંડળથી નિસરે અંદ, જતોતો ફાટયું પ્રભાંડ; વિદ્યુતનો અમકારો થયો, દિહી રામા ઉભો રહ્યો. જેવુ હોય પુરાણુ પ્રતિખીખ, રૂપ નિધાન રામા એ રંભ. ઘડ ધનુષથી છુટયો ખાણુ, વેંધાયા પરિતનાં પ્રાણુ; વાગ્યાં ખાણુ કટા ક્ષના ધણાં, મન અંકુર કુટયાં તે તણાં; પરિયો વિપ્ર તે મુરછાપાત, વિનતા તે જાણે નહીં વાત. તેતા તેના ધરમાં ગઈ, વિપ્ર તણે માઠી ગત થઈ; વિપ્રને વધ આવી સહુ ભણે, ગયા લો ક તેના ધર ભણે. ડોશી પાસ પાડોશો અરયો, તારો પુત્ર પ્રથવીપર પરયો; રોતાં કકળતાં ર્યાં આવીયાં, ઝાળીએ ધાલી લાવોયાં. કો કહે એને આવ્યો તાવ, કો કહે અત્ર ઉપર નાહો ભાવ; કો કહે ડાકયણુ વળગી દુત, કો કહે ભારે વળગયું ભુત. કો કહે વંતરને વરા હોય, કો રણુ કળી શકે નહી કોય; કંડી કોપડોને વરતીયા, ગણક ગાડી જે તરતીયા. ભુવા ભિલરાને ડાકલાં, ચેટક ચોસો હક આકળાં; ઉતારયા અક્ષત ઉતાર, ઓસડ વેસડ અપરમપાર. પ્રસન્ન કરાવી પ્રસનોતરી, જેવરાવી તે જન્મોતરી; દાણુ દુખ પામે છે તેહ, રાંડીરાંડનો એલો તેહ. ન ખાય અત્ર ન પિયે નીર, ધારણુ તેતું ન રહે ધીર; થાક્યા વજ્રદને થાક્યા ભુવા ઉપાયે ખતવે ભુજવા. નાડી માંહે ન મળે રોગ, ભુજ્યા કરમ તાણા સંજોગ; ઓસડ વેરાડ રો શુણુ કરે, ચિંતતો તે ચોતનોમાં ફરે. દોહરો—એક દીવસ એક માલણી, આવી મુકવા ફેલ; તે આગળ તે ડોશીએ, કહ્યું સુતતું સુળ. 'કવણુ કાજ કુંવર ગયો, ચેટક વળગયું' તાંય; નીત નીસાસા નાંખતો, અતુર ચિતમાં આય. એકાંત તેને ઉઠાડીયો, ધારણુ દીધી ધીર; આરાના વાશના અતિ કરો, માળણુ પાયુ નીર. માહારાજ મુને સાચુ કહો, જે મન ધારયું હોય; તા રૂપ તે મેં લહ્યું, અન્ય ન જાણે કોય. માનની કોઈ મનમાં વશી, મારયું મોહતું ખાણુ; તેહ મળે તો જીવશો, નહિનર ખોશો પ્રાણુ. ગામ નામ ને કામ કહો, અક્ષલ હોય તો આપ; તે તુજને નવ મેળવું, પ્રહમ હૃત્યાદિક પાપ. તું સાચુ ખોલે નહી, તુજને પાપજ એહ; અર સ પુરશ નર નારીયે, નિરમળ કીધો નેહ. તન દેકાણે આવીયુ; જાણી મનની વાત, પ્રગે લાગ્યો પ્રિયથી. હેતે જોડયા હાથ. વાત કહી વીગત તણી, અથ કંતી જે પેર; હું તો ભોક્ષા કારણુ; થ

યૌ ગ્રહસ્થને ઘેર. દેવરૂપ દેવગંના, દાખો દેવાંશી દેહ; સુણુ તું માતા માલગી, તેહશું પ્રગટયો નેહ. મોહ ખાણુ વાગ્યુ મને, ન રહી ધારણુ ધીર. પ્રથવી ઉપર હું પડ્યો, શીથળ થયું શરીર પ્રતિજ્ઞા કીધી પંડ્યા, જો એ જીવતી જોઈ; નહોતર અત્ર પાણી તજ, વણુ માતે કાંધા ખોઈ. એ વાત કે સાંભળે, શુગી પામુ તરત; તેહ મળેતો જીવીયે, બેય તરફથી મરત. માણુ કહે જીવે મોજમાં, ખરો દેખાડુ ખેલ; તારા સમ હું તુજને, નિસ્સે કરો આપુ મેળ. તે ભોગવ તુ ભામની. રોજ થકો એક રાત, મંદીર તેડાવું માહરે; પોચાડુ પરભાત. સમખાઈ સંતોખી આ, ખડુ વિધ દીધો ખોલ, જમાડયો જીવતે કરી; વધારયું તેનું તોલ. વીસ દિવશનો વાય દો. કર્યા કામનીએ કેણુ; રૂપો રિજ્યો રૂઢીયા વિશે; શુણી વીનતાની વેળ. ગુલાખરાયની ગો રડો. ખેલો બુધ નીધાન, જઈ છાપ આગળ ધરો; માનનએ દીધાં માન. ચોળી ગુથીતી ચો વિધે. આઠાણુ ગુંથી અમુલ્ય, સાડિ ગુંથી શોભતી; સુગંધ જ્યના કુલ, પછેડિ ગુંથી પુરુષની. પાથરણા કાજે પુર, ચરણો ગુચયો ચીતની; નારીમાં ખડુ તું, પુરુષ ચરણને ચોળીઆ. પુરુષ આઠણુ અંગ, પુરુષ તળાઈ ત્રાવિધે; રામા રીતો રંગ, નીત્ય જાય ત્યાં માણુ. લાવે લાવે ભેદ, તન મન તુલ્ય તેનાં થયાં; કરાવ થયો એ દેહ. માણુ કાંઈક માગ્ય તું, હેતે લાવે છે હાર, એકે વારે ક્યમ મુકીએ; તારે માંથે ભાર, માણુ કહે સુણુ માનની. તાર નીરમળ નામ, લેવા લાણુ અગ્ની નયો; આવી કરવા કામ. તાર દુખ છે ટાળવું, તારા છે ઢિચાટ; તારે સંકટ કાપવા; આવી છુ એ માટ, કોરી લક્ષ વસા કહુ. તારે પરવું નરક; જમ યાતના દો હીલો, ધણુતિવર એ ગરક. તે દુખ તાર ટાળવાં, આવીછુ એકાંત; પ્રતિજ્ઞા પોતે કરો, તોતો ભાગુ ભ્રાંત. અચરજ પામી અતિ ધણું, પ્રીતે પ્રણમી પાય; જાણી જમનો જતના, કહેરે માણુ માય. પ્રતિજ્ઞા પાંચ પ્રકારની, કરાવ્યાં કામની કેણુ; વળતી વાત પ્રાક્ષણુ તણી, કહયાં વિસ્તારો વેળ. આવ્યો તારે ખારણુ, દીકાં તમને દ્રષ્ટ; ખાણુ વાગ્યાં તુજ નેજાનાં, કાયામાં પામે કષ્ટ. હજુ ધીરજ નવ રહ્યું, કરી પ્રતિજ્ઞા વરત; જીવતી મળે તો જીવીએ, નહીતર આવ્યું મરત. તેહ વાત જાણી અમે, મળશે પંડીત રાય; તો ગુણવતિ તુજને, માંથે હત્યા થાય. સમખાઈ સંતોખોઆ, અધીકો દીધો આશ; ખખર કહેવાને કારણે, આવી છુ તુજ પાસ. ચોડામાં કહુ છુ ધણુ, છોળ અતુર સુજાણુ; જીવે તુને મળ્યા થકી, નહીતર છોડે પ્રાણ. કરજેડી કહે કામનો, જાણુ મારો કંથ; કાન નાક અંગનાં કરે, અતુર વિચારો અંત. કાર ભાર જોતો રહે, જાય જસ રૂપી જોર; રૂપ રંગ જનુ રહે, જાય ટેકનો તોર. માણુ કહે મ હાદેવજી, રાખે રૂડી રીત; પરમ પુન્યને કારણે, કરો પરિત રું પ્રીત. હું કહુ તેમ તમે કરો, પ્રીત રીતની પેર; ધીયરનું નામ લેઈ પરવરો, ધણા હેતથી ઘેર. સાસરેથી એમ કરી જજો, ધીયર રહીયું રાત; પીતા ઘેર વાસો રહી, આવીશું પ્રભાત. ધીયરથી ફેરજો જાઈછું, હુંતો મારે ઘેર; માણુ કહે મુજ મંદીરે, કરી આવા એ પેર. વિપ્રને કરોશું વાયદો, રૂડો રાખી લાગ; શામ દામ ભેટે કરી, નહીં લાગે તુજ રાગ. સવારે જાજે સાસરે, કોઈ ન જાણુ વાત; સાસુ સાસરો સાસરે, ધીયર માતને તાત; એમ કહયું તે માનની, દેઈને ગ્રાંઝાં માન; એટલું જો કહયું કરી, તો દીધું જીવત દાન. કરી વાયદો તે વળી, હા કેહેવરાવો હેત; વળતી ત્યાં રું નિપથ્યું, અતુરો ચિંતમાં એત; પુરણુ વાયદો પુનમે, કામની સાથે કીધ; તેડો લાવો તે વિપ્રને, કો લ પોતાનો દીધ. ડાહી જાત જીવતી સહુ, માલણુ તેમાં હજી કાંઈ કામ આવ્યે નહીં, શોભવે તે સદ. અતુરાએ ચેતાવોઆ; રાતે આવજો આજ; કસોલથી કીડા કરો, લેશ ઘરે માં લાજ.

ચોષી રાતે ચેતજો, લાવજો અમ્રત અહાર; સુખ સગરમાં જીલજો, અપરમપાર અપાર; પુર
જી હરથ મન પ્રગટિયો, નિરચે વાત તિરમાણ; માલજીને મંદીર ગર્ધ, સાંજ વેળા સુખજી હાવ
લાવ કરાલથી. હીચે હીચોળાખાટ; પાન આવે દરપણ જીવે, વિપનીજીવે વાટ, પ્રેમદા જેવો પદ
મની, મોહની મોહન રૂપ; જોખનવંતી જર જોરથી, ભામની ભારે ભુપ. તે સ્થાનક કહિતક થ
યું, તેહ વિખાણું વાત; માનની ગદ્દ માલજી ધરે, એક જમ ગદ્દ રાત. પ્રામણ બિલા કારણે,
ગયો હુતો કહી ઘાટ; અટલે પોતાની નાતના, વિપ જતાતા વાડ. કહો બાઈ કયાં જાઓ છો,
શીઠ માગોછો માન; ધરામશા કયાં ધાઓ છો, કોનાં લેવા છે દાન. પુછેછે શું પંડિત, રાજ
દાર જે દોર; ત્રણજી દોવસ છે આજનો, આપે સોના મોર. ભણી ગણીને ભાવથી, ભલા ભ
લેરા ભુપ; મળો ત્યાં આત્રી મેદની, રડા રૂશી જે રૂપ. લોભી વિપ લોભે પરયો, લોભે લલ
જી જન્ય; લોભે તે લેવા ગયો, ધનને કારણ પ્રાય. મોર આપે છે મહિપતી, આપવા માંડી અ
ધ; વોસ હજાર ત્યાં વિપ છે, શોભા દીકો સધ. આપનાર અકળાઈ ગયા, દીકુ રૂંડે ત્યાં; અ
મરણોદય સહુને આપ્યું, ધાલ્યા તાળા માંય. ડોશી કેરો દીકરો, દેરા માંહેદીધ; માલજી ધેર
રહી માનની, કામ તેજી શું ધોધ. સવાપોર નીશા ગદ્દ, વિનતા જીવે છે વાટ; મુજ માટે મર
તો હતો, નાવ્યો તે રા માટ. માલન આગળ મનતણો, કહી વીનતાએ વાત; પુરસ વિના
કયમ પરકશો જમ શી રીતે રાત, ઉઠ્ય ઉઠ્ય આદર કરી. લાયક પુરશ કે લાવ તે સાથે રજ
ની રમુ, એક ધડોમાં આવ; મોક્ષી તેજી માલજી, લેધને તેની કેડ. તંબોળીને હાટથી, તરણ
પુરથ તું તેડ; વાંકોને વચણાચીયો, ચંચળ ચાતુર મેન. ભાગ્યશાળી ભુપતિ સમેા, ઉપમા અ
ધિકિ અનઃ ચાલી ચતુરા અમકલી, તંબોળીનો દુકાન. પોતાને ધેર પ્રેમદા, પતિ તેનો લે પાન;
તેજી તેને નવ આગળયો; ચાતુર દીકે ચંત પુરશ સમીપે પરવરી માલજી પ્રોટે પંથ, ખાંહ આ
લી ખોલાવિયો. કરી પરાજી પ્રીત મંદીર આવ તું મહારે, રમવા રી રીત; જનમ સંબંધ જે
ધ નથી, નહીં શુણી હોય કાન. તે ભોગવાણુ ભામ્યનિ, મનસા સાથે માન; પુરથ કહે શુણુ પ્રે
મદા, અમેા શાહ સુખજી. કપટ કરે કદાચ તું, તોતો પરડે પ્રાણ; જાણુ પિતા જે માહરો,
જાણુ નગરનો રાય. તોતો જન જર જોખને, હાણુ હુસારત થાય; કોલ દિધો તે કામનિ, શ
તથા ખાધા સમ. વચન વનિતાએ આપીયું, કહો માને નહીં કયમ. ૧૧૯ ચોપાઈ-માલજીના
મંદીરમાં ખાટ; વિનતા ખેદી જીવે વાટ, કોઈક પુરશ આવે જે આહે. મોજ કડકું મંદીર ચાં
હે; અમ વિચાર કરે જોટલે; તેહ પુરશ આવ્યો તેટલે; માલજી તો આગળપતી નથી, તેતો સ્વા
મી લાવી સરવથી, જે જે કરમ તણુ એ રતી; પરસાટે આવ્યો નીજપતી, દીપક જોત છે આ
ક અમાલ. ભક્ષં તિલક સોભેછે ભાળ, રંગ તણા થયો છે રોળ; શણગાર અંગ સજ્યા છે સો
ળ, મુખ ખોહોળાં તાતાં તંબોળ, છુટા કંદ્રપ કેરા કયોળ. માનનીને માંડી મેડે ચઢ્યો, અચા
નક આવી સજે અટયો, કુશુમ તણી સજ્યા પાયરી. ભોજન મુક્યાં ભાજન ભરી, કરતુરીનો
કીયો લેપ, ખેડે ખરાસ ચોપાસાં ચેપ; પુરથ ચોળી પેહેરી છે અંગ. સમી સાહેલી નહીં કેા
સંગ. ૧૨૧ દોહરા-પોપટ કહે પરભાવતિ, કામ્યની કેરો કંત; ભુવતિ જર કરવા ગ
ઈ. ચતુર વિચારો ચંત. રામા લાજ કયમ રાખરો, કયમ પતિ લાગશે પાગ; કયમ સતી શા
મા થરો, જાણુ તો કહો જમ. કરતાં તો સહુને સોહેલ છે, ભોગવતાં માહુમત; જાણુતો મુજ
ને કહો, મેળ ખતાવો વર્ત. શુક મત્યે કહે સુંદરી, એતો વાતઅજાણ; કિતર એનો નહીં ાડે,
પ્રેમદા ખેરો પ્રાણુ મધ રાતે માળજી મહે, શીઠ આવીતી રંડ; લાજ જમવે લક્ષ્મી, દેરો આ
આ દંડ. પક્ષી કહે સુણ પ્રેમદા, જીવો વિજરી વાત; વિજર વિધવા હુ શિખરું, રહો આજી

ની રાત. કાલ દીધો તે કામનો, ઉતરયા શણગાર; સીંધ્યામાં ઉગરી, રહ્યો કેમ એનો ભાર
મેઠે ચઢ્યો તે મલપતો, કામનિમ્મિ દિઠો કંત; આવતો આગળયો ધરધણી, ચતુરા એતી ચંત.
પર્યો ધાસકો પેટમાં, આલસ ગઈ તે આપ; હવે મુખ ક્યમ દાખવું, કેવો દેહ જવાપ. ધુંધટ
વાળોયો ગેરડી, નીચાં ઢાળ્યાં નેણ; સતી સોડ તાણી તિહાં, વદન ન ખોલે વેણ. સ્વામી
મેઠો સેજપર, કરગરે આણી કોઠ; સામા રો નથી ખોલતા, ક્યવતિ મારી જોડ. માગો મુજ પાસે
માન્યની, પણ ધરેણું ગરથ; રમે આ રંગની રંગમાં, સુખમાં થાઓ સમરથ. તેડવણું ઢાડી તું
ને, ભોગવણું મુખ ભોગ; લાડ લડાવુ લક્ષવસા, સુખ મળ્યો સંમેગ. તાણું વજ્ર તેણે નરે,
સુતો પાસે સેજ; કાલાવાલા કરી કરગરે, હેડે આણી હેજ. પાનચાવોરે પદમની, દાખવો મુજ મુખ;
માગો એમે તે મુજ કને; લાડ તારી છુખ. રામા આવી રંગમાં, રોસ કરી છુહુ રોસ; ઉઠો
અતી આકંઠથી, ભર ચઢાવ્યાં શીરા; મારો તમારો મુખપરે, ધણી મુખ દેતી ગાળ. શાખા
સ પુત્ર શાહુકારના, આવ્યા કરવા આગળ; દિન દીન તમને પુછતી, ક્યાં રહેછો નોત રાત.
મુજ આગળ મુકરી જતા, વિધરીત કેતા વાત; આજ પારખુ તાહરે, જોવા કારણ કોધ. આ
વો હું માલણ ધરે, કેડ તમારી લીધ; કપટ કરીને તેડીયા, આંવી પોચા તર્ત. આપધાત તો
હું કરે; માથે માંવે મર્ત, સસરા સાસુ આગળે, વિસ્તારો કહુ વાત. પુછો તમારા પુત્રને, કિ
હાં રહ્યાતા રાત; કહું મારા મા ખાપને, કહુ હાકયમ હજુર. આ રીતે ક્યમ વેઠીયે, ન રહે
મુજમાં મુર; કહું નાત સમસ્તને, કહું સહોદર સાથ. એમાં અજર કરે નહી, આવ્યા છો મુ
જ હાથ; ખોનો તેતો ખાપડો, દીઠી પોતાની નાર. એતો અચરજ અતી ધણું, વેઠ ઘટે વેવાર;
એ નારી નીચ્યે કહે, જન મુરો માતને તાત. દેડે દિવાન બહુ દોકડા, વીધરીત થામે વાત; નાત
ખાહાર કાઢે સહી, મા ખાપ કાઢે ખાર. વેવાર ઘટે વેપારીમાં, ન થાય વણજ વેપાર; વાંક ન
થો વિનતા તણા, વડો છે મારો વાંક. મુજ અપરાધ કામા કરે, હું છુ તારો વાંક; કર જોડ્યા
તે કંથરે. પ્રીતે લાગ્યો પાગ. સતિ શીશમણી સીધ તુ, રેહેવા આપો જગ; ઢાંકે કલંક કુણ
તુજ વીના, કુણ રાખે વેવાર. જખ મારી મેં લક્ષવરાં, હું અન્યા આકાર; ભક્ષા ખાપની દીકે
રીં કામા કરે; મુજ વાંક. હું અનધયો સરવધી, તે તો આડે આંક; આજ થકી એવું કરે,
પ્રજા હલ્લાદિક પાપ. ખોળે મસ્તક મુકીએ, માન્યની કરજે માફ; હું અપરાધી તાહરે, હું
તો અજોગાર. તું મુકુટ શીરે માહરે, નિરમળ કુળની નાર; પ્રીત ધણીથી પ્રણામિયો,
રોજનો રામા રંગ સુખે સ્વામીને સુંદરી, શોભીત કીધો સંગ; ખાન પાન ભક્ષ ભોજને,
વિવિધ પ્રકારે વાત. સુખ સજ્યા મુખ ભોગવ્યું, રંગ રાગમાં રાત; પ્રાતરકાળે
પરવરયાં, વેહેલે ખેશી વાશ. કંથને તો કીંકર કર્યો, જેમ મુલ ખરીદી દાસ;
વિદ્યાએહ વીજરીનો, આવડે તો કર આજ. નહોતર નરતુ દેખશો, લાખેણી ખોશો
લાજ; શુક કહે મુણ સુંદરી, વિદ્યા વિવેકની વાત. કર્યો આશીયાળો કંથને, રંગ રમી ત્યાં
રાત; વાસણું વંશે અંશપત, કઠિણ કુળ જસ છત. રખીયલ સુત સુણ રાજવી, પુન્ય પદાર
થ પ્રીત; એહ કથા શુક ખોહાતરી, અખોલ વિદ્યા એ પેર. સામળભટ કહે સાંભળો, જશવં
ત નરે અંબર; શ્રી ગઉડ માળવી વિદ્ય શુભ, વેગનપુરમાં વાસ. પીતા પુરશોતમ તણો, કહે
કવી રામળદાસ; સુત શ્રી વૌરેસ્વર તણો, નાનાભટનો શીરા. ઉપારાક અંખા તણો, આહનિ
રા પુષ્પે ઈશ; શુભ રસના એ સારદા, કવિ કહે છે કરજોડ; રામળ ભટ કહે ખોલજે, જ્ય
જ્ય શ્રી રણુહાર. નવ કથા નહતમ નીધી, વાણી વેઠ વિલાસ; પીતા પુરશોતમ તણો. કહે ક
વી રામળદાસ.

ઓપાર-ઓગણપતિના પુણ્ય પ્રાપ્તિ, જેથી સંકળ મનોરથ થાય; સિંદુર રોશ્મીતો રાણગાર, ઉત્તમ મોઢક અમૃતહાર. પ્રસન્નતનયા સાચી સરસ્વતી, મધાકરી આપે મા મતી; હંસવાહિની જાણ સુખાણ, વેણા પુસ્તક પરદે પાણ. દશમે દીવસે દિલ દાખીયું, એવિધ ચતુરા ચીત આખીયું; જ ની કણી ભણીને ભેદ, રંજ માત્ર ન પામે ખેદ. દશમે કિવશે દિલ દામની, જુવતીચાલો પરતે જામની; આત્રો પોપટ પાંજર તળે, અંગ સ્વરૂપ તેનું કણ કળે. સાંભળ શુક સુખણી આઉછું. જર વિધા રમવા જાઉછું, વાહાણામાં વેહેલા આવજો, લાખેણી વાતો લાખજો; ભલાચળે કઈ ભિદ જ પડે, વિજર વાત જો ચિતમાં ચડે. સુંદરચંદ રોશ્મી નારી જેમ, કરતું ઘટેતો કરજો તેમ; તેણીએ જેમ કિયું કામ, નરભેલુંવરી નારીનું નામ. માહાપ્રાક્રમ તેણે કીધ, લાખેણી જરા ના રોએ લિધ; તેનાં સરખાં કામ કાઢાવજો, પ્રાતસમે વેહેલાં આવજો. રામા પગ ખેંચીને રહી, વાણી જેમ પોપટ કહો; એ વિદ્યા શીખવાને આજ, પછે કરીશું રૂડું કાજ. રામા સાંભળવા તાં રહી, પોપટ વાત વિસ્તારી કહી; જ્યંતપુર ગુણવંતુ ગામ, ભીમસેન નરપતિનું નામ. સત વાદી દાતારી દેહ, ધરમ રાજ ચલાવે તેહ; ન ખપે લાંચ ન મળે કો લંડ, જાણ વાંકે કો નવ દે દંડ. તે રાજ ભોગી છે ઘણા, અશક જનાવર પાળયા તણા; મહિર્પાતમે પાળયો એક મો ર, તે રાજના ચિતનો ચોર. જીવ થકો એ વાહાલો ધણું, શું વખાણુ ડર તે તણું; આજુ શણુ તેને અંગ અપાર, સેના સાંકળાના રાણગાર. ધમકે ધુધરી મોતીની માળ, મારે કળા આલે સુભ ચાલ; આંચીએતેઠકરે જતન, અમુલક હોરા માણેક રતન. મહા મનોહર રૂડું રૂપ, તન મન ધન જાણે છે ભુપ; રમઝમ કરતો રમતો ફરે, દેખો આંખ સહુકોની કરે. રાજનું મોહયું છે મન, મોર દીઠે જમે છે અજ; મારે કળા રમતનું કામ, દેખો ઘેહેલું થાએ ગામ. વેવારોએ સુંદરશા વશે, ધરમ મારગ ઉપર તે ધસે; લક્ષપતિ સતવાદી જાણ, વેવારો વીંશ ફરે ધેર વાહાણ. વધસનવ ધરમ ચતુરાઈ ચાલ, જીવ દયા કરે પ્રતિપાળ; પરનાર સહોદર રૂડો રીત, ધરમાં સ્ત્રી સાથે ખહુ પ્રીત. પરણી પેમદા પુરણુ પેર, આનંદ કરે પોતાનો ધેર; ચતુરામાં ચતુરાઈ ઘણા, હુંડી વિદ્યા તેતા ભણી. અવજોએ પ્રગટીતી તેહ, નીચ વસ્તુ ઉપર ખડુ નેહ; અસુર બુધિમાં અધિકીઆપ, પુરવ જનમનું પ્રેર પાપ. હશે અસુર ઉદભવ એકનો, નીચ સ્વભાવ પુરે તેહનો; અસુરનું જાજ અસુરની ભાત, કોઈક પુન્યે ધમ્મિતમળત. એકવાર મોર કળા કારણે, રમતો તે આંગળે પારણે; કળા દેખીને રામીયો શોક, જોવા મળયા નજ રના લોક. ઘટો ખે ચારેક રમવા રહ્યો, કળા સંકેલી ઉડી ગયો. માનનીએ દીડો તે મોર, ચીતનોનું મન થયું છે ચોર; એહ મોરને હેતે હરે, લાજુ ભુજને ભજાજ કડ; પાંચમે માસ જાતો તો પેટ; નીચ બુધિ નારી થક નેટ, જેવાં કરત તેવીહોય રુપી. જેતુ જમીએતેવીકુશી, જેઆ આર તેવા આરકાર. વશીએ જ્યાં તેવા વેપાર; એહ મોર કેમ આવે હાથ, વાત ન થાયે કોની સાથ. એકે દાવ તેનો નવપે, આઝાં જતન તેતો કપમ જડે; નારીનુંતો તેમાં મન્ય એને તો નવ ભાવે અંન. સ્ત્રી માણસનું મન જ્યાં આડે, કરયા વિનાતો કળ નવ પડે; નીચ બુધીને નીચા કરમ, નીચ સ્વભાવને નીચા ધરમ. નીચ કૃતિને નીચો સંગ, નહી જ્ઞાન રડા થો રંગ; મહા અધરમમાં ચોટયુ ચીત, વરુ પક્ષી ઉપર જઈ વીત. દોહરા-એક સુમે દરે ગ ધ, તેહ નમેરી નાર; મળ્યો વાઠમાં મક્ષપતો, તે જુવતીંગો જર. આદર કરો ઉભો રહ્યો, કરજોડી કહી વાત; એકવાર અમને મળે, આકર પુજ દીન રાત. જે કહો તે હાજર કર, દે હ જીવ સમેત; તમ ઉપર મન માહર. હઈ છે ખહુ હેત, કાલાવાલા કરીં કરગરયો, ફેતે જો

હયા હાથ; તેહ પુરૂષ પ્રતે પેમદા, સ્નેહે ખોલી સાથ. તે નારીએ જરને, અધીક કરી એક અરજ;
અમો કહીએ તેતોકરો, જો મળવાની ગરજ. મોર પાળેલો મહીપનો, તેને ચોરી લાવ, આજ રા
તેહુ એકલી. મુજ મંદીરમાં આવ. સ્વામી મારો વાસો જશે, ઉછવ કારણુ આજ; રાત રમાડુ
રંગમાં; હેસ ધરીશમાં લાજ. સાચુ માન્યુ તે સામેદ, જતે હતાતે ચોર, સામ દામ ભેદે કરો,
લોથો મહીપનો મોર. એક આંખ છે સરવને ચોરને, આંખો આઠ; પક્ષી લીધો પંલકમાં. કસાવ
કરીને ઠાઠ. વાસે આવ્યો વાણીજને. માનનીયે દીધા માન; ભલે પવારયા ભુપતી, દીધુ જીવત
દાન. મોરને મારી નાંખે યો, કીધા કડકા સાત, ભામનીએ ભોજન કર્યુ, વીપરીત કીધી વાત.
પાપ પુન્ય તો નવ ગણ્યુ ન ગણ્યો ધરમ અધરમ. લાજ મર્યાદ ગણી નહી, નહિ રાત કે શરમ.
ગણિ નહિ ખોક લોકની, ગણ્યુ ન પ્રઉદ્ધુ પાપ; નહિ ભય પરમેસ્વર તણો, છેક નમેરી છાપ.
રાજનથી ખીની નહો, ભક્ત કર્યો તે મોર. રાત રમાડ્યો રંગમાં, ચીતનીએ પેલો ચોર;
આમિય આરોગ્યુ અતિ ઘણું; પાપણીએ પોચું પેટ; અધરમ કામ એ આચર્યુ, નીચ
સ્વભાવનો નેટ. ચોર જે પેલા મોરનો, પેઢયો જઈ પલંગ; ચાર પહોર રમ્યા ચાતુરી,
રામા સાથે રંગ. નારી કહે નવ આવશો, જાણશે મુજ ભરતાર; નાક ઠાન મારાં કાપ
શે, તુને મારશે ઠાર. ત્યારે તસ્કર ખોલીયો, જખ મારે તુજ કંથ; જઈ ચેતાવું રાયને,
પરવડે હવડાં પંથ; છુટાડું સક્ષમી તાહરી, કઢાવું નાંતથી ખહાર, જરાવરી રાષ્ટ્ર તુને,
કરું હું ધરની નાર; ઉત્તમ જાત આમીશ જમી, કર્યાં નીચનાં કામ. જો વાહાણમાં નિપ
જે, મરાણુ તુજને દામ. જખ મારે તારો ધરધણી, મારે જખતુ રંગ; જે દહાડે દુભે મુને; તે
દહાડે દેશ દાંડ. ચોપાઈ-તે જોએ વિચાર્યું મન, એતો છુટો જરી જન; કોઈક દિવસ
જાહેર કરે, મારો અરથ એથી નવ સરે. દહારી એનું પુરૂ કયમ પડે, નીચ જાત એ નીચે
નહે; એ જીવે તો જોખમ થાય, દંડે દેસપતિ જે રાય. સ્નેહ કર્યો તે તસ્કર સાથ, હેતે તા
ળી દીધી હાથ; હાવ ભાવ કીધા છે ઘણા, એકે વાત ન રાખી મણા. કોટે વળગી આલિગન
કીધ, ચિત વિત એનું ચોરી લીધ; રમાડ્યો જમાડ્યો રૂડી રીત, પુરૂણ દેખારી તેને પ્રીત;
કાળજે કટારી મારી તરત, તે તસ્કર તો પામ્યો મરત; પાંધી ગાંઠરી તેની તીર, નાંખ્યો નદી
એ વેહેતે નીર; કાઢી ભાવઠ કોડે કામનિ, જામ ચાર વીતો જામનિ; એહ વાત અહિયાંથી રહી,
રાજદ્વારમાં શો ગત થઈ દાહરા-મહિપે મોર ન જોઇયો. નાંખ્યો ઘેર શા માટે; પુછાવ્યું
પુરૂ પાછલે, વહ્યો એ કોણી વાટ. રાજ ભોજન નવ કરે, નરપતિ નવ પિયે નીર; મોર મનો
હર કયાં ગયો, ધારણુ ન રહે ધીર. પડો વજરાવ્યો પુર વિશે, કો દે મોરની ભાળ; મન
માન્યું એને આપીયે, કરે નિમેશો નાહાલ. આકુળ વ્યાકુળ અતી ઘણો, નરપતિ મનમાં થાય;
પચાસ નર એક પ્રહરમાં, મોર નિરખવા જાય. આપુ સુધી ધોરલા, આપુ અરથને ગરથ;
ખખર કહે કોઈ મોરની, એ વિણુ જીવિત વ્યર્થ. દિવસ એ ચોરેક વહિ ગયા, ઠાલા જોયા ઠા
મ; શાણા સમભુ સરવને, પુછ્યું આધે ગામ. રાજ પાણી નવ પીએ, ઝંખે મનમાં મોર; કો
પગલું પેદા કરે, ચીતવી આપે ચોર. પગલું કઢાવ્યું પગી કને, હલકારા તે હલ્લર; ન જરી
પેર પક્ષી તણો, નરપતિએ ખોચું નુર. ઉપાય કર્યા એનેકયા, ખચોત થયો નહીં ચોર; ખોળે
ખખોળે નવ જર્યો, મહિપ તણા જે મોર. ચોપાઈ-મારી મોર ખાએ જોણીએ, નિચ કરમ
કીધું તેણીએ; એક માલણી સાથે પ્રીત, રાખે છે તે રૂડી રીત. પાણી પીધાની વાતો કરે, મ
જે એકઠાં તો મન કરે; ન મળે તારે દુખજ થાય, દીધા પાખી અન્ન ન ખાય. જીવ એકને જી
દા દેહ, પ્રીતી જેમ દાહરને મેહ; નિરંતર ખેડ મળે એકઠાં, રમે ગંજીને સોગઠાં; ખીજી જે

મત ખલુ રંગે રમે, જોડે ખેશી નિતે જમે. છાનો છપની વાતો કરે, એક એક દેખી મન કંચે
 ખે જલુ વાત કરે જોડે, દોડે કરતો આવ્યો તેડે. જે કોઈ મોરની કહેશે ભાળ, નરપતિ
 તેને કરશે નાહાલ. માળણુ કહે શો કોપજ થયો, કોણે મોર મહિપતનો ગ્રહયો; કોઈએ મા
 રી નાખ્યો હશે, અથવા શોધ એતે કયમ થયો; જરૂરો તોતો દેરો લાહાણુ, ચોર તણાતો લેરો
 પ્રાણુ. ઠાહી ચતુર જીવતિ જાણીએ, પ્રેમદાની છુધિ પાનિયે; વિનતા પેટમાં ન ટકે વાત, રૂ
 ડી કે જુડી જે ખ્યાત. જુડા કરમની જુડી ભાત, એવી તે નારીની જાત; નીચ છુદધીનાં નિ
 ચા કામ; નીચમાં નીચ નારીનું નામ. નિરજીણુ નિશાંકી નિરજીણુ નેહ, એાછી એકલને દુશમ
 ન દેહ; નીચ સ્વભાવને ગ્રાજી ખાય. જુહુ ગાયને નાગી નાહય, રાજની સ્ત્રી માણે રંક; એકલ
 એાછી એ આડે એક. સ્ત્રીમાં ઠાપણુ ગણુરો જોહ, મુરખનો શિરોમણી તેહ; સ્ત્રી માણસની કર
 શો પ્રીત. મહા મુરખ તે નરની રીત. સ્ત્રીના પેટમાં વાત ન રહે, કોઈક વેળાએ કોઈને કહે;
 માળણુ આગળ મનડાતણી. કીધી વાતો છાનો ઘણી, ખેન માલણુ સાંભળજે તમે, મોર મારી
 નાખ્યો છે એમો; ભાવ માંસ એનાનો થયો. રાજ જખ મારીને રહ્યો, એમ ધડી એક વાતો
 કરી, સ્વમંદીર તે ગઈ સુંદરી; માળણુ ફૂતી જુડી ભાત, પેટમાં તેના ન ટકે વાત. સરવ ના
 રી કુડું કારણી; અધિકો નાપણુને માલણી. ફૂતી દલાલી જરી કરે; નર નારીના મનડાં હરે.
 અધિપતિને મળી એકાંત, ભાગી તેના મનની બાંત; સરવ વાત સાંડીને કહી, નરપતિ આગળ
 ઠાહી થઈ. દોહરા—સુંદરસા શેઠની સુંદરી, નરભેકુંવરી નામ; મોર મારીને ભક્ષ કર્યો,
 કુડું કીધું કામ; ખોળા ખંખોળા શીદ કરો, સાચુ માનો તરત. મન મનોહર મોરજે, માન્યની
 ધમાર્યો મરત; શેઠી રાંધી ભક્ષ કર્યો, મારી નાખ્યો મોર. કરજી ઘટે તે કીજીએ, એ સ્ત્રી તા
 રી ચોર; મહિપ કહે સુણુ માલણી, એતો અચરજ આવજ. શાહુકાર શેઠાણી શેઠની, કરે કય
 મ કુડું કાજ; ઉતમ જાત આભિષ જમે, વધસવણુ કેરો ધરમ. આભડ છેટથી આચરે, કરે ક
 યમ કુડું કરમ; માંસ મન માને નહીં, સાચુ કયમ માની લઉ. સાખ્ય પુરાવે સાચની, એને
 સુણી દઉ. વગર વાંકે દંડુ નહીં, જુહો નવ તોણુ ન્યાય; પુન્યવંત પ્રથવીપતિ, આચરે કયમ
 અન્યાય. જુહુ ખોલો જીવતી તમે, કાંઈક હશે તુજ ખાર; તેડલા માટે તુ કહે, હુ કયમ મા
 રૂ માર. વિસ્વાસ વાત સાચી પડે, તોતો દેહ દંડ; નહીંતો તુજને મારજી, પાપિણી કરે પા
 ખંડ. વધસ્તવ જાતને વાણીયો, નગર શેઠીએ નેટ; તેની નારી મોરનું, માંસ ન પોખે પેટ.
 વધર પરસ્પર તાહરે, કરે માટે અપમાન; સાચુ માનુ સો વસા, કયા સાંભણુ કાન. સાંભણુ કે
 હે સુણુ મહિપતિ, મંદિર તેડી જઉ; મન માને જેમ તાહર, તે વાતે સમ ખાઉ. કહેવરાણુ મો
 ઢે તેહને, સાંભળ તારે કાન; સાચુ જુહું દાખજે, મન માને તો માન. હુંતો તમ કાજે કહું,
 અથડાઈ મરોછો આવજ; જાણુ તેહ જણાવીએ, કરી પરમારથ કાજ. મહિપતિ તેડ્યો માલ
 છી, આવ્યાં ધરમાં એકાંત; મોઢે કહેરાણું જે તુને, ભાણુ તારી બાંત. અધિપતિ રાખ્યો મોર
 ડે, પોતાને મંદિર પેર; છાનો રાખ્યો છળ કરી, ગુણવતિએ ઘેર. શેઠાણી તેડી હેજમાં, વિવિ
 ધ કરવાને વાત; પેલો મોર કયમ મારીયો, કહે વિસ્તારી વાત. કુણુ લાભા કેમ મારીએ, કય
 મ કીધું ભોજન; તુ કયમ જર વિદ્યા રમી, કહો તો માને મન. કલાવી પુછ્યું કામની, કહ
 યાં નારીએ કેણુ; રાજી માંહી પરદે રહ્યો, શુણુ વનીતાનાં વેણુ. ચોર સાથે મોર મંગાવીયો,
 માર્યો મેં મારે હાથ; ભોજન કીધું જાવતુ, સંભોગ કર્યો તે સાથ. કટારે કાટ્યું કાળજી,
 નાંખી દીધો નીર; એવુ કામ એમે કર્યું, ધારણુ રાખી ધીર. મહિપે માંહેથી સાંભળું, વચ
 ન કામનીનું કાન; સાચુ માન્યુ સો વસા, માણુ ઉપર માન. સંદેહ કાંઈ રહ્યો નહીં, નર

હી ભેદ કે જ્ઞાત; પોતાને કાને શુણ્યુ, આપ થઈ એકાંત. સ્ત્રીને દેવી સુળીએ; જેમ દેખે ખા
ધુ ગામ; નિરમળ જાત થઈ નીચનાં, કીધાં જેણે કામ. લુટી લેઈ લક્ષ્મી ખધી, દેઈ દેશોટો ઠં
ડ; જુવો કરમ એવુ કર્યું, લક્ષ વસા થઈ લંડ. દટાવુ ચઢિતા વિચમાં, માફ જાને માર; પ
રવાર સહી માળે કર, પ્રઠિટો કર પ્રહાર. મહીમા વધાર માળણ તણી, દેઈ સરપાવ આ દિશ;
સવારે એ શાહુકારનું, છેદી નાખુ શીશ. માન્યું મોઢે માનની, વળતી રહી સી નુન્ય; હજુતાં
પાપ શાનુ ગણુ, માફ કરે શું પુન્ય. પોપટ કહે પ્રભાવતી, રી થારો એની પેર; સાચી કેમ
થારો સુંદરી, કેમ જશો જીવતી ધેર. શુકને કહે છે સુંદરી, મુરખ તાહરો મેળ; રાજા એને
પિલરો, કાઢરો તાણી તેલ. લક્ષ્મી એની છુટરો, શુળી દેશે તરત; કંથ સહિત ખાધુ કુટંબ,
મહિષ પમારે મરત. શુક કહે સુણ સુંદરી, રહે આજુની રાત; શામા તુજને શીખવુ, એહ
વિજરી વાત. મારા વીર કહે મુને, એતો અચરજ હોય; કાને રાજાએ સાંભળ્યું, કાલો નવ
હાયકોય. શુક કહે સુણ સુંદરી, વાર વાત વિવેક; શેઠાણી સમજે નહી, નારી કરાનેક. માળણ
એતાવ્યો મહીપતી, પટારે મેલ્યો પાણુ, સાંભળજે ભીંત ભાટકા; કહી વીનતાએ વાણુ. મનમાં
એતો ગઈ માનની, એતો અચરજ હોય; પુરુષ હશે પટંતરે, કળી શકે નહી કોય. તે વેળાને
તે ધરી, કરવી વીજરી વેદ; મુકરી ગઈ એ માનની, જ્ઞાંત ન રાખે ભેદ. સાંભળ સઘંપર સલક્ષ
ણી, મેં જાન પમાર્યો મરત; નદી નીરમાં નાંખીયો, એટલે જગી તરત. પરયો દાસકો પેટ
માં, ખોની ધટીકા ખે ચાર; એ સ્વપ્નું કે શું હરો, પુછું તને વિચાર. રૂડું કે ભુડું હરો,
હરો પુન્ય કે પાપ; સદેહ મારા મન તણી, કહે સઘંપર તું આપ. ઉત્તમ જાતી આપણી, કર્યું
નીચનું કામ; સ્વપ્નાધ્યાય શોધાવિને, ભજવું હરોનું નામ. વળતી તો આળસ તણ, તનમાં
પ્રગટયો તાપ; હાય હાય એ શું હરો, પ્રઠડું ખેડું પાપ. માળણ કહે શમણું કશું, એ તે શો
ઉતપાત; મારા સમ સાચું કહો, વીગત તણી જે વાત. ફટ ફટ ભુંડી પાપણી, માળણ. મુઠ
અજાણુ; એ સમણું સંભારતા, જાણે મારા પ્રાણ. વધરનવ ધરમીજી અમે, કરીએ રૂડાં કરમ;
માંકણપણુ નવ મારીએ, ધારો એવો ધરમ. જુહી વાત ન જલપીએ, સોગટા ન કહું મારથ;
એ શમણું માફ થયું, માનસીક પાપ વિચાર. ભુંડું એ મુજને ભજ્યું; નરમદામાં નહીરા;
ખટ મસવાડા જવ ચર, ત્યારે પાવન થઈશ. મોટું કુખ મહિપતી તણું, વેઠે છે ભુંડી જીખ;
તે કુખે હું દુખાણી, એતી દોવાનજી દુખ. મોર મોર હું અંખતી, વિસરતો નથી વેદ; અંખ
નાએ શમણું થયું, જ્ઞાંત નથી કાંઈ ભેદ. માફ ચાલે તો હું મર, જડે રાયનો મોર; રાત દી
વસ અંખુ અમે, ચંડાળ હરો કોઈ ચોર. જેવી હોયે અંખના, તેવું શમણું થાય; હું તો એ
ન જમતી નથી, તો ક્યમ રાજા ખાય. રાજા નીસરયો ખારણું, પ્રીતે ખેઠો પાસ; પાંચે લાગ્યો
તે નારને, સુંદરીને સાખારા. ઉત્તમ જાતી તુજ તણી, નીચ તણી શો સંગ; અવળાનું સવળું
કર્યું, અભરાવે આપણું અંગ, ચારી ખાધીતો તાહરો; સ્વપ્ન સાચું કીધ; થયું મન મુરખ
માહર, નીચે માની લીધ. મસ્તક મુંડન માલણ તણું, છેધાં નાકને કાન; ખરવાહન કરી ફે
રવી, કીધું વરણ વાન. મોઢે કેવરાવ્યું માલણુ. જુહી થઈ તે જોડ; એ હકીકત એની થઈ, મુ
ક્યો મનનો મોર. સતી શેઠાણી સાધવી, ઉત્તમ કુળમાં એન; મહીપતીએ મોઢે કહ્યું, તું તો
મારી ખેઠેન. શેઠાણી સંતોખીયાં, કરી વીજરો વાત; ધરમાં રહી તેગોસ્તી, રીઝ થકી એ રાત.
એમ વિજરી આવડે, તો તો જાને તરત; વગર સમજે નવ જશો, માથે આવશેમરત. સાખા
સ પંખી પોપટા, શાખાશ પરમ પવિત્ર; શુભ વિધા તે શિખવી, ચાતુર જેહ ચરિત્ર; દસ ક
થા પુરણ થઈ, વાણી વેદ વિલાસ; શ્રી ગૃહ માળવી વીર સુભ, કહે કવિ શામળદાસ. એતા

વક્તા સમજતા, કહે કવિતા કરજો; શામળ ભટ કહે ખોલજો, જ્ય જ્ય સ્ત્રી રણછોટ.

વારતા ૧૧ મી

ચોપાઈ- સ્મરણ કરૂં શ્રી સારદા માય, પુણુ શ્રી ગણપાતના પાય; શુક ખોહોતેરી કહું સ
વાદ, અંતરમાં આણી ઉલાસ. એકાદશમે દિવશે નાર, આલી ચતુરા કરી વિચાર; સંખ્યા સો
ળ શોભિત રાણગાર, હીરા જડિત અમુલક હાર. બુલે દરપણ મદ અંગે ગળે, આનો પોપ
દે પાંજર તળે; પોપટ દીધાં બહુ માન, કયા રૂઢી સાંભળાવે કાન. સલક્ષણી તું સાંભળ વાત,
શીદ પધારે માઝમરાત; સાંભળ કીર સુખિણી થાઉછું, જરૂર પણે જરૂરી બઠોછું; તારી શિક્ષા
તે મનમાં ધર, સફળ જન્મારો મારો કર. સાખાસ સાખાશ વહેલાં આવજો, લાખેણી વાતો
લાવજો; ખાજો પોજો રમજો રાત, આવજો પે કાટે પરભાત. સખળસંગ કેરો સુદરી, કરી વિ
જરી મનમાં ધરો; તેની પેરે કરજો તમે, આગળથી ચેતાતુ અમે. જસોદાએ જે રીતે કર્યું,
સઘણ ઘણીએ મનમાં ધર્યું; સંકટ પડે તો તેણું કરો, શિખો તો પરમદીર સંચરો. પગ ખેં
ચોને નારો રહી, કુણ તે નાર જસોદા કહી; કુણ હુતો સખળસંધ રાય, કુણ દેરા કુણ ગા
મજ માય. પોપટ પાયે લાણુ તુને, વોસ્તારીને કહેને મુને; પોપટ કહે શોભણી સુણો, ભારે વિ
ધા વિજરી ભણો. શુક પોતે સાંભળાવે વાત, રામા રહી સાંભળવા રાત. ૧૦ દોહરા-ઉ
તરપંથ શુભ અવનવો, ગાંગડિયુંતાં ગામ, વિજયસંધનો દીકરો; નંદસેન નિજ નામ, ગામ મ
ધે ગુણીયલ વરો. છત્રસંધ એક છેલ, વરણાગો બહુ વાકડો; માણે મોટમ મેલ, પાંચ છાગાં
રહે પાધપર. તાતી આંધે તરવાર, મનમાંની ધેર માનની; નીરમળ કુળની નાર, પ્રોત ઘણી પ
રુપરે. અળખામણી નવ થાય, રમે જમે રાણુ રહે; પાન સોપારી ખાય, ચતુર નર આલ્યો
ચાકરો. સરખા સરખો સાથ, પુચ વહુ તેની પ્રેમદા; હેતે વળગી હાથ. સુખ સંખ્યાએ સુવ ન
હી, નહી આવવા પાન; રમત રૂઢી રમવો નહી, નહી ગાન કે તાન. રાણગાર અંગ સળુ ન
હી, ન કરે કોરુ વાત; સહી કપટ મહા દુષ્ટી, નિર્ગમુ દીનને રાત. ઘણી કહે ધરણી સુણો,
અપ્રીતી આપી આશા; આતુ અચાનક એકલો, પુરા થતે ખટ માસ. અવધ અમે ચુકુ નહી,
હેતે વાહયો હાથ; રણ્યા વિના વન નવ મળે, સોંઠે મારો સાથ. કરો વાંચદો તે ગયો, વહયો
પોતાને વાટ; ધેર ધરણી એકલી, અંતરમાં ઉચાટ. એમ કરતાં દીન વહી ગયા, આછા ખટ
માસમાં ચાર; સાભરી તેને સુદરી, અતિશો દુખ અપાર. અણ ખોલ્યોને એકલો, પરવશિએ
તે પંથ; અથ સળને સંચરયો, કામનો કેરો કંથ. વેડાંગ ખેડાવે વાંકડો, ધારણ રાખી ધાય;
અટલે એક કૌતક થયું, મોટું મારગ માહય. ચાંપાનેરે ચતુરનર, આલ્યો બાણુ સુબાણુ; દિવસ
માંચ ઘડી પાછલો, કરવા માંડ્યું પલાણુ. સરોવર પાળ એક સુદરી, ભરતી દીઠી નીર; તેણે
દેવાંસી દેખીએ, શામદ શુર રારીર. વિનતાએ વિચારીયું, ધર મોયો ગંભીર; કે રણ મોહયો
રાજવી, નીરખુ એનું નીર; પુછી વાત પરતરે, સાચુ ખોલ સુબાણુ; ધર મોહો કે રણ વિરો,
વધન વિચારો વાણુ. રાજવી કહે રામા સુણો, ધેર અમારે બઠ; વિનતા વાટ જોતી હશે, મા
ટે ખોટી ન થાઉ. ખટ મહીના પુરા થશે, આછા છે દીન તરણુ; મુને ન દેખે માત્યની,
નિરચે પામે મરણુ. કોલ દીધો છે જે અમે, માટે ચીંતા થાય; હાલ્ય હસ
હયા વલે, ચિંતામાં એ ચીંતાય. હેત કરી હસી પડી, મુરખ છે
એ મેળ; કહ્યું માનનીતું માનવું, ખરો નહી એ ખેલ. સ્ત્રી ચરિત્ર નવ આળખો, ધરણુ ન
જણો; પેરે, બુલતી જર કરતી હશે, ગુણવંત તારે ધેર. પુરણ દેખાડુ ધારણુ, શીખતુ જરી વા

ત; મંદીર રાષ્ટ્ર માહરે, રહેા આજુની રાત. રાયોત કહે રાણી સુણો, ખોલો શું આ દોરા;
 ઘેર જાણે તુજ ધરવણી, તોતો છેદે શીરા. રઝગે મારાં છોકરાં, લોકમાં ખોડ લાજ; અમુલ
 ક અશ્વ ખોડ અમો, કુણ કરે એ કાજ. વચન દીધુ વિનતા પ્રત્યે, વચમાં આપ્યા ઘરા; રૂઠું
 કરશે રામજી, જરા આપે જુગદીશ. સખજસંઘ સ્વામી માહરો, ગુણવંતુ છે ગામ; હું ગુણવંતી
 ગોરડી, જસોદા માડૂ નામ. મંદીર મારે રાખશું, રમે જમ્મે રહેા રાત; વિનતા ચરિત્ર જોઈ
 વળો, પ્રકટે ઉઠી પરભાત. આવી ખેઠી અસ્વ પર, ચાદર આદી અંગ. ધુંધટ તાણ્યો તેણે ધણો,
 જુવો જસોદાનો રંગ. વેરાંગ અમુલક વાંકડો, દોરે આગળ ધઈ કંથ; ખેઠી ઉપર ખાળકી,
 પરવરીયાં ખે પંથ. સખજસંઘનું ધર કીયું, કીહાં જસોદા નાર; પુછા પુછે આવીયા, દેરા મહે
 દરખાર. ખેઠા સખજો ખારણે, રાયોત કીંધા રામ રામ; ક્યાંથી પધારયા કુણ છે, સ્થોર કરી
 આપ્યો કામ. મળ્યા ભેઠ્યા ખે મલપતા, હેતે પ્રિતે હાથ; મંદીરમાં ગઈ માનની, સ્નેહ કર્યો
 તે સાથ. ખારોએ ધઈ ખાળા ગઈ, પણુષટ પુરણ પેર; પાણીનું ખેડુ ભરી, ગુણવંતી આવી
 ઘેર. પલંગ પાથર્યો આરડે, પરસાળ મધ્યે એક; આરડા ખે અટારિયો, વાસ તણા વિવેક.
 મળવા ગઈ તે માનનિ, ચોત ચાતુરી એન; દાદાભાઈનો દીકરી, ખડૂ પીતરાણી ખેન. સગ
 પણુ અતી સાહાડુ તણુ, સ્વસુર પક્ષનું સાર; અનોખમ અસ્વે આવીયા, ભારે પડીયા ભાર.
 કંથ કહેરે કામનિ, પડણાગતની પેર; એ ક્યાંથી આવી ચઢે, ગંગા આગસુ ઘેર. શાકપાક તરતી
 ખતર, ખાન પાન સુખ સેજ; ભકતી ભલોપેરે કરો, હાંડે આણી હેજ. અતુર કંથ ચોરે ગયો,
 જમ્યાં ખેસી ખે જોર; ક્યાં મનમાં ચીંતા કરો, હાંકી છુટ્યા હોર. જરૂર પોર ગઈ જમની,
 આનંદ અધિકો ધાય; સ્વામી ધરમાં આવીયા, સ્થિરે કર્યો ઉપાય. ગરખે ગાવા જાઉં છું, કહે
 જસોદા નાર; સાચવજે આ ખાળને, ભારેખમ ભરતાર. સંકેત કરેલો સુંદરી, આવી ખારીયે
 આપ; પડણા પાસે પ્રોતથો, સુતી ગણ્યું નવ પાપ. એ પંથીને પેમદા, રંગે રમે છે રાત; કંથ
 ખાળકને સાચવે, વિપરીત સરખી વાત. દરા મહીનાનો દીકરો, રોવા માંડ્યો રાગ; ધણી ધવ
 રાવા કારણે, લેશ જરે નહીં લાગ. પડણા ખોલ્યો પ્રીતથો, દીક ખનાવી દાઢ; ખાળક એક
 ઝત પામીયો, દિવશ થયા છે આઠ. ધણીને ધાવણ ચઢ્યું, આપો ધવરાવા કાજ; આ પો
 ઢયા છે આરડે, લેશ ધરો માં લાજ. ખાપે તેડ્યો ખાળકો, ઝાંચો આરડા માંહ; અંધારે આ
 ધ્યે અરભકો, તરણિયે તેડ્યો વ્યાંહ. ધવરાવ્યો હુલસાવિયો, વિનતા કર્યો વિવેક; ચરિત્ર ર
 માડ્યું ચીંતની, નાર તણા જે નેક. પાસે ખેઠી પેમદા, સુત સોભાવ્યો સાથ; પોતે તનને તેડ
 તાં, હેતે અડીયો હાથ. કાંક વાંક વિનતા તણા, કાંક પુડપનો પુર; આવડુ વાહું અરભકુ, ના
 રીમાં ખડુ નુર. મારયો તમાચો માનની, ઉઠારી મેલ્યો અદ્ય; લાખિણી પુડપ લખાવિયો, શી
 કા દીધી સદ. ગોરી આવી ધર વિરો, ગાઈ ગુણવંતાં ગિત; વાત કરી વિનોદની, પુરણ આણી
 પ્રિત. પ્રાતઃકાળ પ્રીતે થયો, સળંગો અસ્વ અનુપ; સાડુને કહે શિધાવશું, ભારે કરમનો લુપ.
 જસોદા જળ ભરવા ગઈ, કુડ ન જાણે કંથ; છીડે ધઈ ધરમાં ગઈ, પરવરે પંથી પંથ. પ્રાગુણ તો
 તે એક છે, જાણે નરને નાર; વળી વહેલા પધારજે, વાલાનો વેવાર. સુતો સખજ જઈ સાધરે,
 ગયા પડણા ગામ; પાણી ભરી આવી નહિ, કામજુગારો કામ. વોળાવા વિનતા ગઈ, મળ્યા
 ભેઠ્યા ખે મેળ; તમ ઘેર એવાં તાડણી, ખરો દેખાડ્યો ખેલ. સહુકો નાર સલકણી, વાણી
 ખોલો વેઠ; જોખ્યો ઘેર જઈ પારણુ, ભાણુ તારો ભેદ. નર કહે નારી સુણો, સ્નેહ કર્યો તમ
 સાથ; ખારી પાસે એકું નથી, જે આપુ તુજ હાથ. માનની કહેરે મિત્ર સુણ, નથી મારે કાંઈ
 ખોલ; ઉતરે પ્રતની તાવડી, દસ દુઝે છે જોડ. ખોટ હોય જે તાહરે, આપુ ધરણું ગઈ; મુઠ

નિત્યે સંભારજે, જો સરે તારો અર્થ. ઝેર પોતાના પગ તણાં, પાંચસે કરા પ્રીત; સોંપ્યા હાં
 થ સામઢ તણે, રામાની એ રોત. આપતાં આદર નવ કરે, ગાળો દેતો જય; રાંડ માંડી તુ
 જ મારશે, કુજેત શા કારણ થાય. ઉતમ જાતની અધમ ધેર, રાજની માણે રંક; પંડીતની
 મુરખ ભોગવે, એતો આડે અંક. યુરાની કાયર ભોગવે, શાહની ભોગવે ચોર; કળિમાં એવી
 કામની, કરે અંધાર ધોર. વોળાવ્યો વરણાગિયો, આપ્યાં પગનાં ઝેર; અવળી પ્રીત અખળા ત
 ણી, કરે તરણનો મેર. પરણ્યા નરને પરહરે, નિયપે નિસરી જય; અમ્રત રસને પરહરી, વિ
 ષ હળાહળ ખાય. એવાં એકે એનેકધા, બહુધાં જોયાં ખાહાર; ખ્યાલ ન લાહુએ એહનો, ત્યાં
 સુધી નોજ નાર. અણુ ખીલ ખેડીએ, મારોએ મોકમ માર; નીપાત કરે કે નીકળે, વીનતાનો
 વેપાર. ચોપાઈ-પ્રાણુણ વોળાવે રૂડી પેર, ગુણવંતી આવે નીજ ધેર; એટલે પનઘટના
 ઘાટમાં, વાલંદ એક મળ્યો વાટમાં. તેણે સરવે સાંભળ્યું કરણ, અધિક પાંસળીં નહીં આવરણ;
 દીઠા સ્નેહ પંથીની સાથ, દીઠાં ઝેર આપ્યાં તે હાથ. વળ્યાં જુમ્યાં આલીઘન દીધ, અરસ
 પરસ કસોલજ કીધ; વાસ લણી તે વાલંદ વળ્યો, માંડી માનનોનો મારગ મળ્યો. અલ્યા હ
 જમ શી ગત તાહરો, માનનિ કહી દીઠી માહરી; ત્યારે તેણે જોડ્યા હાથ, સ્નેહ કરી ખોલ્યો
 તે સાથ. અસ્વાર અશ્વ ઉભોતો એક, નારીને તે નરશું નેક; અધિકો મેં દિઠા ઉતપાત, વિ
 નતાતો કરતીતો વાત. કરગરોને પગે લાગતી, માન ધણુ મેનત નાગતી; કરગરતી કળકળતી
 કામા, બહુ રંગ કરતીતી રામા. આવજો ધેર અમારે આંક, લમા કરજો અમારો વાંક; ગળે
 હાથ તો વાહ્યા ફેર, આપ્યાં તેને પગનાં જેર. કુણુ જણુ મન શો કાયદો, વળી કર્યો ખી
 જે વાયદો; તે નરને વોળાવ્યો તીર, આવેછે ધેર ભરોને નિર. એ સરવે દીઠું છે અમે, તરણી
 લક્ષણુ જણો તમે; એવી કહી હજમે વાત, થયુ ઉઘાડુ સરવે ખ્યાત. દોહરો-વાધને વળી વ
 કારીએ, છેડ્યો મોટો સાપ; રાસ તજી નહીં લક્ષધા, પુરણુ પ્રગટયુ પાપ. મરકટને મદિરા ચ
 દો, વીંછી કરડ્યો વેદ; વ્યંતર એવે વળગિયુ, ભણે ધણુરો ભેદ. રજપુત ને વળી રંડુવો, શુ
 છું રંડાની રીત; પ્રતિજ્ઞા પોતે કરી, પરહરી પળમાં પ્રીત. માડ ન હવડાં માનની, તોતો કો
 પે ધરા; દેરા બધાનાં દેખતાં, છેડુ શામાનુ શિસ. મુકુ એને જીવતી, તો ધશ્વરની આણ; અં
 દ્ર સુર્ય પે શાખીયા, વેદ વચન નિરવાણ; ગોહત્યા કીધો ધણી, સ્નિહત્યા લક્ષ સાત; જશોદા
 મુકુ જીવતિ, કોપે અંખા માત. એહ પ્રતિજ્ઞા અંતરે, કંથ કરી કરંજેર; એટલે જશોદા જળ
 ભરી, આવી મોડામોડ. પોપટ કહે પરભાવતી, શો ઉતર દે એહ; અધિક વાંક અરણ્યવ સમો,
 માનનીને શિર મેહ. જીવતિ જશોદા ઉગરે, પતિ પડે કયમ પાગ; કયમ જર વિધા કરે, કહો
 જડે તો જગ. કરંજેરે કયમ કંથડો, રહે ઘરતો કયમ ઘાટ; માંડી આશિયાળો કયમ રહે, વેદ
 ખતાવો વાટ. પ્રભાવતી કહે પોપટા, ધેડો થયો ગમાર; પરતિજ્ઞા પોતે કરી, વળતો શો વેવાર;
 જેર માગે જશોદા કને, શો ઉતર દે ત્યાંય; વિજર વિધા એ શી કરે, નાવે માન્યા માંય.
 પોપટ કહે પરભાવતી, રહો આજની રાત; પતિ પામે લગાડીયો, વિસ્તારી કહુ વાત. સાખાશે
 શુક સલક્ષણુ, શીખવ એતો સધ; ખીલ વિધા ખાપડી, એણીએ વાળીએ હદ. મંદીર આવી
 માનની, કેડેથી આવ્યો કંથ; મુખ દીઠું મોટું ધણુ, અતુરા ચેતી અંત; પતિ પોતાને ધુધીયુ, જ
 જ ભરતાં શી વાર; પગના જેર એ ક્યાં ગયાં, કહો નવરંગો નાર. સગો એ કુણુ તાહરો,
 કયમ લોપી એને લાજ; વોળાવા ગણ ખારણે, હવું તેનુ શુ કાજ. મોહોકાણુ હતી માંડી તણી;
 ધણુ કુખની ધેર, કંથનુ કીધુ કાયદું, આપ્યાં પગના જેર. કટાર લોધો કર કામની, સં
 મારયા ઉમીયા ધરા; વણુ વાંકે મરવુ પડે, તે હત્યા તુજ શીશ. કસો ખાળક કળકળે, રાધ

અરશે એ આપ; ખાળ હત્યા એ તુજને, પ્રહિલુ ભોગવજે પાપ; શા માટે મરે સુંદરી, કહે ને સાચી વાત; પરાણે પરાણે તજે પ્રીયા, આવડો શો ઉતપાત. મુરખ માંડી માહરા ચીત તારામાં ચેત; ગાલે તમાચો મારીયો, હું તારે હેત. શીદ કીધું એને અકપલું, ગયો ધરમાં ગુણહીણ, ખાળક ધવરાવા કારણે. થયો કાણમાં કોણ. મારયો તમાચો માન્યની, કાઢી મુક્યો ખાર; મનમાં તે જાણી રહી, નિરમળ કુળની નાર. પરીયાણ કર્યું પરભાતમાં, વળાવા ગઈ હું વાટ; કંથ આગળ માંડી કહ્યો, ધડવા તારો માટ. ખાળ સુધિ તુ તાહરી, ખાળ રાજવીયાં રીસ; અધિક સગાં છે આપણે, કોઈ દીન ખોરો શીરા. કર નાખ્યો સ્તન ઉપરે, માટે ભાગ્યો ગાલ; મર્ધર જઈ કહેશે માહરે, વળતા કુણ હવાલ. ખીચ્યો તે ખારે ભર્યો, બંનેરયે ભરતાર; કોઈક દીન કાપત કાળજી, તેહ નમેરી નાર. મુજને કીધું માન્યની, ચેતી સધણ ચંત; જ્યાં ત્યાં મેં સમજવિયો, કુડું કીધું કંત. અથ ઈત માંડી કહી, વિપરીત તારી વાત; એતો નિરચે મારતો, થતો મહા ઉતપાત. સાખારા સાખારા સલકણી, હેતે આલ્યો હાથ; ભુલ્યે હું ભુલી ગયો, શીદ તજે મુજ સાથ. પગનાં જર તે આપીયાં, તેતો મળશે કોઈ દિશ; આખરે જાત જે આપણી, નાવત માડું શીરા. પોતાની જાંગ ઉઘાડિયે, પોતે પામીયે લાજ; કો આગળ કહી કયાં દહુ, ભલે વધારી લાજ. કટાર ગ્રહી કર કામ્યની, પોખવા માંડી પેટ; તાડું ધરુ તારાં છોકરાં, નિરચે મુક્યાં નેટ. નાગરવેલ તેં પરહરી, ચાવ્યાં પોપળ પાંત; શારદુલ સિંહને પરહરી, ઈછ્યું સંગીત સ્વાન. અથ ગજ વાહન પરહરી, કીધું અરવાહન ખેર; અત્રત ભોજન પરહરી, જમવા માંડ્યું જર. ખાવાના અંદન પરહરી, કઠિવચ વાલી કીધ; મુજ સરખીને પરહરી, દીલ તેં પરને દીધ. વિપ્ર રૂડાને પરહરી, પ્રીય કર્યું પાખંડ; ગયા તિથને પરહરી, દિવાનને ભરીયો દંડ. ધરની નાર ધરનો ધણી, જેતો અત્રત આણ; પર પુરૂષ પર નારીઓ, વિષ હળાહળ જાણ. પાગે લાગ્યો તેનો પતી, સતી સિરોમણ નાર; જીવતિ જખ મારી અમો, તુ હઈડાની હાર. લાજ રાખણ તુ લક્ષ્યા, તુ છે અંગ આધાર; જીવતદાન તેં આપોયું, તુ મુજ રાખણ ભાર. પ્રતિજ્ઞા પતિએ કરી, લક્ષ હજારાં કોઈ; પર નારી મુજ માવડી, કરગરી કહું કરજેડ. છત્ર તુ મારા શીર તણી, જીવ ઉગારણ હાર; લાજ રાખી મારો ખરી, તુ મારો આધાર. અમુલક જેડા જેરના, પ્રોઠાં ધરાણ પહોંચ; હતી તુ સાચી સુંદરી, નાવી હુની આંચ. જે એ વિદ્યા આવડે, જીવતી જરીએ જમ્યા; નીકર ધેર ખેશી રહો, ગોવીંદના ગુણ ગામ્યા. અગીયાર કથા પુરણ થઈ, કહે કવિતા કરજેડ; રામજાનકં કહે ખોલજે, જયજય શ્રીરાણછોડ.

વારતા ૧૨ મી.

ચોપાદ. પુણુ શ્રી સરસ્વતિના પાપ, જેથી અંથ મનોરથ થાય; હંસ વાહની જાણ સુજાણ, વેણા પુરતક પરકાં પાણ. ખારમે દિવસે સુધો નિંધાન, વિનતા માર્યાં વિવિધ વિધાન; ચતુરા ચાલી કરી વોચાર, સજ્યા સોળ અંગે રાણગાર. સકળ રાગ રંગે સોભીત, આભુષણ અંગે આપીત; અમક અમક ચતુરા ચાલંત, પુરુષહાર કહે ધાલંત. પોતે રમવાને પંથે પળે, આવી પોપટ પાંજર તળે; જુહાર જુહાર જીવતિને કીધ. માનનીએ મન માની લીધ. કામની ઉભાં રહો કારણે, પછી રમવા જાજે ખારણે; કાલે દીન કેવો કહાવરો, ધેર ધરધણી તો આવશે. શાખાસ શાખાસ ટુક તાહાર નામ. અમો જઈ છું જરી કામ, વચન પરસ્પર મનમાં વચ્ચાં; હેત ધરી ખંને જાણ હર્યાં. સીચ કરી રૂડું કહાવજે, પ્રાતસમે વહેલાં આવજે. ૧

દાઝીત બીર પડે તે ઘેર, પુરણુ વિદ્યાએ કર્ણે પેર. ભાવસંધના સુતની વહુ, આલાં નામ જી
 છું સહુ. કંથ તાણુ કલ્યાણી નામ, કર્ણે કામની રૂઠ કામ. વાત એવી પોપટે કહી, પગ
 એથીને ઉભી રહી; કુણુ કલ્યાણને આલાં કુણુ, તેતો નામ સાંભળીયાં ઉણુ. પોપટ તુજને લા
 ગુ પાગ્ય, એહ વાતનો સંદેહ ભાગ્ય; દારી કરતીતી તમ કર, ભોને વસ્તરે ધારણુ ધર. કામ
 શાંત થયો જેટલે, પોપટ વાત બોલ્યો તેકલે; વારપર ગુણવંતુ ગામ, નરપતિ રાજનું નામ.
 વરણુ અદાર વસે છે વાસ, તેજ પુજને પુરણુ પ્રકાર; ન મળે વ્યાધી ન મળે લાંડ, વણુ વાં
 કે કો નવ દે દંડ. ભાવસંધ કણખી કુળ કામ, કલ્યાણુ સુતા કેરે છે નામ; પરણ્યો એક આ
 લોં વહુ નાર, મહા કુટીરી અપરમ પાર. રૂઠ કુળની રૂઠ રૂપ, ભાવસંધ છે ભારે છુપ; ખા
 લુ પીયુ રમતુ રીત, નર નારીને પુરણુ પ્રીત. એક એકને દેખી મન કરે, મન ભાવતા કારજ
 કરે; એક દોવસ એક કંઠિતક થયું, લક્ષણુ એક ડોશાએ લહયું. નારી ખેઠી નાવા કારણે, એ
 દો સસરે તે ખારણે; એસી વરસનો અક્લ ધણો, નાવા ખેઠી વહુ ખેટા તણી. નાવાનો
 કામ અગ્યાર આપ, તેમાં ગયો મણીધર સાપ; ત્રણુ વામનો મોઠો સરપ. દિસંતો લયાનક
 દરપ. ધમદુત સમો નમેરો નાગ, ખેઠો નાવા કામે માગ; નારી નીર ભરી નાહ છે, સુ
 એ સરપ તેમાં જાય છે. તેતો સસરે દોઢા દ્રષ્ટ, કાઠાજતો પામ્યો ક્રુટ; રમે રામાને કરી
 ખાપ, જેતાં જીવ કાટીને જાય. સસરો જેવે નીચે ખાળ, જેના પેટમાં પ્રહરી કાળ; સરપ તે
 સામો ચાલ્યો જાય, ડોશાને દીલ ચીંતા થાય. નહી નાસવા કેરો કામ, કીધું એક કામનીએ
 કામ; સરપ દેતો આવ્યો છે ડોટ, કામનીએ આલી તેની કોટ. જીવતીએ કરી આલીએ, ખા
 જઠ તળે તેને ધાલીયો; નારી નાહી ઉઠી તરત, મણીધર તો પામ્યો ત્યાં મરત. ઉછાળી
 નાખ્યો આકાશ, તે વેળા નોતુ કોઈ પાસ; તે સસરે કીધું નીરમાણુ, મારી સરપ ઉડાર્યો જ
 ણુ. સો માણસથી તે ન સવાય, પોણી નાખ્યો પલકજ માહ; સસરો મન સમજ્યો સાક્ષાત, કો આ
 જળ નવ કીધો વાત. એ નારો જે મન ધારશે, સુત મારાને એ મારશે; એ વાતે કાંઈ અચરજ
 નથી, કો આગળ કહીએ જઈ કથી. સમજ્યો પ્રથ તણુ જે સુત, એકાંત તેડ્યો તેણે પુત; પિતા
 પુત્ર ખેઠાએકાંત, ભાગી તેનાં મનની જાંત. અરે પુત્ર એ વહુને છાંડ્ય, ઘરસુત ખીલથી માર્ય; જે
 તુ મારો પુત્રજ હોય, મન વિચારી જીગતે જોય. જે જીવતું મનમાં ચા્યો, તો એને મુકી દો રાખ્યા;
 એ વનિતા નહી મુકે વંરત, નિરચે તારે માથે મરત એને છાંડ તુ આટે આંક, પુછીશ માં વ
 હુ કેરો વાંક; આગળથી સુજે છે મુને, તારણી એતો મારે તુને. દોહરો- ખેટો કહે સુણુ ખાપ
 જી, વચન ન લોપુ આજ; તમારે મોઢે ખોલતાં, લક્ષધા પાસુ લાજ. રૂપે સુંદર સુંદરી, કુળવં
 તી એ કામ; કામ કરે ખહુ કામની, દિસંતી છે કામ. અમો વેચાણુ છું તમ તણા, કોહો તે ક
 રીયે કાજ; શા માટે છડાવશો, સાચુ ખોલો આજ. ડોસો કહે સુણુ દિકરી, છાંડ છાંડને છાં
 ડ; ખોલ કોઈક રાંકડી, તે સાથે ઘર માંડ. ચોપાછ. પુત્ર આશીયાળો ઉભો રહ્યો, પિ
 તા પ્રતિ એક ખોલજ કહ્યો; શા માટે છાંડવો એહ, નારી સાથ ધણા નેહ. કામ કા
 જ કર છે ધણુ, અંતોલ વઈતર છે તે તણુ; અક્લવંતી છે અનુપ, રૂઠ છે રામાનું રૂપ;
 આંધે છે તમારો ચરણુ, કહી વાત સુણુ છે કરણુ; ગુણવંતી શીરોમણી સતી, કુળવંતી મનોહર
 મતી. પીયર પનાંતી જાણુ સુજાણુ, પેમદા રૂઠી પચ પ્રમાણુ; ખીલ કરવી પડશે નાર, શા મા
 ટે મુકો એ ભાર. કુરૂપ હશે ખીલનો દેહ, સંભારવી પડશે ત્યાં તેહ; જેહ તમો કહો તે કી
 જીએ, તમ વચન મસ્તક લીજીએ. દોહરા. ડોસો કહેરે દીકરી, ફરી ન પુછીશ
 વાત; એ રામાને રાખશે, તો થારો ઉતપાત. દાદાને વશ દિકરી, ફરી ન પુછી વાણુ; ખોજે

દિવસે ખળ કરી, જીવની મુઠી બંધુ. ત્રીણ સત થયાં તેહને, એ સત આપ્યા લાંચ; કાઢી મુ
કા કામનાં, ખરચ થયા સત પાંચ. અચરજ પામ્યા અધિક જન, શો એ અક્ષર આંક; શાથી
છેડા એહને, વડુ તણા શો વાંક. પાપ એહ સસરા તણાં, પાપ કંચના કાલ; પુર ખણુ એને
પરજીએ, જીવની ન મળે જોડ. એક ગરબની દીકરી, કાનણુ જાતે દોડ; ખોળે દિવસે લાવો
આ, નારી આણી મેહ. માનની મન વિચારીયું, પરદી પોતે ધર; સત આધીને તે ગંધ,
તેના પડાસી ધેર. તે પડાસી લાંબી, બાધે હેત હથીયાર; તેને ગંધ તે ગોરી, ભારે કર્યો
ભરતાર. દિવસ કેટલા વહી ગયા, અચરજ અધીક હોયે; જાણુ સસરા એકલો, અવન નજણુ
કોય. કંથ પોતાને: કળકળે, મુરખ છે એ પાપ; આવી રી મેં તણ. પ્રગટયા પુરણ પાપ.
જેને ધેર ગંધ ગારી, હેરે મોડા મોડ; બધા ગામમાં એ શર્મા, જીવતી ન મળે જોડ. વાંકી
ને વરણાણી, રી અને રાણ; સારા ને સલકાણી, માનની મદ મછરાણ. પરમાર માટીનો
મળતાં, નિત્ય આવે વાસ; જીવતા સાથ જારી રમે, પ્રીતે રહે તે પાસ. તેણે મન વિચારી
યું, વહેર પડતે સી વાણ; દહાડો કામ કુંડુ કરે, કોઈક દહાડો હાણ. પરમાર જાત પવિત્ર
નર. મળતુ મણી સાથ; એતા કાર છે નાચનાં, હજુ તેને હાથ. પરમાર કહે સુણ પરમદા,
પરંતુ નહીં કંઈ પર; આજ થકી આતુ નહીં, હું તો તારા ધેર. કંથ જાણુ જે તાહરા, તુજ
યું રાખે રત્ન; માર કે પછી ભાહર, છેદાય એકનું શોસ. ઇશ્વર આજુબે આવીએ, કરીએ
તુજયા પ્રાન; આશા મુંકા અમતાણી, અમ્યા જમ્યાની રીત. કરગરીને કહે કામનો, ચતુર વો
ચારો અંત; પ્રીત કરે પરમાર તુ, જખ મારે છે કંત. તુ ખાઈ છે કંથથી, ભાવટ કાડુ આ
જ; પછે મહાલા મુજ મંદીરે, કરો નીત રીડાં કાજ. માલ મારા માટી તણા, તે ચવરાણ
તરત; આજ મધ્યમાં આવજે, મેળ પમાડુ મરત, વાડ કાલી તેતો ગંધી, નિરચે કરી નીરધાર;
પ્રહર રાત ધેર આલોચા, બામનનો ભગવાન. વાળુ પોરરચુ વિધિ વિધિ, કુર કંધને ખાંડ પ્રીત
કરી પેઠીયો ધણી, મન ખોટયા માર. ખેટો તમાકુ તાણુવા, દિલ આંચે તે દીશ; ખરણ, મુક્ય
વા ખાતયા, સ્વામાનુ છેડ સાંસ. પારે તેરયો પરમારને, મારયો મારોસ્વામ; કહે વ્યાં તેને કા
લાંચે, નવ જાણુ કોઈ નામ. જતા કારણુ તે ગયો, તંડણી પચને તરત; ધર રોર છે જુલુવાં,
માટી દોઢા મરત. કામની કહે મેં કંથ હાથે, દાટો એને આજ; રમે જમે મળ કરો, લેશ
ધરો માં લાજ. ભાવટ કાઢી ભવ તણી, જેની ધરતાં જાંત; હવે ખોક કોની નથી, આવો ની
વાંચકત. પરમાર મો દાણ પાપણ; માટી કીડા કામ; ચંડાળણી હું તો ખરી, હવારો તુજ ના
મ પ્રકંઠો મારા મારયા, બધા એ તારા દાણ પ્રાંત તણ તે પલકમાં, સ્નેહ કરવા મુજ સા
થ. ખવડાવ્યુ એણે ખાંતથી, જેવળ્યા ગળગાર; તેને માગી નાખતા, કાણુ ન લાગો વાર. પા
પ હરો જે પુરપના, તે કરશે તુજ પ્રીત; તેની વસે તેં એહની, કરશે રી રિત. મારયા તે
તો ધર ધણી, વાડ ન ધરયો બહાલ; હું તુજથી કે' કેમ દર, રુ મુજ કરશે ન્યાલ. જવા મારયુ
જેથી, પરસદા લાગી પાગ; ખાંડ ખોટી આં. મુને, પછે જાને તમ જગ. કળા કાદાળે આ
પ્રેમા, જીવી ખોદવા દાવ; તેની તરવારે તેહન, શાનાએ છેડયુ રીસ. રુકુ જેને લખતા, હજ
મરડતા બધા મુઠને આસીયાળી કરે, વાત જગતમાં થયા. પ્રાણી કીધ પરમારને, પછે વિચારી
જાત; હવે હું હાંમત સો ધર, રિવો છે જીવાન. માટી મણી નાખીએ, મારયો પ્રીત પરમાર
હવે મુખ કપન દાખતુ, રોમે કપન સંચાર. પુણ ખાંતર પાંચ મારી પમ મરડ; દાણીને
માટે માંડીએ. હવે તંડીએ કંઈ મિત્ર હતા માટી તણા, કેવળ આંચો વાત; એહ મારયો
ખાંડે, આંધ્રિ હુધી ઉત્પાત. લોહ મહત્ત્વ ત્યાં લક્ષણ; પરંતુ કાદવા ને, કુરી મુવા રીચીઆ

સહુ, પગલુ ધેરનુ ધેર. એક હાકયમ ખીજે પગી, ત્રીજે વણીક વજર, ચોથો કાતુરો સીપાઈ ધારણુ રાખી ધીર. ખહારજ રાખ્યા લોકને, ધરમાં ગયા જણ પાંચ; તેડી એકાંતે તારણી અ ધોકી કીધી આંચ. પગલુ નીકળતું નથી, અથરાયા આડે આંક; સાચુ ખોલરે સુંકરી, વિનતા તારો વાંક. કાન નાક તારા છેદશું મુડશુ ચોટલો સીસ પંચ ઘટાળી પ્રીતશું આજ હિગમતે દિશ. ગરથ રહ્યો તારો ધણી, આપો અમને લાંચ; નહીતર મારશુ તુજને, અધિપતિ અમો છુ પાંચ. ભામનીએ જુડા જાણીઆ, કાલો કરશે દીશ; એક એક આધા તેડીને, છેદ્યા પાચેના સીસ. યુમો પાડે ખાર સહુ, રાત અંધારી ધીર; રધયત જાણે રાતમાં, ચોપાસા છે ચોર. આપવા તેડ્યા આરે, ધણીક પરદી ગરથ; પાચેને પ્રાજે કર્યા, શામા થક શમરથ. મોટું ધ રહે તેહનું, વિપરીત કીધી વાત; પેલા ખે પડ્યા હતા, સોભ્યા સાથે સાત. ખાર આવી યુમ પાડતી, પછાડી નાકા ચોર; તસ્કરે પાંચે હણ્યા, લોકે કીધો સોર. દો દસ નાદા લોક ખહુ, થ યો તે પ્રાતરાકાળ; વેર વાળી જતા રહ્યા, જાણ થઈ જંજાળ. માલ લુટાવ્યો માનની, સતિ થવાને જાય; પાગે લાગે પુર ખધું, જયજય રાખ્દ ખોલાય. જે ધરનાં ત્રત પામીયા, દેઈ ગ યા તે લોક; જમ મંદિર સાથે સંચર્યા, શામાને નહી શોક. પોતાનો જે ધરજી, તેને કીધો સાથ; સ્વાર થઈ અમ્મી ઉપરે, શ્રીકૃણ લીધું હાથ. ધર આપ્યું એક વિપ્રને, આપ્યાં વસ અ ન દાન; સતી સતી સહુકા કહે, માનની પામી માન હાથા દેછે હેતથી, કરે છે કંકુરોળ; કેસ ર આડ કુમકુમ તણી, મુખ તાતા તંખોળ. અમ્મીની પુટે અધીક જન, નાણું વેરતો જાય; શમશાન મધ્યે શામા ગઈ, ત્યાં રું કઠિતક થાય. કો પુજે અરચે પ્રીતથી, કોઈ નમાવે શોશ; સતી સતી સતી કહે, માણુ નહી કોઈ મીશ. કોઈક માગે દોકરા, કોઈક માગે દામ; કોઈક મા ગે રાજવીધ, કરે સહુ સહુના કામ. કો કહે સત તારા સમુ, હીમત રેહેજે હાથ; પાગે લાગે પુર ખધું, સ્તવન કરે તે સાથ. લાખ લોક જોવા મળ્યા, વાગે ઢોલ નીશાન; અખીલ ગુલાલ ઉડે ધણા, પંચ કરે પરમાણુ. સંસાર ખધો સતી કહે, વિખાણે વિશ્વ વિવેક; ખીજુ કો જાણુ નહી, નારી ફેરા નેક. સંસારે પહેલા પરણતનો, જાણુ સધળો મર્મ; કામ કર્યા જે કામની, ધારયો એવો ધર્મ. માન ઉતાડે એહનું, ધાય છે પરમ પવિત્ર; અન્ય કોઈ જાણુ નહી, ચતુરાં તણા ચરિત. ધાલ્યા કુડાળે લોકને, વાજે ઢોલ નીશાન; ધીર સોર ગાજ રહ્યો, કોઈ રાણુ નહી કાન. લાકડી લઈ રોસો ગયો, વહે જ્યાં ગંગા નીર; સ્વામી સાથ સતિ ખજે, ધારી હૃદયે ધીર, સત ગારાં સરપણુ તણા, જોજન કીધી જવાંજ; કુમકુમના હાથા કરે, કરી પીળ કપાળ. ગરમો ગામ્મે ગીતમાં, તાળી વજરે તાન; પાગે લાગે પુર ખધું, માનનીને ખહુ માન. સ્વામી સુવારયો કાનમાં, ધૂતમાં ખોળ્યા વાળ; પાવક પ્રગટાવ્યો પરમદા, કીધું ઝાકમઝાળ. અતી ધ ણા આનંદ છે, નથી જાણતી નાર; કલંક કોઈ નથી જાણતું, ભાખ્યાન કેરો ભાર. સ્વર્ગ કા જ સ્વરૂપિણી, જત નગારે દેઈ; કોણુ કલંક ન જાણ્યું જીવ્યાના જરા લેઈ. રોસે વિચારશું દિલ વિરો, મેના મોડુ મોડુ; કલંક એનું જાહેર કર, પોચાડું મન કોર. કુંડી ફેરવું દેશમાં, કર એ જુડો ભામ; છમ્મે મારયા છેતરી, મારયો પોતાનો સ્વામ-હળવે હળવે રોસલો, ગયો આતાનો પારા; શ્રીજા સ્વરથી પોસીયો, સસરો કહે સાખાખ. પન્નગને પ્રાજે કરયો, વળતો મારયો કંથ; પરમારને પોટયો પ્રેમ, ચતુર વિચારો ચંત. વળતા પાંચ પ્રાજે કર્યા, એમ થયા તે આંક; સતી યાજ્યાં સુંકરી, કરી રીધે કન્યાદાક. કાદી નાંખુજું, કામની ચીત તારામાં ચેત; કહી હકીકત કાનમાં, ચીતર ન મળે હેત. રોસો કહેછે સર્વને, રહો વેગળા વાટ; અમો એને સમજાવ્યો, ખજે નારી શા માટ. એક વહુ એક રોસલો, ખે જણુ છે એકાંત;

ખોજ લોક છે વેગળા, ભાગે મનની બાંત. પોપટ કહે પ્રભાવતી, હવે શું જનું થાય; ભાર ભામનીનો કેમ રહે, કહે ક્વણ ઉપાય. સતીપણું કેમ સાચવે, હોસો ન કહે વાત; કલંક છાનું કેમ રહે, સામદ મારયા સાત. એનો ભાર તે કેમ રહે, કેમ માને સઘળાં લોક; સસરા કેમ છાનો રહે, સમે કેમ સઘળો શોક. પાગે નમી પ્રભાવતી, કહે તે વિદ્યા વાણ્ય; આજ નારી જન્મ્યે અમો, તો ઈશ્વરની આણ. સતી ખોલી સાવધ થઈ, જેમ સુણે સહુ રાધ; ઝડપીને પછી ઝાલીયો, તે હોસાનો હાથ. ખોજતો છે વેગળા, નાંખ્યો ચીતામાંય; પરતાંવાંત પ્રાણે થયો, ત્રાત પામ્યો તે ત્યાંય. વિમાન આંખું વધકુંડળું, અવે જડીત છે જેહ; સંસ્કારી હોસે દાંખીયું, નારી કહે છે તેહ. મરવાની ખિક જેને નહી, ખીહ તે રોને કાજ; વળતી પોતે માંહી પડી જીવે છે સઘળો સાજ. એ હોસાનો દોકરો, હોતો ખેતરવા ચાર; દોડી આવી નવ શક્યો, ભરૂમ થયાં તે કાર. સાખારા સાખારા સરવે કહે, કાણે ન જાણ્યો મરમ; સતીએ સસરા તારીઓ, ઈશ્વરે રાખ્યો ધરમ. ઈકોતેર તારયા એણીએ, વાળ્યો આડો આંક; સતીએ સસરા તણા, વધુ ધર્યો નહી વાંક. ખોજ્યો હોસાનો દોકરો, રહ્યો તે સ્ત્રીનો ભાર; એ વિદ્યા વિનરો તણી, શીરોમણી સરદાર. એક એકથી આગળી, વાતો સાંજ સવેર; શામળભટ તે સુચવી, સુણ જસવંત અવેર. એવી વાત એનેકવા, રચાવી રાજ ભોજ; કવી કાળીદાસે કહી, મનમાં આણી મોજ. માધ પડીત મોટો ધણ, પરઠ્યા તેહ પુરાણ; તેમ રખીયલ સુત રાજવી, શોભે વુ સુજાણ. ઇદ્રજીતની આગળે, કવિ શ્રી કેશવદાસ; રસિક પ્રિયા તેણે કરી, વિવિધ પ્રકાર વિલાસ. મનજી સુત મહિમા ધણા, રખીયલ કેરો પુત્ર; ગ્રંથ રચાવ્યો ગુણનિધી, શુભ વિદ્યા એ સુત. ખાર કયા છુધ આગળી, વાણી વેદ વિલાસ; શ્રી ગઉડ માળવી વિખ શુભ, વાણી વેદ વિલાસ. એ તો વક્તા સમજતા, કહે કવિતા કરજેડ; શામળભટ કહે ખોલજે જય જય શ્રી રણછોડ.

વારતા ૧૩ મી

દોહરા. દુંદાળો દુખ ભંજનો, વધુએ જોખન વેર; હોઈ અર્થો છપન્યો, ગઈરી નંદ ગણેશ. રોણુ રૂડી સારદા, વદને આપે વાણ; દાંખી તે સુખ કારણી, ખરી અત્રત રસ ખાણ. એને તેડકી સારદા, નેક રહી નહીં નુન્ય; વિદ્યા દેયણ વિસ્વમાં, તે વિણ સઘણ સુન્ય. કયા કહુ શુક ખહોતરી, વિવિધ પ્રકારે વ્યકત; રાણા સમજી સમજજે, ભવ તારણીનો ભકત. તેરમે દીવસે તારણી, સમજવી સામરય; કહે આવીને માલણી, ગયો જનમારો વ્યથ. કાલ ન આંખ્યાં કામની, આજ પધારે આપ; સમી સંધ્યા નવ સંચરો, સ્ત્રિ હત્યાદિક પાપ. તે સ્ત્રીનાં કહેવા થકી, શોકાણી સમજ સાર; વેદ પાળવો વાપદા, નર જોવો નિરધાર. માંગ સમારયો માનની, શોભીત સજ્યા સરવ; ખની હણીને નીસરી, ધણા આણી મન ગરવ. રમઝમ કરતી રીઝમાં, ઠરાવ કીધો ઠેક; માનની ચાલી મલપતી, પોપટ પાંજર હેક. જુહાર કર્યો જીવંતે કરી, ખોલ્યો પોપટ ખોલ; આજ ખન્યું છે તાહર, તરણી રૂડુ તોલ. જેરો છે જોખન તણા, ચતુર દીસે છે ચેહન; ભમર દીસે છે શોભિતી, નોખ દીસે છે નેન. શા કામે રાતે સંચરો, સાચું ખોલો આજ; મારા સમ મુજ આગળે, લેશ ધરેમાં લાજ. હરી ખોલી તે હેતથી, સાંભળ શુક સુભાણ; નારી કરવા જોખમાં. પરવરા મારા પ્રાણ. ભસે ભસેરે ભામની, કરો જરૂરી કામ; કાયા સ્થિર કોની નથી, નારા જેટલાં નામ. સંજુરોર રાજ તણા, રંગ રાણી રૂપ; વિનર વિદ્યા તેણે કરી, અકલ ધણી અનુપ. કદાચ કહી સંકટ પડે, કપરી આવે જાગ; વિનરો વિદ્યા મહા, આલખજે એ આગ. પગ ખેચી રહી પ્રેમદા, એતો સાંભળો આજ; સંજુરોર રાજ કવણ, રં

આ રાણી કોણ. કુમ્ભ જમને જુવતી ગઈ, કવણ સંકટ શું કામ; કવણ પ્રકાર વિદ્યા કરા, કવણ
 જરતું નામ. અધઘતિ માંડા કહો; વિસ્તારી કહો વાતા; શુભ પેરે શીખુ અંતે, રહુ અંજ
 ની રાત. શુક કહે સુણ સુંદરી, તને આજુપણ સેળ; ભીને વસ્તરે ભામની, તજ તાતાં તં
 ખોળ. એપાઈ. ઉતર પંચ અમેરીકા અધ્ય, રાણુ નગરની રાણા સહ્ય; સંજુરોર કરે
 ત્યા રાજ, અસલ્ય અન્યા તનથી તાજ. અલખ દેશ અલખત ધન ઘણું, રાજ કરે સંજુ તે
 તણ; પુન્ય તણી પ્રદેહો પ્રવશ. સુર સુભટ દાતા શુણ દેરા. જોખનવતને જનું જોર, અનમો
 ટક રાખે અંકોર; રાજની રાણી જે રીત, પતી સાથે રાખે ખાહ પ્રીત. એક એકને દેખા મન
 કરે, કોડે કંદ્રય કોડા કરે; નર નારીમાં નહિતમ નંદુ, પ્રીતી જેમ ખાણ્યો મેહ. પ્રીતી જેમ મે
 નુને વહ, પ્રીતી જેવી જળને મહ; પ્રીતી જેવી ચંદ્ર ચકોર, પ્રીતી જેમ મેધને મોર. પ્રીતી જે
 મ વસંતને વન. પ્રીતી જેમ લોભાને ધન; એક એકને દેખા અન જમે, જોડે ખેરી ગંદકે. ર
 એક એકને દેખી જળ પાંચે, લાપા અંતી રીતે લીએ; ઘેર હુય ગળને લશકર ખહુ, વશ વર
 તે સેનાપતિ સહુ. સુખ સાગર ઈંદ્રાણી ઈંદ્ર, જેમ જોડુ રાહણીને ચંદ્ર; રતી કામ જેવી રી
 ધ રિત. પુણ્ય અન્યો અન્યે પ્રીત. દોહરા. રંગા રાણી રાજવી, રતી રામેવર ર
 પ; વાણી અમ્રત રસ થકો, ભોળવાયો એ ભુપ. રાતખ રાણીને આપવા, આવે તખોળી ઘેર;
 ખોડા ખાસઠ પાનના, પચાસ પાચારે પેર. વાંકો મુછે વાંકડો, જોખનવતો જાણ; રાગ આલાપે
 રંગમાં, વદે અમરત વત વાણ. હાહ્યો ને વળી કુટડો, ચતુર શોરમાણી હોય; શુણિયલને ગા
 મક ધણી, કળી રાકે નહીં કોય. શુરો પુરો સતવાહીયો, જાણે ખોજે કામ; વિસ્વ વખાણે તેહ
 ને, જાણે ખાણ ગામ. વાંકી મેલે વાંકડો, ચતુર આવે પાન; આવતો દીઠા નારીએ, ગઈ સુખ
 ને સાન. વિહવળ તે વિનતા થઈ, ધારણુ ન રહયુ ધીર; પરવશ પડી તે પરેમદા, સફરી દેખે
 નીર. ખાળ છુટી ખાળા તણી, ખાળ રામાનું રૂપ; કામાતુર થઈ કામની, હાણણુ પડીયું કુપ.
 જુવે જુવતી જાતને, ન જુવે કાંઈ વિવેક; ઉંચ નિચ અંતર નહીં, નહી નારીમાં નેક.
 સતી કાં સાધુવા, કહ્યું ઉંચ અમીર; કાં રંસા કાં રાક્ષણી, નારીમાં એણું નીર. પડી
 કરી પરેમદા, માણે મુરખ સાથ; રાજની રાણી રાંકરુ, હેતે જોડે હાથ. વેહેપારીની વધતરે
 પતી નિચપે જાય; પોતાના મનમાં વસે, શુણ તે નરના ગાય. પ્રાપ્ત પુરુષ એ નજ, ગણે, ન
 વે રાય કે રંક; ધરમ અધરમ ધારે નહીં, વાળે આટો આંક. નીચમાં નીચ નારી સહ, દિ
 ાં હાહી થાય; અમરત રસને પરહરો, વિષ હળાહળ ખાય. ગંગાજળ તજે ગોરડી, પીયે ખા
 િ નીર; પતિ પોતાનો પરહરી, શેવકને દે શરોર. લાજ મરજદા નવ ગણે, ન ગણે હાખણ
 ા; જ્યાં દોલ માને આપનું, કરે વિસરજન વજ. સગાં સહોદર કંથરો, કદાચ લે જો કેર; જ
 ભાત ધરસુતની, ખરે તે ખેડે ખેર. મારે કે પોતે મરે, નીરશું નીરસી જાય; સરજની સ
 નહી, માનનીનો મહોમાય. રામા રંગા જે રાયકી, સહુકો કરે સલામ; તેને તખોળી દિ
 શો, દરિદ્ર શુણહિણુ સુલામ. એકાંત તેરયો તેહને, ભાવ ભેદ હિત હેત; અરથ ગરથ સે
 અધિક, તન મન ધન સમેત. જર વિદ્યા કરી જોખમાં, તખોળીશું તરત; થર થર ધર
 માપડો, માયે આળ્યું મરત. રામા નહીં એ રાક્ષસી, જુવતી નહીં એ જમ; માનવી નહી
 દાનવી, કહો તે કરીએ કેમ. દુખે ને દેવટ કરે, શુળો દેવરાવે સાય; જરીથી જવડા જરી,
 વેધાતા વાગ. ત્રીસ રિવશ તો વહી ગયા, કરતાં નારશું નેહ; મરવા પડ્યાને સમજ
 જ અજો કહ. માનની કહેરે માલજ, શું છે જુવને કુપ; માયે માયે મારો કને, ભાજ
 જુખ. માયે મુજ સરખુ છત છે, સુખ સાગરની ખાણ; તુ ખોજે તે પાણીએ, કહુ તુ

જાડ વાણી શા માટે તુ દુખીયા દુખીયા આંખે કામ; ભોગવ ભાવે તેટલું, રંગા સરખું રાચ.
 દેવતાને ફરસલ થઈ, પરેસલ પુખ્તો પાસ; મહાપાત દેવી માંગની, ધાર છું હજ દાસ.
 ચરણ ચાંદુ છું હાહરા, દેહછું અલિધન મો માગ્યા વળ આપોએ, ધણિવત બાણી મન. કંચ
 ન ખરીખર કાળીયા, જમાડુ છું જોર; તોય કણો તુ દુખીયા, ટેક ગયો દુજ તોય ત્યારે તં
 મોળી બોલીએ, સુખ આંખે એ ખાળ; કાઈક દિવસે મોત છે, બચણ કંઈકે કાળ. સુક્ય, સમાન
 નો છવતો, કો કોન ખેરુ પ્રાણ; એથી દુખ ખોલુ કિય, સ્મરે કપણે સુજ હાણ. હરી બહિ
 છું યાં થકો, મુકીરા ધરને ભામ; જખ મારી રેહશો તમે, કરશુ મંદ કામ. વધા સુધી મુને
 દેખરો, તમા સુધી ફેરો કેડ; તણરા ચામ હું ગોરલી. બાણરા પરેખર ખેડ હોને ભાવ્યાં
 હસતની, ચિંતા તારી મુક; મનના માન્યા માલણ, મુરખતા તારી મુક, મુજને પુણ્ય ભમતુ ન
 ચો, રવાની સંગે સોધ. અધિપ લાગે અળખામણ, જેવો પ્રાટો આંખ; છુતો હારા કાંઈ તણી
 પક્ષી ને જમ પાંખ. લેઈ જા મુજને લારકા, ધણીક લેઈ હું ગરથ; કહેતો જાડ રાયનો, નરે જોતા
 રો અગથ. કહેતો જઈએ નિસરી, જાળ કરીશું જલન; રાજની જે કિધ છે, કહેશું આંખે
 રાન. તન ખેડ્યું તંબોળીએ, હસું કરે તું હેત; નગર મુકી કેમ નીસરે, શાભા રહ્યું સામે
 ત. હાહા કહને ખે હરુયાં, વખાણ કરીને વરત; આજ રાતે ધડી અકનેમ, કર્યા વાળ તાર
 ત. તંબોળી કે તાણી, હૈયા હોમણા ખાટ; તે રડવરો રણ વિદેહ હું મળુને નાટ. ખ
 મા ખમા સહુકા કરે, ફરે છત્રની છાંય; રાજ રિધ રાણી તને, દેખો શું દુજ માંસ પેઠ. જ
 રિ અન નહ મળે, શાને મુકો રાજ; ઇંદ્ર સમુ સુખ આ ધરી, તણી જ કરે તાજ. રજામા
 ને મન સાચ છે, જરને મન તો જાહ; પરસ્પર કોલ ખાને કર્યા, અરધ નિરાએ કંઈ. મા
 લો જાણુ છે મન વિશે, એ ક્યમ મુકરો રાજ; ધરસુત કેમ મુકરો, મુરખ માલા કાળ. આલો
 આલ્યો મલાતો, ખેડો દુકાને ખાર; સજ થઈ તે સુંદરી, નરની સાથે નાર. તેર કેટલે દેહક
 તણી, લીવો હામડો અંક; પૂંછ પોતાના પતિ તણી, ખાંધી કરી વિવેક. પ્રયત્નો ખોજે ખાંધી
 આ, શોભીત સધળી સિધ; મધરાતે તે નિસરી, લેઈ રાજની રિધ. રવાની સિદ્ધાર રવા ગ
 યો, મુકયા ચાકર મેલ; પામર કુણ પુછી શકે, શ્રીવંતને સખણ સેલ. ગરાખને સંદુ મંચરો
 કુણ આંખુ કુણ જખ; પછે કુણ પ્રતાપોને, કુણ તેના સહુ ગાય. ખગાશું ખાય ખળવંત જ
 ન, ચટકી વાગે સે તણ; તેને કુણ પુછી શકે, કયા સણે કુણ કરણ. એવાં કામ થાએ અધિ
 કે, મોટા જનને મેલ; ગરોખ ખચારા શું કરે, શ્રીવંત નરને સેલ. વિનંતાએ વેતજ ખાલકમે,
 વિપરીત કીધું વરત; દુકાન બ્યાં તંબોળીની, આવી પોંદોયો તરત. હા હરે આળસુ રહેતો
 ખોલો લે હાથ; શમશામાં સમજવિયો, સુંદ અમારી સાથ. મોહ પામ્યો તે માલણ કાનમુંક
 હવેક હોય; એકલી એ કેમ નિસરી, કળી શકે નહી કોય. તે તંબોળી ખાપડો, ગયો સાથે સુ
 સુનીધ. સારે પોહાર તે ચાલિયાં, કિકટ પથ વિવંધ. ગરીબ મુકયા મેં ખાળકા, ગરીબ મુ
 કી ધેર નાર; નાત જાત સહુ પરહરો, કરતાં આ વ્યવહાર. પનેસી સોહપાદની, હેયે જોને હોય;
 ખીત કરી પરનારુ, સુખી થાય નહી કામ. સહુ ચોથે કે આઠમે, વળી ખારમે જેહ કળિએ
 દ્રમાં કામની, ન કરો તે શું નેહ. પ્રજાહત્યા જોને કરો, કિહત્યા સેં આત; પરનારીની ખિતમી,
 હત્યા વખતે હાથ. રગતપિત કે ચોથીએ, ચાયા ભેરોળી દેહ; તે પરતીની ભોગવે, હાત્રાવળતા
 તો એક; એણે દુરમ્મ દેવતે, સિંધવતે તે ખાય; માત પોતા બેણે હણ્યા, તે જન વિહવળ થા
 ધ. સિંધોયાઓ આખા જનને, વારાચણુશું નહો નેહ; દંડાયકહારી દિવાનથી તણી વાતે
 તેહ. પંથ પમે પ્રાણુ બુને, રે રાખે ખાડુ સેમ; એમ કરતાં આધાં ગયાં, ત્યાંથી જોજન વી

સ. રંગા હ્રે રહો હવે, માલણ મારા મીત્ર; તુ છે હાર હેરા તણા, પુરણ પરમ પવિત્ર. ખા
 ઝા પીઝા છુખી કરે, ખરચો અઝા ગર્થ; રાયની રાણી ભોગવો, રીતા ન કરે વ્યર્થ. ભામની
 ભારે છુપની, ભાવે કરે તુ ભોગ; કોઈક જન્મના પુન્યથી, શિવે મેળ્યો સંગે. માલે મન વિ
 ચારિયું, ફટ ફટ છુડી રાંડ; કયમ વિસ્વાસ તારો કરે, મહો મયકોડે માંડ. રાંછુરો રાજ સ
 ખળ, નગરી કેરા નાથ; તણણીએ તેવે તબ્યો, આવી મારો સાથ. કુણુ માત્ર હું કીકરો, કુણુ
 માત્ર હું રાંક; રંગાએ રિધિ તણ, વેદ વિધાતા વાંક. અત્રત કૂળ સહકારતું, તણને ધચ્છે
 ખાંડ; પુરપતિ સરખો પરહરયો, ફટ ફટ છુડી રાંડ. નિશાંકો એ નાર છે, જેમ શિયાળે સાં
 ઢ; મહિપતિ જેવો મુકીયો, ફટ ફટ છુડી રાંડ. નીચ નમેરી નાર એ, નીચ રંગાનો રંગ; સને
 હ તે સાથે કયમ કરે, કયમ કરે એનો સંગ. રાજ સરખો રિધપતી, જેવા જેવો જન; મહો
 રાં દરિદ્ર સાં દાપરો, હું તે કુણજ માત્ર. મુજથી મન માન્યો મળે, દેખતો કે દીશ; તે સાથે
 તણણી જરો, છેદી માંડે શીશ. એમ કરતાં આઠયું અરણ્ય, નદી વહે જ્યાં નીર; દેવળ દિઠું
 દિપતુ, તે શરિતાની તોર. તોરે તણણી રહો તમો, ખચકો લીધો ખાંચ; લાભરો લેછને ઉઠીયો,
 તણણી ખેસારી ત્યાં. માલ લાવો મારો કને, કરો જળ કીડા કામ; ગામમાં જઈ આવુ અમો,
 હું છું તારે નામ. અરથ ગરથને લુગડાં, માલણ મન મગન; નારી મુકી નીરમાં, નીશાંકપણે ન
 ગન. તારા પ્રપંચ તે તુજ કને, તુજને તાર પાપ; જે કરે તે ભોગવે, વેદ પુરાણે છાપ. પરિ
 બ્રહ્મને જે પરહરે, કરે ઉપાસન છુત; તે સ્વરંગે કયમ સંચરે, નરક નિવાશી ધૃત. પ્રેમદા પા
 છીમાં રહી, માલે લીધો માલ; નારીને યું નીપન્યું. કેવા થયા હવાલ. કલોલ કરેછે કામની,
 નીર અહીને નહાય; એટલે તે સ્થાનિક વિશે, કારમુ કઠિતક થાય. ભમતુ ભમતુ છુલું પરયું,
 રીંશું એક શિયાળ; મુખમાં કટકો માંસનો, કરતુ આવ્યું આળ. નારી ખેઠી નીરખે, સલીલ વિ
 શે ધર્મ સ્વચ્છ; જળમાં અઝાં જળચરાં, નાનાં મોટાં મરછ. શીયાળ જાતે લોભિયું, થયું લાલ
 ચમાં લિન. માંસ મુક્યું તટ ઉપરે, મુખમાં લીધું મીન. એટલે સિંચાણે ઉરતો, પ્રીતે આઘ્યો
 પાસ; માંસ અહીને ચાંચમાં, ઉડી ગયો આકાશ. શિયાળ પકડવા સુદિયું, તરફરતુ તોર;
 મુખથી પરિયું માછલું, નાસી પેઠું નીર. શિયાળ આંખ ઝોળી રહયું, થયું દારણુ દીન; આ
 શિયાળ ઉણુ રહયું, જળમાં પેઠું મીન. નારી નારિતિ નીરમાં, ધારતિ ખોટા ધર્મ; હાથખંખે
 રી હરી પડી, કર ખે કુટયા કમ. મેર મેરે મુરખા, બુધિ તાહરી ખાળ; જખ મારી ખહુ
 લોભથી, સાંભળ તુ શિયાળ. માંસ ખાઈ ખેશી રહત, તો તુજ પેટ ભરાત; તાંકત નહિ જો
 મરછને, તો તુ સુખિયો યાત. અધ મળે આલવિકા, આખાને જે ધાય, શામા કહે શિયા
 ળને, તુજ ગતિ તેને થાય. સહસ્રાણુ શિયાળ તે, ખતરિસ લક્ષણુ દુધ; છુત ભવિસ્ય વરતમાન
 ની, સપળી તેને રુધ, બુધિ વિચારી ખોલિયું, શિખામણુ દે સાર; તારી ગત તુ નવ લાટે,
 પરનો કરે વિચાર. મારે મછ મળશે ઘણા, મળશે અઝા મંસ; જો અતુરા નહી ચેતશો, ધન
 નો થારો ધ્વંશ. રંગા તે રાજ તબ્યો, ઘણી ખેઠી શિર ગાળ; આંખ્યો તું ઝોળી રહી, માલે
 લીધો માલ. ખાળ ચંચળતા તાહરી, ડાપણુ તાર ખાળ; રાંછુરો રાજ તબ્યો, કખજીથી છ
 ટ્યો માલ. નીચમાં નીચ તુ નાર છે, ભામનિ ખોયો ભાર; માલોતો મુકી ગયો, ધરથ ત
 હાય ગુમાર. ધિક હાહાપણુ તાહરે, ધિક તારો અવતાર; માલો તો મુકી ગયો, ધસ્ય તુ હાથ
 ગુમાર. ચોપાઈ. માલો ચાલ્યો થયો મગન, નિરમાં નારી રહી નગન; લોભ થકો
 તો લખ્યા ઘટે. લોભે માન મર્યાદા મટે. લોભે શોભે સંકટ મુળ, અતિ લોભ તે પાપતું મ
 ળ; અરથ મુકી આખાને ધાય, તેની એજ અવસ્થા થાય. એ વાત અહીંયાંથી રહી, પછે

રીત ખોલ શી થઈ; શંભુશેર રાજા રિધરૂપ, ભારે કર્મવંતો તે જીવ. શિકાર રમી આપે આ વિયો, કોટીધા લસકરે લાવયોઃ ચઢ્યો મેહલ જાળનને જાલ, દિઠું ત્યાં અંધારૂં ધોર. રાહી એક ખોલાવી દાસ, અહનિશાં સિ સંગ નિવાસ; રાણીનું કોણે કીધું હરણ, કે કોઈએ પમાડી મરણ. કેટલાએકને દીધી આંચ, કેટલાએકને પરડી લાંચ; કેટલાએક પાગ તેરીયા, અધિક હલકારા ખેરીયા. ધેલું કીધું ખણ ગામ, કોણે નવ દીધું કાંઈ નામ; કોઈ થકી સરીયોઃ નહીં અરથ, ગયો ધરમાંથી ઝાઝો ગરથ. દાટયાં સાટયાં સાંચ્યાં સર્વ, કહિ ચાલી આણું મન ગ વ; નિશાં રાયની પુરણ થઈ, જીવતી જનની સાથે ગઈ. ધરિયાં જોજન સાંઢ્યો સાંચ, મોકલો શંભુશેર પાંચ; દેતા દોટયો ગામે ગામ, નગર નિવાસી દામે દામ. ગહા ગહવર નદિયોને નીર, સમુદ્ર ખેટ પરવતની તીર; પકડી લાવો પલ્લજ માંચ, ધરા મુકીને જાશે કયાંય. ખોળો પૃથિવ ખોળો આકારા, પકડી લાવો પૃથિવપતિ પાસ; ન રાખે દેવ અથવા દાનવી, કુણ રાખી સકશે માનવી. ગામે ગામને દેરો દેશ, એહજ વાત તણો પરવેશ; રાજા પંડે તત્પર થયો, ખોળ્ય કરવાને પોતે ગયો.

દોહરા—શંભુશેર રાજા ચઢ્યો, લેશ ન લાગી વાર; નારી ના તી નીરમાં, આવ્યો તેને કાર. માલો તો મુકી ગયો, લાગી લેહેર લગન; વિનતા પાસે વસ નહો, નારી છેક નગન. એટલે કંથ પોતા તણો, આવતા દિદો દ્રષ્ટ; અરે હરવર આ શું થરો, કામની પ.મી કષ્ટ. માથરો દામનો રાભરો, કહેરો કયમ આવી યાંહ; કહાં જાત તાહારો ગયો, કયમ ઉભો જળ પાહ. કીર કહે સણ કામની, પુરણ ધરને પ્રાંત; વિજર કરતાં આવડે, તો કહો રૂડો રીત. પાયે લાગે કયમ પતિ, નારો નીરમળ થાય; કયમ કલંક એ ઉતરે, કયમ મન સંદે જાય. પ્રભાવતી કે પોપટા, મુરખ તારો મેળ; નારો ગઈ છે નીસરી, ખરો જાણુ છે ખેલ. મુકતાકળ માણુક હતી, ધણાં ધરેણાં ધાટ; ચોરી ગઈ છે ચીતની, વેદ ઉઠી છે વાટ. તરણી તો તરકર બની, લશકર સાથે નાવ; નારો આવી હાથમાં, એ કયમ ચક્રે દાવ. નિસ્ચે કરશે નરપતિ, પંચ ઇટાળી પુર; દેશે એને શુળીએ, નારી ખોશે નુર. નાક એહનુ છેદરો, છેદરો એ હનુ શિરા; કોટી કલપે નહો ઉગરે, આવે પ્રભા દશ. વિજર વાત ચાલે નહી, સાખ નપુરે કોય; એ નારી નહો ઉગરે, જો કુળ ઉથલો હોય.

ઓપાઈ—શુક કહે સાંભળ સુદરી, મારી વાત જો મનમાં ધરી, જોજને કહું વીંજતી વાત, નરપતીનો ઉતારયા નાદ. જખ મારો રહ્યો તે કંથ. જેણુ પ્રઉદો કીધો પંથ; જળમાં જીવતી દીઠી જેમ, અસ્વ દોરાવી આવ્યો તેમ. જીવતી નહી મુકુ આ દેશ, સધ્ય એહનુ છેદું શિશ થયો કતાંત સરીખો કાળ, આકુળ વ્યાકુળ દિસે ભુપાળ. તે કામનીએ દીરો કંથ ચતુર પોતે એતી ચંત; એને મન જાગી છે રોશ, નિસ્ચે છેદરો માફ શિરા. અરથ અથ હરયો જેણીએ, ચરિત્ર એક કીધું તણ્યોયે; મસાણુ તોહ નદિની તિર, રાખળ ખળે ત્યાં સધ શરીર. જીવતી જળમાંથી નિસરી, લાજ મરિયાદ ધણી વિસરી; છેક નગન શરીરે ઉઠા કરે પ્રદક્ષણા સખની પુંઠ. નાચે કુદે ને ઉછળે, ગાય ગિતને ભાવે ભળે; સંભુશેરે દિઠું તોહ, નારી ઉપર પ્રગટયો નેહ. વજ પેરાવી પાસે લોધ, આગત સ્વાગત સઘળી કીધ; કહો રામા રણમાં કેમ રહ્યાં, વજ આ જીવણુ તે ક્યાં ગયાં. તમને કુણ તેરી આવિય, અથ ધણેડ કુણ લાવોય; નગન સ્વરૂપ કૂરો કયમ તાર, વિનતાનો એ નહી વહેવાર. રૂડો નહો રામા આ રીત, ચતુરાં કાંઈ ચેતો ચિત; હો જલ પડે રહો મગન, તે કયમ નારી કૂરો નગન. ચીતા માંહય ખળેછે કુણ, એતો અચરજ દિઠું ઉણ; આ કોનું દેવળ કુણ દેવ, કોની તમે કરોછો શેવ, ચતુરાં કહે મારયો ચંડાળ, કુલ કષ્ટ કરનારો કાળ; સખનીએ લોધો તે મોગ, તારો જેણુ ટાળયો રોગ. રોકી ખાણુ એનું અ

મ, રાખ્યો માતલમે રંગ; સાંપડી મુઝને જાહેર લખત, કાપ્યાં વજ્ર ને ઘમાં નખત. ખાઉ પાઉ, રે તારો નાથ, એમ કહી ધરા મે હાથ; બેઠેકયા બેઠેકયા ખોલે ખોલ, તનમાં કાઠે ધરે નહીં તોલ. હસે કાણમાં ને કાણમાં રૂવે, લગાડર ખાધુ કઠિતક જીવે; કોણે ઘેલી કીધી એહ, પુરવરા દીસે છે એને દેહ. સુખખાખ એસારો કીધી રે, ઘણા હેતથી આણી ધેગ; આરાના ના રાના અમિકા કરે, અમરત મેવા મુખ આગળ ધરે ને જમે અન ન પાણી પિયે, કાઠ ન જાણે કાચુ કિયે; ઉછ પુછારણને ઉતાર, બુઝા ગાણિક મેલ્યા તે કાર. શામા તો નવ સાલ થાય, ચિંતામાંય ધર્યો તે રાધ; બાધુ હાસ્ય જલમે ન લવે, જીવે નહીં એ જાણી હવે.

દોહરો-વેરા વિપરીત બની ગયો, રંભાવતી જે રૂપ; ખોલે ખોલ ધરમાં થકી, બાર સાંભળે જીવ. ખોતે આપે એકલો, પરસ્પર કરે વિચાર; બારથી જાણે એ હરો, ચરિત કરે તે કાર. કહે જવાની બાસની, કહ્યુ તમારે કીધ; માંડી તારો મુકીરો, તે સાટે તુજ સીધ. જક્ષ તુજને લેઈ જતો, સાચે એ શેઠાંત; ખાત તુજને ખાતે કરો, આજુત તારો અંત. રોકાર કરતી તું પૂરેમકા, મેં મુકાવી તરત; રોકી ખાધો એ દહતને, મેળ પમાડ્યો મરત. ખીર ખાંડ ઘત લાડવા, તારાં લેદમી દાઢા મુકે ઉતાર મસાણમાં, મણુ એકસોને આઠ. સાલ થઈશ તું સુંદરી, સુખ પામીશ તુ તરત; નહિતર તાર જાણજે, માઠો રીતે મરત. ભોગ આપે તુજ ધરધણી, તો તો જીવે એક નહિતર; એને બસ કરે, નીચે નિસંદેહ. સંજીવે સાંભળ્યું, એ શું કઠિતક હોય; મને ને એને મારો, કળા રાઠે નહીં કાપ. ખિતો ખિતો જાહારથી, ખોલ્યો કુધિ નિધાન; કુણુ કિંદને જમ શુકરે, કરાએ એહ વિધાન. ફૂત હરો કે દેવતા, હરો લવાની જીવ; શાકયણુ સિધા રીઝાવો, અચ જ અદભુત. ખોલી ધરમાંથી ખાણકો, લોપુ નહીં હજી લાજ. સાલ કંઈક સુંદર, તે કરજે કાજ. જરૂર હવે તો જાઉં, ન કર જાણે દોષ કાણુ કામગીરુ નહીં કરે, લખ્યે શારો દોષ. ચેટક ચેતાની ગયુ, રાજ્ય સુણુ કાન; સાલ થઈતે સુંદરો, માનની પામી માન. એ હજી જીવતી નિરમળ થઈ જાત, ઉરણુ ઉદય થયો ખાત; લગ્ન પામી સાલ થઈ, એકાંતે રહ્યો હોય રહી. ભાગત સાચે ખોલ્યો જીવ, રામા તારે રૂઢ રૂપ; સાચુ ખોલી આપોઆપ, જુદું ખોલે પરઠે પાપ. શું વિત્યુ રી રૂઢ એ વાત, એકાંતે રી હોવા ઉતપાત; શામા ખોલી રવ ના સાથ, હેત ઘણીથી ખાલ્યો હાથ. સમ દીધા તો સસ્યુ કહ, નહીંતો મનમાં અમલ ને; કળાં ઉદરાનો હતા દાન, આપણે ધર કીધુ બોજન. રોકારે રમો તમે આવીયા, ચેટક કાંઈ પાપે લાવ્યા. જમી રમી પોઢ્યા એકાંત, આજ ભારુદ મનની ભરાંત. માળિયા માંહે આંબે; જલ તમને તેતા કરવા ભલ; પરવત જેવા તેનાં દેહ, ગાજે જેમ અસારો દેહ; અચાર નિદ્રા મુકી ઘણી, ખોજ્યા વ્યાં ઘણીયાણી ઘણી; તમને દેહ આલ્યો જીટલે, જખમી હું જાગો લેલે પામે લાગો તેને પ્રીછવો, શામ દામ કરી નીઝવો; સાંભળ સામા રુતું જાણુ, જક્ષ વીચારી ખોલ્યો વાણુ; રાજને નહાએ લઈ જશું, રૂધોર માંસ એનુ ખાઈશું; ચીંતામાં રોકીશુ અસ્ત, વાપરશું એ સધળી વસ્ત. મેં તે સાચે જોલ્યા હાથ, સ્વામી મુક મુઝને લે સાથ; એતો મારો પરણ્યો ઘણી, એ જીવે તો નાર્યો ઘણી. રાખસા કહે તુજને નહીં ખાઉ, એ રાજને નહીં લઈ જાઉ; વ્યારે તેને આપો સાચ, અરથ ગરથ સમરધિ સાચ. દોષ સાચાં છાતાં જિહ, અમે જક્ષવે સુખ્યાં તેહ; તારે સાટે હું ત્યાં ગઈ, વળતાં વાત ત્યાં ખોલુ થઈ. લાવ્યો કાઠ ચીતા તો રચી, મનમાં હરથ રહ્યો તે મચી; મુઝને આવા થયો મગન; નીક્ષ કાણુ તું થઈ મગન. જવરાવી તેણે મુઝને નીચ; રોકવા માંડ્યું મુઝ રી રીચ; મેં જાણ્યું એ મુઝને ખાચ, અગની આંચ મધ્યે દુષ થાય. એહ વાત મેં મનમાં ધરે;

‘ધણી યુક્તી તે કામે કરી; વનિહાં નાખે જેટલે, મેં’ યુમે પાડી તેટલે. ધામ્યા ધામ્યા
કો દાતા દેવ. સમ્યક પ્રકારે કરે’ હું’ શેવ; એટલે આવી ચંડી માત, મેં’ તેને માંડી કહી વાત.
તે જાકને પમાડ્યો મરત, શેકી ભલ કર્યો ત્યાં તરત; મુજને કહે લાડુને ખોર, એકસો આ
ઠ મણુ મુકો તીર. ત્યારે તમે પણ સાજાં થશો, નહી મુકો તો મારયાં જશો; મારાં વજ્ર આ
જુવણુ લીધ, ભવાનીએ પ્રાહમને દીધ. તે વિપરે દિધી આસીસ, કંથ તારાણુ’ કોડ ભવિષ્ય;
એવી ગત થઈ ત્યાં માહરી, સાચુ ખોલું’ રાણી તાહરો. સાખાસ સાખાસ તે કંથે કહ્યું, મુજ
માટે તેં દુખડું’ સહ્યું; હું’ તો ગયો સાચે સીકાર, હતી ઘેર તે નીરમળ નાર. ઉભો એક
આંખલોની તળે, ત્યાં લશ્કર કોઈ નવ મળે; પાણી પીતો ખીતો મન, કાળો ચઢેશને મોટો
દન. કાંઈક એટક સાચે આવિયું, સાચુ જુવતિને ભાવોયું; કલા થકો ખમણું’ આપીયું, અધીક
હેત સ્ત્રી રું’ થાપીયું; મસાણાં મુક્યાં પકવાન, માનનીએ ખાહુ દોધાં માન; નીત્ય ઉઠીને પ્રણમે પાય,
જરી જુવંતોને રૂડી જગ્ય; રોહીત પેહેરાવ્યા શણગાર, અલખત સુંધી અપરંપાર. એને દેખી જુ
ગતે જમે, એ સંગાથે રંગે રમે. ખોલ રાણીએ એની દાસ, પુરપતિને લાગ્યો તેનો પાસ; હું’ તારો
અપરાધો રાંક, કામા કરજે તુ મારો વાંક. મુજ માટે સંકટ ખાહુ પડ્યું, એ દુખ મુજને આજુઅટ્યું;
મુજ માટે મરવા તુ ગઈ, ખરી નીશા તે મારી ગઈ; તુ પટરાણી તાર રાજ, હું’ ચાકર શેવાને
કાજ; તારૂં ધનને તારો માલ, મુજને તો કર્યો તેં ન્યાસ; હું’ તારો પામર પેટોએ, વિનતાણ
જાણી વેઠોએ; કળજુગમાં એવી કામની. ભરતાર સાટે મરતી ભામની; ખધા જુગમાં દોઢી તું,
તેણે હેત કરું છું’ હું; દોહરા. — ખાધુ પીધુ જુખી કરી, પીઉં પરાવ્યો પાગ; પોપટ કહે પ્રભા
વતી, જુવો જરી એ જગ. એમ વિજરી આવડે, તો તો સુખે જાએ; નહીતર નાક વઢાવ
શો, ઘેર રાંધીને ખાએ; સાખાશ સાખાશ કહે સુંદરી, સાખાશ પોપટ પવિત્ર; સંધળી વિદ્યા
શીખવી, ચાતુર ચાર ચરિત્ર; બુદ્ધ કયા એ બોહોતેરી, વાણી વિવિધ વિલાસ; એવે જશવં
તા આગળે, કહે કવિ સામળદાસ. શામળ ભટ શ્રી નગરનો, આવ્યો સોહજ ગામ; અંથ કરા
વ્યો ગુણવિંધી, નવે ખંડમાં નામ; શાણા સમજી સમજશે, કહે કવિતા કરજે; શામળ ભટ
કહે પોલજે જય જય શ્રી રણછોડ.

વારતા ૧૪ મી.

એપાઈ—જય જોવિંદ ને જય જોપાળ, જય કરણાનિધી કણજી કપાળ; જય જગપતી ને
જય જગદીશ, જય આવ ઉમીયાવતિ ઇશ. જય સુરનાયક જય દેવેંદ્ર, જય નવ ચહ ભાસ્કર
ચંદ્ર, મનખલપુર ખાહુચર ખાણિકા; જય કલ્યાણ રૂપો કાળીકા. જય માતા તાતા સિવ સીધ,
જય અષ્ટમાં સિધિ નવ નિધ; જય કિરતાર ચુલ કામ, જય દસરથ સુત સુતારામ. જય
ગુણનોધ ગરવા ગણપતિ, જય વિધિ સાચી સરસ્વતિ, જય જય ઇષ્ટ અનપુરણા આપ; જય
નાના ભટ ગુરૂ પરતાપ. જય સિતાપતિ લક્ષ્મણ ખંધુ, અયોધ્યાનાથ કરણાના સિંધુ; પાપજી
તોય વિરોતારિયા, રાખણાદિક મરડી મારિયા. જય વંદરાવં બોકુળચંદ, દેવકી સુત નંદજીને
નંદ; અડઅટ તિરથ ગંગા નરમદા, જય સરસ્વતિ દેવાણુ સરવદા, કપા માત તમારી હલી, ક
રણામય કહેવાણા કવો; વાયુને વશ તરૂંજી હોય, જોર એટલું’ કવિનું જોયું. છપા. શિવ
સરીખા તાત, માત ઉમીયાણ મોટાં; ઉપાસન અધિક એનેક, એહ વિણુ સરવેં મોટાં; તેજસ
કેરિ દેવ, સહુ પહેલો પુનમ્મે સહજ અકાશી વિપ, ગુણ સહુ તેના ગાથ; સિંદુર અંબે શો
ભવ, મોટીક અમ્રત અહારછે; શામળ કહે રોનો સહુ દુડાળો દોતારછે. ભાગ્યરાણી ભરપુર,

અહોદર કારતિક સરખો; રાજ રાજેસ્વર રૂપ, પ્રતાપ પુન્યવંતો પરખો; સીવસુક કરી વંદન,
 કમ્મે સાસુ કમ્મે ખોલે; પ્રતાપ પુન્ય પ્રવિન, નહીં કે એને તોલે; સુખદાયક શેવો સંહુ, ધરીત
 વાત મહીમા ધણી, તારણ તરણ નધ સોઠમાં, સ્વામી કારતિક સુત શિવ તણી. ચોપાઈ
 વાત કામની કે નવ કળે, આવી પોપટ પાંજર તળે; જોરે કરતાં જીવ જીવ, પેર મેનાની
 મુજને થાય. સામ દામ કર્યા બે ભેદ, વાડ જવા ન દેવી વેદ; સાખાશ તુને શોધાણી સાર,
 ધન ધન આ તારો અવતાર. કાલ શેઠ આપણો આવરો, રિધિ તે રૂઠી લાવશે; ત્યાર પછી
 નહીં થામે જર, ભરતાર તણી ભારે છે ભાર. ત્યાર પહેલાં તો રંગે રમે, જર ભેગાં ખેડી
 ને જમે; તે ઉપર આણી ખાહુ હેજ, સુભરસની સુવાડો સેજ. જીવતે તુજ જોખન જાય છે,
 ધરીયે વરસ સોસો થાય છે; વળતિતો પલટારો વેશ, ધોળા થારો રીરના કેશ. કંઈશિયળ
 થારો રંગ રંગ, ભારે જોખન થારો ભંગ; તે માટે તમે તતપર થાઓ, જીવતી જરો રમવા
 જાઓ. વાત શુકની મનમાં વશી, હેત ધણે તે નારી હશો; આંતે તારા સમખાઉછું, જર પ
 છું જરી જાઉછું. ખાન પાન પોપટને દીધ, કરણા ક્રૂષ્ટ કોરેયો કીધ; પાગે પ્રણમી મોલી તે
 હ, કહી વાત આણીતે રનેહ. રમે કહેતો તુ કોને વાત, કરે શેઠ આપણની ધાત; પોપટ ક
 હે સાંભળ પરમદા, કંથન કોઈ જાણે નહીં કદા. જાઓ જર રૂઠી કાવળે, પ્રાત સમે વેહેલાં
 આપજો; રમે તમે કહી સુકી જાઓ, જય આખરો મારજ ખાઓ. ચતુર સુહાણી નારો
 જેમ, કરતું પટે તો કરજો તેમ; એમ વિજરો કરજો વાદ, જાઓ મનમાં આણી ઉલાદ.
 કહા-પરમાવતી કહે પોપટા, એતો અચરજ હોય; ચતુર સુહાણ તે કવાજી, કળી રાકે નહી
 કોય. કોણ છે તેની કામની, કોણ તેહનો જર; કોણ ગામનો નામ કોણ, ભોળવ્યો કયમ ભ
 રતાર. કયમ પોતે ત્યાં ઉગરી, કયમ પતિ લાગ્યો પાગ; કોણ પ્રકારે છેતરયાં, કોણ દેશ કે
 છું જાગ. શુક એ વિદ્યા શિખવો, કરો એટલું કામ; ત્યાર પછી જશુ એમે, કરાવ કરે આ
 કામ. શુક કહે સાંભળ સુંદરો, વાડ કહુ એ વાત; દારી કરોછો તેમ કરો, રહો આજની રાત.
 વાડ કહી વિનતા રહી, શુક ખોલ્યો શુભ વાણ; શુણે શોધાણી વારતા, ખરો અમરતરસ ખાણ.

ચોપાઈ-પીપળવાણ પાટણ ગામ, કુંભારપાળ નરપતિનું નામ; વરણ અદાર વસે છે લોક,
 રૂઠી રાજ કોને નહીં શોક. લોક સઘળાને લાડજ કરે, આણ ધરમની ત્યાંતો કરે; તેહ ગામ
 નો એક ઠાકરો, અધિક તજવારી છે આકરો. અનમીને અહંકારી રૂપ, માને જોને મોટા ભુપ;
 વશ વરતે છે ખાણ ગામ, સુહાણ ચતુરો તેનું નામ. તેને ધેર કામની કુળ શુદ્ધ, ખત્રીસ લ
 કાણ ખોણણ છું; રૂપે રૂઠી મોટમ મતી, સરપાં નામ દેખાતી સતી. ચોટ ખોલેને નીચ જીવે,
 બેહેલી ઉઠેને મોલી સુવે; એક ચીતે ધણીઆણી ધણી, અરસ પરસ છે પ્રીતી ધણી. દોહરા.
 એક દીન નાવા કારણે, ભાવે ખેંઠા ભરતાર; પાસે ઉભી છે પ્રેમદા, સબ્યા સોળ શાણગાર. અ
 રસપરસ વાતો કરે, પાસે ઉત્તેનાદક નીર; ખાંડ તાણી એળો કરી, કરે છે શુદ્ધ શરોર. એટલે
 વધારો દોકરો, કરમવત કુમાર; જાતો દિઠો જીવતીએ, છે પોતાનો જર. મકર પખાસે મલ
 પતો, રૂઠીઆણ રૂપ; ભરજોખન બીને વાન છે, એકકલ ધણી અનુપ. સ્નેહ આણણ્યો
 પીતાં, કામ સરીખો કાય; નાવા ખેંઠો છે ચાતુરો, તે વાટે તે જય. મહુકો નામ મારગ જતો,
 દેવ રૂપ છે દેવ; મોહ પામી તે માનની, નારીને પ્રગટયો નેહ. રીઝી રાખા રૂપા ચિરો, વાચ્યું
 વરેહનુ ખાણ; મન વળગ્યું ત્યાં માનની, પરવશ પડ્યો પ્રાણ. વળગ્યું મન તેમાં જઈ, ધાર
 છું ન રહ્યું ધીર; આકળ વિકળ આપે થઈ, જેમ મછ વજીરું તીર. તે પાસે જાવા મન
 કર્યું, તે વેળા તે દિશ; એતે ચતુરો ચિતમાં, તો છેદે ખોનાં શીર. કહે કંઈને કામની, જીવ

તી જોખન વેરા; મેલો છે તારો ચોટલી, ધણા ચિકણા કેરા. પરિ માંહી ઝાઝી જુઓ, મેલુ સહા શારીર; ઉને નીરે નહી ઉધડે, લાણુ સીતોદક નીર. જર જાણી કુઈનું, નીર જઈ લા વેરા; અધિક પણે ઉજવળ થશે, કંથ કોડિલા કેરા. પાણીલાણુ એક પલકમાં, કાણ ન લાગે વાર; પાગરણુ નાનું પેરીને, જુવન ખેઠા ભરતાર. ખેડુ લેકે આલી ખારણુ, નીસરી નારી નેટ; નરતો નાના કહી રહ્યો, કળ તો પોચી ઢેક. જળ લાણુ જુવતી કહે, ખેઠા રહો નીજ કંથ; ઉધારે શીર સ્વામી રહ્યો. પોતે પરવરી પંથ. ભરતાર વસ્ત્ર ભીનાં સહિત, તરફે ખેઠા તેજ કેરા શુક્રે છે કંથડો, ઉજવળ કરવા એહ વનિતા વહિ ઉતાવળી, આલ્યો જઈને જર; પ્રણા મ કર્યો ત્યાં પ્રીતથી, તુ હહાડાનો હાર. તુ આત્મા છે અમ તણા, તુતો મારો જલ; તન મ ન ધન તુ માહેરો, તુ દેવાધો દઈવ. જુવતી વલ જળા તળે, હેતે જોડયા હાય; રમો મુજ સાથે રાંજવી, સંગ કરો મુજ સાથ. કામાતુર કાયા વિરો, કામ વાસના પુર; ભરતારને આવી ભોળવી, ન્યાળી તુજમાં તુર. છપા. કામાતુર ન જુવે કરમ, કામાતુર ધરમન ધારે; કામાતુરને શી શરમ, કામાતુર મરે કે મારે; ન ગણે કામાતુર કામ શાની વાત ન સુએ; કામાતુર ન ભણે રામ, બુધિ એકે નવ બુજે; કોટિ અવગુણ કામાતુરે, ધરમ મારગ તે નવ ધસે; અપજસ જે અવનો પરે, સદૃષ્ટ વે તેમાં વસે. કાં રંકને કાં રાય, કાં નરને કાં નારો; કામાતુર શીર કલંક, હોડ હેઠા હીમત હારો; પ્રથિવનું પામે પાપ, કાઈરંગ રહે તેને દેહે; સ્વપ્ને ન જુવે સ્વરગ, તે પરનારીને નેહે; લક્ષ વીછીની વેદના, પડે તે નર જમ દંરમાં; શામળ કહે કોઈ રમે કરે પ્રિત પરનારી પીડમાં. દોહરા-મલુકા કહેરે માનની, મધ્યાન સમય છે દિશ; કંથ અતુરો એતરો, છેદશે ખેનાં શીશ. દુરિગ્ધન દેખશે દોહિલા, માથે છે મધ્યાન; હવડાં કોઈક આવશે, જલનું જોખમ જાણ. કામની કહેરે કાયરા, ફેલ કરે શા ફેલ; જળ મારે છે ધરધણી, જળ મારે છે લોક. ખાર ગાઉ ઉજડ ગણ્યા, ન ગણી ભરતારની બાંત; વિષમ હતી એક વાવડી, આપ થયાં એકાંત. હુનો વા વારો નહી, નારો કે ન લે નામ; તુજ સાસુ જેઠા જુવે, ફેડુ તેનો કામ. વાડીમાંહે વાવ છે, તેમાં મોટો ખાટ; ખે જણુ ખેઠાં તેહમાં, ન મળે તરફો ટાલ જોખ કરાવી જરને, ભાગી તેની જુખ; કામ શાંત પમાડીએ, સમયે પામ્યા સુખ. અતુર સરખા ચાર લક્ષ, પ્રાણ્ય કરે શત પાંચ; જરને કહે જા જોખમાં, ઉનીન આવે આંસ. માન્ય કહ્યુંરે માનની, કોપ્યા તુજને ઈશ; વાર લાગી તુજને ધણી, ધણી છેદશે શીશ. સ્વામી મુજને શું કરે, તમે તમારે જન્મ્યા; જુઓ અરિવર મારોએ, લખ્યું હશે તે યામ્ય. અરસપરસ આલોચતાં, એધડીઆં વિત્યાં ચાર; નાહાવા ખેઠા છે નાહલો, જુપ્ર સમે ભરતાર. ધડી ખે ચાર ખેસી રહ્યો, વનોતાની જોઈ વાટ; સામા સેવક મોકલ્યા, રોક્યા પાણીના ઘાટ. વન વાડી જોવરાવીયાં, જોવરાવ્યા વસમા કામ; સામા શે બાવી નહી, ઘેલ કીધુ ગામ. દસ વીશ ચાંબીરા જન, શેવક સરવ સમેત; શીડ સીમ જોઈ વળ્યા, એવુ તેને હેત.

સૌરઠા પરહરો પોતે પ્રીત રીસે થયો અતી રાતડો; રીડી નહી એ રીત, જુવતી મુકુ ક્યમ જલતી. લગ્યા કરશુ લોપ, દેખતાંવાંત દેવટ કશ; કાયામાં પ્રગટયો કોપ, રજપુતને રીસાણવો. પ્રમહ્યાદીક પાપ, શાપ એનો ગાણુ ગણુ; અતળીખળ હું આપ, કળ કરી મુજને છેતર્યો. દોહરા. પ્રતિજ્ઞા પતીએ કરી, કુખ આણી તે દિશ; લાખ કરોડ વોરો ભક્ષ, શામાનુ છેદુ સીસ. કળ કરોને છેતર્યો, નીરનુ લીધુ નામ; કહે ભાઈ એ કયાં ગઈ. જોવરાવ્યુ ખાધુ ગામ જુવતીને મુકુ જલતી, પ્રમહ્યાદીક પાપ; દેખતાંવાંત દમુ નહી, ધરવર આણુ છે આપ. રામ ફહાઈ શિવ આગળ્યા, અખામાતની આણુ; અરજ કરે નહી દોષને, પરહર એના ખાણુ.

મુજને જાણો ખાળકો, મુજને જાણો રાંક; લાખ કરોડ વીરો વસા, વરો વહુવરનો વાંક. જો મુ
કુ એને લવતી, દેખતાં એનો દેહ; કોટી પ્રહમ હત્યા હજો, તજ્યો આજથી નેહ. એમ પ્રતિ
જ્ઞા અતી ધણી, કીધી દસને વોસ; પોયો ઉપાડી પાઠનો, વચમાં આણ્યા ઇશ. વારયુ ઠાનુ ન
હી કર, ન ગણુ એનુ પાપ; શિપારસ માનુ નહીં, ન ગણુ એનાં શાપ. જાંણુરે જળ ભરવા
ગઈ, પેઠી કોના ધરમાં; ખેસારયો મુને ખારણે, તરણી પોતી ત્યાં. મુજને જાણ્યો વાણીઆ,
હીંગ મરોનુ હાટ, કપટ કરી ગઈ કામનો, વહી ગઈ ખીલ વાટ. મુજને જાણ્યો પ્રાહમણી, ભી
ખનો માગણુ હાર; હું રદીઆણો રાજવી. જસવંતો મુજાર. પોપટ કહે સુણુ પ્રેમદા, શેઠાણી
સામરથ; એ નારી કયમ ઉગરે, સરશે એનો અરથ. પાગ્યે કયમ લાગે પતી, સતી સી રીતે થા
ય; સાક્ષ સસરો કયમ નમે, ગુણુ કયમ એના ગાય. ખમા ખમા સહુ કયમ કરે, કંથ રહે ક
રજોડ; સ્વામી કયમ શેવા કરે, માનનીનો રહે મોડ. વિજયુ વિદ્યા હોય તો, અકલ ફેલાવો
આજ; કયમ રહે જુવતી લવતી; કયમ રહે એની લાજ. કયમ વશ થાયે કંથરો, કરે પ્રતિજ્ઞા
ક્રોક; કયમ ગુણુ આલે ગામમાં, વશ વરતે કયમ લોક. પ્રભાવતી કહે પોપટા, મુરખ મુંદ અજ
ણુ; એકે વાતે ન ઉગરે, પ્રેમદા ખોસે પ્રાણુ. એ તે છાનુ કયમ રહે, કહો એ સમ શા ખાય;
માને એનો કંથરો, સંદેહ સહુના જાય. યુક કહે સાંભળ સુંદરી; વાઝ કહુ એ વાત; સારી પે
રે સીખવુ, રહેા આજુની રાત. પ્રભાવતી કહે પોપટા, આલવી એની આંચ; એહ વાત જો
શિખવે, તે ના જઈ દીવસ પાંચ. વાઝ કહી વનિતા રહી, ઉતારયા અરણા ચોર; વાત શુણ્યા
નો આરતો, ધારણુન રહે ધીર. જુવતીએ જર વળાવીઆ. વધુ વોચારી વાત; વરો વારલાગી
મુને, અતી થયો ઉતપાત. પલક એકનો વાયદો, પ્રોટ ઘટિ થઈ પાંચ, કંથ કોપરો માહરો, દેશે
અધીકી આંચ. એમા ઠાપણુ યું કર, એમાં સમ શા ખાઉ; ચાતુરી શી ચાણવું, કેમ મલપ
તી જાઉં. કુવા ઉપર એક પિપળી, હેઠળ તેની ટાળ; અથાગ પાણી છે તેહમા, પાછળ ખાંધો
પાળ. રામા વળગી રાસરો, કામ્યન ઉતરો કુપ; કાંઠે વળગી કરટે કરિ, મહા મનોહર કુપ.
છપા. દર્શતા જતે રાહી, વિચારી મન વિજરી; નવ આણી કોની ખોક, નિરભય થઈ તે
નારી; વપટ ન જાણુ કોય, પડી પડી સહુ પેખે; અરે અરે કહે એહ, કુનીઆ દુખ એનું દેખે
વાત આલી ખવા વિશ્વમાં, ઉતાવળ કરતાં આખરી; ચતુરા ચતુર ચુહાણની, કલક વરલત કુ
પે પડી. લગુ છુમ પાડી ખહુ ખહાર, અધીક અન્યા એ અપે; રાણી રદીઆણુ રૂપ, પડી
પાણીમાં પાપે; કોઈ મુછાણો મરદ, કુમથી કામનો કહાડે; કંથ એનાને જાણુ, પલકમાંહે પહેા
ચાડે; હાહાકાર સધળે થયો, જુગ પાધામાંડૂઆહરી; ચતુરાને ચેતાવોઆ, પડી તાણી તાહ
રી. સોરકા. વનીતા ઉપર વેર, રાખતો તો જો રાજવી; તરત ઉતારયું ઝર, પ્રીત વધી
પરપરે. ધિક ધિક મુજ અવતાર, અવગુણુ જાણ્યા એહના; નિરમળ મારી નાર, મહા હેત
મુજ ઉપરે. ધસમસ કરતો ધીર, વરણાગીઆને વાંકડો; શિયળ થયું રારીર, થયો રાંકડો રા
જવી. દોહરક જુવતી જળ ભરતી હતી, ચાર પાંચને સાત; દીઠી તેણે દામણી, વેગે
આલો વાત. છુમ પાડી ત્યાં ખહુ જણે, લોક જાય છે ત્યાં; ધસમસ કરતા ધાય છે, માંટી
પોતાનો માંચ. ચતુરાં ચુહાણની ચીંતની, સતી સ્પરૂપા નામ; પડી ખોચારી કુપમાં, થયું તે
માહુ કામ. કાઠે મારી કામની, કાઠે મારી નાર; કડાં કનકનાં આપોએ, આપુ એકાવળ હાર.
કુડળ આપું કાનનાં, આપુ મોતીનો હાર; ચાકર થઈ તેનો રહુ, નિરથે તે નિરધાર. જાણુ
તારા જળ તણા, પ્રોટા ઉતારયા પાંચ; ખેસારી કાઢી ખારણે, નાંચી હુની આંચ. પુછે પા
ડોરાણી, પુછે સેયર સાથ; કેમ ધરપાતાં કુપમાં, કહો વિજતની વાત. નાંચા ખેડો તો નાહલો,

સહયો તરફને ટાડ; હું તો જળ ભરવા ગઈ, બાણ્યું બુજે હાડ. એમ કહી ઉતાવળી, નર કા જે લાગુ નીર; આંટી આવી પગ તળે. પડી હું તેણી તીર. વેલે વળગી હું રહી, ભાગ્યા હે ડા હાડ; જળથી છવતી નીસરી, પરમેશ્વરનો પાડ. વળગાડી વીરોક જન, ખમા ખમા કહે કો ક; કાપ્યોતો જે કંથડો, સમીઆ તેનો શોક. વાડ દીધ વધામણા, ઉતાર્યા ઉતાર; ખાધા લો થી ખહુ ખાપડે, ભાખ્યોનો ભરતાર. કર્યા લાખોણા લાડવા, અંદ સુંક ને મૂત. હાઈપાક હે તે કર્યો, તાજ ચુરમા તર્ત. માથે જળ ઘાલ્યું માનની, પોખ્યા ભારે શ્રમ; ગામ જમાડ્યું ગુણનિધી, ધાર્યો રૂઠો ધર્મ. સાખાશ સાખાશ સલકાણી, કહ્યું વાર દસ વોસ; પાણ્યા બેરમા તેણે પ્રિતથી, તળુ રૂઠથી રીશ. સમ સહજ વાટે ગયા, ગઈ પ્રતિજ્ઞા પુર; કિંકર કીધા કંથડો, નાર વધાર્યું નુર. જ્યાં સુધી તે છાંવ્યાં, અવગુણ નાણ્યા એક; ચાકરી કરી ચતુર તણી, વિનતાનો વાધ્યો વિવેક. એમ વિજરી આવડે, તો જરીએ જાઓ; નહિતો ઘેર ખેંઠા રહો, એ વિદના ગુણ ગાઓ. બુધ નિંદાન શુક પોહોતરી, શેઠાણી સંવાદ; શામળ કહે સંસેપમાં, આ છો મન ઉલાદ. રામકરણ ગોવિંદ કહો, કોક પોહોચાડે કેક; આકળ નીર કે આંખો, તેણે ન ભરીએ પેટ. ગુજર દેસ ગરવો ઘણો, અમદાવાદ અધિપત; કિંકર સહુ કવિતા તણા, છમ્યે શા જની છત. મહિમા માતર પરગણે, સિંહુજ માંહે સુગણ; કવિની કીરતી સાંભળી, વિવિધ પ્ર કાર વિખાણ. વાસણવંસે અંશપત્ય, રખોયલ કેરો તન; અંશ કરાવ્યો ગુણનિધી, મહીપતી જે ઉ મન. અંજર જસવંતા આગળે, કહે શામળ કવીરાજ; કુળ દીપક તુ કહાવીએ લક્ષ કાટધા લાજ. શ્રીગઉ માળવી વિપ સુભ, વેગનપુરમાં વાસ; પિતા પુરસોતમ તણા, કહે કવી શામળ દાસ. ગાય સોખેને સાંભળે. કહે કવિતા કરજેડ; શામળભટ કહે ખોલજે, જયજય શ્રી રણછોડ

વારતા ૧૫ મી

ઓપાઘ. શ્રી ગણપતિને નામુ સીસ, આરાધુ ઉમિયાપતિ ઈશ; શેવુ શ્રી મુખે સારદા, નિ રમળ નામ જેવી નરમદા. ગુણ સારદા કેરા ગાઉ, પલક એકમાં પાવન થાઉ; માતા સરસ્વતિ સંકટ હરે, પંડીત સહુ પરણામજ કરે. પુન્ય પુરાણ પરમારથ થંથ, શુક પોતરી ગરવો અંથ; ઘણી શિક્ષાને આજુ પુન્ય, એકે વાતે ન મળે નુન્ય.

છપા-ભાણ્યો એણે જે અંથ, પરનાર જેણે નવ પરખી; સાંભળ્યો જેણે અંથ, નિચાધિ ન વ નિરખી; ભાણ્યો ભણાવ્યો અંથ, અધરમ તેણે નવ દાખ્યો; સાંભળાવ્યો જેણે અંથ, ચતુર અમરત રસ આખ્યો; શ્રવણ કર્યો સતવાદિએ, ક્યાં નરને ક્યાં નારીયો; સામળ કહે સ્વપના વિશે, ભુક કરી નહી જરીએ. પરનારી સાથે પાપ, ખાહ જો હુત્યા ખેસે; અઠાવીસ નરકના કુંડ, પાપ કરનારો ખેસે; એક પત્નિ શ્રીરામ, દિલ પોતાને દાખી; સતવંતી સિતા કામ્ય રીત ઘણી રૂડી રાખી; ભુવિવંતા ખાપડા, કામ છત કોઈ નવ થયા; જન્મ મરણ જોખમ જરા, ક રાડ અવતાર કવિએ કહ્યા. ઓપાઈ-શંકર નંદને વરણુ, વારતા પંદરમી વરણુ; પંદરમે દિન પરભાવંતી, રૂપ અનુપમ રંગા રતી. નિશા સમે તે આહો નાર, સખ્યા શોળ; શોભીત રાણગાર; આવી પોપટ પાંજર તળે, માન્યની માન ઘણી થી મળે. અમરત દ્રવરે નિરખ્યાં નેણ, અમરત જેવાં ખોલે વેણ; ગુણ રૂઠા ઝેના ગાવછો, ભુવતી કોણ કામે અવછો. અંધારો રાતે એકલા કથમ, સાચુ ન કહોતો મારા સમ; શેઠાણી સિદ્ધ જવો તમે, અધિક હેતથી પુણ્ય એ મો. ત્યારે ખોલ કહ્યો નારીએ, જરૂર પણે જરૂર જરીએ; શાખાસ શાખાસ વહેલાં આવજે, કલક વરણુ કુશળ કહાવજે. શોભાજયંદસા કેરી નાર, અકલ દેલાવી અપરંખાર; તેણે વેદ

વિનારો કરી, સતિ નગર ખંધામાં ઠરો. પતિ સરવે દિહુ દ્રવદ, કાંઈ ન આવ્યું તેને કપટ; પ્રભુ
 મ્યો તે નારીને પ્રગ્ય, એવો જીવતીએ ખોળી જગ્ય. શોભણી પગ ખેંચી રહી, શુક પ્રત્યે એ
 ક કહેણી કહી; શોભાગચંદશા તેતો કોણુ એ અચરજ સાંભળીયાં આણુ. શી રીતેએ જારી
 રથી, ક્યમ તે ગુણવંતાને ગમી; તે સદેહ ભાગો માહરો, તોતો પાડ માનું તાહરો. શણુગાર
 ઉતારી મુકો પરા, જો ખોલ હોય સાંભળવા ખરા; બિને વસ્ત્રે ખેસો તમો, અકલ સોખવીએ
 ધણી અમો. જો સાંભળ્યાની હોએ ગરજ, કરો કરજેતીને અરજ; વચન કામનિયે કોડે કહ્યુ,
 પોપટજીએ સધણુ લહ્યુ. કહેવા માંડી વાડ વાત, પંદરમા દિવશની રાત; નાયક ગામ નદિને
 ખેડ, શોભાગચંદશા શાણુ શેઠ કરે દલાલી સોદા તણી, લાજ પ્રતિષ્ઠા તેની ધણી; શોભા
 ગ સુંદરી સોનું નામ વખાણુ કરેછે ખાધુ ગામ. પરમેષ્ઠા પાણી ભરવા ગઈ, ત્યાંતો વાત એ
 ક બોલે થઈ તાંદાગર આવ્યો તો એક, તરતીવંત છે તેનો ટેક. કરમજ હિર કથીર લાવિ
 જો સોદાવાદ થકી આવિયો; કરમચંદશા તેનું નામ, આવી ઉતરયો એને ગામ. દલાલ સાથે
 તેને પ્રિત, ભાષણં તણી જે રીત; સોદો વચે સોદો લે, આખો દહારો એકઠા રહે. સુખ દુખ
 કેરો કહે વાત, જીવ એકને જીવવાં જાત; એક એકને કહે વિતક પેર, રૂઝુજીનિપતુજી ઘેર.

દોહરા-ઉતારે એકઠા મજે, પ્રીત રીતનો પેર; કોષ કોષને દુલ્લે નહી, મનના આણુ મેર. એ
 ક દિવસ સરોવર વિશે, ખેઠા સોદાગર માંય; પાણી ભરવાને મસે તરૂંગી આવી ત્યાંય; અરસ પ
 રસ રહી પ્રીતી, મળીયાં નેણુ નેણુ; મટકો મુખ કેરો કરો, ખોલી અમરત વેણુ. ભલા પધારયા
 ગામમાં, ભલે દિહુ દરશન; ભલે આજ મળીયા તમો, થયાં પ્રભુ પરસન. વાયદો વિનતાએ ક
 રયો, પુરજી મિતે પેર; હઠી પ્રહરે આવજે, ધણા હેતથી ઘેર. પુરવ જનમની પ્રીતી, જીગદિ
 શો મેળવ્યો જોગ; લાડ લરાણુ લક્ષ્યા, ભોગવેન્દશા ભોગ. રમી જમી તમો જજે, કરજે આનં
 દ અપાર; કહો અંધાણુ ધર તમ તણાં, શામા તેને મન સાર. પોળને મોઢે પીપળો, ઉગમણી
 ત્યાં આજ; શાતમુઢર છે શેઠનું, પ્રતાપશાની પોળ. મેરી રંગેલી માહરી, તુળસો ક્યારો ત્યાંય,
 આંગણુ મોઢે ઉમરો, તરત આવેને ત્યાંય. પાસે ખાંધી છે પરવડી, ખારા પાણીનો કુપ; છં
 ચી છે અંધાણીઓ, એ અંધાણુ અનુપ. દરવાજેથી ડાભી મગાં, વણીજ સનુના વાસ; પાસે
 દેહેર પરીપ્રહમનું, તેજ પુજ પ્રકાશ. વાયદો કરી વિનતા વાહી, થયા ખરા મધ્યાન; સોદાગર
 નું મન થયુ, જવા વિવિધ વિધાન. પુછ્યા પુછે પરવરયો, આગળ્યા છે અંધાન; અંચળ થઈને
 આલીઓ જવા અતુરસુજણુ. પરખે નિરને નેહથી, હરખે હયડા માંહ; વરશે અમરત વિષ્ટ
 વિશે, તરતજ આવ્યો ત્યાંય. આજગત અધીકી કરી, ખાટ પાણીને પાન; ભલે પધારયા પ્રિ
 યજન, સુખ કીધા સનમાન. સોદાગર ખેઠા સજ થઈ, સાચવ્યાં સામાએ દાર; એટલે અચાનક
 આવિયો, ભામનિનો ભરતાર. સેજે દોટી સાંકળી, કડકડ થયાં કમાડ; સોભાગચંદ કહે સુંદરો,
 ઉધાડ ઉધાડ ઉધાડ. સોદાગર કહે રુ થરો, ક્યમ પલટાસે દિશ, કુડ કપટ કંથ જાણુરો, સે
 જે છેદરો શીશ. રાખ્ય મુને કાંઈ કામની, છાનો છપનો ટેક; પ્રાણુ સ્થીર રહેતો નથી, પરયો
 ધરાશક્તો પેટ. જીવતી કહે જખ મારશે, રખે ખીહો મનમાંય; કમાડ પછવાડે રાખીયો, તરૂંગી
 ઉભી ત્યાંય. કમાડ ઉધાર્યાં કામની, જીવન ગયો ભરતાર; કાઠી સુક્યો કામની, એ જીવતીનો
 જાર. કોણુ મરમ ન જાણીએ, તે દિન વિત્યો ત્યાંય; ખિજે દિન-રુ નિપત્યુ, માનની મંદિ
 ર માંય. ખિજે દિને ખે જણા, મળ્યા એકઠા એહ; શેઠ આગળ સોદાગરે. તરત કહ્યું છે તેહ,
 કાલે મળી એક કામની, જાચી અદ્ભુત રૂપ; તે મુજને તેડી ગઈ ભામની ભારે ભૂખ તેને કા
 ને છે દોટીઓ, સવાજાજના શિર કેશ; કરે કનકનો સુલો, જાણે વેશ પ્રીપણા વાણી.

એજમાં, તુળશી ક્યારે ત્યાંય; અઢી પહોરે એકલો પેદા મંદિર માંય. એટલે આઠવો તેનો ધણી, મુજને લાગી ખિક; હીંમત દીધી હેતથી, શામાએ દિધો શાખ. કમાર પછવાડે રાખીઆ, ઉધારયાં જઈ ખાર; ધરમાં ગયો તે ધર ધણી, જોખમાં કાઢ્યો જોર. સમ દિધા છે સામટા, પ્રહમહત્યાદિક પાપ; જરૂર આજ જલુ તીહાં, અઢી પહોરે આપ. વિસ્તારી વાતો કરી, મી ધ્યો સધળો પાર; એતો મંદીર માહર, નિશ્ચય મારી નાર. છેતરાય નહીં છેલરો, રાહ્યો જે હ દલાલ; અઢી પ્રહરે જોઈ પારખુ. માનની કેરો માલ. કોઈ કોઈને નવ બાળખે, કોઈનું ન સે નામ; આજ જોઈ હું એહને, કરેછે શાં શાં કામ. શાખાસ મિત્ર માહર, જરૂર પણે ત્યાં જવ; રખે એમાં એજર કરે, રહેયો લાખિણી લાવ. દલાલે દિલમાં લહયુ, આજનો જોવો તાક; છુટા હું લક્ષિમ એહની, નારીનું વાડું નાક. કયોર કરમજને કરતુરી; મણિ છે ને મણિ મુલ્ય; ચોર કર હું ચતુરને, ધન સંહુ મેલુ ધુળ. અઢી પ્રહરે એકલો, સોદાગર શ્રીવન; પેદા ધરમાં તેતથી, લાગી હાહર લગન. આસન ખેસન અતિ ધાગાં, ખાન પાન સનમાન; એટલે આઠવો ધરધણી, કરતુત સુગતાં કાન. ઉધાર ઉધાર ઉતાવળી, ધણુ જરૂરી કામ; ધરાક ખોટી યાય છે, લાલ જરૂ દરા દામ. સોદાગર નથી જાણતા, એતો મારો મિત્ર; દલાલના મન ખરખરો, જોતુ સિ નુ અરિત. સોદાગર કહે શું કરો, જરૂર આપણાં પરાણુ; આજ નથી લગ્યા તણી, વિપરીત ખોલ્યો વાણ, મુજ્યો રહેતાતુ નથી, જાય છે મારો લવ; પેસાળ થયો પાગરણુ વિરો. રૂઠ્યો નિરચે દર્ઠવ. ધણી જખ મારે ધર ધણી, મનની ચીંતા મેલ; લાલસારો લક્ષવસા, કરો રંગની રેલ. વનીતાએ વિટયો વાટમાં, ઉભો કર્યો ત્યાં અધ; ઉતાવળાં ખાર ઉધારીયાં, સ્વામી આ વ્યો સધ. કમાર પછવાડે કંથરો, ચતુર જુવે ચોપાસ; કાંઈ કપટ દીઠું નહિ, વેદ પોતાને વાસ. માંટીતો મેરે ચઢ્યો, ચતુર વિચારી ચંત; જરૂર વળાવ્યો જુવતીએ, ધરવરીયો તે પંથ. ખોજે દિવસે ખે જોજી, કરી વિગતની વાત; કાલ કામનીને કંથરે, અધિક કર્યો ઉતપાત. સોદાગર ન થી સમજતો, દલાલ ધણી ધર; પરમદા નથી પ્રીછતી, વાત કરેછે વર. વીટયો મુજને વસથી, વાલ્ય તણી બ્યાં વાસ; જોજી નહીં તે જુગતથી, ફોકટ કારી કાશ. વળી આજ છે વાયદા ખાધા કપરા સમ; ગળે હાથ વાહ્યા ધણી, કહોની કુરીએ ક્યમ. મરદ દિસે છે યાનની, ભોળો દીસે ભરતાર; આજ ધરી વહેલા જરૂ, એહ કર્યો નિરધાર. હા ભાઈ આજ પધારજે, કરી આવી શુભ કામ; વાત કહેજે વિસ્તારીને, મુજ આગળ આ કામ. કંથરો મનમાં કરકજે, એતો મારે ઘેર; આજ પકડું ખે એકઠાં, પછે કર હું પેર. સોદાગરતો સંચર્યો, વાયદો વા જ્યો વરત; એટલે સ્વામી શામા તણી, તે વેળા આઠવો તરત. સેજે કોટી સાંકળી, ઉધાડો નિ જ નાર; કામની કામછે માહર, ખેરી ક્યમ રહુ ખાર. ઉધાર નાર ઉતાવળી, રહેમાં પ્રગટયું દુખ; કાલ વાણુ કરયું નથી, ભારે લાગી છે લુખ. થર થર તેતો ધુલુઆ, મુને રાખ્ય આ દિશ; કોઈક વેળા તાહરો, સ્વામી છેકરો શીશ. રખે ખોતા તમે રાજવો, ધુનવો માં દેહ; રાખુ મુજ રૂઠ્યા વિરો, જખ મારેછે એહ. કુંડું એક કચરા તણું, જળભરવાનું જાય; તે તો છે ધુ ખાડીયું, કંટ ન જાણુ કાય. ધાલ્યો નર તેને તળે, જઈ ઉધારયાં ખાર; ધરમાં તેરયો ધર ધણી, નિરાકપ્રણેધો તાર. કમાર પછવાડે કંથરે, જોયું ત્યાં જરૂર; વળતું જોયું વસમાં, પ્રિત ધણીથી પુર. મંદીરમાં જોયું માંડીએ, નીમેશ ન દીઠું નરત્ય; ખાવા ખેસારયો ખાંતથી, કર્યાં કામની કલ્ય. સ્વામી પ્રાંછો ચઢેતે ગયો, અન-વિચારો વાત; તે કેણુ જાણું નહીં, ખરીકે ખોટી ખ્યાત. ખિજે દિવસે તેતો અધ્યા, વિગત તણી કહી વાત; કામની રાખ્યો કુંડા તળે, ભલો સજની ભાત સળી આજ છે વાયદો, જાણુ ક્યાંહ જરૂર; ખખર કહેવી તમને ખરી, સ્વી કિંગ

મતે સુર. ચોથે દિવસે ચતુર નર, ગયો વિનતાને વાસ; સનમાન કર્યાં ત્યાં સુંદરી, પ્રિતે ખેસા
 રયો પાસ. ખામ્યા પીઆ ખુબી કરો, રહેા ધડી ચારેક પાંચ; જખ મારે ધરનો ધણી, ઉત્તી ન
 આવે આંચ. ખાંત ભરતારના મન તણી, આલાયે નહોં આગ; જુવે ધણુ જખે ધણુ, જડે ન
 હો કાંઠ જગ. એટલે શેઠજ આવીયો, ઉઘાડો ધરની નાર; કાણુ કાણુ ખોટી થાઉં છુ, ખેશી ર
 હુ કેમ ખાર. અજોચર રાખ્ય કહીં ખોરડે, ધણી રૂપી છે ધાર; જીવ જરૂરી જાયછે, શામા તુ
 સંતાર. નગાર એક નિરાનનું, તખાણુ તરતીખ; મઢવા કારણુ મુઠીયું ચર્મ વીટીને ચોખ. તે
 માં ધાલ્યો તેહને, ઉપર મુક્યું ચર્મ; શોધીને સ્વામી ગયો, કુટો પોતાનું કર્મ. જ્યુ ખારણે વ
 જમાં, જ્યુ કુંડા હેઠ; રામ રાખો સદાશીવે, નથી ધરમાં કોઈ નેટ. ધડી ખે ચારેક ત્યાં ર
 હયા, કાઢી મળ્યો પાર; છીંચે દીન રું ઉચ્ચનું, કહી તે વાત વિચાર. દલાલ સોદાગર એક
 ઠં, ગહાણુ પ્રુછો વાત; કાલ ગયાતા ગામમાં. થાતોતા ઉતપાત. ખેસારયો મુજને ખારણે, પ્રણા
 મ કરોને પેર; તે વેળા તેની ધડી, ધરધણી આવ્યો ધેર. હુતો લાગ્યો કાંપવા, તરણીની હીમ
 ત ત્યાં; નગારા નીચે રાખીયો, સ્વામી ખોળે ઠપાય. ધરધણી તો ધરમાં ગયો, જમવા ખેદા
 જોડ; કાઢી મુક્યો કામની, કંથ જુવે ક્યાં કેડ. કપરા સમ ખાધા કામની, પ્રહાલત્યાદિક પાપ
 જરૂર જાણુ છે માહરે, એકલા આપો આપ. પાંચમે દિવસે પરવરયો, ખેદો જઈ એકાંત; એટ
 લે આવ્યો ધરધણી, ખરી જ્વેવાને ખાંત. કહે સોદાગર કામની, છાનો મુજને રાખ; સુણુરો તો
 તે મારસો, શિવજી કેરી સાખ. ગોદડાં માંહે ધાલિયો, ઉપર ખેદો કંથ; અરૂપર ખોળી મુવો,
 પરવરીયો તે પંચ. વળી વહાણામાં વાયદો, ગયા સરોવર ખેટ; એટલે મિત્ર ત્યાં આવીયો, દલા
 લ સોદાગર શેઠ. કાલ ધાલયાતા ગોદડે, આજ જોણુ છે ત્યાં; ગયા કેડે જો નિપજે, કહીશુ વહાણાં
 માંચ. શેઠ ખોચારો રું લહે, એનું ધર એની નાર; પોતે પોતાના શિખ્યનો, સઘ કરે સંસ્કાર. છે
 દિવસે છેલ્લો, ગયો વણીજને વાસ; મંદોર અટકાવું માનની, પ્રિતે ખેસારયો પાસ. ગુહ્ય ગુહ્ય
 ખોપી કરે, અરસપરસ અપાર; અચાનક આવ્યો આંગણે, ભામનીનો ભરતાર. જર તે સ્ત્રીને
 ખોલીયો, શામા તુ સંતાર; ત્યાર પછી તુ તારણી, કોડે દ્વાર ઉઘાડ. ધંટી એક ધોળરમાં,
 એને ખેસારયો ત્યાં; આઠણું આપ્યું આઠવા, માહલો મંદોર માંચ. દયાણું તો દળવું પરચું,
 ફરતાર તણો એ કોપ; જાણુત તો જોખમ કરત, લગ્યા થાતી લોપ. અરૂ પડે તે તો જુવે,
 ચતુર તે ચુક્યો એટ; એને મન વિચારીયું, દળે છે છુંડી લોટ. શામળભટ શિક્ષા કહે, સુ
 જીને સહુ સંસાર, પરનારીની પ્રીતથી. અવગુણ લક્ષ હજાર. લક્ષ વીંછોની વેદના, ખરો એ છે
 સર્થ રોગ; પરનારી રું પ્રીતલો, તેના કરમના ભોગ. એમ કહીતક કોટિયા, ઠીક કર્યા ખહુ
 ઠાક; છાનો રાખ્યો છળ કરી, દિવસથયા એમ આઠ. એક દિન રાખ્યો કોઠીએ,
 ખીજે ટાંકમાં તરત; ખરી પરજે ખાટમાં, તોતો પામત મરત મરત. ૧૧૭ વિતિ હઠીકત જે
 ટલિ, કહિ દલાલને વાત; હવે પરદેરી ચાલશું, સારો છે સંધાત. ૧૧૮ તમે ચાલોને ચતુર ન
 ર, આપણે પુરણ પ્રિત; જમવા પધારો જોખમાં, રૂડિ એતો રીત ૧૧૯ ચોપાઈ. સોએક
 કપરા ખાધા સમ, કોહો જમવા નવ આવો ક્યમ; તમે સહુકાર મોટા માહરા, અસોધુ વાણો
 તર તાહરા ૧૨૦ કરમ લખ્યુ તેવો રોધ રળ્યા, માસ ખે માસના રોટલા મળ્યા; અતીશો દે
 ખાલ્યું હેત, સોપ્યું તન મન ધન સમેત. ૧૨૧ દાહરા. સોદાગર સમજે નહી,
 એની નારશુ નેહ; ગતી જુવો ગોશીદનિ, રું નીપજરો એહ. નારિ પણ નધિ જાણુતી, માંટી
 નો છે મીત; એ સરવે મલરો એકાં, ચતુરા કરે ચરિત. નારોને કહે નાહલો, સંભળ નાર
 સુજાહ; મીત એક છે માહરો, પડણો પ્રીત પ્રમાણ. સોદાગર છે શાપતો, શ્રીવંતમાં સિરધાર;

લક્ષ્મીપતિ જે લક્ષ્મી વસા, બુધ સમોવડ ભાર. કરો ચતુરા ચાકરી, પ્રિતીનો પરવેશ. આજ કાલતો અહીં રહે, પરમઘટે પરદેશ. પાક કરો શુભ પેરથી, પેર પેર પકવાન; સુંદર શાક શિરોમણી, તરતીય ધણેરા તાન. જમવા તેડયો જોખમાં, આંચો શુણ્ણવતો ઘેર; એક એકને આળખ્યા, પછે શી પરદી પેર. સોદાગર સરમાધયો, એતો મારો મિત્ર; રખે હોય એ જાણતો, જે મેં કર્યાં ચરીત્ર. ચોંખાં એની ચીંતની, એ માંટીનો મિત્ર; રખે કળ્યો હોય કંથડો, ચાર વિદ્યા ચરીત્ર. જમાડયો જુગતે કરી, પ્રીતે આપ્યાં પાન; આપ આપણ મન સમલ્યાં, કોને ન કહે કાન. આજ્ઞા માગો સંચરયો, સોદાગર નિજ ઘેર; પછી પેલી પેમદા તણી; પરકાણી શી પેર. એ રે દધવ એ શું થયું, અતી હવો ઉતપાત; દલાલ સરવે સમલ્યા, વિનતા કે વંદી વાત-છપા. આઠ દિવસ ઉતપાત, દલાલ ડાહ્યાએ દીરો; ઉઠ્યો ઝેર વરસાદ, વિન પ લાગે મોઢો; જવાપ દેવાની જગ, સ્વપ્નામાં નવ સુઝે; દસે દિશાનો આગ, વિના બુદ્ધિ કયમ બુજે; દીકું આણુદીકું કયમ થયો, લાખ કરોડ વિરો વસા; પોપટ કહે પ્રભાવતી, એ દધતાની શી દશા. દોહરા. શુક કહે સુણ સુંદરી, સંભળ ચતુર સુજાણ; કયમ વિભરી નીપજે, પંચ કરે પરમાણુ. સ્ત્રી કેમ થાયે સાધવી, પતી કેમ પ્રણમે પાગ; જાણી તો મુજને કહો, જડે તમને જો જગ. માનની કહે સુણ મુરખા, પંખો જત પવિત્ર; એ ઉપર ચાલે નહીં, ચતુરા તણું ચરિત્ર. આઠ દિવસો અવનવો, રાખ્યો કામો કામ; જુગતે જોવાને ગયો, તે સ્ત્રી કેરો સ્વામ. મોઢે માન્યું મુરખે, કહ્યો સરવે વિવેક; તે આગળ કેમ ચાલશે, નારી કેરા નેક. એક દિવસ એક વાંકનો, દરાવી ન રાકે કાક; એણે તો વાળ્યો આટલો, અન્યા કર્યો દોન આઠ. પોપટ કહે સુણ પરેમદા, કહુ વિભરી વાત; સારો પેરે શીખવું, રહેા આજુની રાત. શિખવ પોપટ પ્રીતથી, સતી થવાને સાચ; પાગ પડાવ્યો પેઢીને, ન આવી ઉનો આંચા. ચોપાઈ. સોદાગર તે ભોજન કરી, લવીગ સોપારી મુખમાં ધરી; આજ્ઞા માગી તે સંચરયો, પતી વોળાવવાને પરવરયો. તે તો નારી સમલ સરવ, ધણાક મુકયો મનથી મરવ; હીમત મુકો ખંખેરયા હાથ, ચતુરાઈ નહીં ચાલે તે સાથ. ખરો દેખાડુ એને ખ્યાલ, નહીં માને ડાહ્યો દલાલ; મુને કપટ કર્યું માંટીયે, અતીસે લોધી છે આંટીએ. હમણાં આવે વોળાવી ધણી, રીસ મુજ ઉપર કરશે ધણી; એણે સરવે દીકું સાચ, નાક કાપશે અંશુલ પાંચ. તેહ પેહેલી વિભરી કરે, હેવી હીમત હજી ધર; પાણી પેહેલી પાંખુ પાગ, આલણુ દાવાનળની આગ. અધરમ મારામાં ખાકી નથી, કરોડ અવશુણુ મારા છે કથી; ધરી રાત વ્યાં ગઈ જાહરે, તરણી વેશ ધર્યો તાહરે. છપા. મોર પીંછ મુગટ વાળ્યો વજર કછોટો; મદીરા પાનનાં કળસ, માણ્યો કર મધ્યે મોટો; રાકતી શામ શરીર, ભુત ભયાનક ભારો, કરચિમ કારમો કોપ, વિચિત્ર વિરામ તે નારી, કાળની કાળ જમ જળીએ, પ્રલય સરીખી પારખી; ઉઘાડુ ખડગ કરમાં ધર્યું, શામા રાતર સારખી. વીપરીત કીધો વેશ, કેશ નિગળ તા મેહેલ્યા; વ્યાધર ચરમ પ્રવેશ, રૂંધીર કીધા રેલા, વદન કીધું વિકરાળ, ભયાનક કાંટે ખાંધ્યું; કરમાં ધર્યું કપાળ, એધાન રાકતીનું સાધ્યું; દેખતાં દુખ પામોએ, પોહો ભયાનક પાળીકા; ખાઉ ખાઉ હું ખેચરી, કાળ રૂંધી યઈ કાળીકા. ચોપાઈ. વજર કછોટો વાળી લીધ, રાકતી રૂપ કે સાચી સોધ; ખડુ ખોહામણા કરડે દંત, કે દ્રવ્યથી આણિ અંત. સોફર વીજીતીને રૂદ્રાક્ષ, મોર પીંછ મુગટની સાળ્ય; મસ્તક ધસરી ખડુ વિધ બળે, કતાંત રૂપ તે દો જુજ કળે. ખોજ હાથમાં ધર્યું ત્રીશુલ, દુરામનનાં જે કાંટે મુળ; ખાઉ ખાઉ કરતી ખેચરી, પતી સામી પોતે પરવરી. જામર આપ ચઢાવ્યાં રીશ, રૂંદે માંદ રાખી ખડુ રીસ; જગત વ્યા

પુત્રો જુગતે જોય, કર્મોમ રૂપ કળે નહીં કાય. મહા સુરા દેખતા ખોહ, રૂધીર પાનને મંદિર
 પીએ, પ્રલય કાળ અગ્નિ પાશરો, ગરીબ વણીકનો શો આશરો. એક કુકમાં ફાટી જાય, આપ્યો
 ગળે કે આમોશ ખાત્ર; અગ્નિ ભરકા કાઢે ઘણા, તોલ જણાય નહીં તરણી તણાં. મારગ સાં
 કહે મળોએ ઘણો, જવાળા રૂપ મળી જોગણી; કાઢી ખાંડુ ધાઈ ધસમસી, નાંખી ચીરો ઘણો
 પર ધરી. જડો નહીં તે નર જંગ, પ્રલંભણ દેઈ પ્રણયો પાગ; અરે માત હું તારો રાંક,
 કમા કરીજી મારો વાંક. થર થર ધુળ્યો તેહ કલાલ, અલ્પાયુ તે ખુટયો કાળ; રાખ્ય રાખ્ય
 રાકતી તુ રાજ્ય, એમ કહીને વળયો અરણ્ય. જે તુ માતા કહે તે કરે, તન મન ધન તુજ
 આજીવન; રહુ ગરીબ તારો વાણીયો, ઉગાર માત મારો પ્રાણીયો. કહો તો ધર મહાર
 તણુ, આવ નીત ભવાની ભલુ; કહોતો મુકુ ધરને ખાર, કહોતો મુકુ પરણી નાર. કહો તો
 મુકુ સરવે ધન, મનાવુ માતા તાર મન; ત્યારે કાળી પરશન ષષ્ઠ, ખોલ્યાં વચન કોણું એક
 રહો. જાન જીવતો મુકુ તને, તેં વચને સંતોખી મુને; અશ્રુત વચન કહ્યું મુજ સાથ, હેતે
 ધરી શિર મુક્યો હાથ. સોરઠા. જવાળા મુખી નીજ નામ, રોજીતો રાજી કર; કડ
 મન ચોતવ્યાં કામ, ખરગ તળે કાડુ ખીજતાં. પરમદા તારોનું પુન્ય, જા મુકુજી જીવતો;
 નિમેશ માત્ર નહીં નુન્ય, પ્રાણુ લેત એક પલકમાં. ધણી સતવાદી ઘેર, ત્રેલે તાજી તાહરો;
 પ્રાણુ ઉગાર્યો પેર, કામનીના પુન્યે કરી. પરમદાનો પરતાપ. આજ આ ધરીએ ઉગર્યો; પુર
 જા મળ્યાતાં પાપ, ભક્ષ કરત તુને ભાવથી. ચોપાધ. હું કહું તેમ કરજે એક કામ,
 જા હવડાં તુ તારે કામ; તહારો નારે કોણુ પુન્ય, નિમેશ માત્રન રાખી નુન્ય. એક દીવસ સો
 દાગર જેહ, તું વેળાવી આવ્યો તેહ; તે ઉભોતો સરેવર તીર, તારી નાર ભરતીતી નીર.
 તે સોદાગરે કીટી દ્રષ્ટ, કામની દેખી પામ્સો કપટ; તેને વાગ્યું મોહનું ખાણુ, પરવરા પરીઆ
 તેના પ્રાણુ. તેને મન પ્રતિજ્ઞા કરી, હીમત એવી મનમાં ધરી; પરનારીશું કેમ ખોલાય. મન
 નો પરદો કેમ ખોલાય. તે મંદિર મારે આવીયો, કરમાં ખરગ પોતે લાવીયો; તજવા માં
 યાજ તેણે પ્રાણુ, તે મુજને થયુ ત્યાં જાણુ. હાં હાં કહીને ગાલ્યો હાથ, હું ખોલી સોદાગર
 સાથ; પ્રીત ધરો તે પ્રાણુઓ પાગ, ત્યારે મેં કહ્યું જે માગ્ય. ત્યારે એણે માગ્યું એમ, તારો
 પરમદા ઉપર પરમ; એ નારીનો સંગમ થાય, તો તો જીવે ધરે આ કાય. દેવી કહે તેં દિધું
 દાન, માન્યની તુજને દેશે માન; જીવતી વહાલી છે જેહને, સંતોખોશ હું તો તેહને. વચન મા
 રે મિદ્યા જાય, ત્રણલોક તો પ્રલે થાય; તારી નારો સુતીતી જવાહ, કહ્યું સ્વપ્નામાં પ્રગટી
 ત્યાંહ. સોદાગર સાથે એક વાર. જીવતી જઘને કરંતુ જર; નકાર નારીએ કીધો સરવ, ઘણો
 કે મનમાં આપ્યો ગરવ. માતા દુખ લાગે કે સુખ, પર પુરૂષ નહીં નરપ્ર મુખ; અકુળ ખો
 લ જશે આપના, ખોળીસ નહીં પરીઆ ખાંપના. ના કરી એણે વાર દસ લીસ, ત્યારે મુને
 ચઢી ખહુ રીસ; મેં કહ્યું હું તુજને ખાઉ, આવી તે નિરમુખ નહીં જઈ. મારે તુજ પ્રીતા
 ને માત, મારે તારા સરવે જાત; તોએ નકાર કરો એ ગઈ, ત્યારે મુજને રીસજી ઘઈ. તો તે
 જીએ હાં નવ કહી, સતિ શિરોમણુ એતો સહી; પર પુરૂષ સામુ નહીં જઈ, પ્રતિમતા સોદ
 મારે ખોઈ. ત્યારે મે કિયો ઉચ્ચાર, ભક્ષ કર તારો ભરતાર; અંત્રીક હું એનો દેઈ જઈ,
 શોકે મારે પ્યારીનો ખાઉ. મિદ્યા ખોલ જાએ મોહરો, સ્વામી કંથમ જીવે તાહરો; એહ પા
 ત એને નવ ગમો, વળતી તેતા નારી નમી. સરતાર મારો જીવે જેમ, કપા કરોને કહોને તે
 મેં સોદાગરને સેડી ઘેર, પુરૂષ પ્રીત રમાડો પેર. તો જીવે તારો ભરતાર, જાણુ હું હવડા
 નો હાર; બીજે દીન સોદાગર જાહ, તરણી તારી આવી તાહ. તે સંધાતે કીધી પ્રીત, જેવી

રાજગૃહમાંની રીત તે સંઘાતે મેળ્યો કાઠ, સોદાગર તેડ્યો દીન આઠ. તેતો તારો પુરણ મીત,
અત્રણ તણાં કહયાં ચરોત્ર; તેણે વાત માંડી કહી તુને, તે સરવે સમજણ છે મુને. આજ તે
પરદેશ ગયો, તેનો મનોરથ પુરણ થયો; તારો સ્થિત રહ્યું સત, પુરણ તારો રાખી પત. વ
અન પાળીયુને રહી છે શરમ, રાખ્યો ઇશ્વરે સહુનો ધરમ; ધણો લક્ષ્મી આપુ ધરસુત, આપુ
તુને પરતાપોક પુત. આપુ તુને આવરદા ધણો, તોલ તરતીબ જે મહીમા તણો; કાળીકામ્ય
તણ્યો કોપ, આઘ શક્ત થયાં ત્યાં લોપ. નખર કોધુ તે નારોમ્ય, સીધ ઘેર ગઈ થઈ ખારી
મ્ય; નાહી ઘોઘ કાયા શુભ કરી, પેઢી રસોઈમાં સુંદરો. પાછળથી આવ્યો ભરતાર, મળ્યાં મ્ય
કઠાં નેરને નાર; મ્ય સોદાગર મારો મીત, પુન્યવંતને પરમ પવિત્ર. દોહરા. નારો
કહેરે નાવલા, તુ હયડાનો હાર; આયુરા મુજ આવી રહ્યું, છેલો કર જુહાર. વીસ હજાર
વાંક માહરા, મેં કર્યું છે કુટું કામ; દેદાર માર્યો દાખો નહી, રામ રામ શ્રી રામ. કટાર
અહ્યો તે કામ્યની, પોખવા માંડ્યો પેટ; કર આલ્યો તે કંથરે, હાં હાં કહી રથીર દેઠ. શો
વાંકને શો ગુનો, અવરો શો અધરમ; સાચુ ખોલ સલકાણી, તણ મનમાંથી શરમ.

છપા. કહ્યું સ્વપ્નામાં સત્ય, રમ સોદાગર સાથે; નથી કર્યો અધરમ, હેત હજારો
હાથે; નાના કહી દસ વાર, કાળિકા મુજને કોપી; માર તારા માખાપ, લાજ એણે તો લોપી;
મારો તો મારો સુખે, નાહર મન ખાતે ખર; પ્રધવી જે પડે થરો, મ્ય અધરમ નહો આવર.
લક્ષ કર ભરતાર; આજ તરણી હું તારો; માને નહી મુજ વચન, ખોલ જમ્યે જે મારો; સા
સરીઆં તારા સરવ, જીવતા એક ન મુક. પ્રતિજ્ઞા લક્ષ કોર, ચીતથી હું નહી મુક; પાપ લા
ગી હું પ્રીતથી, ખરો હુકમ તુજ ખેડ્યું; લક્ષ કરોડ વિસે વસા, તે નરને ત્યાં તેડ્યું.
દોહરા. કામની કહેરે કંથડા, કામા કરો મુજ વાંક; હું અપરાધી તાહરી, અધીકી આ
ડે આંક. અણધરતુ મેં આવર્યું, નેક રહી નહી તુન; સત રાખ્યું ઓ ઇશ્વરે, પોહી તાર પુ
ન. પ્રસન થયો પતિ તેહનો, કહું તુજને સાખારા; સત કહ્યું તે સુંદરો, હેતે કોધુ આરા. મા
ખાપ વાહાલાં નવ કર્યાં, ન કર્યા વાહાલા ભાત; વાહાલી કાયા નવ કરી, વખાણ કરે શી
વાત. કદાચ તમે તેડત નહી. તો વિપરીત વાતો થાત; કેપત મુજને કાળિકા, ખાંત ધરીને ખા
ત. મુજ આગળ માનત નહી, જાણત તુજને લંડ; જરો જાણત તાહરી, દેતો તુજને દંડ.
પોપટ કહે સુણ પરમદા, અંતર આણી પ્રીત; જમ્યો સુખે જરી કરો, આવડે એવી રીત.
દિવસ પંદર પુરણ થયા, હરખી નારી હેત; શુકને સોપ્યો આતમા, તન મન ધન સમેત. શુ
ણ રખીયલ સુત રાજવી, સિંહજપતિ સોરદાર; જવેર જસવંતા આગળે, શામળ ભટ કહે
સાર. ગુજર દેશમાં ગુણ ધણો, વેગનપુરમાં વાસ; પિતા પુરસોતમ તણો, કહે કવીશામળદાસ
મોતા વક્તા સમજતા, કહે કવિતા કરજેડ; શામળ કહે સહુ ખોલજે, જ્ય જ્ય શ્રી રણછોડ.

વારતા ૧૬ મી.

ઓપાક-ગરવા ગણપતિના પુજા પાપ, સાર કરે સંજુ સુતરાય; દુખ ભજન દંદાજો દેવ;
સર સનકાદિક દેહી શેવ. સેજાત સીદરના રાણગાર. ઉતમ મોદક તણા આહાર. સુભ લધી
દેવણ સરવદા, નિરમળ નામ જપ્ત નરમદા, દંડ કમંડળ કર ધારણી; કોટી કલ્યાણ તણી કાર
ણી; ધ્યાન ધરે તાર સારદા, કપટ પડે નહી મુજને કદા. છપા. હનુમંત મહા ખજ
વંત, સીતાની વારે કાયો; સ્વતંત્રીમળ અનંત, રામ રક્ષ ગરુડો ગાયો. દંડજીવ કંજકરણ; તે
આમણ વાત એળ્યો; મોતેર કોટી ખજવંત, રાવણને સાથે રાળ્યો. કનક લંકા કરી કાયલા, અ

શોકવાડી ખાંડી કરી; રામ લક્ષ્મણ જસ છતીયો, સીતા લેખ આપ્યો કરી. માર કંઠેશ્વર મુન્ય, ચિ
રંછનો કુળ કહાવ્યો; બ્રહ્મા ભણીયા વેદ, વાણી રસ ભવને ભાવ્યો. વ્યાસ સરખા વીસ કોડ, પુરાણ
અષ્ટાદશ કીધાં; સુકદેવ સર્ણીયા સિંધ, દાન અભયપદ દીધાં. ભણતર ગણતર મંત્ર જન, ત
ન માકમ મહામતિ; શામળ કહે સેવું સારદા. અટી કરતા જે સરસ્વતી. રામ નામ તે તત્વ,
પ્રાણ જે પળમાં તરીયા; રામ સુખનું સત્વ, રંકને રાજ કરોયા. રામ નામ પ્રતાપ, અહલ્યા
જેણે તારી; કાળ તણી એ કાળ, વ્યાળને નાખ્યો મારી. કુરુસુરામ રૂપે કરયા, નક્કનો પૃથ્વાક
રી; એક ખાણે હણી તાડકા, તત્વ થઇ તેતો તરી. ચોપાઈ. કહુ રુક ખોહોતરીની
કથા, જોગ વાત બોલાવો જથા; કવી શામળ કહે તારે શરણ, વાયુ વશ જે રીતે તરણ. રુ
ક દીવરા થયા છે સોળ, કામા ચાલી કરી કલોલ; સળ્યા સોળ શોભીત શણગાર કંઠે મુક્તા
કળના હાર. સુવાચનને ખેડ ખરાશ, લીલા લક્ષણ લીલ વિલાસ; જર જુવાનીનું જીજ્ઞેસ, સ્ત્રી
રાખે છે અધિકો તોર. મહા મદગળ કરિણી હોય જેમ, તરણી તો ચાલે છે તેમ; કમનીનું કા
રણ કોણ કળે, આવી પોપટ પાંજર તળે. પોપટ મોઠા પ્રોતે પાસ, શોહાણી તમને શાખાસ;
આજ ભલી ભજવી ભાત, રામા સોદ જશોલ રાત. સાચી વાત કહી નારોમ્મ, જુવતી કહે
જશ્મિ જશોમ્મ; ભારે તમે ભણાવ્યા લેદ, વરણ કરો દેખાડ્યા લેદ. ઝુણ ખાધા તેના હું
ગણી, ભલી વાત માહાભારત ભણી; ન રહી એકે વિદ્યા નુન્ય, પુરણ પોપટ તાર પુન્ય; ભલે
જુવતિલ જામો જર, આવો આપ કિમતે સુર; રમો જમોને ખેલો ખાંત, ભોગ કરો નવી
ધરણી ખાંત. કદાચ સંકટ પુરણ પડે, રખે કલંક તમ મરતક અઢે; લાખેણો લાજ વધારો ઘે
ર, રખે પોણુ પડે ત્યાં ઝેર. રખે ખોઈ આવો શણગાર, ન જાણે જુપ તથા ભરતાર; રખે ઇ
જત નારી જુજ જાય, રખે કામ કંઠે કોઈ રાય. રખે જાણતી નિરમળ નાત, રખે વગોવો જુ
વતિ જા; ખાળા ખારડની નારોમ્મ, છલ્યો જશ પોતે જશોમ્મ. તેમ કરજે જેમ રહે વેહેવાર,
એ વિદ્યા છે અપરમપાર; મોટા સિંધને જોગી જતી, વિષય સરખ રસે ગઈ મતી. છપો
પંચોપાખ્યાન આખ્યાન, તે પુરણ પારાયણ; તરણ તારણ ત્રિલોક, રાત કાટી રામાયણ. અ
ષ્ટાદશ પુરાણ, અધ્યાયન જેણે કીધાં; કણભજ કત જે ન્યાય, પરિત થઈ પુરણ પીધાં. લેદ
ભણે છે વેદિયા, કરોડ વાર કહુ રુક કથો; સ્ત્રી ચરિતના આગળે, નિમેશ રાપણ કોનું નથી.
ચોપાઈ રામા પગ ખેંચીને રહી, પોપટ પ્રત્યે વાણી કહી; કોણ ખાળોને કોણ છે નાર,
કમ જોમ્મ કીધો વેહેવાર. કહે કીર તજને તખોળ, કિતારો શોભીતા સોળ; બીને વસ્તરે ખેઠી
ભાખ્યની, કામ દહન કરવા કામ્યની. દોહરા. રુક કહે રુણ સુંદરી, ચતુરા ચતુરંસ
જણ; વિજરો વિદ્યા વરણુ, પંચ કરે પરિમાણ. મેવાર દેશનો મતીપતી, ભાથી જુવતી ના
મ; પીંપળીઆનો પુરપતિ, ગુણવંતુ છે ગામ. ખારડ એક ખાળો વસે, અકિણીયા અતી કાચ;
સવાગણ સીર ચોટસો, મુખ પર મોટો મુછ. તાતી તરવાર તજે નહી, પાકો તે પ્રચંદ; હઠે
હરામો તે થકો, હઠે લાંબોને લંડ. તાકે તો મુકે નહી, છતરાયો નહી જાય; થરથર કંપે તે
થકો, કિહાં રંક કે રાય. કાંકડો ને અતી વાંકડો, રાખે આંકડો અથ; રાતરને ખાહુ સાંકડો, પ
ણ સાચુ તે સઘ. કાનાણ તેની કામની, કંદ્રપ તણી અવતાર; જુખ્યાનું મુખ નવ જુવે, દૈવ
ત ગુણ કાતાર. માનીતી માંટી તણી, વશ વરતે સહુ લોહ; ખાય પિયે જુખી કરે, સ્વપ્ને ન
ધરે શોક. વિનતા વધુ વિચારતી, કરે મન સાચે વાત; જે નિરહજતા કિખો, ધરીએ કરશે થા
ત. વિચાર્યા વરતે નહી, પણ એક નીચ સ્વભાવ; વાત કરે વિનોદનો, કાખે જો કાંઈ કાવ
ભરતાર એમ ભણે નહી; કીછે નહી કોઈ પેર; પરતરમાં વાતો કરે, ખસે પાડોશી ઘેર. માંટી

છે સીસાળવો, તે ચીંતા હોલ થાય; માટે ચાલે પાંચરી, ગુણ સ્વામીના ગાય. આસર છે સદુ
રોગનું; ઉપાય સરવનો હોય; સ્વભાવ તાણુ આસર કરે, તે જનમ્યો નહો કોય. અત્યંત અન
રગળ અતિથણી, પેઠે સંગાથે પ્રીત; એક એકને દેખો કરે, રાજવીયાંની રીત. કોઠક દિવસ તે
કંથડો, ચતુરાંનાં જોયાં જોન; લક્ષણવંતી એ લક્ષ્યા, નિચાં ઢાળે નેન. પરનરને પેપે નહી,
મુજપર ગાળુ હેત; માટે એને સોંપણુ, તન મન ધન સમેત. જરવંતી જોખનવતી, કામવતી જે
કામ; ઇશકવતી અરભકવતી, તે પરનરને નામ. કરમવતીને ધરમવતી, રામવતી મુજ નાર;
વરા વરતે છે આપણે, જુઠ ન જણે જન. એક દિવસ એક મિત્ર જન, સમજ્યો શામા
જ્ઞાન; મિત્ર આગળ માંડી કહયુ, જીવતી કરશે જન. તોપણુ તે માંચું નહી,
દિધી ગાળ દશ વીરા; ફરી વાત એવી કહો, તોતો છેદુ રીશ. એમ દીવરા ખંડુ વહી ગયા,
કહયુ પોતાની માત; શિક્ષા દઈ રાખો સુંદરો, નિકર થાય ઉતપાત. તોયે પણ મો
ચું નહી, સાચુ વડુંને વેર; સુખ દેખી કોઈ નવ શકે, જીવતી જાતમાં એ. એક દિન તાત
પોતા તણુ, તેડયો સુત એકાંત; વાત વિસ્તારોને કહી, ભાગી તેની જાંત. કર્યા ટંકારા તાત
ને, માટુ પોલો છે માંડ; ભંભેર્યો કોઈ ભામની, ધરની કે પરની રાંડ. તાતોને તડવારીઓ,
સામદને વળી સુર; રજપૂત વળી સીસાળવો, પ્રતાપવંત તે પુર. કોણુ તેહને કહી શકે, એક ચી
ત નરને નાર; એક દિવસ યું નીપનું, કહુ તેનો વિસ્તાર. ભાથો ગામનો ભુપતિ, જાતોતો કાં
ધ કામ; પરવરવું કોશ પચાસપર, ઘેલા ગોરને ગામ. સઘળા સામદ સુંદીઓ, રાવત મોટા રા
જ; ખાળો ખેશી કયમ રહે, લક્ષ કોટીયા લાજ. ઘેર આંબો તે રણનીધી, કહ્યા કામનીને કે
ણુ; વાહાણમાં અમે આલશ્યું, વનિતા સાંભળ વેણુ. બ્યારે ઈશ્વર લાવશે, ત્યારે આવશું વાસ;
મંદીર રહેજે માનની. પ્રીતજન કેરી પાસ. ખાઓ પીઓ ખુબી કરો, પોટો સુખે પાટ; પાન
કુલ પરમેલ ધણાં. હીંચો હીંચોળાખાટ. મુરછા આપી માનની, એ સુખ સરવે ખાળ્ય; અતુર
મુકય તું ચાકરી, ઘેર સીયાળો ગાળ્ય. નર વિણુ નારી એકલી, ધિક તેનો અવતાર; સાચે સુ
નો જણિયો, સ્વામી વિણુ સંસાર. ખાળ્ય ખાતુને ખેલડુ, ખાળ્ય શોભિત શણગાર; ખાળ્ય પુ
રપ પલંગને, જીવન નહિ ભરતાર. ખાળ્ય તાહરી ચાકરી, ખાળ્ય કમાઈનાં કૃત્ય; નર વિણુ ના
રો એકલી, માંડી વિણુ પામુ વ્રત. નથી જર માટે જોઇતો, નથી જોઇતો જામ; મારે જોઈ
એ અંતરુ, સ્વામી રહોતો શોખ. હું તો પ્રાણુ મારા તણુ, જો પતિ જાએ પ્રદેશ; મેહણા દેસે
લોકડાં, કહો સી રીતે ખમેશ. જળ પાખી જેમ માછલાં, ચંદ્ર વિણુ જેમ ચક્રોર; કંથ વિના
તેમ કામની, મેહ વિના જેમ મોર. જેમ સરોવર નિર વિણુ, જેમ કૂળ વિનાનું વસ; સાડ તે
શોભે નહી, દિલ વિચારો ક્ષા. વિધા પાખી વિપ્ર જેમ, ગરથ વિના જમ પ્રેસ્ત; પ્રદેશ વિનાની
નાર તેમ, જો હોય સઘળી વસ્ત. ખાળે ખેઠ કર બોરિયાં, આંસુ સોયાં આપ; જઠએ નહી
તો જાન છે, પુરણ પ્રગટે પાપ. જેમ તેમ કરો દિન નિરજમો, અમે જાવા મન કીધ; રાજ
થઈ રામા રહેલ. કારણુ કરોએ સિધ. નાપારી આપી સુંદરી, તિલક કર્યા છે તરત; પ્રતિજ્ઞા
પોતે કરો, સર્વથા મકારે વરત. ચાલ્યો તે તો અતુર નર, સ્વામી પોતાના સાથ; મંદીર રહી તે
માનની, હાંધુ નહી જેવું હાથ. ખીજે દિવસ એક ખાળિકા, માનનો માળણુ દુલ; ભેડે લા
વી તે ભામની, કૂળ પરમળને કુલ. આંતરો રૂઝી આંટણુ, ચોળી ચોરને હારે; છાપ ભરી લાવી ત્યાં
હાં, અમુ ખાળાની નરે, માનની કહે સુણુ માલણી, પાછી છાપ લેધ જાઓ, ખારવટે સ્વામી ગયા;
નારી કહે મુજ માલો; આજ સુવેછે સાધરે, ધણી પાખી ધર મુજ; સોળ તજવાછે રામડા, કંઈયું કૂળ
ને કુલ. હરામજીને માલણી, મુરત જીવતીની જાત; આસિમાળીકરવાતેહને, વિપશિત કહ્યેએક

વાત. ચોપાઈ-માણસ કહેરે સુણ માનની, લોળી કયમ થઈ તુ ભામની; પતિપરણાએ મેલે ધરે; કહયુ કપૂલ અમાર કરો. ભોળવ એક ખોળે ભરતાર, મનુષ્ય દેહ નહિ વારંવાર; રિયર થાજ ર ભેખન નહી રહે, કરોડ કવિ એ રોતે કહે. વપુ પલટારો તારો વેશ, ઘોળા થાસો શિરત કેરા; કાયા છેક થાસો કેયળી, ઠાહ્યા જન કહેરો ડાસી. નમરો સ્તનવટ નમરો નેન, જન ખોલારો વિપરોત વેણ. કથન સંભળાએ નહી કરણ, ચંચળ તુજ ચાલે નહી ચરણ. નવે ત્યા ડીમ્યા થારો નરમ, નહી માને ત્યારે કાંઈ શરમ; એવી છે કાયાની રીત, પરપુરશ શું મારી પ્રીત. એમ કહીને માણસ હસી, વાત વિનતાના મનમાં વસી; છેક વાત છોછી છાતીએ, પ્રેમદા ની છુધી પાનાએ. તરત તેનું ણક્યુ મન, ફરી નહી આવે આવો દન; કંથ આવે જારી નવ થાય, જીવ જરૂરી મારો જાય. તને ગમે છે તો કીજ્યે, લાખેણી લાહાવો લીજ્યે; કહે નારી કહુ તે કર વાત, માણસ તુજે મારો માત. ગોવીંદ ગાંધરવ રૂડુ ગાય છે. મન માર મળવા ચ હાયછે; સુંદર રૂપને સુંદર રાગ, લાવ તેને ખને જો લાગ. આજ જરૂર તેન લાવજો, ઉતાવળા વેગે આવજો; માણસ મન મનાવી વળી, એકાંત ગોવીંદાને મળી. ગાંધરવને તેરડો એકાંત, ભાગ્યે તેના મનની જાંત; ખોહોગુણવંતી ખાળા તણી, ભાસ ભેદ ભાવરથ ભણી. કાંઈક તુજ સરપુ છે કામ, જરૂર ચાલો તેડે એ કામ. મન ગમતો માનનીને માણ્ય, ભોગવ્ય તુ અમરત રસ ખાણ. દુખ સ્વપ્નાં દેવટ વામશો, એવે અવસર કયાં પામશો; ગોવીંદા કહે ગાઠી ગીત, સા રે એને સાની પ્રીત. એને ઘેર નથી કુળ કંથ, મુકી પરમદા પરવરયો પંથ; સાસુ સસરા માત ને તાંત, પાડ પાટોસી કરશે વાત. જોરાળાને થાયે જણ, પસક એકમાં કાઠે પ્રાણ; એ જીવતી સામું નહીં જોઈ, શાને જીવ વણ પુટે ખોઈ. કુડું કામ તો નવ કીજ્યે, લાભ એ વાતે રો લીજ્યે. એવી કહી ગોવીંદ વાત, વળતી ખોલી માણસ જાત. દોહરા-માણસ કહેછે આ લ હીજ્યુ, મુરખ તારે તોલ; આવને ત્યાં ઉતાવળો, ખોલજે રૂડા ખોલ. પરમદા આપકો પામ રી, કે ખંધાવશે પ્રાધ; વાત કોઈ જણે નહી, નહી ખેસે તુજને ઠાધ. ઘેર ઘેર ગીત ગાતો ફરે, ભવન ભવન લે ભીખ; આવો દાવમળશે નહી, સારો દિલ્લ શીખ. ભંભેરયાં ભમે લાકડાં, ગો વીંદ બયો તે ઘાટ; ખાળો રાજદ્વારમાં, મુસાફરી જવા માટ. વાંકોને વરણાગીચો, શુરા ફરે સુર; અધિપતિ કહે આહિ રાખવો, સાચવશે એ પુર. શોભિતને સત વાકિયા, રીસાળવો તેરા જ; એકલો એ ચોકી કરે, યિજનન નહી કાજ. ભાવતુ ને વર્ષે કરચું સહુકોને દિધો સીખ; અંદર આળ્યો મલપતો, મનમાં આણી ખોક; ગોવીંદાને ગોરડી, જીમી ઉપરે જાંત. અથે માસણ માનની, ઊભી છે એકાંત, મુઠાં કુલ તો મસમરો, પાસે પાકુ તોલ; ચાટસી સુખરીએ ભસી, રો ભે રંગની રેલ. ખિંક તેને કોની નથી, જણ પતિ પ્રદેશ; અન્ય કો આવી નવ શકે, લાજ ન લોખે લેશ. ઉધારાં છે ખારણાં, ઉધારાં જીણ ગોખ; પરણાણે પાથરાણુ કરયુ, અતુર પ્રહોઠી છે ચોક. અતુર આપ અતી પરી, ગોવીંદ ખેઠો છે ગુજ; માણસ ત્યાં ઉભી રહી, જેને રામાની સુજ. ગોવીંદ પહેરયુ પોતિયુ, છુટયા શીરના કેશ; ભીંગ્યો છે તેસને કુલસી, વપુએ ભેખન વેશ. ખાળો આળ્યો ખારણે, ઉપાન દિઠાં તે કાર; પીજરમાં તે ખરજળયો, અપરમદાર અપા; રાંડે કંઈને રાખોઆ, કાલ્યો દિસે ધરમાંય; તેને મુકુ જીવતો, તોલ કરસુ તે રંધાંહ. મારાપાં મુ જને કહયુ, મેં જવ માન્યુ સાચ; હું સિરદાર મુરખ તણી, દિધો તેને આચ. મિત્ર મુકુ નાં સે નહી, હરો દિલ નિરધાર, તેણે તો સાચ કહયુ, આણ્યો તે શુ ખાર. ધયો કામરને કળકળયો, ફરે ધરી ખડુ સીધા; ખડલ ઉધાકુ કર મરણ, હામુના તણીના શોભ. સોરઠા અધિક મહા રે આપ, કરી અતિજા કોપથી; પ્રલયકળનુ આપ, જીવતીને મુકુ જીવતો. દોહરા-માણસ

જુગને કહ્યું, મેં નવ માન્યુ નેટ; માડે રાપણુ શાણપણુ, તેમાં ઉઠી વેઠ. માડે નિરચે માનની લાંબો જો હોય લંડ; દેશવ થકી કમુ થણુ, દેશધા દેવો દંડ. ઘરમાં આંખો ધરધણી, દિઠાં ન રમે નાર; દીઠો માણણુ માનની, દિઠો પુરપના હાર. વળી મુકેલી માટલી, રુખડી તેમાં સાર; સુતી દીઠો સુંદરો, ખેઠો દિઠો જનર. જુગતી બાંધી જનરની, નિમેશ માત્ર નહીં ગુન્ય; વિવેક મળે નહીં વચ્ચનો, થયો સ્વામિ તે ગુન્ય. પોપટ કહે પરભાવતી, કહો વિજનરી વાત; કંથે દી ઠો કામની, અધિક હવે: ઉતપાત. નજરે દીઠુ માવલે, આણુદીઠુ કયમ થાય; પતિ કયમ જાણુ પતિમતા, પતિ કયમ લાભે પાય. કયમ જાણુ ગોનોદો જવતો, કયમ મળે માણણુનો મેળ; વિદ્યા હોય વિજનરની, તો ખરો ખતાવો ખેલ. કરી પ્રતિજ્ઞા પાંચરો, વચમાં આણુ ઈશ; એ કય મ રહે જવતો, નિરચે છેદે સિસ. આંખો છે સહુ આંચમાં, પ્રગટયાં ચાચે પાપ; પતિ એહ નો પુછરો, દેશે કોણુ જવાપ. પરભાવતી કહે પોપટા, જડે નહીં એક જગ્ય; એ વિદ્યા જોરિ ખવે, લાગુ તારે પાગ્ય. અહિં વિદ્યાનો આતુરી, સાચી સરવે સદ; એમાં કાંઈ ન ઉકલે, આ તો સુણીયુ અદ. એતો અચરજ અતિ ઘણુ, ધાણીએ દીઠુ દ્રશ; મુકે નહીં કોઈને જવતો, કંથરો દેશે કદ. પતિ પુછવા નહીં રહે, વાત સુણુ નહીં કન્ય; તે વેળા તેણો ધરી, મુવા જાણુને જણુ. એતો હવ્યા નહીં ગણુ, ન ગણુ પુરણુ પ્રિત; તરત હણુ એ ત્રણુને, રાજવીયાંની રીત. પોપટ કહે પરભાવતી, કહુ વિજનરી વાત; કહ્યું કરી એક માહર, રહો આજુની રાત. નહીં જ હમે કહેતો નવ દિવસ, ખરો ખતાવો ખ્યાલ; એ વિજનરી કેમ થશે માન્યનીમાં શો માલ. પ રછાયો દિઠો પતિ તણુ, નર દેર આંખો નેટ; અરે દઈવ આ શું થશે પડ્યો ધરશકો પેટ. એતાંખો તે અતુર નર, એતાવી માલણુ નાર; હું કહુ તે તમે કરો, જીવન આંખો ભરતાર. ગોવિંદ થા તુ ગાડી, સરા અંજોઠો આપ; ચીરો નાખ ચોપાસચો, શામાને કરલ્યો શાપ. કરતુ તો કરતુ નહીં, કરવે જશે દેહ; પાગે લાગરો ધરધણી, જખ મારેછે એહ. પાડી સુમ તે પરમદા, હું અચેત થાઉં છુ આપ; મુકો વગડે માટલી, જેમાં રણીધર સાપ. કહે માણણુ ભલે આવીયા, રાણી જાણુ રોખ; તહાડ મંદીર તુજ માનન, જવતો કરજે જોખ. પલ્લાતે પાત રો મેલવા, હું આવીતી આપ; તે વેળા તુજ નારને, કરલ્યો રાતર શાપ. ધિરજ દેહ હું ધસમ સી, જાણુ પામશે મરત; એક પલકમાં તેડીઆ, ગાડી ગોવીંદ તરત. પાન ફુલને તોલના, વેદ ચલાવ્યાં વહાણ; ધણી જુમધો ગાડી, આંખો ધોધ ચુહાણ. પાડોશીને પ્રિયજન, લક્ષ મળી યા ત્યાં લોક; સરપે એ શામા ડશી, સજન સહુને શોક. થયો ખાણો ખેખાકણો, કરોધ સ આંખો તરત; ગરજ વાળ તુ ગાડી, માનની પામશે મરત. પુછે શુ યરખે કરુ, સો કાંડે ત્યાં વાંક; મૃત્યુવંત થઈ માનની, એતો આરો આંક. મારે એના ખાપને, કે છેદે એનું સીસ; તરત તરવાર નાખો તીહાં, તણુ રૂદ્ધી રોસ. ગોવીંદ ધણુ રાહ્યો હતો, મંત્ર ભણ્યો તીહાં મેળ; સાત પહેરે સાણુ કરો, ખરો ખતાવો ખેલ. મરતીતી એ માનની, અધિક થતોતિ હાણ; જવ દાતા જગદોશ એ, ગરવો ધોધ ચુહાણ. માણુદાતા પતી કહે, વેદ વેદ પુરાણ; ગોનોદો એ ગાડી ગરવો ધોધ ચુહાણ. મરી જાત એ માનની, ન હોત વિનતા શું વાત; વિજેગ હોત વધુ તણુ થાતો માહાં ઉતપાત. ભાગીખાત ભરતારનો, ન જાણ્યો એકે મરમ; જુહુ તે સાચુ કર્યુ, જુવો કામ નીના કરમ. ત્રાહ ત્રાહ લોકે કહ્યું, નેટ મરત એ નાર; ગોવીંદ ઉગારો ગોડી, રહ્યો ભામની નોભાર. કહે નાર નાગપાંચમ કરે, કહી વળી મવશન, શિવ પુજન આવણુ કરે, અખાનો કરે જન. કરાર થયો તે કામની, ગઈ જ્યાં ગામી રાત; ગામ લોક સહુકો ગયાં, પુછી વિનતાને વાત. અહીં તમને ક્યાંથી ડર્યો, કયમ ગાડી આંખો ધેર; કયમ માણણુ તમને મળી, પરકારાં કરી

અં પેર. માટલીમાં ચુ મૂકીયુ, કપાથી તેલને કુલ; માંડી વાત મુજને કહે. મન વિચરી મું
 લ. ચોપાઈ ત્યારે તે ખાલી કામની, ભોળો થઈ તે તો ભામની; તમે નિસરી આ
 હ્યા ગામ, હું જલ્યા જપતિ શ્રીકામ. ધરીએ વરૂ મુજને સો ધરો, માસ છ માસ હવે કમ
 જરો; ધરમાં દેવને દીવો કર, પછે ધ્યાન ધરવરનું ધર. પરવરીયા છે પ્રઠે પંથ, ક્યારે તે
 દેખીશું કંથ; લોધું કોડીયું પુરયું ધત, રસો ડાભે અંગુઠે તરત. વાગ્યો આટલો મારે શીશ
 મેં મુખે આપ્યા જગદીશ; અંટસે આવી માલણુ ઘેર, પરદી તે આગળ કહી પેર. પકડ્યો ભા
 ન ધરી જુજંગ, ત્યાં સુધી પીડા નહીં અંજ; કોરી માટલીમાં ધાલીયો, અંજે બળ ઝેરો આલી
 યો. માટલીયે ધાલ્યો મણીધર સાપ, નિસારા થઈ ખેડી હું આપ; કહે માલણુ સસરાને કહું,
 ત્યારે હું શરમાણી બહુ. ના કીધાથી વારો રહી, ઘેર ગોવિંદને તે ગઈ; તેડી લાત્રી તેને તરત
 સહ અંટસી મુજને સરત. પાન કુલને પાકુ તેલ, મેળવ્યા અંજે ગોવંદ મેળ; પાછળ વીર્યું હો
 ય જેટલું, નથી ખખર મુજને તેટલું. પછે ધયું તે જાણી તમે, તેમાં કાંઈ ન પ્રીછુ અંમે;
 અંબો કહી નારીએ વાત, ખરી તે સ્વામીને પ્યાત. દોહરા. ગોવંદો કહે ગુણુ નીધો, જાઉં અ
 મો અંમ ઘેર; તમે જીવંતને જલસવા, રખે લાગની લેર. ઉંઘશે તો અન્યા થશે, લેર લાગશે ત
 રત; જગાડને અંજે જીવંતીને, નહીંતર પામશે મરત. નાંખી દેજે નાગને, પાછો નાવે વાસ; વિ
 ચારી રહેજે વેગળા, પલક ન રહેશે પાસ. ખાળે ખેડ કર જેડીયા, રહો આત્મની રાત; શિ
 રપાવ આપશું શોભિતા, પરવરજે પરભાત. મંદીરમાં રાખી માલણી, ચતુરા તારાં ચેન; ગુ
 પેલા ભવની માવડી, કે મા જાઈ ખેન. રાતે રાખ્યાં બે જાણાં, જગાડવા જરૂર; હાસ વિનોદ
 હેતે થકી, શિર ઉગમીયો સુર. મીતે આપી પામરી, વળી અંધાવી પાધ; ખાળો કહે હો માટલી,
 નાંખી દેજે નાગ. ચતુરાને ચીર પહેરાવીયાં, આખાં મુઠી મામ; નીંદા કોણુ નવ કરી, ગુણુ
 ત કહે સહુ ગામ. જસ ગ્રહયો જીવત સુધી, સ્નેહ શામાને સાથ; કામ કાજ પુછી કરે, હેતે જો
 કે હાથ. વિદ્યા અંજે વિન્નરની, ગુણુ જો રૂડા ગામ્યા; શોહાણીને શુક કહે, જાણી તો ખરી જામ્યા.
 સાખારા શુક સલસણા, અંતો અચરીજ હોય; કર્યું કામ જે કામની, કંઈ રાકે નહીં કાપ. ભેદ જ
 કે નહીં બેદને, પુરાણુ ન પ્રીછે પાઠ; શુક તે મુજને શિખવ્યા, હાગ વિધાના કાઠ. ગુજર દેશ
 ગુરવો મણી, વેગનપુરમાં વાસ; ઓગાડમાળવો વિપ્ર શુભ, કહે કવિ. શામળદાસ. વિખાણી વાતે
 સાંભળ્યા, સિંહજ શિરોમાળી ગામ; વિરેધર મહારેવ છે, જેનું નવખંડે નામ. મન વાંછિત
 ગાગ્યા મળે, મોટમ પદવી મેર ચોખાના લાડુ ચડે, સવાખે મણેનેરોર. લાયક ત્યાં લેઉવા વ
 સે, વાસણુ કેરે વંશ; રખીયલ રૂડા રાજવી, અવતારક કો આપ. નવાણુ ખોદાવ્યા નીરમ
 ગાં, સભા પાંડિતની થાય; આંખે ભાટ ગમાનજી, ગુણુ રૂઠરાં ગાય. અવણી રાસ રુણ્યા
 ધણાં, શિવ પુજન સાંજ સવેર; શંચ પ્રત પ્રતાપવત, જસવંતા દાસ ઝવેર. તેણે તેડું મો
 તલ્યું, આંખ્યા શામળકવિરાગ; કરજેડી તેણે કહ્યું, કરો અંજ શુભ કાજ. છાયો.
 નિહાસન ખનીસ, તરતીખથી કીધી તેણે; શિવપુરાણુ સમર્થ, અંજે જણાવ્યો જેણે; રીઝ્યો રે
 વાપડ, દંડ જમકુતનો ટાલ્યો; ડોકોર તણી કાકોર, વરણ વાંચીને ભાવ્યો; વધતાળ પચીરી
 વાણી, શુકખોતેર ભાવે ભણી; પ્રસ્તાવિક અંજે રચ્યા ધણા, શોભા અંજે સામળ તણી. દોહરા.
 શુક કળા શુક ખોતેરો, વાણી વિવિધ વિલાસ; પિતા પુરુષોત્તમ તણી, કહે કવિ સામળ દાસ.
 આ વક્તા સમજતા, કહે કવિતા કરજેડ; શામળજી કહે ખાસજે, જયજય શ્રી રણજીડ.

વારતા ૧૭ મી

દોહરા. ગુણનિધિ ગુણ આણી, ગજવદન ગુણ સાર; સ્વામી સીધી બુધી તણી, વેદ
વટો દાતાર. સરસ્વતી સુખ દાયણી, વેણાં પુસ્તક પાણ્ય; સ્તવન કરે શુક ખેતરી, વદને આપો
વાણ્ય. છપા. જગદંબા અંબા ધરિ, સીસ નેહ્યો નામુ; ધરમ ધુરંધર ધોસ, પંચ પદાર
થ પામે; આરાસુરિ અધિપત્ય, જગત જયુ છે જોણે; સ્વરગ મત્યુ પાતાળ, મિગુણ રચ્યો છે તોણે;
કરતા હરતા ધરણી ધરા, નવે ખંડમાં નામના; સુખ સાગર શામળ ભણે, પુરે મનની કામના.
અ વંદાવન ચંદ્ર, ગોકુળેશ ગૌરધારી; આનંદ કંદ અધિપત્ય, હેત કંસારાદિક હારી; જશોદા
જીવન પ્રાણ, નંદ નંદન વજ્રવાશી; કોટી બ્રહ્માંડના નાથ, જે ઘેર કમળા દારી; કરજેડી સા
મળ કહે, નેહ ધણેથી નામિયે; કથા કરે શ્રી કૃષ્ણજી, તો પાંચ પદારથ પામિયે. દોહરા. કૃષ્ણ
કહુ શુકખેતરી, ધરમ દયાન ધિરજ ધરી; સંસકૃતમાંથી શોધીને, પ્રાકૃતમાં પુરણ કરી. શામા
સતરમે દિવરા, ખણી છાણો બાણી ભેદ; ગણી ગણી ને પગ ધરે, અંતઃકરણ ઉમેદ. રમઝમ ક
રતી રોઝરી, ઝમઝમ વાગે ઝેર; ધમધમ વાગે ધુધરા, મદન તણી સમશેર. હસતી રમતી હેત
થી, કરતી વિવિધ વિલાસ; ચાલી ચતુરા ચમકતી, પોપટ કેરો પાસ. જાઉછુ જરી કારણે, જાઉ
ધા પામી બુધ; ગયા આવ્યાના ગુણ ગણી, શુક ભેજે તુ શુધ. પોપટ કહેરે પરમેશ્વર, સુખે ર
મી આવો રાત; ચરણોદયમાં આવજો, કહેજો વિગતની વાત. કદાચ કહી સંકટ પડે, શત પ્ર
કારે શુળ; જર વિદ્યામાં જોખ છે, આખર પાપનું મુળ. જરી જીવ જોખમ કરે, જરથી જી
વ જાય; જરોગી જસ નવ રહે, અધિક થાય અન્યાય. ખેતો કારીગર ખાતરી, રંગા તેની ના
ર; કદાચ કહી સંકટ પડે, કરજો એમ વિગર. પગ ખેંચી રહી પરમેશ્વર, સાંભળે શુક ખાતર;
કોણ રંગા કોણ ખેતીઆ, વિસ્તારી કહે વાત. ગામ નામને કામ કહે, કેની સાથે પ્રીત; શુ
સંકટ તેને પડ્યુ, ઉગરો તે કોણ રીત. ભાવે એ વિદ્યા ભણ્યુ, ગુણ રૂઠા તુજ ગાઉ, નિ
રભય થઈ નિરાંકથી, જર જરીએ જાઉ. પલળયાં પેરે પાગરણ, પાણ ઉપર કર પંજર;
અંગ થકી આભરણ તજ, જે હોય તારે ગરજ. જેમ કહ્યું તેમજ કર્યું, ખેહો સાંભળતા આ
પ; શુક સંભળાવે વારતા, તજ્યો તરણી સંતાપ. ચોપાઈ શુક કહે નેરોહણી શુણે, પા
ટણવાડને પરગણે; ગોલાણુ ગુણવંતુ ગામ, જીતસંધ નરપતિનું નામ. સાંભળ શામા હેતે કરી,
વસે તાંહાં ખેતો ખાતરી; ભાવ ભેદ પોતાના ભણે, અમુલક વસ્ત્ર નરનારી વણે. રંગા નામે
નારી એક, તેને વહાલો વપ્ર વિવેક; નર નારીને અધીકા નેહ, જીવ એકને જીવવા દેહ. આ
ખો દારો રહે ધર માંહ, કરે વાતો તે ત્યાંના ત્યાં; વહાલપણની વાતો કરે, એક એક દેખી
મન કરે. કહે રંગા આણંદ છે ધણી, રોજ એકઠા રહેવા તણી; જેને વેપાર પરદેશો આપ, તે
નરનારીનાં પુરણ પાપ. વેગળા થાય જેનો ભરતાર, ધિક ધિક તે સ્ત્રીનો અવતાર; સમરથુ શી
વજીને પાતરી, જનમ જનમ જાતે ખાતરી. કરે સ્તુતિ અંબાજી તણી, ભવો ભવ તુ મારો ધ
ણી; પરમેશ્વરનો માનુ પાડ, લાખેણી લરાવો લાડ. લક્ષપતિ અધીકારી આંક, તમ આગળ સં
ધળા છે રાંક; એ રીતે કરે નીત વાત, નરનારી એકઠા દીન રાત. ખાતરીને એક પ્રામણુ ખી
ત, તે જાતે છે પરમ પવિત્ર; ભણ્યો ગણ્યોને વિચારંત, ખેહ એક દિશા એકાંત. કહે ખેતો ના
રી મુજ સતિ, રજ રેશા રહે નહીં રંતી; મુને જમાડીને તે જમે, જિવ તોનો મુજ પુઠે ભમે.
મુજને સુવાડો એ સુવે, પર પ્રરૂપ સામુ નવ જુવે; માઈ વચન કરે નહીં લોપ, કોઈ દિવસ ન
વ આણે કેપ. મુજ વિના પાણી નવ પીએ, અન્યા કરતાં અધિકી ખીએ; મુજ વિના નવ ખા
એ કાન, સોડ્યા મુજને પોતે પ્રાણ. દોહરા. વિપ્ર કહેરે ખાતરી, મુજ તારે મેળ; તુતો

કાંઈ સમજે નહી, ખરિ નારીના ખેસ. આપણુ આગળ કહે નહી, એનો જેહ વિચાર; આમની તારી ભોગવે, નીત નવા ભરતાર. સુતો મુકે સ્વામીને. જનર સંગાથે જાય; ત્રીલેણી ગંગા તજે, નિચ કુટમાં નાય. પરમેસ્વરને પરહરે, પુજી નિત પાખર; નિચ સ્વભાવ નાગી સદ, દધવ ત છો રીર દંડ. રાજ સરખાની રાણીયો, જોવા સરખી જન; ભાગ હિજી તે ભોગવે, તુ તે કોણુ જ માત્ર. પ્રાણમ રૂડાની આમની, પુજવા સરખુ પાત્ર; રનેહ કરે તે રુદ્રરુ; તો તું કોણુ જ માત્ર. શાહપતિ કેરી સુંદરી, દેહ કાવે દાતાર; તે કીકર કીડા કરે, જીવત સાથે જનર. ગાંધ રવ અણિયસનો ગોરરી, તે ધાંચોપે ખાય; નારી રાખી નવ રહે, દીસ આહ્ય ત્યાં જાય. ધેન જે ધારણા તણી, અણુવંતુ જેતું ગાત્ર; તે કાયરને ભોગવે, તો તુ કોણુ જ માત્ર. દર્ધતા જે દેશીતની, છયે પ્રકારે છાત્ર; વણિજ વનિતા ભોગવે, તો તુ કોણુ જ માત્ર. કવિતા કેરી કામ ની, હિજને દિનને રાત્ર; વિભીચાર કરે વિધારથી, તો તુ કોણુ જ માત્ર. આવક કેરી સુંદરી, અરમલાલ જે પાત્ર; વનિતા ભોગવે વરતયો, તો તુ કોણુ જ માત્ર. કેકિલ જત તે કુકરા, ખરાં પાંડે જે ખાત્ર; જર લોભે ભોગવે જોગટા, તો તુ કુણુ જ માત્ર. ખોટી જત તુ ખાતરી, ખાટમાં રહે દિન રાત્ર; જોરાવર જીવત કેમ ખદે, તો તુ કોણુ જ માત્ર. નિચ નિર ભાગ્ય અ ભાગીયા, મોકૂ ખોલે માંડ; મન ભાવે એ ભોગવે, એ જુગ રંગા રાંડ. પુરપતિ પદિવપતિ, કે દેસાઈ દેશીત; કેડ લેશે કામની તણી, તેને માથે ભોત. રહાપણુ દિલ પોતા તણી, મહિપતિ ભો ટે મુલ; કામનીને મન કીકરા, ધણિયાણી મન ધુળ. એ ઉપર કહુ વારતા, સંભેપે સુણુ સાર; નેહ માને નારી તણી, તેતું નામ સુમાર. જીવતયે સહુ નર જણ્યા, કાં રંઠ કાં રાય; પાળી પોશી મોટા કરયા, ત્યાં શી મોટમ થાય. મોપાઈ. મોપાવતી નગરીનો ધણી, અલખ દેરા અલખત છે ધણી; ચંદ્રસેન નરપતિતું નામ, કરે ચિંતવ્યા ખારે કામ. કુલજ બ ટ તેની પરધાન, મન ગમતાં મહીપતનાં માન. ખતરિસ લક્ષણ સુતર સુજણ; ધરમ કરમ બ લખણનો ભાણુ. આતુરવંત તેને ચિત ચદે, હસે ત્યારે મુખથી કુલ પડે; જાઈ જાઈ અંધેલી ત છાં, પડે કુલ મુખમાંથી ધણી. એકે નહી તે નરમાં નુન્ય, પૂર્વ વત જનમતું પુન્ય; અથી મોટમ ખિજે કોણુ મુલ, હસતાં પડે મુખમાંથી કુલ દેરા દેશના આવે લોક, કરે જાતરા સમાવે શોક; સાચ માને કીકૂ તો જેહ, અણુ દિઠે રહે સદેહ. એક સમે રાજના મિત્ર, જોવા આવ્યા તે હ ચરોત્ર; સદેહ બાગવા મનડા તણી. હકથા મધે હજખજ ધણી, મહિપતિએ દીધાં પાહુ માન; લવોગ મોપારી ખંડાં પાન; કહો ભાઈ આવ્યા છો કપમ, સાચ ન કહોતો મારા સ મ. રાજજી તમ ઘેર વજીર, સતવાદીછે રુદ્ધ રારીર; જે વેળા હેતેથી હશે, મુખમાંથી મહીમા મસ મસે. જાઈ જાઈના કુલજ પડે, એતો અમને અચરજ અરે; માહોમાહ્ય પડી છે હોર, તે જોવાના અમને કોર. છપો. વિપરીત સરખી વાત, એ પણુ માનવ જનને; આપણુ ખાઈએ અત્ર, એહ આરોગે અનને; અહાર નિંદ્રા સુખ દઃખ, ટાંઠ તરડોને ભુજે, ન થી ટળતો સદેહ, આવ્યો છે જનની કુખે; મનનો સદેહ ટાળવા, તમને મળવા કારણ; કરોડ કામ થરનાં તણ, આવ્યાં છું તમ ખારણ. મોપાઈ. સાચ જાહ જોવા કારણ, આવ્યો નરપતિને ખારણ; કરોડ વાર કહુ રું કથી, દિદા પાખી મનાતુ નથી. કહે રાજતમારો જીવો, મનનો સદેહ ખાંતે જીવો; તેડુ મોકલ્યુ મહિપતી માન, ખેઠા કીડી આવો પરધાન.

દેહરા. રમી જમી તે સજ થયો, પ્રીતે આવ્યાં પાન; રાજ સભામાં સંચરે, મરાકમી પ્રધાન. ફકાન તબોળી તણી, કીસો રહ્યો તે કાર; અટલે એક કહીતક થયું, તેહ કમે તે પાક અકરો એક અભાગીયો. ખીડુ લે તે ડોર; અમુલક તે અતી પણુ. આપે સોના ચેર.

નીચ જનને નીચ છુધ, નીચા તેના નેણ; કુલણથી પણ કુટરયો, વિપરીત ખોલ્યો. વેણ ત' ખોળીએ પૂછીયું સાચુ ખોલ તું શુણ; કવણ એવો છે લખપતી, ખિડુ ખાનારો કુણ. તેને પુ છીયું તખોળીએ, એહ અચખો આજ; મોંધા પાન મોતી સમા, લાંધાં કોને કાજ. મારા સ મ સાચુ કહો, લેશમાં ધરજે લાજ મોંધા ખીડાં મારના, લાંધાં કોને કાજ. હરી હાથ તા ખી ઠરી, પદમનીઆના પાન; રોળી કોળી વેળા વિરો, નવ દોઢા પરધાન. પરધાનની ના ર પુખાવતી, પદમની જેવી ધેર; આજ રાતે વાસો વસુ, એ રૂણવતી ધેર. વલ્લર જાદો રાય ધે ર, મહિપતના આબ્યા મીત્ર; અમો તરણી ભોગવુ, ચારે પ્રહર ચરિત. છપો. કુલણ ભટ પરધાન, મહિપતવત માઓનો; નવખંડમાં નામ, જરા જોરો ઝાઓનો; નવરંગી તેની નાર, પદમની જેવી પરખી; રૂપ સ્વરૂપ અનુપ, શોભાકો સુંદરી સરખી; તેણે તેડું મોકલ્યું, જુરૂપ છે ત્યાં જાઈયું ચતુરા ખીડાં આવરી, ભોગવી રૂખોયા યાઈયું. દોહરા. દાન સાંભળ્યું કુલણ, પરી પેટમાં ફાળ; ભામની મારો ભોગવે, મુરખમાં શો માલ. ચારે અંખીકા દયારી, ઝાંઝી લાગી ઝાલ; કીંકર કામની ભોગવે, મુરખમાં શો માલ. પ્રલય થયો એ પોંડમાં, એતો દારણુ ફૂત; ભામની મહારી ભોગવે, છુટી જાતનો છુત. સિંહનું ભક્ત શિયાળિયુ, સસલો છતે સેર; અહિને છતે અળસીયું, ધાય તરણનો મેર. નેવનાં નીર માંભે ચડે, એતો ખોટો ખ્યાલ; ભોગવે મહારી ભામની, મુરખમાં શો માલ. નિચ માણસ નિરમાણીયો, વિનિતા નો શો વાલ; માન દે મહારી માનની મુરખમાં શો માલ. ચિચરવટો કિંતમાં પરો, નીચ વા તથો નેટ; હસવુતો જુલી ગયો, પડ્યો ધાસકો પેટ. એટલે તેડા આવીમા, ચાર પાંચને સાત; શીચ શીચ શભા વિરો, રાજ તોડે રાત. પ્રધાન પોતે પરવરયો, રાજ સભામાં રીત; હઠી સ રવે આદર કરયો, પુરણુ આણી પ્રીત. મિત્ર આબ્યા રાજ કહે, તમાસો જોવા ઉલ્લસ; હશે બ ણુ હેતે કરો, ફર ફર વેરો કુલ. રૂંદે રામા રાંભરે, જખે જાન સરેત; હઠતક કિધાં કેટીધાં, હસવુ નાવે હેત. સાખી રામસા સોઠા, રૂણ સાગર ખહુ ગીત; તેમ તેમ રૂઢયા વિરો, પલક ન પરઠે પ્રીત. છપા. સુખે સાંભરે નાર. વસન વિધ વિધનાં સુઝે; હસવુ રમણ હેત, જનો મધ્યે તે જુજે; ભાંડ ભજજ્યા ભાવ, જોખ જોણુ તે જાવ; પુખી ખાસના ખેલ, દુખે ન ગમે પળ માત્ર; દુખદાવાનળમાં પડ્યો, સરવે રૂખ એનું ગયું; હરાણુ કયમ આવે હેતયો, પોં જર તો પરલે થયું. દુખે જાણ સુધણુત, દુખે ભોજન નાવ ભાવે; દુખે રાહાપણુ ફર, દુખ ક પટ ખહુ કહાવે; દુખે દેહમાં રોગ, તેજ ત્રોપસ નાસે; દુખથી લીલા હોરું, પલક ન આવે પા સે; દુખ રૂપી અરણુવ વિરો, તેડય કદાપી નવ જડે; હસવુ નહી આવે હેતયો, કુલ મુખથી શા નાં પડે. દોહરા આબ્યાતા તે ઉચરયાં, જુદો જોમ સંસાર; માણસના મુખમાં થકી, કુલ પડ્યાં તો વાર. કહેનારા કંઈનન કરે, માને તેનાં પાપ; આપણુ આગળ જેણુ કહ્યું, તે જુ ઠાના ખાપ. ચોપાઈ. રાજને ચઢા ખહુ રીસ. એહ પ્રધાનનું છેદુ રીસ; જુદો સ રવેને મન વસ્યો, મારે કહે એતો નવ હસ્યો. સરવ મળીને સાહ્યા હાથ, સમજાવ્યો તે સા મદ સાથ; હલ્યા સાર શાને લોલજ્યે, અન્ય શિક્ષા એને દીલજ્યે. છપો. વિપ્ર રૂઢ્યો દે આપ, ચાકર રૂઢ્યો કર જોડે; દુશમન રૂઢ્યો દે દાખા, માન મરજાદા મોડે, પડોશી રૂઢ્યો પાપ; આડી કોઈ આગળ ખાંચે; નારો રૂઠે જો નોચ, મરેડે નીસરી જાંચે, રાજ રૂઢ્યો રીધ તે, જસ જર છવ જોખમ કરે, ધરમ કરમ રારમ પણ; દુખ દેતાં તો નવ રૂંદે. ચોપાઈ. વલ્લર વિપ્રને કેમ મારીએ, જનમ તણુ સુકીત હારીએ; રાજાએ સ્નેહ તો નવ સાંધીએ, ખહુ વાંકે તેને પાંધીયો. ઘોડાર હતી પોતાની કપા, મરે

૬ કહીલે નાંખ્યો ત્યાં; મારો ભાર ન રાખ્યો કર્યો, હેત ધરી શાને નવ હર્યો. ખેડી કરસા
લાં ધાલ્યાં ચરણુ, ધરમ તણને નાંખ્યો ધરણુ; યામ ખે વિલ્યા બહરે, કડતક બેક થયું તાહ
રે. દોહરા. મહિપતી કેરી માનનો, દેવાંશીવન દેહ; અટારીઅથી ઉતરી, તે વેળામાં
તેહ. ચરવાદાર બેક ચોખસો, પાંદ્યો બ્યાં પલંગ; ભુગત કરી જમારીઆ, જશામાં ખેડી સંગ;
ભાગી દુટ્ટી ખાટલો, માંહી મુજની દોર; કાટી દુટ્ટી ગોદેરી, રાત અંધારી ધોર. સલામ કરો તાં
સો વરાં, પ્રીતે લાગી પાગ; કરજેડીને કરગરી, જીવન મારા બગ. રાવત તો રોસે ચઢ્યો, આ
ખસ મોડી ઉઠ; મુખમાં ધાલ્યું ચોકડું, રાણી ઉપર રૂઠ. માથાં ઉપર ફેરવી, સટકાવ્યા છ સા
ત; કયમ આવી મોડી કામની, રીઝવતને રાત. આજ યકી આવોશ માં, ન કરીશ મુજશું પ્રી
ત; મારે ગરજ તારી નથી, ભુકી રું શી રીત. ન કરીશ મોનાં સટકલાં, મન મનાવા મોંડ;
મુજને તેં રું જણીઆ, રાજ સરખો રાંડ. તુજ સંગાયે પરીતરી, ખાવી એ તો ખાંડ; સા
કરનો સીરો જમુ, નહી રાજવત રાંડ. મુજને તેં કાપર ગણ્યો, જુરો ભવદ્યા ભાર;
નીચ સાથે ખોલુ નહી, નહી રાજવત રાંડ. ડાપણ મુજમાં છે અધિક, હું નહી દેખી રાંડ;
અતુર નામ મુજ ચોખસો, નહી રાજવત રાંડ. નારો ખોલી નેહથો, મટકો કરતી મુખ; હું
રાણી દાસી તાહરી, ભાગ્ય તુ માહરી જીખ. આજ પડણા આવીઆ, રાય વણધા વાત; ઊં
ધાટીને આવતાં, મુજને ગઈ મંધરાત. લાવીં લાખેણા લાટવા, ખવરાવીને ખાઉ; સુતો છે તે જ
ગરો, જોખ કરેતો જાહી. સામદામ ભેદે કરી, વિખાણુ કર્યો ખહુ વરત; હાવ ભાવ કટાક
થી, રિઝવિયાં તે તરત. અરસ પરસ મન માનીયુ, જીવતીએ મેળ્યો જોગ; હસ્યા રમ્યાં ધણુ
હેતથો, ભોગવ્યા ભારે ભોગ. કાઈ નુન્ય રાખી નહી, અધિકી વાળી હદ; સહસ્ર ધણી સ્વા
મી થકી, શોભા કીધી સદ. ચાર ઘટકા ચિતની, ચતુરા ચાંપ્યાં ચરણુ; સિખ માંડી તે સં
ચરી; કરી સલામો તણુ. તે સરવે દોહું કુસળ, એતો અતી ઉતપાત; રાણી માર ખાધો ધણો,
ખોજની સો વાત. હેત ધણુ હૃદ હૃદ હસ્યો, મોટમ પામ્યો મેર; જાઈ જુઈ અંખેલીનાં, ખરયાં
ખુખ તે દેર, સહુકો સુતાં ઉઠીયાં, પ્રિતે થયો પરભાત; રાજએ શેવક મોકલ્યા, કહી વિ
સ્તારી વાત. વજર તેરયો સભા વિરો, મહિપતિ પાસ મહા મુલ્ય, વાટે ઘાટે વદનથો, ફરફર
વેરે કુલ. મિત્ર આઘ્યાત મહિપના, તેણે રીઠું દ્રષ્ટ; સંદે ભાગ્યો તેહનો, દિહો પુરપની વ્રટ.
તરત દેખાડુ તેહને, ભાગી મનની પ્રાંત; રાય પ્રધાન ખને જણા, આપ થયા એકાંત સભાં.
વિરો રોઝા નહી, કયમ રીઝ્યા ત્યાં રાત; ખંધીખાનામાં હસ્યા, વિપરીત કહો એ વાત. સ
ભામાં હસતાં ખોડ સો, ખંધીખાને શો લાભ; વેર કર્યું કયમ મુજથો, ઊંચ ધાલ્યું આભ.
વહાણુ ખુડ્યાં સભા વિરો, તરયાં નીગરમાં કયમ; સોચ આગતા સાચુ કહો, સોએક દીધા સ
મ. રાજ તુ પુછેશમાં, તોલ ઘટે છે તરત; કેતાં સાંભળતાં કથન, માહાર તાહાર મરત. પ્રતિ
જ્ઞા પુરણુ કરો, વચમાં ઈસ્વર આપ; રીઝુ પણુ ખોજુ નહી, પ્રહમ હત્યાદિક પાપ. મિત્ર
કે રાતર માહરો, કે રાણી કે રાંક; કોટી પ્રહમ હત્યા મુને, વદને વાંક. મોડી વાત મહીમા
કહ્યો, ભાંમનીનો રાખ્યો ભાર; આદી અંતરમાં રહ્યુ, ચાલ્યો આઘ્યો સંસાર. કયાં માસી
કયાં માવડી, કયાં ભગની ભાણુજ; સરવની બુધી પાનીએ, તરણી લક્ષણ તેજ. સાંભળ ખેતા
ખાલરી, જોવા સરખો જાત; રાજ ઘેર એ નીપજ્યુ, તો તુ કોણુજ માત્ર. સમુદ્ર સરખા ઉલ
દે, સરોવરનો શો સંગ; તોજાય હું હું હાથીઆ, ત્યાં પાદો પાસંગ; નિચ જાત ગિરમાલ્ય
તુ, વસવધા છે વેદ; કરે વિખાણુ વનિતા તણાં, જુલ લાખે ભેદ. ફરજ મોસી તાપીકા, મા
ખી સોની સુતાર; નર સિંદલાની નારીઆ, સફળ વાતમાં સાર. વસવધા સહુ વરણ્યા, એકી

યાળાં અવતાર; પરાધીન પર ઘેરરહે, ઈશ્વર રાખે ભાર. જીવ્યમીરઉમરાવની, વસ રહે નહીં નાર; આપ રહે તો રહી રાકે, સતી સીરામણ સાર. માને નહીં માહાર કહુ, રૂપયામાં રાને રૂઠ; પરમદાનુ જે પારખુ, અતિ ઉમંગે ઉઠ.

ઓપાઈ. વાત કરોને વિપ્રજ ગયો, ખાતરીને મન ખટકો થયો; સ્ત્રી ચરીત જોવા કારણે, પુરુષ વિચાર કર્યો ખારણે. વનિતા આગળ કહિ એક વોત, આજ વાસો જવુ છે રાત; ભાઈ બંધ ઘેર ઉછવ ધણો, જરૂર અવસર છે જવા તણો. જરૂર મારે જવુ છે તાંહ, તમે તો રે જો મંદિર માંહ; સો એક મેં ખાધા છે સમ, ખોલ અખોલો કરોએ કયમ. સોરઠો રામા ધુરાકે રોઈ, વિન્નજ થશે વાહાલા તણો; કંઈ વિના નહિ કોઈ, આધાર મુજ આત્મા તણો. ઓપાઈ. નારી કહે નહીં દેખુ તુને, પડે ઉજ્જગરો માનો મુને; નહિ આવે નિદ્રા નહીં સુષ્પ, દાવાનળ વેઢોશું કુખ. હશે વાહાણે વેહેલા આવજો, લાખેણી વાતો લાવજો; વાદ કહોને ખેતો ગયો. નારોને મન ઉલટ થયો. નિરભય થઈ જીવતીની જાત, જનને આજ રમાડુ રાત; હેત પ્રિતને ઉલટ હતી, સરોવર તિર આવી કાણ મતિ. સંજ્યા કાળ થયો જાહરે, પુરુશ એક દોઢો તાહરે; વરણાળોને વાંકો વેશ, કાળા ભર સરોખા કેસ. સકળ હથિયાર શોભી ત સાથમાં, તિરક્સ ભાતો છે હાથમાં; સો સોપાઈને પુરો પડે, અનમિ અહંકારીને નડે. વળી દુશમનયો નવ રડે, મનમાં ચિત્યાં કારજ કરે; રૂડી દોઢી તેની રીત, પલક એકમાં કીધી પ્રીત-હાવ ભાવ કટાક્ષે કરી, હેતેથી મન લીધુ હરી; રહો રાત રમાડુ અમે, પંથ પરદેશી દીસો ત મો. રખે કુટ કરો કાંઈ કામ, વચમાં આણ્યા સીતા રામ; વચમાં રાખ્યા ગિરજા ઈશ, કપટ દોઈ કરે નહીં મિશા. લીખરા હેઠે ઘર માહર, ત્યાં રહેલુ થાશે તાહર. કોઈએ ન રાખ્યો કા થદા, ઘડી એકનો કીધો વાયદા. પતિએ મન વિચારી પેર, પાછો વળીને આવ્યો ઘેર; વસ્ત્ર વણવાની હતી શાલ, તેવા ખાટે પેઠો તતકાળ. તે નવ જાણે ધરની નાર, ખેડુ લાવી ઉધાર્યાં ખાર; કર્યો દિપક ભકતે ભાવિયો, એટલે પંથી ધરમાં આવિયાં. મારકણી કરમાં હથિયાર, આશ્વાગત કીધી ધરની નાર; ખોલો લક્ષણ ખેતો છુટીએ, થર થર થર તેતો ધુલ્યો. છ તો થાઉ ખોલુ આ દિશ, સહજવસા છેદે મુજ રિસ; ટૂંટીઆ વાળી ખેસી રહ્યો, વળતો શો તમાસો થયો. મુજને મારતાં એ નવ રડે, નિરુચે રોકુ અળગુ કરે; રાત અંધારી કીકી ધોર, ચિતથી છાનો રહે જમ ચોર. દોહરો-જન તેરોએ એ જીવતીએ, મહાસુખ દીધુ માન; લવીંગ સોપારી એલચી, પ્રીતે પુરણ પાન. આલિંધન આપાવિયાં, ભાવતાં કીધાં ભોગ; ઉનમ કાંઈ રાખી નહીં, શુભ કીધા સન્નિગ. ચપ્ત કર્યો તે તાણી, આસન ભેદ અપાર; લાલસડા વ્યા લક્ષ્યા, અપરમપાર અપાર. શાક કર્યા ખાડુ ભાતના, વળી સિરોને રોવ; ભોગાં ખેશી ભોજન કર્યું, તુછ તડણીની ટેવ. સંસ્કાર અટતાળીસ અધીક, વિખાણુ તણી શી વાત; ની અ કરમ નારી કર્યું, સોભીપરની સાથ. રવિ ઉગમતે રાજવી, શિખ માગી તે સાથ; વળી ગ મેં તો આવજો, કંઈ વાહ્યા હાય. વોળાવા વનિતા વડી, પરવર્યો પંથી પંથ; ખારામાંથી નીં સરયો, કામની કેરો કંઈ. પતિ વિચાર પોતે કર્યો, ગયો ખારણે તરત; વગર સમજ્યું જો ભો લોએ, તો માથે આવે મરત. આવે ત્યારે પુછીએ, દેહે કનણુ જવાખ; પછી માર એ માનની, ન ગણુ મઉડુ પાપ. કહે પોપટ પરભાવતી, કંઈ દીઠો કોપ; નિરુચે હજુરો નારને, લગ્યા કર શો લોપ. રામા કેમ થાશે સતી, પતિ કેમ લાગે પાય; કરજોડે કયમ કંથડો. જડે કહેતો જાગ. નિશા ખાધો જે નીપજ્યું, તેતો દીકું દ્રષ્ટ; વળી રહ્યો છે ખાપડો, થઈ અગનીની ઘટ. તે અગની કેમ આસવે, રીએ કયમ એ ધાય, દીકું અણુ દીકું કયમ કરે, કયમ જીકી સો

એ યાચ. ધખડ ધીજોને લાંચીયો, વાણુ મોટો મલક સ્વામીને કેમ વીસરે, રાતરૂ રૂપી તે રાલ ફાટો જાય જન કુકયા, ધુએ દેખતા દેહ; ભેગાં ખેશાં ભોજન જમ્યાં, કહો કેમ વિસરે તેહ. પ્રતિજ્ઞા પતિએ કરી, અધોકી દેશુ આંચ; નાક છેદશું નારનું, પરથમ આંડલ પાંચ. ભૂવતી ન મુકુ જીવતી, જો આવે ધરવર આપ; હેત તણ હણીએ નહી. તો ખેરો પ્રદેહું પાપ. પોપટ ને કે પરભાવતો, મુરખ તારો મેળ; એહ વિજારી શી કરે, ખરો ન થાય ખેલ. બિજન સમ જાળ્યા ખાપલા, વિજાર કરી તે વાત; એ સ્વામી સમજે નહી, જેણે દીકું રાત. શુક કહેસાંભળ સુંદરી, રહો આભુનો રાત; શુભ વિદ્યાએ શીખણ, વિપરીત સરખી વાત. ખેલ વાત ઉતાવળો, કામણુ ગારાં કીર; સ્વામી કેમ સમજવીયાં, ન રહે ધારણુ ધીર. ધરમાં આવીં તે ગાર લે, પ્રકારે વોળાવ્યો પય; તુટ્યા દીક્યા તાંતણા, અટકો લાગ્યો અંત. ખારીએ દીકી સાંખી, શિષીએ યદ્ય દાકી શાળ; ચતુરા ચેની ચીતની, પરી પેટમાં કાળ. ધરમાં રહેસો છે ધર ધણી, કરશે મુજબર કોપ; અરે દહવ હું શું કરે, લજ્જા ધારોલોપ. હાંમત મુકે નહીં સરે, નહીં કાપરનું કામ; જીવ જનન જોખમ યશે, જાણશે ખાધુ ગામ. ખાટ દેખો થયો ખરખરો, તુટ્યા દોઢા તાર; રહ્યા દોરો છે હેરવાં, જાંત આણાં ભરતાર. ગયો દોરો છે આ ધરી, જોયાં વાર વરત; જો અરિત કાંઈ નવ રમુ, તો માથે આવે મરત. એ ધણી હજારાં આવશે, રૂંદે હશે ખાડુ રીસ; લક્ષ કરીડ વાસે વસા, સ્વામી છેદશે શીષ. અરિત કર્યું એક ચિંતની, કળી રાકે નહીં કોપ; જખ મારો સ્વામી રહ્યો, હેત ધણેરૂં હોય. મો વાળો ખેહી માનની, રૂંદે રાંતની રીત; થયાં પડોશી એકઠાં, જો શું પુરણુ પ્રીત. રૂંદન કરે શો સુંદરી, હાંધુ ફાટતે હેજ; આજ તમારૂં કયાં ગયું, તણી તનથી તેજ. નવ દસ મળી છે નારીઆ, વિનવે વારંવાર; અટલે મંદીરમાં આવીઆ, ભામનીનો ભરતાર. તોફાન દીકું તરતીખનું, શામા શા માટે રોય; રાખી દેાની રહે નહી, કા રણ ન કળે કોપ. જમતમ કરી કોઈ ભુવતીયે, છાની રાખી છેક; સડું સાડું મંદીર ગયા, રહ્યો અધિપત્ય એક. સા કે જન અધિકુ થયું, કે આંબુ કોનું કણ; મુને પર્યો છે ધારાકો, વિનતા ખેલે વેણ. શા માટે રોયાં સુંદરી, શા માટે દેહમાં દુખ; શા માટે છો દામણાં, કેમ કરમણું મુખ. પિહા મુને પુછેશમાં, વિષમ વાત છે વરત; સમરથ સહુ સંભાળજે, મારે માથે મરત. ગરથ ધરેણું જોઈ લે, લે તારા શણગાર; ખોલ્યાં આલ્યાં માફ કર, અધીક વાંક અધાર. શુનેગાર છું તાહરી, અધિક હવો ઉતપાત; ચોર થઈ ચતરજીવનની, કંઈ આતમ ધાત. મેં અધરમ અધિકો કર્યો, અનહયાણુ છું આપ; જગન કરે છુટું નહીં, પ્રલયકાળનું પાપ. ધરેણું તારા ધર તણું, આ પીયરનું હોય; આ પાંચ પ્રથમ પરણિતનાં, નથી જાણતુ કોપ. નરને કહે કરજે નાતરૂ, રૂંદી જોઈને રીત; મુને નીત સંભારજે, પરહરશેા નહી પ્રીત. ખોળા પાથરે ખેનીઆ, માનની મરે શા માટે; પરાણુ પીંડ કયમ પારશે, એવો શો ઉચાટ. કંથે ખે ક ર જોડીયા, કંથન કહો નહી કયમ; શામા સાચુ નવ કહો, તોતો મારા સમ. પ્રમહત્યા હુને પાંચ સંત, સ્ત્રી હત્યા સેં સાત; શા માટે મરશેા તમે, વીપરીત કરો એ વાત. સોરકા. હેતે જોડ્યા હાય, સાચુ ખોલો સુંદરી, શામા સ્વામી સાથ; વિગતની કહે વારતા. ખોલતાં સા આ ખોલ, પ્રધવી પાતાળે જશે, તાર ને માફ તોલ; ધટશે ધરી એકમાં સોએક ખાંધા સમ, ધનાર હશે તેતો થશે; સાચુ ન કહું કયમ, મારો વાંક મેરૂ સમે. ચોપાઈ. ચારે તમે ખવરાવ્યા સમ, તો સાચુ નવ કહીયે કયમ; પ્રથમ પરણિતનો મારો ધણી, તે સાથે પ્રીતી આપી ધણી. ખાપે વિવા કીધો તે સાથ, હેતે જોનો આલ્યો હાય; કંસાર ચોરીમાં ખેરી જમ્યા, સોટકાં ખોજી રૂંદે રમ્યાં. ગયા સાસરે આણે એક, હેત પ્રીતને વહાલ વિવેક; અતુર નરે ક

તો ચાકરી, ખળીયા સાથે ખાંધે ખાકરી. ખાંડુ ખેડુ ધરતો અંગ, સીપાઈ શુરાને રહેતો સંગ
હેતે હથોયાર ધરતો તે હાથ, ખોલી ન રાકે કો તે સાથ. તેહું મેલતો તે રણમાં થયું, અંતઃક
રણ જીવતીમાં રહયું; ધારાળો ધીંગો મહા ધ્રુત, થયો અવગતોયો ભારે જીત. જીતળમાં તે ભ
મતો ભમે, સ્ત્રી વિના ખોલ નવ ગમે; માલ ખળનો તેનો લોધ; વળતુ સગપણ તનુ ડીધ.
અમો તમને આઠ્યા નાતરે, સાંભળજો સ્વામી દીલ ખરે; આજ ભરવા ગઢતી હું નીર, તળ
મેટ ગામ તળાવે તીર. મેં ધણીને દીઠો દ્રષ્ટ, કાયામાં હું પામી કષ્ટ; માનવપણે હતો તેવો દે
હ, મહારે મન પ્રગટયો સંદેહ. મુઝુ માણસ જીવે નહીં કોય, અધીકુ અચરજ મુજને હોય; મેં
જાણ્યું મુજને સનાયુ થાય, મુઝુ જીવે નહીં પ્રથવી માંહ. મેં તો તેને પુછ્યો વાત, આ શો દે
ખુણું ઉતપાત; તમો રણમાં પામ્યાતા મરત, શો રીતે અહીં આઠ્યા તરત. તે ખોલ્યો કરી
ને રાસ, જમર આપ ચઢાવ્યાં શીરા; સમજે નહીં ધુતારો ધ્રુત, હું અવગતીયો ભારે જીત.
જીવ્યો તરશો ભમતો ફર, સભળ નાર હું કહું છું ખર; શોક માહારો ક્યમે નવી સમે, મહારો
જીવ જીવ વાંસે ભમે. મારો લેધ આવી તુ માલ, ખેતા સાથ કરે છે પચાલ; ખેતો શું ખા
શે માહાર રણ, પરવાર સહીત તેને તે ગણ. શેઠીને સહ જનને ખાઈ, તારે રૂખીયો શીતળ
ખાઈ; ખેતાને ખર્ચે સુખોયા થયું, વળતો જીવ તારો લેધ જરૂર. હેત દેખારો જોડ્યા હાથ,
સ્નેહ કર્યો મેં તેની સાથ; મેં તો તેને દીધા સમ, મુજ વસે ભમેછો ક્યમ. તેણે કહ્યું મુઝુ
તુજ કેલ, આજ પડણી મુજને તેડ; પ્રથમ કરતીતી કરયને ત્યમ, મારી સાથે રંગે રમ્ય. કાંઈ અધીર
કરશો તમો, તો ખેતાને હણશુ અમો; મેં મનમાં રાખ્યો કાયદો, તરત કર્યો તેને વાયદો. કાલ તમો
હતા નહીં ઘેર, કરી પડણાગત રી પેર; હર્ષયા માંહે હોળો ધરો, મેં અંધુ દીવાળો કરો. તેની માંહ
જી કીધો રાત, લાજ તણી શો કહીએ વાત; તારે શીરયા વંધન ટાળવા, એને મોઢે ધુળ વાળવા.
અધરમ અન્યા કાંયો આપ, અંધો અધીકુ તે શું પાપ; તરને મેં નથી દાંધુ રૂખ, એના મનની
ભાગો જીખ. કાઢો મુક્યો કરી વાયદો, ફરી પ્રગટે નહીં તો કાયદો; એતે દુખ કો આંગળ કહું,
રાતર સાલ ક્યમ દેહ સદુ. અવર પ્રરૂપ મેં ભોગવ્યો આપ, પ્રગ્ કીધું પ્રહીકુ પાપ; વળી આ
વે અકેશને દીરા, કોણ એ સાથે કુટે શીરા. નરમદા માંહે નાણુ દેહ, બાણુ પાપ કરયાં મેં જો
હ; આ આપણું કાંઈ છે વાત, સઘણ એ જણે સાક્ષાત. દોહરા. ખેતો કહે શા
મા સુણો, દિઠું છે મેં દ્રષ્ટ; હું ખાતા મધ્યે હતો, પામ્યો આઝાં કષ્ટ. વોળાવા તુ કયાં ગઈ,
ગયો એ કાને કામ; સાચુ મોલરે સુંદરો, હૃદયે રાખો હામ. નારી કહે નર માનશો, હવે આ
જ કે કાલ; જો જો જો શું થાય છે, નવ રહેશો નિરમાલ્ય. દુત તો દુર ગયો મથી, તળાવ
આગળ તેહ; ભડ ભડ ભડ ભડકો થયો, કહું છું નિઃસંદેહ. સાચુ માન્યું કંથરે, રખે એમ
પ્રણુ હોય; જીવ જીવ જો આપણો, વારે ન ચડે કોય. કરમ કુટયું તે કંથરે, સાચુ જુદું જોઈ;
વધુ વાત વિચારોને, મનનો સંદેહ ખોઈ. સુતો તાણી સાથરો, થયો નિંદ્રાવશ તેહ; એટલે ના
રી નોસરી, વાત ખનાવી જોઈ. ખેનપણી એક તેહની, હતી પાટોરાણુ સાર; તે આગળ માંડી
કહી, વાડ વાત વેવાર; જીવડો મારો જીવ છે, નથી માનતો કંથ; એ સુતો જઈ સાથરે, દેખે
મારો અંત. સખો કહે સુણુ સુંદરો, અમો મનાવુ આજ; ખેસો ખેન ધરમાં જઈ, કરી તમા
રાં કાજ. મંદિરમાં આવી માનની, ખેઠો ખેતાને ઘેર; ખેનપણી ઘેર નિપન્યું, તે કહું માંડી પે
ર. જીમ પાડી એક કારમો, શામા કે' કરડ્યો સાપ, એ નાશો દેશ નેળમાં, મળ્યાં પ્રણુ પા
પ. સાચુ સસરી નાણું ક સહ; પાઈ આઠ્યાં તે કામ; શોરી વચે શોધીએ, મુકી સરવે મામ.
એરો તે તો નવ જડ્યો, પડ્યો પ્રાસદો પેટ; કિતારનાર એક તેહવો, નીકર મરશો નેટ. થઈ

ખે આરેક વહી ગઇ, આવી તે જીને હેર; શામા ઘઘ ગઘ શોંગડું, આજુ વાપ્યુ ઝેર. શુણ્વં
તો આવ્યો ગાડી, નારોને છાટે નીર; મંત્ર ભણે તે મુખથી, ધુળવે સદ્ય સરીર. ખડાર
સંભળાયો ખારણે, હાહાકારનો હેત; ખગ્યો ખેતો ખાતરી, આવ્યો લોક સમેત. મળી ત્યાં
જાડી મેદની, નાનો મોહોટાં નરનાર; જે જોના મનમાં ગમે, તેમ કરે ઉચાર. કો કહે જુવ
તો જીવશે, કો કહે મરશે નેટ; સ્વાસ ચાલે છે મુખથી, ઉછળે અખળાનું પેટ. શામા તણાં
શરિરમાં, ખોદ્યો મળીધર સાપ; શીઠ પાળો છો મુજને, જીવશે નારી આપ. મારે વેર જ્યેશુ
નથી, નથી કાંઈ અંટસ અંગ; ચાંપ્યો મુજને ચીતની, ગાત્ર કર્યું છે ભંગ. મારો વેરો ખે
તીચ્છો, રાખી મુજ ધર નાર; ગરથ ઘરેણું આળવ્યું, ખતો તો તે ઠાર. રસવા એના દોલને,
પહોડે કર્યું પ્રજાણ; પગ દીધો મુજ પેટ પર, માટે કર્યો જાણ ભુત થયો હું ભાગ્ય હીણ;
વિવિધ ધર્મ છુ વેષ; એક દીવશ ખેતા તણા, હેતે હંશ હરેશ. થરમાં તે ખેતો હતો, સાચુ
ખાનુ સરવ; થરથર ઢાયા કંપતો, ઘટતો ઉતર્યો ગરવ. પાણુ જોડીને પુછીયું, કમા કરો અ
પરાધન તમે કહો તે કીલ્લે, મુકાવો મુજ બાધ. જાણ જાણ મારો અમો, થયા તમારા ચોર;
જીગરો તો જીગર, નથી કાંઈ માદ જોર. ખમા તુજને ખેતીચ્છા, અધિક ઉપજી છે હેત;
જો મુકું છુ જીવતો, કુટુંબ કળત સમેત. અહરનિશા આરાધજે, શુરવીર મુજ નામ; સંકટ
તાડે ભાગ્યું, કરશુ કો દીન કામ. એવુ કહીને ઉતર્યો, શામા અંગથી સરપ, લોક સહુ વેરા
રાઈ ગયા, દાખી તેનો દરપ. સંતોખી રાખી સુંદરી, પતિ તો લાગ્યો પાગ; સાચો છે તુ સું
દરી, મન ગમે તે માગ. પ્રતિજ્ઞા ગઈ પાતાળમાં, ઉડ્યા સમ આકાશ; વિનવર વિદ્યા અંતે
ખરી, શામા તુજ શાખારા. જીવ્યાં ખને જ્યાં સુધી કંથ રહ્યો કર્નેહ; માનની કરતિ મરક
લાં, હીંહતો મોહામોહ. રોહાણી કહે સુકને, સાખાસ તારી યુધ, વિદ્યા ભણાવી બેદની, શીખી
સંઘળી સુધ. સીંહજપતી સોરોમળી, રખીયલ સુત મહારાજ; અંબર જસવંતા તણી, લક્ષ કોટી
ધા લાજ. મહિમા માતર પરગણે, સીંહજ શુણ્વંતુ ગામ; વિરેવર માહાદેવજી, જેનું નવ ખં
ડે નામ. વાસણું વસે અંસપત, મનજી સુત મેહેરાણ; રખીયલ રો રાજવી, સઠળ કળા કુળ
જી. તેણે તેડું મોકલ્યું, તેડાવ્યો કવી ત્યાંય; કર્નેહી તેણે કહ્યું, ઈસ્વર પધારેઆય. અમદા
વાદ્યો આવીયા, વેગનપુરમાં વાસ; પિતા પુરશોતમ તણા; કહે કવી શામળકાસ. સંવાદ સુક
ખોહોતરી, શુણ્વીધી ગરવો ગ્રંથ; તરણ તારણ ત્રીલોકમાં પુન્ય પરમારથ પથ. મહંત પુરશ
માખણુ અહે, અહે છતહીણા છારાનીચ યુધી નરકે પડે, વડાને વધકુંડ વાસ. આતા વડતા સ
મજતા. કહે કવિતા કર્નેહ; સામળભટ કહે ખોલજે, જ્યજ્ય શ્રી રણુછોર.

વારતા ૧૮ મી.

ચોપાધ. જ્ય ગોવીંદને જ્ય ગોપાળ, જ્ય કણ્ણા નીવો કણ્ણ કપાળ; જ્ય જગપતિ
ને જ્ય જગદિશા, જ્ય આંધ ઉમિયાપત ધરા જ્ય સુર નાયક શોભિત ઈંદ્ર, જ્ય નવ અહને
સુરજ અંદ્ર, જ્ય કિરતાર કરતા શુભ્ર કામ, જ્ય દસરથ સુત સીતા રામ. જ્ય ગણેશ ગરુડ
ગણપતિ, જ્ય જ્ય શ્રી વિદ્યા સરસ્વતિ, શુક ખોહોતરી કહીએ કથા, જોગ વાત ખોલાવો જથા.
અઘાટશમે દિવસે એહ, નારી નર મળવાનો નેહ; કામની મહિમા કોણુજ કળે, આવી યોપટ
પાંજર તળે. કસ્તુરી કેસર ખેહક ખરાસ, લાયક લક્ષણ લિલ વિલાસ; તોતાં મુખ ભરિયાં ત
જોળ, શોભીત અંગ સજ્યા છે સોળ. પચરંગી પહેરાં છે ચીર, શુંદર ઉજવળ શુધ શરીર; દ
રપણુ મુખ જોતી નીસરી; લાજ મરિયાદ વાડે વિસરી. કુળવંતીને પ્રગટ્યો કામ, કમક કમક

આવી તે કામ રુક કહે સેં કારણ જાણ્યા, ખાત ધરી મારા સમ આણ્યા. આજસા કેમ મોડા
છો અંગ; શા કે સાંભરયો સ્વામી સંગ; હશે હું શમાં તાણી લીધ, કોટ વાત કિરે આગળ
કીધ. નિરચે વાત કીધી નારીએ, જરૂર આજ જાણું જારીએ; કહે શુક વેહેલાં આજણે, શા
ખેણી વાતો લાવજે. ભદ્રેશ તણી ભામની, કંદરૂપ રૂપ કામા કામની; શય એક વાતે સંકટ પ
હયું, કાવાનળ કુખ આવી અરયું. વપુ વિચાર કરી વિજર, પરમેશ ઉતરી પેહેલે પાર; ધગ
ખેચી તે રહી પરમેશ, અંતરમાં અધિકી ઉન્મશ. ભદ્રસેન તે ક્યાનો ભુપ, કુણ કંદરૂપ રામા
નું રૂપ; શુક કહે સાંભળવા ગરજ, એમો એક કરજું અરજ. આભરણ અંગ તણાં પરહરો,
ભિનાં વસ્ત્ર ધનવંતો ધરે; વચન શુકનું સીરપર ધરયું, કહયું તેમ કામનીએ કરયું. શુક ખો
લ્યો તે સામા સાય, હેતે જોડીને ખે હાય; સાંભળ નારી ચતુરજાણ, નિરચે વાત રહી નિ
રમાણ. દોહરા. ઉચ્ચાણીનો અધિપતિ, ભદ્રસેન ભર ભુપ; વિક્રમ કેરા વજ્રમાં,
રિધપતિ રૂડ રૂપ. રામ સરીખુ રાજ છે, લક્ષ્મી સુખીયા લોક; ચોર ચુગળ સાંચી નહી, સ્વ
પને ન મળે શોક. રાણી સાથે રાયને, નેહ ધણેરો હોય; નિમેશ ન અળગો નિસરે, પળ પળ
મુખડુ જોય. પુછીને પાણી પોચે, જામે જીવંતની જોડ; રમે રમત ખાજ તણી, હાર છતની
હોડ. નિતી આંતી ન્યાયની, પુછી વિનતાને વાત; ચતુરા કહે તેમ શુકવે, ભુપ ભલેરો ભાત.
કયા શુણે કંથ કામની. ગાય ગુણવંતા ગીત; રાગ રંગ રંગે રમે, પુરપ્રતિને બહુ પ્રીત. વ્યાસ
એક વરજાગીઆ, કયા સંભળાવે કાન; કવિતાને કંદરૂપ ભરયો, કયા કોક સમાન. ચાળા ચેટ
ક તે ચતુર નર, અંચળ તેના એન; વ્યાસ ઉપર પ્રીતી ધણી, અધિપ તણી મન એન. હુકમ
નહી રાજ તણી, નારી પાસ કો જાય; પોતે પોતાની પ્રેમશા, ત્યારે કહે કથાય. એમ કરતાં
દિન વહી ગયા, માનનીને મન મગન; રસો સંગાયે રાણીને, લાગી લેહેર લગન. વગર વેળા
કોઈ કામ વિગુ, મેલ મધ્યે નવ જાય; એક દિન તે આવી ચડયો, વળતુ ત્યાં શું થાય.
પોકાર કરીને પરમેશ, ખોલાવ્યો ધર માંહ; એક દારી એક સુંદરી, ચીત્તુ નહી કોઈ ત્યાંહ.
આસન દિધું વિપ્રને, કરી દાસને સાન; કાઢો ત્યાંથી કોંકરી, તરણીને આવ્યું તાન. મનમાં
સમજ્યો વિપ્ર તે, પુરણ કરમના ભોગ; રૂપિ કહે રાણી સુણા, ખરો આ છે કાઈ રોગ. કા
ળ ભમે શીર ઉપરે, પુન્ય ગયું પાતાળ; હવડાં અધિપતી આવશે, ચદશે મુજ સીર આજા. કો
ક ભણી તું કામની, અનંગરંગ અપાર; વાઘાયન મત વાંચીયો, તેથી વંદી નાર. નારી ચ
રિત નિરખાવીયાં, થયું એ માહુ કામ; તુજથી બાંધો પ્રીતી, રક્ષા મુજને રામ. મોટો પનોતી
લોહની, અધીક આશ્મો રાહ; મેં તુજ શું પ્રીતી કરી, ઘટમાં થારો ઘાહ. આજ દિવસ રાજ
ગયા, સિકાર કામે શોર; હવડાં પાછા આવશે, થશે તરણનો મેર. છપા. નારી નીચ
સ્વભાવ, નારીમાં લક્ષણ જુલાં; નારી નીચ સ્વભાવ, કલ્યે નારીનાં કુલાં. નારી નીચ સ્વભા
વ, જુગ જાંઘમાં જુદી; નારો નીચ સ્વભાવ, રહે રડાં શું રડો. નારી નીચ સ્વભાવની, અણધર
તુ તે આચરે; શુર પુર પ્રલ ધોરને, કરોડ વસા કાયર કરે, છાંચા કુળની નાર, નીચશું નેહ
નોહાસે; નરૂપ તણી જે નાર, ભિક્ષુકને ભાવે ભાળે; પંડીત જનની નાર, મુરખ સંગાયે માણે;
જાણુ પુરૂષનો નાર, અધરમ અનદ્યમ્યા આણે; રાણીજન કેરી ગોરડી, નેહ નરણા શું ધરે;
પુન્યવતાની પરમેશ, કણલ તે કુલાંને કરે. રામા ન જુવે રૂપ, મન જમે તેમ માણે, કામની ન
જુવે કુળ, હેત આકુળથી આણે; જુવતી ન જુવે જાત; જુવે નહી પરિત પુરે; ન જુવે છા
ય અધીર નહી સતવાદી શુરો; કામની તો કામી જુવે કે મન ઈચ્છા માનની, નિમેશ માઝ
રાખે નહો, શામળ કહે જુડી ભામની. પુછી નહી સંવેર, ખેરા ખણીને ખેરો, છાંડે સ્વામી

સ્નેહ, પરમંદિર પ્રીતે પેસે; અતુરા કરે અરિત, જીતી કેની નવ જામ્યે; મારે જો માંડી માર, ફળેતી અવળી થામ્યે; જુદી વાત જગમાં કરે, તો સાચી તેની વાય છે; અવજુલનો અરજુલ સરયો, પણ કામની નામ કહેવાય છે. ભુક્તિ કેરી નાર, હિંચે હિંચાણા ખાટે; પ્રેમજ પાનને મુરખ, પેઠણ પલંગ રુલ પાટે; સળવે સોળ રાણગાર, જવેર જુગતે જરાવે; ખમા ખમા કહે સરવ, લક્ષ્મી લાડ લડાવે; તે સરખાની તારણી, વિષ સંગાયે મન વરયું; કિસા માગી કોજન કરે, શામળ કહે કારણ કરું. દોહરા. વિનતાએ વ્યાસને તેરીયો, થર થર ધુલ્યો તરત; જો છે કાઢ્યો મારવા, માયે આવ્યું મરત. ખડકીએ મુકયાં ખાસડાં; માણ્યો મેરા માંહ; સનમાન કરેછે રોબીલા, તારણી ખેઠો તાહ. વિષ તમે શીઠ વળવળો, ધુલવો કાં દેહ; હું ની આંચ આવે નહીં, કથ તુ મુજશુ સ્નેહ. રૂપી કહે રાણો સુણા, જરૂર જાય છે જીવ, પ્રસન થાય તુ પદમની, રુજને રૂઢ. દેવ. ગઈ રિધીને રાટલા, ગયો વિદ્યા વેપાર, ગઈ લલ્યા જે લલ્યા, જશે પ્રાહુભણો ભાર. ગયું માનને મહાલણ, ગયાં કયાનાં કેણ; જરૂર પ્રાકમ જાય છે, વેદ વિદ્યાના વેણ. ધરમ કરમ નહીં અકરે, પાછળ ન રહે પ્રીત; મહીપતી રૂઢ્યો મારશે, નહીં એ રૂડી રીત કંઈ વળગી કામની, રૂઢે ચાર્યો રૂપી રાજ; માણ્ય સુખ તુ મુજથી, લેશ ધરિશ નહીં લાજ. રાજ ને રાતરાજ મળ્યો, ઠાકી પાસાં વરત; અપશુકન અવલોકીને, પાછો વળીયો તરત. અચાનક આવ્યો અધિપતી, થયું નં કેને જાણ; માણ્યો મહિપતી મહેસમાં, નિસ્વેધી નિરમાણ. છપા. નિરભાગી જશે ગંગ, સંલિતા તે સુકારો; નિરભાગી રણવા જાય, લાલ પણ તે લુટારો; નિરભાગી પરણે નાર, થશે માંડો કે મરશે નિરભાગી પામે દ્રવ્ય, હાકયમ કે તરકર હરશે; નિરભાગી ખેરો ધો ઠલે, પડશે ને પાગ ભાગશે; નિરભાગીને મંદીર મળે, પછીત પડે કે લાગશે. નિરભાગી જમ વા જમ, વેદ નાંખે તે વાશો; સાચો જો ખોલે ખોલ, તોય કરે સહ હારી. નિરભાગી રાહ્યો થાય, લોક કેરો એ ધેલો; નિરભાગી નવ ખોલત, કેરો હાથાનો મેલો. જે નરને નિરભાગ્યતા, સો ઉધમ સુના પડે; ભાગ્ય વડુ છે જીહને, પુરણ જસ જુગતે જડે. દોહરા. ખડકીમાં કીકાં ખાસડાં, એતે કોના હોય; કવણ પુરૂષ પડતરે, કળી રાકે નહીં કોય. પ્રાણજી ધુલુ ભુંધ પડ્યો, ગયો શરોરથી શ્વાસ; રાખ્ય રાખ્ય રામા મુને, વિનતા હું તારો વ્યાસ. રજ્યાં મહાસ છોકરાં, રામા કીધી રંડ; તમ સાથે મન મેલીયું, દેવ્ય તણા એ દંડ. સુબ્યુ તે વેળા સુંદરી, હતો પટારો પાસ; ગુણનિધી ધાલ્યો ગોરડી, એક દુખ ખીજી હાર્ય. તોજી દીધું તર તીખે ત્યાં, કુંચી કંચળી માય; એટલે કંથજ કોપીઆ, તરતીખ આવ્યો ત્યાંય. મારકણા તે મહિપતી, ખીલ્યો આણી ખાર; કુદરજીએ કોપતો, જમ શીખેઅંગાર. કેરે કામની કોણ છે, નહીં આ રૂડી રીત; ખડકીએ કોના ખાસડાં, પુરણ કુણશું પ્રીત. ચોપાઇ પ્રનોતર. પગરખાં કોઈક દાસના, કહે વિનતા એતો વ્યાસનાં; નર એકયમ તેલ્યો નારોએ, જુવતી રૂઢે જાખન જારીએ. વજુ આજા કેમ આવ્યો તેહ, મારો સાચો સ્વામી એહ; તેં મુજને મુરખ જાણીઆ, તે માટે એને આણીઆ, હશે મુખથી ને વાતો કરે, ધારણ કયમ ધરણીપત ધરે; માંહિ વેડલાં વિજુ વ્યાસ, પ્રેમદા તે પટારા પાસ. દોહરા. પોપટ કહે પ્રભાવતી, સં કંટ પડ્યું શરોર; સાચે સાચું માનીયું, નરતું ઉતારયું નીર. હવે કયમ એ ઉગરે, ભોળવાય નહીં સરતાર; નિરમે મારે નારને, આસ હજુતા શી વાર. શુક કહે રાણ સુંદરી, રહો આ જુનો રાત; વાડ વ્યાસ ઉશારોએ, વિસ્તારી કહું વાત. જો સંધર આસન કરયું, નાવંડુ ટાંકું નીર; કહે વાત ઉતાવળો ધારણ ન રહે ધીર. ચોપાઇ. શુક કહે સાંભળે સુંદરી, રાંધ મેડેલ જોશે માંહિ ફરો; સંજ કહે રૂપી કયાં ગયો, ધાસ્યો પટારે સુખીયો થયો. તારણી કહે

આવતા કીકા તમે, એટલે પટારે ઘાલ્યો અમે; તાણુ દીધું અક્ષલ જીમીએ ઉઘાડો મારી કું
ચીએ શામ સાચુ ખોલી સાથ. ઉઘાડો કુંચી ક્યો હાથ; વ્યાસ માંહિ યરયર ધુલ્યો, ખો
લી તાર તેતો ધુસીયો; દોહરા. કુંચી લીધી કંથરે, રૂંદે ધરીને રોસ; પ્રધવીપર કાંઠે
પરેમદા, ચિંતનીએ નાંખી ચોસ. કટાર લીધો તે કામની, ધિક ધિક મુજ અવતાર; લીધી મા
રી આખર, ભાગ્યહીણ ભરથાર. મુરખ માંટી માહરા, ધણી અધિકો ધોર, ચોર હરો માટે ક
હે, એ ચુગલને ચોર. ઝડીઆં ખેંચતી ઉતરી, કાઢો મારો જર; આળ મુકયુ રીર માહરે,
મરજી નિરધાર. પચવીસ વરસ પરણે થયાં, પ્રતિવતા હું આપ. જુઠું આળ ચઢાવીયું, ભોગ
વ હું પાપ. સહુકો પુઠે ઉતર્યા, જાણ્યું મરશે એહ; રાજ્યે જાણી સાંત, ગયો સ
નનો સંદેહ. નારીને નમણું કરે, પુરતણી પ્રધાન; રાજ સુધાં આવીને, દેહે સુભ સનમાન.
માનની કહે માનુ નહો, વળતી સી થઈ પેર; દારીએ પ્રાહમણુ કાઢીએ, ગયો ગુહપથો ૨.

ચોપાઈ. નરપતિએ કુંચો નાખી જેહ, દાસીએ છાની લીધી તેહ; ખીજે જીને ક

ખાહાર, ગયો ઘેર નિરમે નિરધાર. છાની છાના આવી ત્યાંય, સરવ કુટુંબ ભરાયું બ્ય.
રાણીએ દાસી દીઠી આપ, તન થકી તણ્યો સંતાપ. જાણ્યું વ્યાસ વોળાવ્યો ઘેર, પછી રૂક
ની માંટી પેર; પાછી ઉપર આવી કામ, મહો વાળો ખેઠો તે કામ. દોહરા. વ્યાસ
ખિચારો વિપ્ર સુભ, ઈશ્વરનો અવતાર; આપ ઢેકાણે ખાપરો, દિવ્ય પદ્મી દાતાર. મુજને કોઈ
મળ્યું નહી, જરો કરવા જર; પંડીત પટારે ઘાલીએ, ચતુર કર્યો મેં ચોર. માન્યું સાચુ
મુરખા, જોયો તુજમાં સાર; શું કરીએ પરણ્યો પતિ, નિકર નવ રાણું ભાર. શુણી વિલા
પ તે આવીયા, ઉપર રાય પ્રધાન; રાણી રોણુ નવ ધરે, ભામની આણી ભાન. સમજીને શુ
કોણએ, વિસારી દો એ વાત; થવા કાળ તે થાય છે, ખરો કે ખોટો ખ્યાત. મુહુરત એક મ
નાવોયાં, રાણી રીધનું રૂપ; ખીજે દીવસે સવારમાં, ભેઠ્યા વ્યાસને ભુપ. રાજ પુછે વિપ્રને,
સુણો વ્યાસજી વાત; અણવાણુ ચરણ કેમ આવીયા, સાચુ કહે સાક્ષાત. જવાન ભાઈને ખેન
ડી, જવાન પુત્રને માત; એકાંત કહી રહેવું નહી, વાણી વેદ દિખ્યાત. મારી અનદાતા આવ
ડી, અમે પુન્યના પુત્ર; તમે સીકારે સંચર્યા, સુનું દીઠું ઘર સુત. અમે ખારી થઈ નીકળ્યા,
કરણું જઈ ધરનું કાજ; પગરખાં પાટ હેઠળ રહ્યાં, તે લેશું જી આજ. રાજ્યે રૂંદે વિચારી
યું, થયું મન માડ મુદ; માનનો હસી તે માનીયું, પ્રાકમ કોણુ પ્રહલ. સુખયાળ આપો વ્યા
સને, અતિ ઉજવળ અમુલ્ય; અગ્રજ પડેદાં નહી તાહરો, તુ ઈશ્વર સમતુલ્ય. કરજેડ્યા કામ
નો કને, કામા કરો મુજ વાંક; મુરખ થયો હું મન વિશે, એતો આઠે આંક. વિપ્ર તેહ્યો હો
ય મંદિરે, શિદ્ધ માને મારે મુખ; કરી મશકરી માહરી, તેથી દિલ પામ્યો રૂપ. જ્યાં સુધો
તે જીત્યો. જોયો નહી જીનો વાંક; ગમે તે રીતે આચરે, અલખત આઠે આંક. પોપટ કહે
પરભાવતી, ગુણ એવા જો ગામ્યા; તોતો જામ્યા જરી કરો, નિકર રોટલા ખામ્યા. સાંભળ રૂ
ડા રાજની, સાંભળ દેવ દાતાર; અંધેર જશવંત છો જુગ વિશે, સઠળ વાતમાં સાર. સુજર દે
શ ગરબો ધણી, વેગનપુરમાં વાસ; સુત શ્રી વિરેચર તણી, કહે કવિ શામળદાસ. જોતા વક્તા
સમજતા, કહે કવિતા કરજેડ; શામળભટ કહે ખોલજો, બ્ય બ્ય શ્રી રણુકોડ.

રૂબદા, નિરમળ જળ જેવી નરમદા. દુઢાળો દુઃખભંગન દેવ, સિતાવરની કંઠીએ સેવ; જોતેરી કંઠીએ કયા, જોગ વાત બોલાવો જાઓ. છપા. જય સિતાપતિ રામ, જય ક રણાકર સિંહ; જય સિતાપતિ રામ, જય જય લક્ષ્મણ બંધુ; જય સિતાપતિ રામ, નર કાં તક અધમ ઉધારણ; જય સિતાપતિરામ, તત્વ ત્રિલોકે તારણ; મુક્તિદાતા મહિમા ધણી, રાવ જુ રાણજી રામજી; સુખ સાગર સામળ ભણે, આહરનિરા તુજ નામજી. દોહરા.

આગણીએમ્મ દીવડે આહરી, ચાલી ચતુરસુજળજી; આગી પોપટ પાંચદે, માનની મન મેહરો જી. સેતી સંઘ્યા છે સામટા, પેહરયાં ચોળી ચીર; કામનિ પ્રત્યે બોલોયો, કામજીગાર કોર. સોઢ પંધારો કુંદરો, રુ' કારજ કોણ કામ; જમવા કે જરો જરો, કરાવ કર્યો કોણ કામ. પશી મુજુ કહે પરમદા, સિદ્ધ જુદા સમખાઉ; રુભ વિદ્યા તે સીખતો, જરો રમવા જાઉ. સા મં ભેદે કરી, વિદ્યા સીખી વાળ્ય; કોની ઝિક ન આણીએ, નિરચે કહું નિરમાણ્ય. સુ સામો પરવરો, કરી આવો રુભ કામ; સંકટ શિરથો કાપજ્યો, ખોશા નહી નરનું નામ. ખો દુશમન કેડ લે, કે કોઈ દેખે દ્રષ્ટ; અથવા કે કોઈ સાંકળી, કંચણ નીવારણ કંટ. માન્ય ની મકુવાણા તણી, એવી ધારજો હામ; કદાચ કોઈ સંકટ પડે, કરજો એવું કામ. ચરણ ખેં ચી ચતુરં રહી, શિખવ મારા મિત્ર; કોણ હતિ તે કામની, કેવું કરજું ચરિત. રુક કહે એ વારતા, નેહ ધરો સુણ નાર; ભાવે લીના વજ્ર સજ, તજ સખળા સણગાર.

ચોપાદ. ઉતર પંથ અતિ અનુપ, લોમતેક નગરીનો છુપ; લીખરીયું લાખેજી ગામ, પાટણ પ્રગણામાં સ્થિર કામ. રહ્યો રાજવિ રહે મકુવાણ, પરાક્રમ પંચ કરે પ્રમાણ; પુર જી પ્રાક્રમ પ્રિછે પેર, રાજુલ નામે નારી ઘેર. જીવ એકને જુદા દેહ, સાચી પ્રીતી સાચો રનેહ; એક એકને નેહ નમે, રુજુ એક એકના મનમાં ગમે. એક એકનો નવ કાઠે વાંક, અધિ ક પ્રીતી છે આડે આંક; એક દીવસ પડણા પાંચ, આવ્યા ઘેર સહોદર સાંચ. તેહ ધણીને વાહાલા ધણા, તન મન ધન છે પોતા તણા; આસ્વાગત અધિકરી કીધ, રામાને સીખ સ્વામી એ દિધ. જમ તમ કરી જુગતે જમાર, સહોદર આપણા સુખ પમાર; સ્વામી લેઈ આઘ્યો તે સાક, પરમદાએ સુધાર્યો પાક. સુગંધ રનેહ મરદન સરીર, નાહાવા કારણ મુ ક્યાં નીર; માંડ્યાં આરાન ખેસણ કામ, જોજ્યો ત્યાં થયું એક કામ. દોહરા પાંચ પ્રાણુ છડો ધણો, જમવા ખેદા જોડ; પ્રીસવા રહી તે પરમદા, મનરુ' મારામોર. એટલે પે લી નારનો, જુગતે નોકજ્યો જર; દ્રષ્ટે દ્રષ્ટ તેહની મળી, વાધી પ્રિત અપાર. મન વિહવળ થયું તેહનું ધરવણ પડીએ પ્રાણ; કરી રામચા તેતો ગયો, વાગ્યું મોહનું ખાણ. હરાં પલક એક હેતથી કંઈ વાહ્યો હાથ; અકસ્માત તું આવજે, સાન કરી તે માથ. એમ કહી તેતો ગ યો, જ્યાં જવાની જગ; ચિનતા મન વિચારયું, જોવા માંડ્યો લાગ. નારી કહેરે નાહલા, જ મવા રુ' ખેશો તરત; પ્રથમ તો જોયું નહી, ધરમાં છે થોડું ધરત. કંથ કહેણુ કામની, ન થો મુજ પાસે કામ; જમ તમ કરી ચલાવજો, કામની ધરનું કામ. ઉછીનું કોનું નવ મળે, ન જઈ કંઈ ઉધાર; એમ વિચાર બંને કરે, તે નરને તે નાર. માન્યની કહે માંડી સૂણા, નહી જવા દેઈ લાજ; નીચપણું કેમ કિલ્લે, આ અવસર સુખ કાજ. પ્રિતા મારાએ ખોચરથો, આપો ડીપો એક; તે લેવો છે છીદરો, વાર વજ્ર વિવેક. હવણાં તો ધરત લાવીએ, કાલે મ રવર આપ; ગયો અવસર આવે નહી, વેદ પુરાણ છાપ. ભાજન લોહું ભામની, લોહું નાણું રોક; ધરત લેવા ગઈ ગોરી, બોરા કરીને દ્રોક. આણુ છું એક પલકમાં, ધરત લેઈને ધર; ભા જામ અનપીરસમે, પરદી એવી પેર. જઈ મળી તે જરને, કિંધી વાત વિચાર; રુ' મુકટ સી

માહરો, તું હજારો હાર. તું તો મારો છવડો, તુજ વડે મુજ પ્રાણ; મરવણીયો તું ઘણો, ન નિતા ખોલો કાણુ. તે નર કહે નારી યુણો, હું આઘ્યો તુજ માટ; તારે ઘેર ધણા જણા, પ્રાણુ ખેડા પાટ. પાછા જે અમો જશું, નેક થઈ નિરાશ; થશે વારતો ખોજરો, વિનંતા ન જ્ય તુ વાસ. વાંટે દેવળ દેવનું, હોસી રહે તેમાં એક; તે પણ પકો કુટણો, વધુ વિનર વિવેક. હોસી કહે સુણ દીકરા, મેં જાણ્યા ખેનાં મન; પ્રીત રીતની પરમેદા, તુ છે જરી જન. મંદિરમાં આવો માનની, કરે તમારે કામ; જોની આંચ આવે નહી, રાખણુ હારો રામ. સંતો ખજ તારા મિત્રને, જે આઘ્યો આશભેર; ઉતાવળો આદર કરી, ગણવંત જાણ્યો ધેર. દસી મન પલકાવિયું, ગયાં તે મંદિર માંહ; જે મુહુરત એક વહી ગયું, તે લેણાએ ત્યાંહ.

છપા. કામો અંધારો અંધ, કામો નવ દેખે આંખે; કામી નવ ધારે ધરમ, સંકટ તે દેહે સંખે; કામો ન જુવે જાત, માત ભગની નવ ધારે; કામી ન ગણુ નાત, કામી સગપણુ નવ રે; કામીથી મત પળે નહી, કામી છવ કોઈ દિન ખુવે. કામો નવ દેખે કોઈને, જગત ખાતેને જુવે. ખાળ્ય દેવાનું દુખ, ખાળ્ય સુખ રામા પાખી; ખાળ્ય વેઠનો ભુખ, ખાળ્ય વેર ખટ કી રાખી; ખાળ્ય રાહાપણુ છીદ્ર, ખાળ્ય મલિનનો સેવા; ખાળ્ય રળે જે રંદ, ખાળ્ય શીર આપજ સેવા; ખાળ્ય કર્ત શીર કામ્યની, ખાળ્ય હોડ જે હાર્યની; રામજ કહે ખાળ્ય સત વાહોઆ, પલક પ્રીત પરનારની. પરનર ઇચ્છે નાર્ય, સત્ય તેને નવ સુઝે; પરનર ઇચ્છે નાર્ય, બુધિ એકે નવ બુજે; પરનર ઇચ્છે નાર્ય, ખુરખમાં નવ રહે પ્રીતિ, પરનર ઇચ્છે નાર્ય, રૂડા ધરનો નહી રીતી; પરનર ઇચ્છે પરમેદા, વર તેને વાતો નહી; રામજ કહે શાણી સુંદરી, જિવલે કામા કહી. લેશે કામ્યનોની કેટ, પણ મોતે તે મરશે; લેશે કામ્યનોની કેટ, મોરારખ આપે હરશે; લેશે કામ્યનોની કેટ, છવ જર સહિતે જરો; લેશે કામ્યનોની કેટ, અનરથ અધિકા ધારો; હસશે તથા હાસશે, મરશે કે વળી મારશે, કેર લેશે કામ્યની તણી, છતી ખાંછ હારશે. દઈતા રૂઠી લે છવ. ઝળતા રૂઠા દંડાવે, દઈતા રૂઠી એ ઈશ્વરતાંદુલવત દેહ ખંદાવે; પરમેદા પરહરે પ્રાણુ, હવ્યા શિર સેજે આપે, અપજાસ કરે અનંત, છેક છાકેલી છાપે; રામા રૂઠી રહે નહી, કરે નરૂડા કા મજ; રામા રૂઠી જોડેને, તેને રૂડ્યા રામજ. નારીને નવરાખંત, અલખંત ઉમરાવ અધિકારો; નારીને નવરાખંત, સુર પુર દદ ધારી; નારીને નવરાખંત, રામ દામ ભય ભેદ; નારીને નવરાખંત, શાજ ખુરાણુ કે વેદ; સુરપુર પરિત પટલ, કે સાધન પરતાપથી; રામજ કહે સ્ત્રી રાખો શહે, કુળ અધિકાર એ આપથી. લેરી નગરી ઘડ લંક, ગણવા કોજલક જે ઝીણા; લેવી વાંધનો દુછ, લેવી કુણીધરની દ્રોણ; તરવો અરણ્ય અપાર, શિલા ભાગવી શોરો; પીડું હળાહળ જેર, રોસ વિના કે રોસે; એ સરવતો સોહણું, દોહણું કામ છે જરીનું; નિરવે દોહણું નીરખણુ, વશિકરણુ જે નારીનું. પલક એકમાં પ્રીત, કરે જે રામા રિજે; પંદર ભવ પલટાય, ખરી જે મનમાં ખોજે; દેખાડીએ ઝાઝા દામ, નેહ ન હોય તો નાસે; કરે આપણું કામ, પ્રીત જે પરમેદા પાસે; પોતા મેં મન પ્રીતરી, અતુરોં તે નર ચલાય છે; જોરને વશ જીવત નથી, રામજ ભટ સાથ ગાય છે.

દોહરા. પેઠા ધરમાં પરમેદા, મન માન્યાને માટ; પાંચ પ્રાણુ છઠો ધણી, જીવે ખેડા વાટ. એટલે એક જાણુ ખોસીઓ, ખરટક ખોસો ખોલ; મકુવાણા તાહરી માનની, તરણું દોસે લોલ. એકે કોશ વધ આવીએ, થઈ એટલી વાર; રોધ્યું તે વણસી જશે, નાધી તુજ ધર નાર. મકુઆણુ મહા રોસાણુવો, કરો પ્રતિજ્ઞા તરત; કાળ ખુટયોરે કામનો, માનની તોડ મરત. છપા. જે નવો માંડ નાર, પાપ પ્રધિવનું લેક; જે નવિ માંડ નાર, રામ કે જો રૂઠી જે નવિ માંડ નાર, અંધ હવ્યા ભોખિયા; જે નવિ માંડ નાર, કોટી જગ નવિ

જોગવિષે; ધરમ અધરમ જોવો નથી, હવે તણ હાથે હણું; અધિક રિશે તે ઉઠીએ, તે કાને સરવે સારયું. કોહરા. પાપટ કહે પરભાવત, પાતમે કીધો પેર; પલકની પાંચ મટી યઈ, ચોરો કયમ જોરો ધેર જવાપ જુવતી કેવો કરે, કમમ પતિ સાથે પાંચ; સતીપણુ કેમ સ્થાએ, કહે જટે તો બચ. માણુ કેમ પામે પટે, કેમ રોશ રહુનો જામ; ગામ બધાને ગુણુ ગમે, સતી સોરોમણુ થાય. શુક પ્રત્યે રોકણું કહે, અચરજ એહ અપાર; પ્રતિજ્ઞા કેમ પડદરે, જોળવાય નહી ભરતાર. રહેા આજુની રાતરી, ગુણુ સાંભળવા ગરજ; કાલ રાત જાગ્યો કામ ની, એહ હમારી અચરજ. વારા મુરા વાત કહે, કઠિતક સંભળાવ કરણુ; તુ કહે તો જલ્લમે નહી, તોલ મુરા કાલ તણુ. નારીએ કીડો નાહોલો, રાજપુતને રીસ; ખરગ કિ. જાડે ખીન્તો, તિરમે છેકે સોસ. બેકી રસ્તામાં ખાળીકા, માહા વિજરો મુલ તો કીધો એકેલ, ઢગલો મોટો ધુળ; પાગે પાટો બાંધીએ, અગ્રે તિ દુખુ અરે અરે અરે કહે, કરમાણુ છે મુખ. આંસુપાત આંખે વહે, લકષ્મી મળીઆ લોક; ખહુ જન કહે છે ખાપરી, શામાને મન રોક. રજી ભરો રામા ખહુ, મસીન થયાં છે વજ; મહા રજનો મેર કર્યો, દિહો દાણુ દજ. સ્વામી કહેરે સુંદરી, વાંતતા બેકી કેમ વાટ; પાગે પાટો બાંધાને રક્ત કરે શા માટ. ખોલે પજુ ખોલાય નહી, હધહુ ફાટી બચ; ખમા ખમા ખમા કહે, ગુણુ સહુ તેના ગાય. ઉતાવળી ઉતાવળી, લેવા દોરી ધરત; અહ દાઈ પહી આ કામમાં, તિમ્મર આલોયા તરત. પડ્યો રૂપેયો રેતમાં, રાતયા પ્રગટયો રોક; ઉઠા હી આકે જણુ, લકષ્મી મળીઆ લોક. મેં જાણ્યું જઉ ઉતાવળી, ધણું હેતયો ધેર; પેલા મા ગુણુ જાણુ નહી, મારા કંથની પેર. સહોદર સહુકો સાંભળે, જે શામા ખોલી સાચ; આશિયા આ અધિકા થયા, પેલા માણુ પાંચ. ચતુર લેખ આંબા ચારણુ, ફેકટ કરતા કુલ્ય; ચાર ધરી યઈ આળતાં. ઢગલો વાળયો ધુળ. ધણીના હાથમાં ધન જાયું, રાંધ રૂપેયો રોક, સાડ સહુકેએ કહ્યું ધેર ગયા સહુ લોક; ધરત લીધું તે ધર ધણી, સાથે માણુ પાંચ, વળગારી ધેર લાવીઆ, નાવો ઊંની આંચ. જમ્યા રમ્યા તે જોખમાં, લકષ્મી રાખી લાગ; સારાનું મુખ દિહુ હશે, તો સુધરયું સહુ કાજ. સરવ કહે જાખાસ છે, સ્વામી કહે શાખાસ; રૂપેયો કાઢ્યો રોકડો, હવેતો પીયરનો પારા. કંથની સાજને કાચે, વાર કરત નહી લેરા; પગ ભાગ્યો પરી ગઈ, કમકે વાગી દેરા. કરયા લાખેણા કાલજા સુંદ સુંદ ને ધરત; આવરદાએ ઉગરી, નહોતર પામે મરત. અઢક દિવસ કરી આકરો, સહુ ધઈ તે દિશ; કુળ કુટુંબ જમાલીયું, વિષ જમાલ્યા વોસ. સહુકો લે આવારણું, કરે સુભ કુળ નાં કામ; સતી સિરોમણુ સુંદરી, તેતો તાડ નામ. બ્યાં સુધી તે જીવીયાં, ભામનીતે ભરતાર; વ્યાં સુધી સુખ માણીયું, રામા રૂઢ્યનો હાર. અમ વિજરો આવરે, તેતો જાગ્યો તરત; નિકર કલક માથે અઢે, અથવા માથે મરત. કયા એહ જોગણીશમી, રૂરી અતી વસાળ; પ્રાંતિત લાખ પ્રાપ્તરો, માણુ જોતાં માલ. મુરખ મુઢ મમતા કરે, એણે તે શું થાય; વિષુધ જન વિચારયો, કયાં રંક ક્યાં રાય. માતર પ્રગણામાં સણી, સીંહજ ગામ છે સાર; રખિદાસ વ્યાં રાજવી, દે હ કહેવે દાતાર. કાશી ખાંડ ને નરમદા, શિવ મહાત્મ સમરથ; સીંહાસન પાંત્રશમો, અધીક બણીસો અરથ. રામ કયા ત્રવણે સણી, નિરમળ કર્યાં નવાણુક તે વાસણુનો વસપલ્ય, મન કસત મેહેરાણુ. શામળભર સંતોષીઆ, પુરાણ કીધો પેર; અંધ રચાવ્યો ગુણુનીમી, જલ્લત નર અવર. ગુજર દેશ ગુણુ આગણો, વેગનપુરમાં વાસ; પિતા પુરવોતમ તણી, કહેકવશામળ કામ. મેતી વક્તા સમજવા, કહે કવિતા કરચ્છ; શામળભર કહે ખોલજો, જયજય સીરણુકે

વારતા ૨૦ મી.

ચોપાઈ.—પરમેશ્વરી પ્રથમ પુલ્કર, સકળ વાત સીધી સુલભ; પ્રભુ શ્રી ગણપતિના પાપ, સીધી બુદ્ધિનો જે રાય. દેવાધિપતિ સાચો દેવ, પ્રથમ કરે સહુ તેની શેષ; પ્રહમ તનયા સાચી સંસ્કૃતિ, મયા કરી આપો મા મતી. હંસ વાહની જાણ સુભાગ, વેણુ પુસ્તક પરકથાં પાણુ; સંખલપુર બહુચર ખાળીકા, કંદણાનીધી કહાવે કાળિકા. જગદંબા તણુ આરાધન જ્યાં, કહુ શુક ખોલેતેરી કથા; વિરામે દિવસે વનિતા વહિ, જરો જવા તત્પર થઈ. શોભોત શોળ સ જ્યાં શરીર, અંક વરણાં પેરયાં ચીર; માણિક મોતી હિરા હેમ, પરમેશ્વરી મનમાં બહુ પરમ. ચતુરાં દેખો ચોતડુ ચળે, ચાવી પોપટ પાંજર તળે; કહે શુક ભલે ભામની, કંદ્રપ રૂપ શોભો ભામની. શિદ પદાર્થને શે કામ, જમવા રમવા કે દરશન દામ; શુભ શાળુગાર સંખ્યાંધે ના, મુખ ખોલોળાં ખેલેકે તખોળ. કાળજ કુમકુમ કીધાં કપમ, રાસ ન કહોતો મારા ભમ; નીં કહે કુળવંતા કીર, તુ છે ધરમ ધરધર ધીર. તુજ આગળ સસ્ય ખોલીએ, મન તણી હદા ખોલીએ; નિરમળ વાત કરી નારીએ, જર આજ જાતુ જરોએ. તણી આપ પધારે તમે, સ્નેહ ધામ સાચવરુ' અમો; સીધ કરો રૂંડાં કાવજે, રમો રાત વેલાં આવજે. કદાચીત સંકટ આવી અડે, વરી વિજરો કરવી પર; મલુકચંદરાની માનની, ભારે ભૂપ તણી ભામની. તેણીએ કીધુંતુ જમ, કામ પરે તો કરજે તેમ; જવેર વહુએ કીધું જોટલું તમે પ્રાક્રમ કરજો તેણી. પગ ખેંચીને પાછી વળી, મુખ માલે ધાલી આંગળી; મલુકચંદરા તે તે કુણ, જવેર જ સવંતી જાણી હિણ. શા પ્રાક્રમ કુણ પરપંચ, શિખવ શુક સીરેમણુ સંચ; ગામ કામને કહે તે નામ, કિધાં શાં કામનીએ કામ. દોહરા. શ્રી નગર સોહામણુ, શ્રી પતિનું ત્યાં રાજ; ધરમ મારગ ધારે સહુ. કરે સહુ રૂંડાં કાજ. ચારી નહીં ચોરી નહીં, નહીં કે ભુકા જર; હોભી નહીં લાંચી નહીં, વરો શાહાવટ વેહેવાર. સોભાગ્યચંદ સિરેમણુ, નગરરોક નવરંગ; લાયક રૂંડા લખપતી, સખત સીરેમણુ સંગ. સુભગા પરણ્યો સુંદરો, રૂપ કળા શુણ રીધ; પુત્રી પીતાંબર દાસના, નંદા નામે નીધ. પોઉ ચાલ્યો પરદેશરો, પુરણ વેપારી પેર; પુત્રી પીતાંબર તણી, ગુણવંતી રહી દેર. છપો. ખાળ્ય માગવી ભોખ, ખાળ્ય કારાડ કરણ; ખાળ ચો રોનું ચીત, ખાળ વિત્ત પારકુ હરણ; ખાળ વધતરે વેઠ. ખાળ નિત ભાર રીર લેવો; ખાળ પર વરા જે પુરણ; ખાળ દંડ દીનને દેવો; ખાળ રણવુ જે પાપનું, હીસા કરવા સુરા થવું; શામળ રો જગારે તે ખાળવો. જન્મારો પરદેશો જવુ. દોહરા. તનયા તે રહી તાત ઘેર, નંદા જેનું નામ, એક દીવસ રૂંડાં નીપન્યું, કષ્ટ પડ્યું કુણ કામ. હીરાચંદનો દીકરો, મલુકચંદ મા હાં મુલ્ય; લાયક લક્ષણ આગળો, જણી કમળનું ફુલ. કરણ પર્યંત તો આખરી, નિરમળ સું દિર નેન; અગ્રતથી મિઠાં વદે, વદન પોતાને વેણુ. લક્ષપતી લાયક લહ્યો, રૂણ લક્ષણ ગંભીર; રાતવાદી શોહામણી, રાહાપતિ શુદ્ધ શરીર. ચતુર જાતોતો ચોવટે, હેતે પોતાને હાટ; માન્ય ખો કેડે માળિયું, વિચે જવાની વાટ. લક્ષણવંતી લારંકી, પુરણ વીસને ખાર; મુકતાકળ મોસી તણી, હેતે પરીવે હાર. મલુકચંદ મારગ જતાં, ઉંચ જોયું આકાર; નંદા નક્ષત્ર સરીખરી, પુર ખેડોતી પાસ. નજર જઈ તે નારપર, વાગ્યું મોહનું ખાણ; કાંસો ઘેસો થઈ ગયો, પરવશ પડિયો પ્રાણ. છપો. મહાંધા દેખીં વ્યાસ, વિહવળ થઈ પોતે ખેડા; અહલયા દેખીં કંદ્ર, તરુકર થઈ પુરવાં પેડા. તારા દેખીં વ્યાળ, કમ્પલ એ નારી કોધી; સિતા દેખીં દસકંધ, હરી લંકામાં સોધી. વનિતા બહુપતિ તણી, દેખીં ચંદ્ર ચીતમાં અળ્યો; કળિયુગ રૂપ એ કામ રી, મળે છે સહુનો રૂપો. જમો કુપદી નાર, કુપાપન દેખમાં કળિયો; કિચક થયો કામ

મહાજન લોકે મળિયો. એવા અધિક અનેક દેવ દાનવ રિધ રાજ; પામ્યા દાવાનળ દુઃખ પ
હ્યા નરકે નર અગ્રા. પરનાર થકી બહુ પરભવ્યા, ભુલમ થયા તે બાણિય; શામળ કહે સા
ણા સમજાને, કુણુ ખાણુ કુણુ વાણિયા. દોહરા. માન્યની મોહ પામી ધણું. દેખી રોહ દે
હાર; રોહ મોહયો જોઈ સુંદરી, અપરમપાર અપાર. મલુક આવ્યો નિજ મેહેલમાં, મલીન થ
યું છે મુખ; શામા ઘેર સલસળી, દેહે પામી કુખ. ચતુરા નામ ચંદ્રાવતી, ચંચળ તેના ચેન;
સમજી ગઈ તે સુંદરી, નમીયાં દીઠાં નેન. પ્રેતે ખોલી પેઢિયું, કાં ચીતા ચીત આવજ; મારા
સમ સાચ જો, મન મેલી મહારાજ કંઈ ગઈ તારો ગયો, કાંઈક ચઢી હાણુ; કે વાગ્યું કાં
ઈ વધુ વિશે, માનની મોહતું ખાણુ. એ ન હશે બહુ હેતયો, અરસ પરસ થઈ આવ્ય; મારા સ
મ સાગર કહે, મુજ મારયાતું પાપ. સ્ત્રિહત્યા શત સહસ્ત્રધા, ખાણહત્યા બહુ ખોલ, એ દુઃખ છ

ભાગશે, તરત કરીશ તું તોલ. કરજેલ્યા તે કંથડે, કહ્યાં કામનિને કહેણુ; દીદુત તે દા

યુ, વધો વિખાણી વેણુ. પુત્રી પોતાંબર તણી, ખેઠીતી ગુણુ ગોખ; દ્રષ્ટો ગઈ ત્યાં માહરો,
સીત નથી રહેતુ એક. ભરજેમન ગરવે ભરો, મંદગતી મેહેરાણુ; ધાયલ કોધો હું ધણી, મા
ર્યાં નેશનાં ખાણુ. શરીરે નીસરયાં સુસરાં, ધારણુ ન રહે ધીર; તે માટે તજ્યું અમો, અત્ર
નિંદ્રાને નીર. સાચે રામ રાજી રહે, સાચો અક્ષર આંક; રીઝા કે ખાંજે તમે, વેદ અમારો
વાંક. ચીંતા ન કર ચતુર નર, કાળજી સ્થીર રાખ્ય; મેળવુ તુજને માનની, શ્રી સુરજની
સાખ્ય. કોઠા આપ આજસતજ; રમિ જમી ચાલો પાન; સ્વામીને સંતોષાઓ, માનનિય દી
ધાં માન. સ્વામી કહે સામા સુણો, કરિયે કેમ એ કામ; લાજ ગમાવે લોકમાં, દેહવટ જાણે
કામ. કહે રાજ દેશપત, નારીનું ખોઈએ નીર; નાત જમીને આખણી, તજે રહે નહી
તીર. સાંભળ સ્વામી માહરા, ખીક ન આણીશ સેરા; ખોલી તમરું ખોલતાં, પુર પોચાડુ પેરા.
જખ મારે છે દેશપત્ય, જખ મારે સાડુ લોક; પુરણુ કામ કરીએ અમો, ચિંતા ન ધરો
ફેલક, હું નવિ પ્રોછું તેહને તે નવિ પ્રીછે મુજ; પરચું કરવી પ્રીતરી, તે કેમ સુએ તુજ.
એહ વિતાતો ચાલશે, ન કર નારચું નેહ; સાંભરશે ત્યારે સાલશે, દુરખળ યારો દેહ. નારી
કહે શુણુ નાવતા, તજ મનનો ઉચાટ; તદાણી તેડુ મોકલે, પોદારો તુજને ખાટ. ચોપાઈ. ચ
ર્યા જોવાની તે તણી, કેડ લીધો ગુણુવંતી ધણી; રવીવાર ભુવર્ત જાયછે, ચતુરભુજનાં દરશન
આપછે. નથી ધીરતાં માન કે તાત. નથી થતિ કોઈ સાચે વાત; આવે ઘટોકા દેહેરે જાય,
પુરખ નામ ન પરહે ત્યાંય. પોયર કહે અવેરામતિ, કહે સાસરે ચંદ્રાવતી, રવીવાર આવ્યો જાહ
રે ચર્યા જોવાની તાહરે. નંદા દરશન કારણુ ગઈ, તેહ ખખરે ચંદ્રાને થઈ; પુજા ચર્યા
લીધી હાથ, એક સખો રાખી છે સાથ. નંદા પ્રભુને લાગી પાગ, ચંદ્રાવતી ગઈ તે જગ;
વહેવારીયાની ખેટી એહ. નાર નારચું વાદ્યો નેહ. નાત જત પછયું છે નામ, કેહેજે માંધ
અમ સરખો કામ; મારે મંદોર રમવા આવજે, વાત ગોષ્ટી રી લાજજે. સમ ખાધા ને વા
હ્યા હાથ, સ્નેહ કર્યો જેમ સૈયર સાથ; પ્રિત પરસ્પર પુરાણુ પેર, મારા સમ આવો મુજ
ઘેર. દોહરા. એથે દિવસ ચંદ્રાવતી, સજ્યા સોળ શામુગાર ગઈ નંદાને ખારણુ,
સાણુ ન લાગી વાદ. આરવાગત અંધારી કરી, ભલે આવિવ્યા માત; છાતી છપતી ચતુરાઈની,
કરિ વિગનની વાત. આવજ એછવ છે માહરે, અતિ મોટો ઉલ્લાસ; મેં જાણ્યું મારી ખેનને,
પ્રિતે આપું પ્રસાદ. પાંચ વખત આવ્યાં ગયાં, પ્રીત કરી બહુ પેર; નંદાને ચંદ્રા કહે તુ આ
વ અમારે ઘેર. ખોલ મારે પરદેશ છે, નથી ધીરતાં તાત; મર મુઠી નવી નવી નીસર, વેદ ન
આમે વાત. કલાવ પુછ્યું કામની; રામ કેરી રીવ; મારા સમ સાચુ કહે, કોણુ પુરખ સુ ખો

વાવતા-રંગશી.

ના ના નંદાએ કહ્યું, મનમાં આણી મરે; આટલા દારા ઇશ્વરે, રાખ
કે કીવરા હું માળીએ, બેઠીતી એકાંત; હેતે હાર પડેવતિ, શૈયર સુણ સ.
વાણીએ, અસ્થાવર થરસુત; કેણુ બાણુ જે કંથનો, પુરંદર સરખો પુત.
હયો ગયો, નર તે ઉંચુ જોય; ચાર આપ્યો થઈ એકઠી, મનહુ માડ મોહમ
બેણુને, ધન ધન એની માત; પ્રસવ્યો પુત પનોતીએ, જસવતો છે જાત. તેહ ક
તે ઉપર મોહયુ મન; રામણામા જંબુ તેહને, થયા દશ દુણા દન. અંદા કહે અ
નુ કહો એધાણુ; દીઠા હોયતો દાખવો, વાંકે કરો વિખાણુ. છપો કરા ૨.
થ, શોભોત છે દસ આંગળીએ; મુકતાકળની માળ, હેત હીરા સાંઠળીએ; પુરણ પર
ધ, જ્યુટી ધનુષ કમાને; ચાલે ચટકતી ચાલ, વરયો તે મારે ધ્યાને. છંદ જમ ચાલે ૨
મુખ કમળ અવિદરુ; સહયર સાચુ કહુ છુને, વરણુગી દેખી મન વરયુ દોહરા. ધન
મનિ જે ભોગવે, ધન ધન એની માત; ધન ધન એના દેહને, ધન એહને તાત. અંદા કહે
તુર નર, મેં આંગળીએ આજ; મારે તે સાથે પ્રીતહી, કરે હું તારે કાજ. મેળુ છુને ૨.
નની. રમાડુ તે શું રાત; ઉની આંચ આવે નહી, વેદ વચન વિખ્યાત. નારે બાઈ એ વાત
શી, કરિએ કયમ એવુ કરમ; કદાચ બાણુ કોય જન, રહે કયમ આપણા ધરમ. બસા બાપ
નો છોકરો, ધણી નાહ મારે ઘેર; કદાચ વાત જણી પડે, પછી શી કરોયે દેર. જાથ દજતને
આખર, જાથ નાતમાં નામ; વિશ્વાસ કોનો નવ લાવિયે, કરિયે કયમ એવુ કામ. ચોપાઈ.
અંદા કહેરે નંદા સુણો, ભારે ખોલ એવા કયમ ભણો; તાર નામ લેશે નહી દોહ, તાર
થુક ત્યાં માડ લોહી. એવી હરે કીરજ ધર, તુ કહે તે પ્રતિજ્ઞા કર; પદણી નારીને પરહરે,
માનીતી આણુમાનીતી કરે. નર તણ કોઈ નારો જા્ય, ગંગા મુકી છિદ્રમાં નાહય; નીલી વાવે
જે કરશણુ, ખેડે હળ નરપા વરશણુ. નીલા તરવર વાટે ધણા. કાઢે મુળ વડ પીપળ તણાં;
પક્ષીના માળા બાગે જેહ, દમે વિપ્ર સાણુનાં દેહ. અપેય પાન કદાપી ખીયે, કરતા પાપ મન
માં નવી ખીહે; પસાયતાં ઉપર કર કરે, આપી વરતુ પાછી હરે. ધણીને વિષ દે ધરગો
નાર, જોખ કારણુ રમે જે જનર; એક મુકી ખીજને જા્ય, પ્રણુ મુકી પાંખડી ધાય. એકાદ
શિશ્ય અત્ર જે જમે, ગુણ અધરમીના મનમાં ગમે; એવાં પાતિક લાગે સ્ત્રાંચ, જો તુજને આ
વે કાંઈ આંચ. પિત્રી દિવસ કરે નહી શ્રાધ, વિપ્ર સાથે કરે વિખવાદ; કુટુંબ ઉપર રાખે વેર,
જર કારણુ દે કેને ઝેર. ગોત્ર મધ્યે જે કરે ગમન, સાધુ જનને કરે દુમન; છતો દામ નવી
પોખે દેહ, પરનારી શું રાખે નેહ. ઉતમ થઈને મદિરા પીયે, શાસ્ત્ર વચન થકી નવી ખીયે;
બસ કરે જે અહાર, ખર કહેતામાં આણુ ખાર. માંસ થકી જે પોખે પેટ, શાસ્ત્ર વ
ણુ નહી નેટ; છુટે સોહાસણુ છુટે પ્રભ, નવી પાળે પોતાનો ધરમ. એવાં પાતિક દેહ
જો આવે તુજને કાંઈ આંચ; તિરથ જત્રામાં મોરે દાણુ, જરગંગામાં ખોળે વાણુ. જો
ભાગે છુટ ગ્રામ, કરે જાંચ થઈ નીચાં કામ; વિપ્ર થઈ ન ભણુ વિધાય, નિશુક્રમ કરી નોં
અહરથ થઈને વાળે ગાય, ચોરી ચાલી ચીતમાં આહય; છાની વાત જે જાહેર કરે, અ
વાત કરીને મરે. વનવગરે પેરાવે વાટ, ઉથાપે ગંગાના ધાટ; વધણુવ થઈ શિવનિંદા કે
મુકી થાપણુ પરની હરે. એવાં પાતિક લેઉ શીર સાંચ, જો આવે તુજને કાંઈ આંચ;
મણુ ખે વચે રવિચંદ્ર, સાચો સાક્ષી જે દેવંદ્ર. દોહરા. નંદા નિરગળ કહ્યું ગમ
તે પછી તે સાથ; અરસપરસ ખે સમલયાં, કહે વાહયા હાથ. કરો જેહ તમને પ્રમે, ।
ચેણુ; વચન થકી વેચાઈહું, પરમેશ્વર પુરાણુ. આ મંદીર મારા તળે, ચોરારો

સુકાખહોલેસી

(૧૦. નેકે) જરસની નાશ. ચોત્રે યોગ તે મેળવે, રહેલુ સ્વેચ્છ શતા; હાથ
 સ્વચ્છ પદમાત. વિચાર કરી જાનના વહી, રહે કાલ રવીવાર; મોઢલું
 સમે ભરવાર. મળી કામની કંઠને, અધિક વાત એકાંત; અથ ધની માંડી
 ને ભાંત. મન માનો છે માલગુ, પરકો તેનો પેર; અધીક શોભાનો આરકી,
 ૧૨. કોટિવચને કહેકું કમ્પ, જેનો ગાંઠે ગરમ; મન ચિંતવ્યું આવી મળે, સ
 ૧૩. અરથ. આર ધડી રાતે અતુર નર, જોની માગો સોખ; ભુવતિને કહે જાઉંકું,
 ૧૪. ખો ખોક. શાહપતી ત્યાંથી સચરયો, વાટે મળ્યો હજમ; હું આકરકુંતાહરો, કાંધ
 ૧૫. કામ. તું જ મંદોર તાહરે, ભણ્યો એ રીતે ભેદ; પોતે મંદોર પરવરયો, વાસો રહે
 ૧૬. મનુક ગયો માલગુ ઝડે. શાણો થઈ તે રોક; ખાંજુ કાંધ પાસે નહી, નિસ્સે પહોતો ને
 ૧૭. સસ પહોરે તે સુંદરો, આવી શોભાવી રોજ; તન મન ધન સોરખું તિહો, હાઈએ આણી
 ૧૮. અરસપરસ આનંદમાં, કરી વાત-વિચાર; તુ આધાર છે માહરો, તુ હાઈનો હાર. જે
 ૧૯. હાઈનો નિરખિયો, તે હાઈનો મુજ ધરમ; આપણુ ખેનો રાખોયો, આજ ઠંધરે ધરમ. રતુતી
 ૨૦. કાંધો એક એકની, કરે એકને વાત; રમત ગમત રોખે રમે, ગઈ ધણેરી રાત. એક પહોર
 ૨૧. અનંદમાં ભારે ભોગ્યા ભોગ; વળતું ત્યાં શું નોપન્યું, શો ખતોયો સંભોગ. કાંઈક
 ૨૨. સુખ સાગર સમજ, કાંઈક ખાંધી કેદ; કાંઈક ભોગ એ કરમતા, જેમ મોતી લજવે
 ૨૩. છોપ. ગુણહોજી પેસો ધાંધળે, તેણે અરયા બેધ; પુઠં લોધો તે પાપીએ, કુડ ન જાણે
 ૨૪. કાંઈ. એકોદાર એક આલોચ્યા, હાડ હસામો ખોર; અધરમ અન્યા તે આચરે, ચોતડું તેનું
 ૨૫. ચોર. જાની વાન કહી છળ કરી, ચુડયો નાપિત સાથ; કોટપતિનો કોંઠેરો, હેતે આવ્યો હાથ.
 ૨૬. દામ ધણો દંડવશુ, લેઈશુ તેનો ભાર; શોળ લાખના સોભિતા, શામાને શણગાર. દંડી ફેર
 ૨૭. વો દેવાનાં, પ્રમાણુ કરે જેમ પાચ; ખનેને લુટાવશુ, લેઈશુ આપણે લાંચ. વિખમવેળા મંધ
 ૨૮. રાતની, શિખાઈ ઉઠ્યા જનઆહ; જાનોમાનોછળ કરી, ખાંતે લીધા ખાટ. માલગુનું મન મનાવીયુ,
 ૨૯. આપીશું તુજને દ્રવ્ય; લેઈ જવ દે ખારણુ, એવુ ખોટયા સરવ. ખાટ ઉપાડયો ખાંતયો, આ
 ૩૦. જ્યાં એકે માહ્ય તરતીએ તાણુ વસાનોયુ, તોય ન જાળ્યા ત્યાંય. એકોદાર ફરવા ગયા, નગ
 ૩૧. ર સમીપે નેડ; જમકી જાળ્યા એ જાણા, પડયો ધ્રાશકો પેટ. કરે કશુ કોને કહે, કવણ ભજવે
 ૩૨. કામ; અવર મળે નહી આસરો, રાખણુહારો રામ. શાહુકાર સંકટ પડયો, માંહિ લાખનો મા
 ૩૩. લ; પોપટ કહે પ્રમાવતી, હોરો કોણુ હવાલ. છળ પડયો કેમ છુટરો, કેમ રહે એનું સત્ય; કેમ
 ૩૪. દંડે નહી દેખાવી, સુત્રે કોને મત્ત. તાળા કુંચી તરતીખયુ, એકો પુઠં ચોપાસ કોણુ છોટા
 ૩૫. વરો એકને, વેશે કેમ અતિ વાસ. પ્રમાવતી કહે પોપટા, મુરખ તારો મેળ; ખંધોખાને ખા
 ૩૬. ખરાં કરે રા ખેત. એક વીજરી શી કરે, કરે શું એમાં જોર; શીપારશ કોની કરે, કે
 ૩૭. યા ક્યાં ચોર. આજ રાતે જશુ નહી, શિખવ શુકસુજા મુ પ્રમાણુ પ્રાકમ શુ કરયું,
 ૩૮. કહો વિખાણુ. શુક કહે સુજુ સુંદરો, કહું વિજ રી વાન હેલે હકારો દો. મુને, સંજો
 ૩૯. માસાત. એકોવળા એવટે, સેજ ઉપાડી જમ; મોઢો સંદા પ્રારોએ, જશુ ભુગતીયો થા
 ૪૦. દેઈવ આ શું થશે, જશે ભુગતીનો છજ; માંડી દંડાસો માહરો, હજના કહે રૂક્યા દઈવ.
 ૪૧. ભરમે એ પરી, હવે કરે રા કરમ; અકપ થઈ માહરો આમર, ગઈ રાતવા રામ. ઉઠો
 ૪૨. આજસ તજ, જરો સુખડીનું મટ; રોવક આરને રીસ મરયા, વહો આવી તે વાટ. આપી
 ૪૩. શીપાઈને, મળ્યા રસ્તે જે મેળ; ચોતનીએ અતુસાધ્યો, ખરો બળવ્યો ખેલ. ખંધો
 ૪૪. પડ, જાણ સખતા શિર અધરમે અરયામોયા, આડ રૂઝવેને ચોર. ખળવંત મેળ

વારતા ૨૦મી

હિ, શામા ખોલો સાથ; દરોગો દીવાનનો, કુંચી તેને હાથ. દામ
 શાશુમાર; હોરા માલુક મોતીઆ, અપરમ પાર અપાર. ખરી ખખર
 તુ વહાણ; સાજુ તાજુ રોમીતુ, પુરાણ છે પરમાણ. ખેરાત કરો મેં ખાં
 ર; સુખે આજુ હયે સુખડી; વેચુ આણુ ઠોર. કહે દરોગો દિવરો, આવો
 ઉઘડે હવડાં ખારણ રોરવ છે મધરાત. તુ છે મોટો ખંધવો, તુ છે મારો
 ને થરો, ત્યારે પાંચુ તીર. જીવ ચુધાય છે માહરો, નેક રહે નહો નુન્ય, ખારો
 મોહુ થાસે પુન્ય. એમ કહો પારો ગઈ, ધુધટ તાણો વાત; હરખે મોરો હોમની, સેજ
 ત. શિપાઈ કહે યાજુ સુંદરો, વળરો તાર વરત; જી ચોકીમાં એકલી, પાછી વળજે
 દોરમાં ગઈ માનની, કાણુ ન લાગી વાર; પોતે સુતાં સેજમાં, ખીલ નીસરી ખહાર. ચ
 કર લેઈને, વળી પાછો શુભ પેર; કોણુ વાત જીતી નહીં, ગઈ ગુણવંતી ઘેર. માત તાત
 મંદોરે, ઉઘી જઈ એકાંત; સજ્યા રાખો લક્ષ્મણ, ભાર ન ભાગી જાત. થયો સુયોદ્ધ સેજ
 સમા ભરાણો સરવ; પુરમાં વાતો પરવરી, શત્રુજન આણુ ગરવ. તાળા ઉઘડાવ્યાં તરત ત્
 મંહો મલુકો રોક; રોઠાણો સલસણો, તે ખેઠીતી હેઠ. આંખા પડીયા જોધ સહુ, આંખો પડીયો
 રાજ; રથ ખેસારો મોકલ્યા, મંદોર જાઓ માંય. મહીપત કહે મલુક યાજુ, રહ્યા હતા કયમ
 રાત; ચાડી ખાધો કુણુ ચોરડે, વિંપરીન થઈ કયમ વાત. પંચ પ્રાણુ આંખ્યા હતા, ગયો વ
 ખાવતા વેદ; નર નારી ઘેર આવતા, ભાવ થયો એક ભેદ. મનોહર કીધી માલણુ, સેજ પાથ
 રયાં કુત; ઘડી ખેડી ઘેર જીવડુ, એમાં ન મળે જીલ. નિદ્રા આવી નર નારને, નિશંકપણે
 નરનાથ; કોઈક ચુગલ ચોરડે, સુઠ્યો સામદ સાથ. ચોકીવાળા ચેતાવીયા, કામ તોમણુ કીધ;
 ખંધોખાને મુકીયા, ઉપર તાણુ કીધ. દામ હોય જો દંડવા, તો લુટી હયો આજ; અમો વાસ
 વસુ નહી, લોપી કયમ મારી લાજ. કરજોડી હાકયમ કહે, કરચુ એ કોણુ કામ; ખરવાહન ક
 રી ફેરવો, દેખે ખાણુ ગામ. ચોકીવાળા જીણુ ચાર કહે, વાલંદનો છે વાંક; એ સધણુ એણુ ક
 રચુ, અતિસે ચારે વાંક. નાક વાઢો કહે નરપતી, વળતી વાઢો કાન; સીપ એનુ નવી વાઢરો,
 દેખે જીવતદાન. મનાવ્યા માજન મળી, પુરપતી લાગ્યો પાગ્ય; અમો અપરાંધી તાહરા, જોઈ
 નહીજીવ. કોણુ વાત જીતી નહી, કોણુ નવ જાણ્યો મરમ; વિજર વોધ્યા એતે ખરી, રહ્યો
 ધોણોનો ધરમ. કહે પોપટ પરભાવતી, ગાણુ રૂઝાંજે ગામ્મા; એમ વિજરો આવડે, જરૂર જરી
 એ જામ્મા. શાખારા શુક સલસણા, વેદ સીખવી વાત; વિરામે દિન વનિતા રહી, રામા ન ગ
 ઈ રાત. એહ કયા શુક ખોતરો, વાણી વેદ વિલાસ; ઝરેર જસવંતા આગળે, કહે કર્વી શામ
 ગાસ. આતા વકતા સમજતા, કહે કવોતા કરજોડ; શામજીવટ કહે ખોલજો, જય
 ૧ રણુછોડ.

